อิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

INFLUENCE OF POLITICAL PARTY'S CONCEPTS AND NARRATIVE STRATEGIES IN POLICY ADVOCACY PROCESS TO REPEAL OF THE NATIONAL PEACE AND ORDER MAINTAINING COUNCIL'S POWER AND LEGACY

ศุทธวีร์ แก้วสิงห์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2567

อิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ศุทธวีร์ แก้วสิงห์

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

INFLUENCE OF POLITICAL PARTY'S CONCEPTS AND NARRATIVE STRATEGIES IN POLICY ADVOCACY PROCESS TO REPEAL OF THE NATIONAL PEACE AND ORDER MAINTAINING COUNCIL'S POWER AND LEGACY

SUTTAWEE KAEWSING

An Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION

(Public Policy and Management)

Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

อิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ของ

ศุทธวีร์ แก้วสิงห์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชญาณ์ นักฟ้อน)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง)

ชื่อเรื่อง	อิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ผู้วิจัย	ศุทธวีร์ แก้วสิงห์
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. กัลยา แซ่อั้ง

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแนวคิดของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 จากเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบายที่ปรากฏในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกอบกับเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ในกระบวนการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าว นับตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 จนกระทั่งถึงช่วงเวลาของการพิจารณานโยบายในสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันนโยบายดังกล่าว และอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า ทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบายมาเป็นกรอบในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของแนวคิดที่สะท้อนออกมาผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายนี้ ในส่วนของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ได้ปรากฏถึง 1) แนวคิดอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน 2) แนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ 3) แนวคิดสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย 4) แนวคิดกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน 5) แนวคิดหลักกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ขณะที่แนวคิดของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้ปรากฏถึง 1) แนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตย และ 2) แนวคิดการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ ทั้งนี้ ในส่วนของการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน พบถึง การใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ แต่ไม่พบการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ ขณะที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล พบการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร และการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะเพียง 2 กลยุทธ์เท่านั้นในการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวนี้

คำสำคัญ : กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมือง, แนวคิด, เรื่องเล่า, กลยุทธ์เรื่องเล่า

Title	INFLUENCE OF POLITICAL PARTY'S CONCEPTS AND NARRATIVE STRATEGIES IN POLICY ADVOCACY PROCESS TO REPEAL OF THE NATIONAL PEACE AND ORDER MAINTAINING COUNCIL'S POWER AND LEGACY
Author	SUTTAWEE KAEWSING
Degree	MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Dr. Kanlaya Saeoung

This study aimed to study and analyze the influence of political party concepts in the 25th House of Representatives through policy narratives in the policy advocacy process, specifically regarding the repeal of the National Peace and Order Maintaining Council's power and legacy. Additionally, it analyzed the use of narrative strategies by the two political party alliances in promoting or obstructing thes policies from before the 2019 general election to its consideration in the House of Representatives. The study employed qualitative research methods, collecting data from documentary evidence related to the advocacy of such policies. It was based on concepst of political party' influence in public policy advocacy, the role of ideas in the public policy process, the Narrative Policy Framework (NPF), and the Advocacy Coalition Framework (ACF). The findings revealed that the opposition political party coalition express its influence through narratives emphasizing these ideas:. 1) Sovereignty Belongs to the People; 2) Procedural Democracy; 3) Rights and Freedoms in a Democratic System; 4) Laws in a democratic dystem must be enacted by Elected by the People; and 5) Laws must alignst with the rule of law Conversely, the government political party coalition's narratives focused on: 1) The qualities of leaders and democracy 2) Law as a command of sovereign authority. Regarding narrative strategies, the opposition coalition employed the Devil-Angel Shift, Identifying winners and losers of policies, uusingusing simplification symbols or policy surrogates in communication, and expanding public policy debates However, it did not use containment strategies for public policy debates. In contrast, the coalition of government utilized only two strategies: The Devil-Angel Shift and Public Policy Debate Containment. These strategies were employed to either advocate or obstruct the policy.

Keyword : Political Party Coalition, Idea, Narrative, Narrative Strategy

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจที่จะสำเร็จลุล่วงได้หากไม่ได้รับความเมตตาช่วยเหลือ ความเอื้อเฟื้อ และกำลังใจที่ดีเยี่ยมจาก อาจารย์ ดร. กัลยา แซ่อั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่คอยให้คำชี้แนะแนวทางฯวิชาการ ตลอดจนการให้คำปรึกษาในทุก ๆ เรื่อง ตลอดช่วงเวลาที่กระผมได้ศึกษาในระดับปริญญามหาบัณฑิตนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์ รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะประธานคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชญาณ์ นักฟ้อน หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการปรับแก้ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้งานศึกษาวิจัยฉบับนี้เกิดความชัดเจนและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่คอยบ่มเพาะ ปลูกฝัง ให้คำแนะนำทางวิชาการต่อกระผมมาตั้งแต่ครั้งที่ศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตจนมาสู่การเป็นมหาบัณฑิตของภาควิชารัฐศาสตร์ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะของ มศว แห่งนี้

และสำคัญที่สุดต้องกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนเพื่อน ๆ ผู้ซึ่งอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของกระผมทุกคน ที่คอยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจกระผมมาโดยตลอด และท้ายที่สุดต้องขอบคุณตนเองที่มุมานะและไม่ย่อท้อต่อความพยายามจนทำให้การดำเนินงานศึกษาวิจัยฉบับนี้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งใจไว้ ทั้งนี้กระผมในฐานะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานศึกษาฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษากระบวนการผลักดันนโยบายสาธารณะของสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา และหากผลการศึกษาเกิดมีข้อบกพร่องประการใด กระผมขอน้อมรับไว้เพื่อแก้ไขปรับปรุงและต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ศุทธวีร์ แก้วสิงห์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฎ

สารบัญรูปภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 คำถามงานวิจัย 5

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

1.4 ขอบเขตการวิจัย 6

ขอบเขตด้านเนื้อหา 6

ขอบเขตด้านประชากร 7

ขอบเขตด้านเวลา 11

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 12

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ 12

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 14

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ 14

2.1.1 ความหมายของพรรคการเมือง 14

2.1.2 พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา 16

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองกับนโยบายสาธารณะ....18
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ....25
2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณค่านามธรรมในนโยบายสาธารณะ....25
2.2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับประเด็นสาธารณะ....27
2.2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับนโยบายสาธารณะ....28
2.2.4 แนวคิดกับการวิจัยนโยบายสาธารณะ....31
2.3 แนวคิดและทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework : NPF)..33
2.4 แนวคิดทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework (ACF)....42
2.5 สาระสำคัญของร่างกฎหมายรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.....48
2.5.1 สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พ.ศ..... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 135,247 คน เป็นผู้เสนอ....48
2.5.2 สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ....55
2.5.3 ความพยายามในการจัดตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.....62
2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง....74
2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพรรคการเมืองในกระบวนการนโยบายสาธารณะ74
2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องเล่านโยบาย และการผลักดันนโยบายโดยใช้รูปแบบเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย....77
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย....82
3.1 การกำหนดประชากร....82
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล....83

3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล....86
บทที่ 4 ผลการศึกษา....90
4.1 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ....92
4.1.1 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดก ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน....92
4.1.2 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดก ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล....117
4.2 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ....128
4.2.1 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน....130
4.2.2 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล....145
4.3 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ....156
4.3.1 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะ รักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน....158
4.3.2 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะ รักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล....176
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ....186
5.1 สรุปผลการศึกษา....187
5.1.1 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดก ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน....187
5.1.2 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดก ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล....190

5.1.3 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดก ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน 192

5.1.4 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดก ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล 193

5.1.5 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะ รักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน.....195

5.1.6 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะ รักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล.....198

5.2 อภิปรายผล 200

5.2.1 นโยบายสาธารณะในฐานะสิ่งประกอบสร้างทางสังคม.....200

5.2.2 ผลประโยชน์ทางการเมืองผ่านแนวคิดของตัวแสดงทางนโยบาย 203

5.2.3 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบาย 204

5.2.4 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบาย 206

5.3 ข้อเสนอแนะ.....208

5.3.1 ข้อคิดเห็นเชิงทฤษฎี 208

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับฝ่ายการเมือง.....209

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับภาคประชาชน 209

5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต 210

บรรณานุกรม 211

ประวัติผู้เขียน.....224

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 นโยบายรื้อถอน “อำนาจและมรดกของ คสช.” ที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร..... 91

ตาราง 2 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ 129

ตาราง 3 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ 157

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 ตัวแบบของ Sabatier 44

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างของความเชื่อทางนโยบาย..... 45

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน “รัฐธรรมนูญ” ถือเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ และมีฐานะไม่เป็นเพียงกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ใช้ในการปกครองประเทศเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกำจัดอำนาจของผู้ที่ไม่ยึดมั่นในการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และผู้ที่ไม่ยึดมั่นในหลักสิทธิ เสรีภาพของประชาชน อันเป็นสิทธิพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ทวียศ ศรีเกตุ, 2557) แต่ทว่าความเป็นจริงจากปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยที่ผ่านมานับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมักจะต้องเผชิญกับปัญหาที่สำคัญจนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างหนึ่ง คือ การเกิดขึ้นของการรัฐประหาร และทุกครั้งที่มีการรัฐประหารมักจะมีการยกเลิกการใช้รัฐธรรมนูญของประเทศแล้วเปลี่ยนมาใช้กฎหรือข้อบังคับที่มาจากกลุ่มผู้ก่อการรัฐประหารโดยผ่านการใช้อำนาจในฐานะรัฏฐาธิปัตย์ หรือที่เรียกว่า “คำสั่งคณะรัฐประหาร”เสียเอง (นภาจรี จิวะนันทประวัติ, 2557)

อย่างไรก็ดี การรัฐประหารครั้งล่าสุดในประเทศไทยได้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ที่ก่อการโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการเข้ายึดอำนาจรัฐบาลรักษาการของนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล อันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองเพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2556 (ยุทธพร อิสรชัย, 2557) แน่นอนว่าผลของการรัฐประหารดังกล่าวนอกจากจะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่เคยดำเนินมาในช่วงก่อนการรัฐประหารจำต้องยุติลงแล้ว ยังนับเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในฐานะผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เช่น การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือและข้ออ้างในการควบคุมประชาชน การประกาศให้พลเรือนมาขึ้นศาลทหารในคดีความผิดบางประเภท การเรียกบุคคลให้มารายงานตัว การสั่งห้ามชุมนุมทางการเมือง ฯลฯ (นพพล อาชามาส และคณะ, 2562) ตลอดจนยังเป็นการทำลายอุดมการณ์ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศด้วยการใช้กลไกและเครื่องมือทางด้านกฎหมายที่สำคัญของคณะรัฐประหารอย่างการออกกฎเกณฑ์หรือที่เรียกว่าการออก “ประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ” ทั้งกรณีที่เป็นกฎเกณฑ์บังคับใช้เป็นการทั่วไปและเป็นคำสั่งที่ใช้บังคับกับบุคคลเฉพาะราย รวมแล้วมีจำนวนมากถึง 456

ฉบับ (กุลธิดา สามะพุทธิ, 2562) ซึ่งการออกประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้นล้วนแล้วแต่เป็นการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเสียเองทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดให้บทบัญญัติตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ในการกำหนดให้อำนาจพิเศษแก่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้อำนาจในการออกประกาศหรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อควบคุมสถานการณ์และความสงบเรียบร้อยในระหว่างการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมือง โดยการใช้อำนาจดังกล่าวไม่ว่าจะมีผลในทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร หรือทางตุลาการนั้นได้ถูกรับรองให้ถือว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และเป็นที่สุด (อุมาพร สังขะเลขา, 2565)

ครั้นต่อมาในช่วงเวลาหลังการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 แม้ว่าอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะได้สิ้นสุดลงประกอบกับการมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งบริหารประเทศแล้ว แต่ทว่าบรรดาประกาศและคำสั่ง คสช. บางฉบับที่ยังมิถูกยกเลิกหรือสิ้นผลการบังคับใช้ภายหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจในระหว่างทาง จึงทำให้บรรดาประกาศและคำสั่งที่คงเหลืออีกจำนวนหลายฉบับยังคงมีสถานะในการบังคับใช้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญต่อไปหากไม่ได้มีการยกเลิกแก้ไขหรือสิ้นผลไปเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจที่กำหนดไว้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามบทบัญญัติในบทเฉพาะกาลมาตรา 279 ได้บัญญัติรับรองถึงความชอบด้วยกฎหมายให้กับบรรดาประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้มีผลใช้บังคับโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป ทั้งนี้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในมาตราดังกล่าวยังได้กำหนดให้การยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวได้นั้นจะต้องมีการตราเป็นพระราชบัญญัติ เว้นเสียแต่ประกาศหรือคำสั่งนั้นมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจทางการบริหารจึงจะสามารถกระทำได้โดยคำสั่งนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรี (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) เช่นนี้แล้วหากต้องการจะให้มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับใด จึงจะต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเพื่อขอให้รัฐสภาพิจารณายกเลิกประกาศหรือคำสั่งนั้น ๆ ในฐานะผู้ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ

อย่างไรก็ตามในช่วงของการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 สิ่งที่สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนทั้งของพรรคการเมืองและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือ การแบ่งจุดยืนทางการเมืองออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่สนับสนุน คสช. ที่ฝ่ายตรงข้ามมักจะเรียกว่าฝ่ายเผด็จการ และฝ่ายที่ต่อต้าน คสช. ที่มักจะเรียกตนเองว่าเป็นฝ่ายประชาธิปไตย (ธนกร วงษ์ปัญญา, 2562) และท้ายที่สุดเมื่อการ

เลือกตั้งทั่วไปปี 2562 สิ้นสุดลง แน่นอนว่าในสภาผู้แทนราษฎรต่างก็มีพรรคการเมืองที่ได้ประกาศจุดยืนทางการเมืองอย่างชัดเจนมาตั้งแต่ต้นว่าจะไม่สนับสนุนและต่อต้านคณะรักษาความสงบแห่งชาติก็ได้รับเลือกตั้งให้เข้ามาทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ดังนั้น ด้วยธรรมชาติของปัญหาสาธารณะที่มีความเกี่ยวพันกับมุมมองทางด้านแนวคิดของปัจเจกบุคคลหรือตัวแสดงทางการเมืองที่จะมองว่าอะไรเป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหา จนนำมาสู่การกำหนดจุดยืนทางการเมืองที่จะอยู่ตรงข้ามกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เหตุนี้จึงทำให้บรรดาพรรคการเมืองฝ่ายค้าน โดยเฉพาะพรรคก้าวไกล (ผู้เสนอนโยบาย) ที่เดิม คือ พรรคอนาคตใหม่ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ได้ประกาศจุดยืนทางการเมืองด้วยการชูประเด็นนโยบายเกี่ยวกับการอาสาเข้ามาเพื่อที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองแบบเก่า (พันธกานต์ ทานนท์, 2563) ด้วยความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศให้ไปสู่การเป็นประชาธิปไตยและหยุดยั้งการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. มาตั้งแต่ช่วงของการเลือกตั้ง (สุภชาติ เล็บนาค, 2567) ก็มีความพยายามที่จะมองและแสดงให้เห็นถึงปัญหาสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในที่นี้ก็คือการมองปัญหาของการมีกฎหมายที่เกิดจากการใช้อำนาจเผด็จการจากคณะรัฐประหาร อันเป็น “มรดกของ คสช.” ที่ยังคงดำรงสถิตอยู่ในระบบกฎหมายไทยอันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการไม่เป็นประชาธิปไตยในระบบการเมืองและระบบกฎหมายของไทยภายหลังที่ได้มีการเลือกตั้งตามกระบวนการประชาธิปไตยมาแล้ว ซึ่งวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณะเรื่องนี้อันเป็นการทำให้ “มรดกของ คสช.” ที่มีอยู่ก่อนหน้าหรือที่ยังมีผลบังคับใช้อยู่นี้ได้ถูกยกเลิกไปและสามารถนำพาระบบการเมืองไทยกลับมาสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงได้อีกครั้งนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามบทบัญญัติในบทเฉพาะกาลมาตรา 279 ได้กำหนดไว้ว่าการดำเนินการจะต้องมีการตราเป็นพระราชบัญญัติ เหตุนี้จึงเป็นที่มาของการนำเสนอนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยการผลักดันนโยบายดังกล่าวผ่านกลไกดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติในระบบการเมืองแบบรัฐสภา ด้วยวิธีการเสนอร่างกฎหมายและการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ แต่กระนั้นร่างพระราชบัญญัติที่ได้มีการนำเสนอ ประกอบกับการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญที่ได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาในวาระรับหลักการร่วมกันของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ผลการลงมติกลับปรากฏว่า สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติไม่รับหลักการแห่งร่างกฎหมาย

หรือการเสนอตั้งคณะกรรมาธิการเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่เสนอขึ้นมาโดยพรรคการเมืองฝ่ายค้านแม้แต่ญัตติเดียว

ดังนั้น จากปรากฏการณ์และข้อเท็จจริงอันเป็นการสะท้อนถึงแนวคิด (idea) ของพรรคการเมืองฝ่ายค้านต่อการมองและแสดงให้เห็นถึงปัญหาการคงดำรงอยู่ของ“มรดก คสช.” ในรูปแบบของบรรดาประกาศและคำสั่งจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยจะไม่สามารถเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้หากยังคงมี “เชื้อมูล” ของรัฐบาลคณะรัฐประหารที่สืบทอดต่อมาในความเป็นประชาธิปไตยภายหลังจากการเลือกตั้ง จนท้ายที่สุดนำมาซึ่งการออกแบบและการนำเสนอผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อเป็นการล้าง “มรดกของ คสช.” ให้หมดสิ้นไปจากระบบการเมืองและระบบกฎหมายของไทย

ฉะนั้นการศึกษานี้จึงมิได้มองปัญหาสาธารณะหรือนโยบายสาธารณะในลักษณะของผลผลิตที่มาจากการคิดคำนวณอย่างเป็นเหตุเป็นผลของผู้กำหนดนโยบาย หากแต่มองว่ามาจากการมองเห็นถึงปัญหาในลักษณะที่แตกต่างหลากหลายกันไปตามมุมมองของแนวคิดที่ปัจเจกแต่ละคนมีหรือได้ยึดถือ โดยการจะศึกษาถึงแนวคิดของตัวแสดงทางการเมืองในฐานะพรรคการเมือง ซึ่งในที่นี้ คือ การศึกษาถึงแนวคิดของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านและกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ที่มีส่วนในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการใช้อำนาจในกระบวนการทางนิติบัญญัติได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาผ่าน “เรื่องเล่า (Narrative)” อันเป็นชุดของเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะถ่ายทอดให้เห็นถึงแบบแผนของแนวคิด การสร้างความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ที่สะท้อนออกมาจากการต่อสู้ถกเถียงกันภายใต้มุมมองทางด้านแนวคิดผ่านการเล่าเรื่องของบรรดาตัวแสดงทางนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความรับรู้และความเข้าใจถึงบทบาทของการเมืองและการบริหารที่สถิตอยู่เบื้องหลังของการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางนโยบายสาธารณะ (ประโยชน์ ส่งกลิ่น, 2561)

ดังความต้องการตอบคำถามในงานศึกษานี้ที่ว่า พรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรซึ่งถือว่าเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีสถานภาพและบทบาทเสมือนเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่าง “ภาครัฐ” กับ “ภาคประชาชน” และยังเป็นตัวแสดงทางการเมืองหลักที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการนโยบายสาธารณะในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอย่างประเทศไทย ได้ถ่ายทอดแนวคิดอะไรออกมาผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบาย และในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ได้มีการเลือกใช้กลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy) อะไรมาเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าว โดยการศึกษานี้จะครอบคลุมทั้งปัจจัยทางด้านอิทธิพลของแนวคิด ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สถิตอยู่กับมนุษย์ผู้เป็นปัจเจกชน หรือเป็นชุดแนวคิดที่สถาบันหรือองค์กรนั้นได้ยึดถือ ซึ่งในที่นี้จึงครอบคลุมถึงการศึกษาแนวคิดที่พรรคการเมืองนั้น ๆ ได้ยึดถือจนนำเอาแนวคิดนั้นมาถ่ายทอดผ่านการเล่าเรื่องทางนโยบายเพื่อให้เป็นชุดข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจในทางเลือกเชิงนโยบายให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมือง หรือกลุ่มพันธมิตรอื่น ๆ ที่มีส่วนในกระบวนการผลักดันนโยบายในครั้งนี้ตลอดจนเพื่อศึกษาถึงการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่ามาเป็นเครื่องมือในการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มอีกด้วย

1.2 **คำถามงานวิจัย**

การศึกษาถึงอิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผู้ศึกษาได้กำหนดคำถามหลักของงานวิจัยไว้ 2 ข้อ ดังนี้

1. อิทธิพลของแนวคิด (idea) อะไรที่สะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบาย (Narrative Policy) ในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25

2. ในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มเลือกใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าอะไรเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าว

1.3 **วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแนวคิด (idea) ที่สะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบาย (Narrative Policy) ในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25

2. เพื่อศึกษาถึงการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ในกระบวนการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการผลักดันนโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นการเล่าเรื่องหนึ่ง ๆ ด้วยการมองว่า เรื่องเล่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้จากการบอกเล่าด้วยวาจาหรือรูปแบบการเขียนผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนหรือการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล เหตุนี้จึงย่อมที่จะส่งผลทำให้ลักษณะของนโยบายสาธารณะมีเนื้อหาและทิศทางเป็นไปในทางใดทางหนึ่งตามแต่ที่บรรดาตัวแสดงทางนโยบายจะประสงค์ใช้เรื่องเล่าในลักษณะใดเพื่อสื่อสารเนื้อหาทางนโยบายออกไปตามอย่างที่ตนต้องการ ซึ่งนั่นจะเป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในเนื้อหาของเรื่องเล่า อันจะนำไปสู่ความเข้าใจถึงแนวคิดของตัวแสดงทางนโยบายที่แฝงอยู่ภายใต้การเล่าเรื่องทางนโยบายนั้น ๆ ออกมาได้ ซึ่งในที่นี้เป็นการศึกษาถึงแนวคิดและกลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม อันได้แก่ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ผ่านชุดเรื่องเล่าที่ปรากฏในระหว่างการนำเสนอร่างกฎหมายและการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1. อิทธิพลของแนวคิด (idea) ได้จากการสะท้อนออกมาผ่านองค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองใช้ในกระบวนการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้แก่

1.1 ฉากหลังหรือบริบท (Setting or Context)

1.2 ตัวละคร (Characters)

1.3 โครงเรื่อง (Plot)

1.4 ฐานคุณค่าทางศีลธรรม (Moral)

2. กลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy) ได้จากเนื้อหาที่สะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อันได้แก่

2.1 กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel shift)

2.2 กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (identifying winners and losers of policies)

2.3 กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication)

2.4 กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate expansion strategy)

2.5 กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate containment strategy)

ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาถึงการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีการศึกษาถึงกระบวนการผลักดันนโยบายในรูปแบบของการศึกษาผ่านเรื่องเล่าที่ปรากฏระหว่างการผลักดันนโยบายสาธารณะของพรรคการเมือง โดยผู้ศึกษาได้มีการแบ่งการศึกษาพรรคการเมืองออกเป็นกลุ่มพันธมิตร 2 ฝ่ายตามการดำเนินงานผลักดันนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองในระบบรัฐสภา โดยได้แบ่งเป็นกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ซึ่งจำกัดการศึกษาเฉพาะ พรรคอนาคตใหม่ พรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย ขณะที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้จำกัดการศึกษาเฉพาะพรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย ทั้งนี้ อาศัยการศึกษาและวิเคราะห์ผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองแต่ละกลุ่มใช้ในการผลักดันนโยบายดังกล่าว ดังนี้

1. เนื้อหาเรื่องเล่าทางนโยบายที่ถูกสื่อสารออกมาโดยกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในฐานะผู้นำเสนอและต้องการผลักดันนโยบาย

1.1 เอกสารรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 16 และวันพุธที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... (ยกเลิกมาตรา 65 แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 7 มาตรา 159 วรรคแรก เพิ่มมาตรา 193/1 มาตรา 193/2 แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 11 หมวด 12 มาตรา 256 หมวด 16 ยกเลิกมาตรา 269 มาตรา 270 มาตรา 271 มาตรา 272 และมาตรา 279) ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ

1.2 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 3 ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. ....

1.3 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44

1.4 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 8 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44

1.5 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

1.6 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจาก การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

1.7 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

1.8 วีดีโอ “ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร” ที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคอนาคตใหม่ – Future Forward เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561

1.9 วีดีโอ Live เสวนาทิศทางการเมืองไทยภายใต้รัฐบาลใหม่ การเมืองของความหวัง หรือจุดเริ่มต้นของวิกฤตครั้งใหม่ ที่ปรากฏ Live ของช่อง มติชนทีวี (Matichon tv) เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562 ผ่าน YouTube

1.10 วีดีโอ “ดีเบตเลือกตั้ง 62 “มองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดของช่องข่าวเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 (Workpoint News) เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ผ่าน YouTube

1.11 การแถลงของพรรคอนาคตใหม่ “เปิดร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจัดการมรดกบาป คสช.” ที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคอนาคตใหม่ – Future Forward เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2562

1.12 การแถลงของพรรคก้าวไกล “ก้าวไกลเสนอแก้รัฐธรรมนูญ ปิดสวิตซ์ ส.ว. - เริ่มต้นล้างมรดกบาปรัฐประหาร - เปิดทางร่างรัฐธรรมนูญใหม่” ที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคก้าวไกล – Move Forward party เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2563

1.13 คำแถลงการณ์ “แถลงการณ์พรรคเพื่อไทย ในโอกาสวันรัฐธรรมนูญ 10 ธันวาคม 2565” ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2565

1.14 คำแถลงของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ได้มีการโพสต์ผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ Thanathorn Juangroongruangkit – ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562

1.15 วีดีโอ Live “พรรคการเมืองแถลงจุดยืนต่อร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศ คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดบนหน้าเพจเฟซบุ๊กของช่องข่าว Voice TV เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2562

1.16 คำแถลงของนางทัศนีย์ บุรณุปกรณ์ ส.ส. เชียงใหม่ พรรคเพื่อไทยที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊กพรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2564

1.17 วีดีโอ Live “วาระแรก รวมพลังประชาชนปักหมุดรื้อมรดก คสช. ที่รัฐสภาเกียกกาย” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดของช่องข่าว Prachatai เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564

2. เนื้อหาเรื่องเล่าทางนโยบายที่ถูกสื่อสารออกมาโดยกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในฐานะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลักดันนโยบายดังกล่าวผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัติ

2.1 เอกสารรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 16 และวันพุธที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... (ยกเลิกมาตรา 65 แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 7 มาตรา 159 วรรคแรก เพิ่มมาตรา 193/1 มาตรา 193/2 แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 11 หมวด 12 มาตรา 256 หมวด 16 ยกเลิกมาตรา 269 มาตรา 270 มาตรา 271 มาตรา 272 และมาตรา 279) ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ

2.2 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 3 ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. ....

2.3 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44

2.4 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 8 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44

2.5 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2.6 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจาก การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2.7 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2.8 วีดีโอ “ดีเบตเลือกตั้ง 62 แต่ละพรรคมีแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างไร” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดของช่องข่าวเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 (Workpoint News) เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2562 ผ่าน YouTube

2.9 วีดีโอ “ดีเบตเลือกตั้ง 62 “มองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดของช่องข่าวเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 (Workpoint News) เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ผ่าน YouTube

ขอบเขตด้านเวลา

เพื่อศึกษาเนื้อหาของเรื่องเล่าที่ถูกถ่ายทอดออกมาโดยกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตั้งแต่ช่วงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 ในระหว่างการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 จนถึงกระทั่งถึงช่วงเวลาของการผลักดันนโยบายดังกล่าวผ่านการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ดังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 8 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 16 และวันพุธที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 และการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 3 ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2564

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถเข้าใจถึงอิทธิพลของแนวคิดที่ส่งผลต่อการสื่อสารเล่าเรื่องที่ปรากฏตามเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบายในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในบริบทการผลักดันนโยบายผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัติ

2. สามารถเข้าใจถึงการเลือกใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองมาเป็นเครื่องมือในการสร้างเรื่องเล่าและถ่ายทอดออกมาโดยการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม

3. เป็นการขยายองค์ความรู้ในการศึกษาวิเคราะห์การเมืองในกระบวนการนโยบายสาธารณะ อันจะทำให้เห็นถึงลักษณะของการผลักดันนโยบายสาธารณะในการเมืองระบบรัฐสภา ทั้งยังจะเป็นข้อเสนอสำหรับการเลือกใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

พรรคการเมือง (Political Party) หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลในสังคมที่มีชุดความเชื่อ แนวคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างเดียวกัน หรือมีความเห็นพ้องต้องกันมารวมตัวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยการนำเสนอนโยบายของพรรค เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจนสามารถเอาชนะการเลือกตั้งและก้าวเข้ามาใช้อำนาจรัฐในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารด้วยความชอบธรรมตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย

กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมือง (Political Party Coalition) หมายถึง การรวมตัวกันของบรรดาพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีชุดความเชื่อ แนวคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างสอดคล้องกัน ตลอดจนการมีผลประโยชน์ในประเด็นเชิงนโยบายร่วมกัน มารวมเป็นกลุ่มพันธมิตรเดียวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการประสานความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกันบรรลุผล ซึ่งในที่นี้ คือ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

(พรรคอนาคตใหม่ พรรคก้าวไกล พรรคเพื่อไทย) และกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล (พรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย) ในสภาผู้แทนราษฎรไทยชุดที่ 25

แนวคิด (Ideas) หมายถึง ความเชื่อที่ปัจเจกบุคคลมีหรือได้เปิดรับเอาความเชื่อใหม่ ๆ ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแสดงต่าง ๆ แล้วนำเอามาเป็นความเชื่อของตนเอง หรือเป็นความเชื่อที่สถาบันองค์กรยึดถือ อันจะเป็นตัวชี้นำการกระทำและการถ่ายทอดทัศนคติของปัจเจกหรือของกลุ่มออกมา

เรื่องเล่า (Narrative) หมายถึง ชุดของเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการนำเสนอหรือถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ผู้อื่นรับรู้ได้

กลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy) หมายถึง การจัดการหรือการควบคุมเนื้อหาของการเล่าเรื่องให้สัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะที่ตนต้องการจะให้ดำเนินไป ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้กลยุทธ์เรื่องเล่าที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการและผลลัพธ์ทางนโยบายที่จะเกิดขึ้น

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาอิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้แบ่งการนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีสำคัญที่นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ
3. ทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework : NPF)
4. ทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework : ACF)
5. สาระสำคัญของร่างกฎหมายรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ

2.1.1 ความหมายของพรรคการเมือง

คำว่า “พรรคการเมือง” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Political Party” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินจากคำว่า “Pars” ที่แปลว่า “ส่วน” ดังนั้น พรรคการเมือง จึงหมายถึงการที่ราษฎรหรือประชาชนได้มีการแบ่งแยกกันออกเป็นส่วน ๆ หรือแยกกันออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความคิดเห็นหรือการมีส่วนได้ส่วนเสียจากผลประโยชน์ในทางการเมือง (หยุด แสงอุทัย, 2517, น. 8) ทั้งนี้ คำว่าพรรคการเมือง (Political Party) เริ่มใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 อันเนื่องมาจากแบบแผนพฤติกรรมที่คนในสังคมได้แยกกันออกเป็นหลายส่วนหรือหลายกลุ่ม และได้มีการรวมกันขึ้นเป็นกลุ่มตามประเด็นปัญหาทางด้านนโยบายสาธารณะที่แต่ละคนแต่ละกลุ่มมีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งคนที่รวมกันเข้าเป็นพรรคการเมืองก็จะทำการจัดตั้งองค์กรทางการเมือง (Political Organization) ขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและมุ่งหวังที่จะเอาชนะพรรคการเมืองอื่นด้วยการนำเสนอนโยบาย รวมทั้งการจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง (election) ตามระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ที่ขยายออกไป และเมื่อมีการขยายสิทธิในการเลือกตั้งให้กับประชาชน (Popular Suffrage) ประกอบกับการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (democracy) จึงทำให้บทบาทของพรรคการเมือง

มีความชอบธรรมมากขึ้น (เสนีย์ คำสุข, 2538) อย่างไรก็ดีในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมืองนั้นสิ่งสำคัญเริ่มแรก คือ การทำความเข้าใจถึงความหมายหรือนิยามของพรรคการเมือง ซึ่งมีนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์หลายท่านได้ให้คำนิยามของพรรคการเมืองไว้เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เอคมันด์ เบ้อร์ก (Edmund Burke) กล่าวว่า “พรรคการเมือง ได้แก่ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งได้รวมกันตามแนวหลักการบางอย่าง โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ” (De Grazia, 1964 อ้างถึงใน จิรโชค วีระสัย และคณะ, 2542; วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์, 2565)

แอลเฟรด เดอ กราเซีย (De Grazia, 1965) ได้ให้นิยามว่า “พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาและส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้ง”

จี เอ เจคอบสัน และเอ็ม เอ็ช ลิบแมน (G.A. Jacobson & M.H. Libman) ได้ให้คำนิยามว่า “พรรคการเมือง คือ การจัดตั้งรวมกันเป็นสมาคมหรือองค์กรของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีจุดประสงค์สำคัญในการควบคุมบุคลากรและนโยบายของรัฐบาล” (Jacobson & Libman, 1969 อ้างถึงใน วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์, 2565)

กู๊ดแมน (Goodman, 1960) กล่าวว่า “พรรคการเมืองคือองค์การที่สมาชิกมีลักษณะคล้ายกันเพียงพอที่จะอยู่รวมกันได้โดยมีจุดมุ่งหมายที่เปิดเผย เพื่อเอาชนะการเลือกตั้งที่ทำให้สามารถเข้าไปใช้อำนาจรัฐ ซึ่งจะทำให้สามารถมีอิทธิพลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จากการเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองนั้น”

จรูญ สุภาพ (2533) ได้นิยามพรรคการเมืองว่า “พรรคการเมือง คือ กลุ่มของเอกชนที่มีผลประโยชน์คล้ายคลึงกันหรือมีความต้องการอย่างเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมกันขึ้นเพื่อต้องการที่จะเข้าควบคุมและกำหนดนโยบายของรัฐโดยการเอาชนะการเลือกตั้ง การออกกฎหมายและการบริหาร”

หยุด แสงอุทัย (2512) ได้ให้นิยามไว้ว่า “พรรคการเมือง คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันก่อตั้งเป็นพรรคขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมความคิดเห็นในทางการเมืองมากำหนดเป็นนโยบายของพรรคเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งผู้แทนโดยวิถีทางประชาธิปไตย”

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2541) ได้ให้นิยามพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองเป็นกลุ่มบุคคลซึ่งมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันในลัทธิการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และผลประโยชน์อื่น ๆ และต้องการนำเอาความคิดเห็นเหล่านั้นไปเป็นหลักในการบริหารประเทศ ด้วย

การส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งโดยมุ่งหวังจะได้เป็นรัฐบาล หรือถ้าไม่ได้เป็นรัฐบาลก็เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการควบคุมสอดส่องการบริหารของรัฐบาลโดยทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้าน

มานิตย์ จุมปา (2541) ได้นิยามความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “พรรคการเมือง คือ เป็นที่รวมของบรรดากลุ่มคนที่มีอุดมการณ์หรือมีความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันแน่วแน่ที่จะมาพัฒนาประเทศหรือเข้าไปควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ทั้งนี้หากขาดเสียซึ่งพรรคการเมืองประชาชนก็จะไม่สามารถมองเห็นอุดมการณ์และแนวความคิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างชัดเจน

จากการนิยามของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ แม้จะมีส่วนที่อาจแตกต่างกันบ้าง หากแต่โดยรวมก็มีส่วนที่เห็นร่วมกันคือการมองว่า พรรคการเมืองเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การเข้ามาใช้อำนาจในทางการเมืองหรือการเข้าใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น ในที่นี้ ขอให้นิยามพรรคการเมืองไว้ว่า “พรรคการเมือง” คือ การที่กลุ่มบุคคลในสังคมที่มีชุดความเชื่อ แนวคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างเดียวกันหรือมีความเห็นพ้องต้องกันมารวมตัวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยการนำเสนอนโยบายของพรรค เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจนสามารถเอาชนะการเลือกตั้ง เพื่อเข้ามาใช้อำนาจรัฐในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารด้วยความชอบธรรมตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย

2.1.2 **พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา**

พรรคการเมืองถือเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เพราะ เจตนารมณ์หลักของประชาธิปไตย คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ในสังคมอย่างมีแบบแผนภายใต้สภาพสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลาย สลับซับซ้อนและมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไรก็ดี ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ประชาชนจะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์หรือใช้อำนาจทางการเมืองได้ด้วยตนเองโดยตรง หากแต่ต้องใช้อำนาจทางนิติบัญญัติและทางบริหารผ่านตัวแทนในการเข้าไปทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับตน โดยการได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะกระทำด้วยวิธีการที่เรียกว่า “การเลือกตั้ง” ที่มีลักษณะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันของบรรดาพรรคการเมืองต่าง (กนก วงษ์ตระหง่าน, 2536)

และหากพรรคการเมืองใดสามารถเอาชนะการเลือกตั้งได้หรือมีเสียงสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรเกินกว่ากึ่งหนึ่ง พรรคการเมืองนั้นก็จะมีสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาล ขณะเดียวกันพรรคการเมืองที่ไม่ได้จัดตั้งรัฐบาลก็จะทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้านในการตรวจสอบการบริหารราชการของรัฐบาล

ซึ่งในรูปแบบการปกครองในระบบรัฐสภา (Parliamentary System) โดยมีรัฐสภาเป็นองค์กรที่มีอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดของประชาชนเป็นของรัฐสภา ในลักษณะการปกครองระบอบประชาธิปไตยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้งในการเข้าไปทำหน้าที่ในกระบวนการนิติบัญญัติ ไม่ว่าจะเป็น การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ การตรากฎหมาย การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อรับฟังความคิดเห็นของบรรดาสมาชิกรัฐสภาแล้ว (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ในรูปแบบการปกครองในระบบรัฐสภายังมีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่ง คือ แม้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล จะมีการแบ่งแยกอำนาจระหว่างกัน แต่ก็เป็นเพียงการแบ่งหน้าที่เท่านั้น เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างมีที่มาจากประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การเข้ารับหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีผู้เป็นประมุขฝ่ายบริหารจะเข้ารับหน้าที่ได้ก็ต้องเป็นไปด้วยความไว้วางใจของรัฐสภา ขณะเดียวกันคณะรัฐมนตรีก็จะต้องรับผิดชอบทางการเมืองต่อรัฐสภา เนื่องจากในระบบรัฐสภานั้นฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจในการควบคุมตรวจสอบรัฐบาลผ่านการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ ในทางตรงกันข้ามนายกรัฐมนตรีก็มีอำนาจในการยุบสภา (Dissolution) เพื่อคืนอำนาจให้กับประชาชนเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาใหม่ได้เช่นกัน (ปณิธัศร์ ปทุมวัฒน์, 2558)

ดังนั้น พรรคการเมืองซึ่งถือเป็นสถาบันทางการเมืองหลักและสถาบันทางการเมืองในรูปแบบเดียวที่เข้ามามีบทบาทในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนในฐานะสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร และเมื่อสามารถเข้าไปทำหน้าที่หรือใช้อำนาจดังกล่าวได้แล้ว พรรคการเมืองเหล่านั้นก็จะสามารถนำเอานโยบายของพรรคที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชนไปดำเนินการให้กับประชาชนในฐานะรัฐบาล ขณะเดียวกันพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายค้านก็จะทำหน้าที่ในการทักท้วง เสนอแนะ และตรวจสอบถ่วงดุลเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลแทนประชาชน หรือกล่าวได้ว่า พรรคการเมืองนับเป็นตัวแสดงทางการเมืองหนึ่งที่มีสถานภาพและบทบาทเสมือนเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่าง “ภาครัฐ” กับ “ภาคประชาชน” ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอย่างประเทศไทยนั่นเอง

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองกับนโยบายสาธารณะ

ในระบอบประชาธิปไตยพรรคการเมืองนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ กล่าวคือ เป้าหมายสูงสุดของพรรคการเมือง คือ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและได้เข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อที่จะสามารถบริหารราชการแผ่นดินได้ตรงตามแนวคิดหรืออุดมการณ์ของพรรคการเมืองตน ซึ่งแน่นอนว่าพรรคการเมืองก็จะต้องทำหน้าที่ในการศึกษา และติดตามสภาวการณ์ต่าง ๆ ของประเทศอย่างตลอดเวลา เพื่อนำมาชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันพรรคการเมืองก็จะต้องดำเนินการรวบรวมความคิดเห็นหรือความต้องการจากประชาชนแล้วนำมาจัดทำเป็นชุดนโยบายสาธารณะในนามพรรคการเมือง (Party Policy Platform) ภายใต้อิทธิพลของชุดแนวคิดหรืออุดมการณ์ที่พรรคการเมืองตนยึดถือ เพื่อนำมาแถลงต่อประชาชนในการเลือกตั้ง อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่พรรคการเมืองใช้ในการแสวงหาแนวร่วมและการสนับสนุนจากประชาชน ทั้งยังจะเป็นการสร้างทางเลือกเชิงนโยบายให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอีกด้วย ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์ (Almond & Verba, 1963 อ้างถึงใน ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์, 2564) และหากพรรคการเมืองใดสามารถนำเสนอนโยบายของพรรคให้ประชาชนได้เห็นถึงความคิดเห็น ท่าที วิธีการ ตลอดจนความตั้งใจที่จะดำเนินการในนามของพรรคการเมืองนั้นหากตนได้รับเลือกตั้งเข้าไปเป็นรัฐบาล ประชาชนในฐานะผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งก็จะเลือกสมาชิกจากพรรคการเมืองนั้นให้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาลเพื่อการบริหารประเทศ (วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์, 2565) และอันจะทำให้สมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารที่ล้วนแล้วแต่มีการสังกัดพรรคการเมืองจะต้องปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่พรรคการเมืองของตนได้ให้ไว้กับประชาชน ดังนั้นพรรคการเมืองจึงถือว่าเป็นตัวแสดงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาถึงอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อนโยบายสาธารณะในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา

อย่างไรก็ดีแนวคิดทฤษฎีที่จะมาอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับนโยบายสาธารณะ ด้วยเห็นว่าบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งยวดที่พรรคการเมือง รวมถึงการกระทำของรัฐบาลนั้นมีผลต่อเนื้อหาของนโยบายสาธารณะและมักที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวโน้มทางด้านแนวคิดหรืออุดมการณ์ (ideological preferences) ซึ่งส่วนมากในงานศึกษาที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของพรรคการเมืองต่อนโยบายสาธารณะจะมีแนวทางการศึกษาอยู่ด้วยกันสองสำนักหลัก ๆ (Schools of thought) คือ 1) สำนักที่มองว่าพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญ (Parties-do-matter) กับ 2) สำนักที่มองว่าพรรคการเมืองไม่มีบทบาทสำคัญ (parties-do-not-matter) ต่อนโยบายสาธารณะ (Negri, 2021) ซึ่งในงานวิจัยเรื่อง

การศึกษาอิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้ ผู้ศึกษาจะมุ่งทำการศึกษาตามแนวทางของสำนักที่มองว่า พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญ (Parties-do-matter) ต่อนโยบายสาธารณะ เนื่องจากงานวิจัยนี้มีสมมติฐานหลักที่มองว่า พรรคการเมืองมิใช่เป็นเพียงแค่ตัวแสดงที่เป็นทางผ่านของกลุ่มผลประโยชน์เท่านั้น หากแต่พรรคการเมืองเป็นตัวแสดงทางการเมืองหลักที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะการผลักดันประเด็นเชิงนโยบายของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอย่างประเทศไทยนั่นเอง

ดังนั้น คำอธิบายทางทฤษฎีที่อยู่ในแนวทางของสำนักที่มองว่าพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญจึงมีอยู่ด้วยกัน 3 ทฤษฎี ดังนี้

1) ทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) หรือ PT ที่มีจุดเริ่มต้นมาจากงานศึกษาในยุคบุกเบิกของ Hibbs (1977) ที่ทำการศึกษาในสาขาเศรษฐกิจการเมืองเปรียบเทียบผ่านการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อนโยบายทางด้านสังคมและการเป็นรัฐสวัสดิการในประเทศประชาธิปไตยตัวแทนสมัยใหม่ ซึ่งแนวทางการศึกษานี้ มองว่า พรรคการเมืองจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามนโยบาย (Policy Implementation) ที่ตรงตามผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนที่เป็นฐานคะแนนเสียงการเลือกตั้งหลักของตนเอง แน่นอนว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็จะถูกมองในเชิงชนชั้นทางสังคม นอกจากนี้ ทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) ยังมีข้อถกเถียงอีกว่า บทบาทในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง ฝ่ายซ้ายมักจะถูกสร้างขึ้นมาให้เป็นของกลุ่มประชาชนที่เป็นชนชั้นล่าง (down scale groups) จึงทำให้พรรคการเมืองฝ่ายซ้ายจะต้องดำเนินแนวนโยบายเพื่อตอบสนองต่อประชาชนที่เป็นชนชั้นล่างหรือชนชั้นแรงงาน ขณะเดียวกัน บทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายขวาในการเลือกตั้งก็ย่อมที่จะถูกสนับสนุนจากประชาชนที่เป็นกลุ่มชนชั้นบน (upscale groups) อาทิ บรรดากลุ่มประชาชนผู้มีรายได้ค่อนข้างสูง และอาจเป็นเจ้าของทุน หรือเป็นพวกที่มีงานทำและงานนั้นก็มีสถานะที่ค่อนข้างสูงในสังคม ซึ่งเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจเหล่านี้นับเป็นประสบการณ์พื้นฐานที่ปัจเจกบุคคลผู้นั้นมี ผ่านการรับรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่แล้ว เหตุนี้จึงนับเป็นอิทธิพลที่จะเปิดเผยให้เห็นถึงแนวโน้มในการเลือกสนับสนุนนโยบายทางด้านเศรษฐกิจมหภาคตามที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนนั้น ๆ ต้องการหรือชื่นชอบได้ กล่าวคือ ในบรรดากลุ่มชนชั้นล่างหรือชนชั้นแรงงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการแบกรับต้นทุน เช่น การถูกเลิกจ้าง จึงเป็นเรื่องปกติที่คนกลุ่มนี้จะมีบทบาทอย่างจริงจังในการสนับสนุนแนวนโยบายที่มีลักษณะเป็นการขยายขอบเขตอำนาจรัฐ

ออกไปเพื่อที่จะได้ดูแลกลุ่มคนที่มีความอ่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ แต่ในทางตรงกันข้ามกลุ่มชนชั้นบนที่มีความมั่นคงในหน้าที่การงานก็ย่อมที่จะให้ความกังวลสนใจกับการรักษาระดับราคาที่มีเสถียรภาพ เพราะมองว่า หากเกิดภาวะเงินเฟ้อก็อาจจะเป็นการบั่นทอนต่อการถือครองมูลค่าความมั่งคั่งของพวกตนลง ดังนั้น พรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้ง จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายที่จะเป็นการตอบสนองต่อประชาชนที่เป็นฐานคะแนนเสียงการเลือกตั้งของพรรคตนอย่างเป็นปกติ สิ่งเหล่านี้จึงนับเป็นการคาดการณ์แนวโน้มตามทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) ได้ว่า หากพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายได้รับการเลือกตั้งและสามารถครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรจนจัดตั้งรัฐบาลได้ก็จะทำให้แนวทางนโยบายของรัฐบาลเป็นไปในลักษณะแบบหนึ่ง ในทางตรงกันข้าม หากพรรคการเมืองฝ่ายขวาได้รับการเลือกตั้งและสามารถครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรจนจัดตั้งรัฐบาลได้ก็จะสามารถคาดการณ์ได้เช่นกันว่าแนวทางของนโยบายจะมีลักษณะเป็นอย่างไร (Negri, 2021)

2) ทฤษฎีทรัพยากรอำนาจ (Power Resources Theory) หรือ PRT ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนามาจากงานศึกษาของ เอสปิง-แอนเดอร์เซ่น (Esping -Andersen, 1990) กอร์ปี (Korpi,1983) และ สตีเฟ่น (Stephens, 1979) อันเป็นทฤษฎีที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรอำนาจ โดยแนวทางของทฤษฎีนี้มีข้อถกเถียงที่ว่า นโยบายทางสังคมถือเป็นผลลัพธ์มาจากการแผ่กระจายของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ที่มีพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเหล่านี้ได้ถูกแก้ไขในสนามการเมือง ประกอบกับตามทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) ที่บอกถึงการกำหนดนโยบายในลักษณะที่ว่าเมื่อพรรคการเมืองของกลุ่มคนกลุ่มใดที่เป็นฐานคะแนนเสียงสามารถก้าวขึ้นมาเป็นรัฐบาลได้แน่นอนว่า จะทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นได้รับประโยชน์จากแนวนโยบายของรัฐบาลที่เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง แต่ถึงอย่างไรก็ดีเมื่อพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้ขึ้นมาเป็นรัฐบาลก็จะไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่เป็นฐานคะแนนเสียงของพรรคตนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการทำให้สิทธิทางสังคมของบรรดากลุ่มคนที่เป็นฐานคะแนนเสียงของพรรคตนได้ไปปรากฏในเวทีของรัฐสภาด้วยเช่นกัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ทฤษฎีทรัพยากรอำนาจ (Power Resources Theory) ได้แสดงให้เห็นถึงทรัพยากรอำนาจใหม่ของบรรดาชนชั้นแรงงานหรือฝ่ายซ้ายที่จะสามารถนำอำนาจนี้เข้ามาต่อสู้ช่วงชิงหรือต่อรองกับอำนาจทุนของชนชั้นบนหรือพวกฝ่ายขวา นอกจากนี้ ทฤษฎีทรัพยากรอำนาจ (PRT) ยังเชื่อมโยงเข้ากับประเด็นเรื่องการระดมทรัพยากรในนามของชนชั้น (mobilization) และเชื่อมโยงเข้ากับประเด็นการช่วยเหลือสนับสนุนหรือความโน้มเอียงของพรรคการเมือง (party affiliation) รวมถึงเชื่อมโยงเข้า

กับรัฐบาลของกลุ่มพรรคการเมือง (partisan government) หรืออาจกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ทฤษฎีทรัพยากรอำนาจ (PRT) จะให้ความสำคัญกับเรื่องของการระดมการขับเคลื่อนโดยรวมของพรรคการเมืองที่มีต่อนโยบายมากกว่าจะมุ่งศึกษาเพียงอิทธิพลของอุดมการณ์ทางการเมืองและผลประโยชน์ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจะต้องให้ความสำคัญเท่านั้น (Refslund & Arnholtz, 2022)

3) ทฤษฎีสั่งการ (Mandate Theory) หรือ MT ได้รับการพัฒนามาจากงานศึกษาของ ดาวน์ (Downs, 1957) โดยทฤษฎีนี้จะเน้นมองถึงพรรคการเมือง เนื่องจากมองว่าเมื่อพรรคการเมืองใดได้ก้าวขึ้นสู่อำนาจในการบริหารประเทศทั้งในทางนิติบัญญัติหรือในทางบริหารจากการที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เลือกสมาชิกจากพรรคการเมืองเหล่านั้นเข้าไป แน่นอนว่า พรรคการเมืองเหล่านั้นก็จำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ในการเติมเต็ม (fulfil) ความต้องการของประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งทฤษฎีสั่งการ (MT) นั้นจะชี้ให้เห็นว่า การที่นักการเมืองรวมตัวกันขึ้นมาเป็นพรรคการเมืองและมีการต่อสู้แข่งขันกันก็เพื่อที่จะให้ตนเองได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งสังคมมากกว่าที่จะเป็นตัวแทนของภาคส่วนสังคมย่อย ๆ ภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่ง เพราะถือว่าพรรคการเมืองนั้นได้รับฉันทานุมัติแห่งอาณัติมอบหมายมาจากสังคมโดยรวม นอกจากนี้ในทฤษฎีดังกล่าวยังได้ระบุอีกว่า ความนิยมทางด้านนโยบายหนึ่ง ๆ ของประชาชนก็จะถูกเปลี่ยนให้ไปเป็นนโยบายสาธารณะได้จากการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เลือกพรรคการเมืองหรือกลุ่มพันธมิตรการเมืองในฝ่ายที่สามารถสะท้อนผลประโยชน์หรือมีเนื้อหาทางนโยบายที่มีความใกล้ชิดหรือสอดคล้องกับแนวคิดและความต้องการของประชาชน ดังนั้นแนวนโยบายของพรรคการเมืองจึงนับเป็นสิ่งที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะใช้ในการตัดสินใจเพื่อลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคการเมืองนั้น ๆ (Negri, 2021)

จากทั้ง 3 ทฤษฎีที่อยู่ในแนวทางของสำนักคิดที่มองว่าพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญ (Parties-do-matter) ต่อผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะดังที่ได้กล่าวไป ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) หรือ PT ที่มองว่า แนวคิดหรืออุดมการณ์ของพรรคการเมืองไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นมาได้เอง หากแต่มาจากการที่พรรคการเมืองเหล่านั้นมีฐานคะแนนเสียงสนับสนุนหลัก คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แตกต่างกัน ซึ่งประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ก็อาจแบ่งได้ในลักษณะของชนชั้นทางสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พรรคการเมืองจะต้องทำการเชื่อมโยงพรรคของตนเข้ากับผลประโยชน์ ภายใต้การเชื่อมชุดแนวความคิดของประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งที่เป็นฐานคะแนนเสียงหลักของพรรคตนเองให้ได้มากที่สุด และเป็นเรื่องปกติที่หากพรรคการเมืองใดชนะการเลือกตั้งจนสามารถเข้าไปมีตำแหน่งและทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรหรือเข้า

ไปจัดตั้งรัฐบาลได้ ก็จะต้องดำเนินการผลักดันกฎหมายหรือแนวนโยบายสาธารณะที่มีลักษณะเนื้อหาสอดคล้องไปกับแนวคิดหรืออุดมการณ์ของกลุ่มประชาชนผู้เป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งของตน ในขณะที่ทฤษฎีทรัพยากรอำนาจ (Power Resources Theory) หรือ PRT ก็จะเน้นมองไปที่การระดมอำนาจชนิดใหม่หรือฐานอำนาจใหม่ของบรรดาชนชั้นแรงงานอันจะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองที่ปฏิบัติหน้าที่ในสภากับบทบาทของการเคลื่อนไหวทางชนชั้นของประชาชนนอกสภา ส่วนทฤษฎีสั่งการ (Mandate Theory) หรือ MT ก็จะมุ่งเน้นไปที่การมองว่าพรรคการเมืองที่ได้รับฉันทานุมัติแห่งอาณัติมอบหมายมาจากสังคมโดยรวม พรรคการเมืองเหล่านั้นจึงจำเป็นที่จะต้องแสดงบทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งสังคมที่มิใช่เป็นพรรคการเมืองของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ด้วยการแปลงอาณัติมอบหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาจัดทำเป็นเนื้อหานโยบายสาธารณะที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในสังคมมากที่สุด

ดังนั้น ทั้ง 3 ทฤษฎีที่ได้กล่าวมานี้ แม้ว่าจะมีจุดร่วมกันอยู่ตรงที่การให้ความสำคัญกับบทบาทและอิทธิพลของพรรคการเมืองที่มีต่อเนื้อหานโยบายสาธารณะ (Miller, 2005) แต่อย่างไรก็ดีทั้ง 3 ทฤษฎีนี้ได้วางอยู่บนตัวแบบประชาธิปไตยสมัยใหม่ (Principal-agent model of democracy) หรือที่เรียกว่าตัวแบบประชาธิปไตยแบบตัวการ-ตัวแทน (Principal-agent) กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตยอำนาจที่แท้จริง คือ อำนาจของประชาชน หากแต่ประชาชนไม่สามารถที่จะใช้อำนาจเหล่านี้ได้ด้วยตนเองโดยตรง จึงเกิดการมอบอำนาจนั้นให้กับตัวแทน ซึ่งในที่นี้ก็คือ พรรคการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ ขณะเดียวกันฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลก็ถือเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในรัฐสภาเช่นเดียวกัน ซึ่งบรรดาตัวแทนเหล่านี้ไม่ว่าจะมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฝ่ายนิติบัญญัติหรือคณะรัฐมนตรีในฝ่ายบริหารก็ล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลที่สังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งทั้งสิ้น แน่นอนว่าเมื่อบุคคลเหล่านี้ได้ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งก็จะต้องให้ความสำคัญต่อการเป็นตัวแทนของตนเองหรือในที่นี้คือการเป็นตัวแทนของประชาชนผู้ที่เลือกตั้งตนเข้ามา (Müller & Strøm, 1999)

นอกจากนี้ความเชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองกับนโยบายสาธารณะตามทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) อันเป็นทฤษฎีที่มีสมมติฐานหลักที่ว่า นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตมาจากองค์ประกอบของพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล ซึ่งได้ให้สมมติฐานเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (social constituencies) กับพรรคการเมืองและนโยบายสาธารณะ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 8 สมมติฐานตั้งต้น ได้แก่ (Manfred G. Schmidt, 1996)

สมมติฐานที่ 1 อธิบายว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะมีความเชื่อมโยงกับพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจาก ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักจะมีความโน้มเอียงที่จะชื่นชอบนโยบายเฉพาะไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งภายใต้ความโน้มเอียงเช่นนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็จะผลักดันความโน้มเอียงเหล่านี้ออกมาผ่านกระบวนการของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อันจะเป็นการนำส่งความต้องการอย่างเฉพาะเจาะจงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เข้าไปสู่กระบวนการก่อรูปนโยบายสาธารณะได้

สมมติฐานที่ 2 อธิบายว่า การมุ่งสู่นโยบายของพรรคการเมืองเสมือนเป็นกระจกเงาสะท้อนอย่างกว้าง ๆ ให้เห็นถึงความโน้มเอียงหรือความต้องการอย่างเฉพาะเจาะจงของประชาชนที่เป็นฐานคะแนนเสียงกลุ่มหนึ่ง ๆ

สมมติฐานที่ 3 อธิบายว่า พรรคการเมืองถือเป็นองค์กรที่มีเป้าหมายหลายอย่างในตัวเอง (multi-goal) กล่าวคือ พรรคการเมืองไม่ใช่เป็นตัวแทนหรือแหล่งรวมฐานคะแนนเสียงของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่พรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง (office-seeking) และการผลักดันนโยบาย (policy-pursuit)

สมมติฐานที่ 4 อธิบายว่า เมื่อพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งและได้เข้าสู่อำนาจ (Incumbent parties) พรรคการเมืองเหล่านี้ก็จะเลือกนโยบายที่สามารถไปด้วยกันได้อย่างกว้าง ๆ กับเป้าหมายหลักที่พรรคการเมืองมี คือ การเลือกนโยบายที่จะสามารถนำพรรคการเมืองตนไปสู่ตำแหน่งของการเป็นพรรคร่วมรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ และต้องเป็นนโยบายที่สามารถผลักดันได้ตรงกับความต้องการของประชาชนผู้เป็นฐานคะแนนเสียงของพรรคตนด้วย

สมมติฐานที่ 5 อธิบายว่า หากพรรคการเมืองมีฐานะเป็นพรรคฝ่ายค้านก็จะไม่มีทางที่จะสามารถนำนโยบายของพรรคตนมาดำเนินการได้ ขณะที่รัฐบาลก็จะบังคับใช้หรือนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพียงแต่เฉพาะนโยบายที่ถูกคัดสรรมาจากพรรคการเมืองที่เป็นพรรคร่วมรัฐบาลเดียวกันเท่านั้น

สมมติฐานที่ 6 อธิบายว่า ผลลัพธ์ของนโยบายมักจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของพรรคร่วมรัฐบาลว่าเป็นพรรคการเมืองประเภทใด แน่นอนว่าหากเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์ประกอบของพรรคร่วมรัฐบาลก็ย่อมที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาหรือตัวเลือกนโยบายตลอดจนผลลัพธ์ของนโยบายตามมาได้

สมมติฐานที่ 7 อธิบายว่า ทฤษฎี Partisan Theory ถือเป็นทฤษฎีที่เอาไว้ใช้คาดการณ์ถึงอิทธิพลของพรรคการเมืองที่มีต่อนโยบายสาธารณะ รวมทั้งการบ่งชี้ถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะส่งอิทธิพลต่อพรรคการเมืองจนทำให้พรรคการเมืองนั้นจำเป็นต้องปรับแก้เนื้อหานโยบายสาธารณะ ด้วยมองว่า โดยปกติพรรคการเมืองก็ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรภายนอกอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น ตัวแปรเกี่ยวกับบริบทของการควบคุมอำนาจที่กระจายตัวอยู่ในรัฐสภา หรือตัวแปรที่มาจากบริบทในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้จึงนับได้ว่าเป็นตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของพรรคการเมืองในการผลักดันนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ ด้วยเช่นกัน

สมมติฐานที่ 8 อธิบายว่า ขอบเขตการมีอิทธิพลได้มากหรือน้อยของพรรคการเมืองต่อนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น ปัจจัยทางด้านความท้าทายจากสภาวะเศรษฐกิจและสังคม หรือปัจจัยเกี่ยวกับทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงปัจจัยจากระดับความอ่อนไหวของระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อตลาดโลก (Scharpf, 1991) ซึ่งปัจจัยภายนอกเหล่านี้ก็ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรที่จะสามารถกำหนดให้เห็นถึงขอบเขตของการมีอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ ได้เช่นกัน

จากการทบทวนสมมติฐานเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (social constituencies) กับพรรคการเมืองและนโยบายสาธารณะของทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) จึงทำให้เห็นถึงความต้องการของพรรคการเมืองที่จะเข้ามาผลักดันนโยบายที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้เป็นฐานคะแนนเสียงการเลือกตั้งของตน แต่อย่างไรก็ดี ในบริบทการเมืองระบบรัฐสภา แน่นอนว่าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาลก็จะมีโอกาสที่จะนำนโยบายของพรรคตนมาดำเนินการให้ประสบความสำเร็จได้มากกว่าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างน้อยหรือเป็นพรรคฝ่ายค้าน เหตุนี้จึงทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ในสภาผู้แทนราษฎรต่างมีความพยายามที่จะรักษาและควบคุมอำนาจที่กระจายตัวอยู่ในรัฐสภาหรือในบางครั้งอาจจะมีการช่วงชิงสมาชิกจากพรรคการเมืองอื่นให้มาเข้าร่วมเป็นกลุ่มพันธมิตรเดียวกันกับตน เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้การผลักดันวาระนโยบายต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้มากขึ้น ดังนั้น หากมองตามสมมติฐานทฤษฎีการแบ่งพรรคพวก (Partisan Theory) การศึกษาพรรคการเมืองจึงที่ไม่ใช่เป็นเพียงการศึกษาที่มุ่งไปที่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเป็นการเฉพาะเท่านั้น หากแต่เป็นการมุ่งศึกษาพรรคการเมืองในลักษณะของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมือง (party Coalition) ในสภา

ผู้แทนราษฎรทั้งหมด นั่นหมายถึง กลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายค้านกับกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ซึ่งหากพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้รวมกันขึ้นและมีสถานะเป็นพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ซึ่งในงานศึกษานี้ คือ พรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย แน่นอนว่าหน่วยย่อย ๆ ที่หมายถึงบรรดาสมาชิกพรรคการเมืองนั้นที่มีฐานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภาก็จะถือว่าเป็นพลังอำนาจเดียวกันกับรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ หรือเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มพันธมิตรในการผลักดันนโยบายเดียวกัน ขณะที่หากพรรคการเมืองต่าง ๆ รวมกันขึ้นและมีสถานะเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ซึ่งในที่นี้ คือ พรรคอนาคตใหม่ พรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย ก็จะนับว่าเป็นกลุ่มพันธมิตรในการผลักดันนโยบายเดียวกันอีกกลุ่มหนึ่ง

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณค่านามธรรมในนโยบายสาธารณะ

ในช่วงหลังการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์และศาสตร์ที่ศึกษานโยบายสาธารณะได้กลับมาให้ความสนใจกับการศึกษาถึงคุณค่าเชิงนามธรรมที่มีต่อนโยบายสาธารณะ (Swinkels, 2020) เนื่องจากเห็นว่า การศึกษาและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะแบบเดิมเป็นลักษณะของการศึกษาที่ยึดหลักระเบียบวิธีการที่มีความแน่นอนตายตัว มีลักษณะการยึดถือในหลักการของความเป็นเหตุเป็นผลที่เป็นกลาง และเป็นข้อมูลเชิงวัตถุวิสัย (objective) แบบวิทยาศาสตร์ หรือเรียกว่าเป็นการศึกษาที่เป็นไปตามแบบประจักษ์นิยม (empiricism) ภายใต้ระเบียบวิธีการแสวงหาความรู้แบบปฏิฐานนิยม (positivism) นั้น ไม่สามารถอธิบายและวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างลึกซึ้งได้ (ประโยชน์ ส่งกลิ่น, 2561) ดังนักปรัชญาสังคมชาวยุโรปในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 อย่าง ดิลเทย์ (Wilhelm Dilthey) ฮูสเซอร์ล (Edmund Huserl) เวเบอร์ (Max Weber) และซุทส์ (Alfred Schutz) ได้มีแนวคิดร่วมกันในเรื่องของความแตกต่างระหว่างโลกในส่วนที่เกี่ยวกับมนุษย์และสถาบันเชิงสังคมกับโลกในเชิงกายภาพและธรรมชาติ โดยชี้ให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับวัตถุในโลกเชิงกายภาพและธรรมชาติที่มีกฎเกณฑ์สากลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเชิงวัตถุวิสัยและตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทดสอบด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าของมนุษย์นั้นไม่เพียงพอ หากแต่ต้องกลับมาให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงศักยภาพของมนุษย์ในการสร้างและการสื่อสารความหมาย เนื่องจากพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนล้วนต่างมีแนวคิด มีค่านิยม มีอุดมการณ์ ตลอดจนมีอารมณ์ความรู้สึกและมีความสามารถในการสร้างความหมาย พร้อมทั้งยังสามารถที่จะถ่ายทอดความหมายต่าง ๆ ไปสู่บุคคลอื่นได้เช่นกัน ขณะเดียวกันมนุษย์ก็มีความสามารถในการตีความต่อความหมายที่ถูกสร้างขึ้นจากผู้อื่น เหตุนี้จึงทำให้สถาบันทางสังคมหรือกระทั่งบรรดานโยบาย

สาธารณะล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นมาจากการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างภายนอกทั้งสิ้น หาได้เป็นวัตถุที่แยกตัวออกจากตัวมนุษย์อย่างสิ้นเชิงไม่ (Yanow, 2000)

อย่างไรก็ดีเมื่อธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนล้วนมีความคิด มีค่านิยม มีอุดมการณ์ และมีอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงมีความสามารถในการสร้างและแปลความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ แน่นอนอย่างยิ่งว่า เป็นเรื่องปกติที่มนุษย์ทุกคนจะมีแนวความคิด ค่านิยม อุดมการณ์ และมีอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกันไป แม้ว่าจะอยู่ภายใต้สถานการณ์หรือปัญหาเดียวกันก็ตาม ซึ่ง เรน (Rein, 1983) ได้ชี้ว่า กรอบความคิดที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างความคิดหลักฐานและเหตุผลของการกระทำถือเป็นวิธีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ โดยกรอบความคิดนี้จะเป็นตัวสร้างภาพการมองเห็นที่มนุษย์ใช้มองปรากฏการณ์ความเป็นจริงและการโต้ตอบต่อปรากฏการณ์นั้น ดังนั้น กว่าจะเป็นความคิดในเชิงนโยบายสาธารณะได้ บรรดาตัวแสดงทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคลหรือที่เป็นกลุ่มต่าง ๆ จึงจะต้องต่อสู้แข่งขันกันอย่างจริงจัง ผ่านการใช้ ข้อถกเถียงเชิงนโยบายที่แต่ละฝ่ายต่างมองเห็นถึงปัญหาอย่างไม่เท่ากันตามมุมมองของแนวคิดที่บรรดาตัวแสดงแต่ละฝ่ายได้มีการยึดถืออย่างแตกต่างกัน (โกวิทย์ กังสนันท์, 2533, น. 64) ขณะเดียวกันอิทธิพลของแนวคิดก็ยังถือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดผลลัพธ์ทางนโยบาย (Policy Outcomes) และสามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของนโยบายได้ หากแนวคิดของตัวแสดงที่กระทำการทางนโยบายนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไป ดังมีกรอบการศึกษาถึงกระบวนการผลักดันนโยบายที่มุ่งเน้นกลับไปศึกษาถึงบทบาทของแนวคิดอย่างกรอบแนวคิดเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework) กรอบแนวคิดตัวแบบหลายกระแส (Multiple Streams Approach) และกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์นโยบายและการเรียนรู้ทางสังคม (Work on policy paradigms and social learning) ซึ่งงานศึกษาในลักษณะนี้ก็ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับเหตุนี้จึงสะท้อนได้ว่า แนวคิดถือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดหรือการผลักดันนโยบายสาธารณะ (Sabatier,1988; Kingdon, 1984; Hall, 1993 as cited in Swinkels, 2020)

จากแนวคิดข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการนโยบายผ่านตัวแปรที่สำคัญอย่างแนวคิดอันถือเป็นมิติทางด้านคุณค่านามธรรมที่อยู่ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ เผยให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของนโยบายสาธารณะว่า นโยบายสาธารณะไม่ใช่ผลผลิตที่มาจากการคิดคำนวณอย่างเป็นเหตุเป็นผลของผู้กำหนดนโยบาย อันทำให้การศึกษานโยบายสาธารณะไม่สามารถทำการศึกษาได้ด้วยลำพังตรรกะของระเบียบวิธีการศึกษาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการเชิงปฏิฐานนิยม หากแต่ต้องศึกษาวิเคราะห์ผ่านการสำรวจ

คุณค่านามธรรมด้วยเทคนิคการตีความให้เห็นถึงความหมายของนโยบาย รวมถึงการตีความถึงแนวคิดอันเป็นตัวสะท้อนความรู้สึกนึกคิดที่มีผลต่อการตัดสินใจของตัวแสดงต่าง ๆ ต่อนโยบายนั้น ซึ่งในที่นี้ จึงเป็นการนำกรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมิติทางด้านคุณค่านามธรรมที่อยู่ในกระบวนการนโยบายสาธารณะมาทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ซึ่งประกอบไปด้วย พรรคอนาคตใหม่ พรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย กับกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ที่ประกอบไปด้วย พรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย ในสภาผู้แทนราษฎรไทยชุดที่ 25

2.2.2 **แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับประเด็นสาธารณะ**

แนวคิด (Ideas) หมายถึง ความเชื่อที่ปัจเจกบุคคลมีหรือได้เปิดรับเอาความเชื่อใหม่ ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแสดงต่าง ๆ แล้วนำเอามาเป็นความเชื่อของตนเอง หรือเป็นความเชื่อที่สถาบันองค์กรยึดถือ อันจะเป็นตัวชี้นำการกระทำและการถ่ายทอดทัศนคติของผู้คนออกมา (Beland & Cox, 2011, p. 6) โดยแนวคิดถือเป็นสิ่งที่มีความสลับซับซ้อนและมีความแตกต่างกันไปตามความเชื่อที่ปัจเจกบุคคลหรือสถาบันองค์กรนั้น ๆ มีและแน่นอนว่าความแตกต่างกันของแนวคิดก็ย่อมที่จะทำให้การมองในประเด็นสาธารณะเกิดความแตกต่างกันไปด้วย โดยทั่วไปบทบาทของแนวคิดจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะ ดังนี้

1) แนวคิดในฐานะที่เป็นตัวอธิบายโลกหรือให้มุมมองต่อสิ่งที่ปรากฏ (Ideas as heuristics) กล่าวคือ แนวคิดที่หยั่งรากลึกในหัวและจิตใจของมนุษย์หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์เชื่อบางอย่าง จะทำให้มนุษย์มองเห็นหรือทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ได้ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง (Jones, 2017) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเชื่อและความเข้าใจของแต่ละปัจเจกบุคคลที่ได้จากการรับรู้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่ได้เผชิญมา (Holsti, 2015, p. 20) อย่างไรก็ตามความเชื่อก็ไม่สามารถที่จะยืนยันได้ว่าสิ่งที่ปรากฏนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือมีความเป็นกลางโดยแท้ หากแต่มีฐานะเป็นเพียงเลนส์สี (coloured lenses) ที่ปัจเจกบุคคลจะใช้เป็นกรอบในการมองหรือพิจารณาตีความเพื่อทำความเข้าใจโลกหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Swinkels, 2020)

ดังนั้น สถานะหรือบทบาทของแนวคิดในฐานะนี้จึงมีบทบาทในการตีความโลก ขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่ใช้ในการพิจารณาหรือตีความประเด็นสาธารณะอันจะมีผลต่อการตัดสินใจในทางเลือกเชิงนโยบาย

2) แนวคิดในฐานะเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ (Ideas as strategic tools) กล่าวคือ ในบริบททางสังคมย่อมที่จะมีตัวแสดงทางสังคมอย่างหลากหลาย ขณะเดียวกันแนวคิดที่แต่ละปัจเจกบุคคลหรือตัวแสดงต่าง ๆ มีก็ย่อมที่จะมีความแตกต่างหลากหลายตามไปด้วยเช่นกัน ทำให้บทบาทของแนวคิดในฐานะนี้จึงมีลักษณะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ในสังคมหรือเป็นการมองว่าแนวคิดในฐานะนี้เป็นเครื่องมือในการสร้างเนื้อหาเชิงวาทกรรม (Schmidt, 2008) ผ่านการเลือกที่จะสื่อสารชุดความคิดของตนเองออกมาต่อสู้ถกเถียงกันกับตัวแสดงอื่นเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่ตนเองได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ ยังจะเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดการยอมรับและเป็นการสร้างแนวร่วมจากบรรดาตัวแสดงอื่น ๆ ให้เข้ามาร่วมกับตนเองเพิ่มขึ้น อันจะเป็นผลให้เกิดการกำหนดวาระและการผลักดันทางนโยบายในเวทีทางการเมืองที่จะมีแนวโน้มต่อความสำเร็จ (Morrison, 2016) หรืออาจจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายได้เช่นกัน อย่างไรก็ดีแนวคิดในฐานะนี้อาจจะต้องใช้กลยุทธ์อย่างการเล่าเรื่องตามแนวคิด Narrative Policy Framework ร่วมด้วย

3) แนวคิดในฐานะเป็นกรอบโครงเชิงสถาบัน (Ideas as institutional frameworks) กล่าวคือ แนวคิดของบุคคลไม่ใช่เป็นสิ่งที่ล่องลอยอยู่โดดเดี่ยวในสังคม หากแต่เป็นสิ่งถูกห้อมล้อมโดยสังคมหรือสถาบันองค์กรที่ตนเองอาศัยอยู่ (Swinkels, 2020) ดังนั้น แนวคิดในฐานะนี้สถาบันหรือองค์กรจึงมีบทบาทที่จะสามารถทำให้ชุดความคิดหนึ่ง ๆ กลายมาเป็นกรอบหรือวิธีคิดให้แก่สมาชิกของสถาบันหรือขององค์กรนั้น หรือกล่าวอีกนัยยะหนึ่งว่า เป็นการถ่ายทอดแนวคิดในฐานะที่เป็นบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมขององค์กรให้เข้าสู่จิตวิญญาณของตัวสมาชิกในองค์กรตน

2.2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับนโยบายสาธารณะ

คิงดอน (Kingdon, 1984, p. 72) ได้กล่าวว่า “แนวคิดสามารถมาจากที่ใดก็ได้ (ideas can come from anywhere)” แต่กระนั้นโดยพื้นฐานแล้ว แนวคิดมักจะเกิดขึ้นมาจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรก แนวคิดมาจากรากฐานระดับจุลภาค (ideas come from micro foundations) หรือมาจากหลักความคิด ความเชื่อที่เกิดจากมุมมองด้านการรับรู้และความเข้าใจของปัจเจกบุคคล ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ปัจเจกบุคคลเกิดความรับรู้ก็ไม่ใช่สิ่งที่ปัจเจกบุคคลจะสามารถรับรู้ได้ด้วยตนเอง หากแต่เป็นเรื่องของจุดยืนของแต่ละปัจเจกบุคคล (personal disposition) ที่มาจากการถูกหล่อหลอมในทางสังคม โดยจุดยืนที่ปัจเจกบุคคลมีนั้นก็มักจะมาจากปัจจัยทางด้านค่านิยม (values) ระดับการศึกษา (level of education) ความวิตกกังวล

(Anxiety) ความตื่นตัว (arousal) ลักษณะนิสัย (Traits) ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Expertise) พรรคพวก (Partisanship) การเรียนรู้ (learning) ตลอดจนการเปิดรับข้อมูลใหม่ ๆ ที่มากขึ้นหรือน้อยลงของแต่ละปัจเจกบุคคล รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลของผู้นำทางการเมือง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนถูกกำหนดฝังอย่างรากลึกและแทรกซึมลงไปในกระบวนการทางปัญญาของปัจเจกบุคคล และย่อมที่จะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการผลักดันและขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะของบรรดาตัวแสดงต่าง ๆ ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นปัจเจกชนผู้ที่มีความเชื่อและมีแนวคิดเป็นของตนเอง (Swinkels, 2020) ทั้งนี้ มีงานศึกษาที่ได้ตรวจสอบผลกระทบของนิสัยส่วนตัวที่มีต่อความมั่นคงหรือความยืดหยุ่นของความเชื่อในฐานะตัวแทนของการเปิดรับแนวคิดนโยบายใหม่ ตัวอย่างเช่น งานศึกษาของ บรอมเมอร์ (Brummer, 2016) ที่ได้เสนอถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลของผู้นำทางการเมืองและการสะท้อนจุดยืนที่มีต่อนโยบายใหม่ โดยชี้ว่าการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอาจเป็นการลดแนวโน้มที่ทำให้ผู้นำหลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับความล้มเหลวของนโยบายนั้นได้ ประการที่สอง แนวคิดมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแสดงอื่น ๆ ในระหว่างการดำเนินนโยบาย (Ideas come from interaction between policy actors) กล่าวคือ การที่ตัวแสดงต่าง ๆ ได้เข้ามาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจนเกิดการเชิญชวนหรือชักจูงให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมแล้วรับเอาแนวคิดใหม่เข้ามาแทนที่ อันเป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงหรือเคลื่อนย้ายผู้สนับสนุนผ่านการใช้ภาษาสื่อสารเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวให้เกิดความเชื่อร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหวังในการสร้างความยึดโยงหรือระดมผู้คนเพื่อให้เกิดการย้ายขั้วเปลี่ยนข้างจนกลายมาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการสนับสนุนนโยบายหรือตัวเลือกสาธารณะนั้น ๆ (Culpepper, 2005) หรือที่เรียกว่า ผู้ดำเนินนโยบายสามารถเชื่อมโยงปัญหาด้านนโยบายกับแนวคิดเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการตัดสินใจในเชิงนโยบายร่วมกัน (Kingdon, 1984) สิ่งนี้จึงนำไปสู่การเพิ่มจำนวนแนวร่วมของบรรดาตัวแสดงต่าง ๆ ให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนนโยบายตามที่ตัวแสดงหลักต้องการ ประการที่สาม แนวคิดมาจากกระบวนการที่สถาบันหรือองค์กรได้ถ่ายทอดมาสู่สมาชิก (Ideas come from processes of institutionalization) กล่าวคือ พื้นฐานขององค์กรหรือสถาบันหนึ่ง ๆ ต่างเปี่ยมไปด้วยแนวคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ แน่นอนว่าการที่ปัจเจกบุคคลได้เข้าไปเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นย่อมที่จะถูกปลูกฝังขัดเกลาหรือถูกหล่อหลอมให้เป็นส่วนหนึ่งด้วยชุดแนวคิด ค่านิยม อุดมการณ์ตามเอกลักษณ์หรือบรรทัดฐานของสถาบันหรือองค์กรนั้นได้ยึดถือ (Bell, 2012) นอกจากนี้แนวคิดในกระบวนการนโยบายสาธารณะยังมีฐานะเป็นอำนาจอีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือ แนวคิดเป็นสิ่งกำหนดให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามแนวคิดของตน ขณะเดียวกันแนวคิดก็ยังเป็น

ตัวในการสื่อสารความคิดของบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลหนึ่งได้อีกด้วย แน่นอนว่าหากแนวคิดของบุคคลใดสามารถที่จะครอบงำเหนือแนวคิดของบุคคลอื่นได้จนทำให้บุคคลผู้นั้นมีแนวคิดตามที่ตนต้องการ แนวคิดของบุคคลผู้ที่ใช้ในการครอบงำจึงถือได้ว่าเป็นอำนาจทางความคิด โดยทั่วไปความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับอำนาจในกระบวนการนโยบายสาธารณะจะมีอยู่สามลักษณะ ได้แก่ หนึ่ง อำนาจผ่านแนวคิด (Power through ideas) คือ การใช้แนวคิดเป็นเครื่องมือในการส่งผ่านอำนาจชุดหนึ่งเข้าไปในสังคมหรือในเนื้อหานโยบายสาธารณะ และยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการลดทอนอำนาจอื่นอีกด้วย สอง อำนาจครอบงำเหนือแนวคิด (Power over ideas) คือ หากตัวแสดงใดสามารถให้คำนิยามหรือความหมายให้กับแนวคิดนั้นได้ ตัวแสดงนั้นก็จะสามารถมีอำนาจในการชี้นำทิศทางนโยบายสาธารณะได้เช่นกัน สาม อำนาจในแนวคิด (Power in ideas) คือ ในชุดความคิดหนึ่ง ๆ ย่อมมีอำนาจในตัวมันเองเนื่องจากแนวคิดนั้นอาจมีพลังมาจากโครงสร้างใหญ่ที่ทำให้แนวคิดนั้นมีอำนาจขึ้นมามากกว่าแนวคิดอื่น ดังนั้น จากที่มาของแนวคิดทั้ง 3 ปัจจัยและความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับอำนาจในกระบวนการนโยบายสาธารณะจึงนับได้ว่าแนวคิดมีฐานะในการเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นที่จะเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงหรือคงไว้ซึ่งเนื้อหาของนโยบายสาธารณะตลอดจนผลลัพธ์เชิงนโยบาย

อย่างไรก็ดี การนำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด กับนโยบายสาธารณะ มาใช้ในการศึกษานี้ ก็เพื่อนำมาสู่การสร้างความเข้าใจถึงกระบวนการผลักดันนโยบายสาธารณะ ผ่านการให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงแนวคิด อันเป็นสิ่งที่สถิตอยู่กับมนุษย์ผู้เป็นปัจเจกชน ขณะเดียวกันสิ่งที่มนุษย์ผู้เป็นปัจเจกชนมีนั้นก็ยังนับเป็นสิ่งที่มีความสลับซับซ้อนและมีความแตกต่างกันไปตามการรับรู้ที่ถูกหล่อหลอมมาในทางสังคม ซึ่งแน่นอนว่า ความแตกต่างกันของแนวคิดที่ปัจเจกแต่ละคนมี ก็ย่อมที่จะทำให้การมองในประเด็นสาธารณะมีความแตกต่างหลากหลายกันไป ซึ่งจะต้องอาศัยการต่อสู้ถกเถียงกันผ่านมุมมองทางด้านแนวคิด เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในประเด็นปัญหาทางด้านนโยบายกับแนวคิดเชิงนโยบายของตัวแสดงต่าง ๆ ร่วมกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดแนวคิดในประเด็นเชิงนโยบายเพื่อเป็นการแสวงหาแนวร่วมจากบรรดาตัวแสดงทางนโยบายให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น อันจะเป็นผลให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนนโยบายตามที่ตัวแสดงหลักต้องการ ดังนั้นในงานศึกษานี้จึงมองแนวคิด (Ideas) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งอิทธิพลต่อการผลักดันและขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะ

2.2.4 แนวคิดกับการวิจัยนโยบายสาธารณะ

การกลับมาให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงคุณค่าเชิงนามธรรมที่มีต่อนโยบายสาธารณะผ่านมุมมองด้านแนวคิด (ideas) ก็เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจได้ถึงสภาพความเป็นจริงอันเป็นแก่นแท้ผ่านมุมมองจากการตีความถึงความหมายของนโยบาย ตลอดจนความเชื่อและความรู้สึกที่ตัวแสดงต่าง ๆ มีต่อนโยบายนั้น อันจะเป็นเหตุผลที่บ่งชี้ได้ว่าอะไรคือสาเหตุสำคัญโดยแท้ที่ทำให้ตัวแสดงต่าง ๆ ในฐานะผู้กระทำการทางนโยบายเลือกหรือไม่เลือกที่จะกระทำนโยบายนั้น ๆ ซึ่งวิธีการหรือระเบียบวิธีการศึกษานโยบายสาธารณะผ่านแนวคิดงานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้ระเบียบวิธีวิจัยหรือการออกแบบการวิจัยในลักษณะกรณีศึกษาแบบเปรียบเทียบหรือกรณีศึกษาเดี่ยว โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านเอกสารนโยบายหรือคำปราศรัยต่าง ๆ ที่ตัวแสดงทางนโยบายนั้นได้กระทำ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดของตัวแสดงทางนโยบายอย่างเป็นธรรมชาติและแท้จริงที่สุด แต่ความท้าทาย คือ การได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องทางความคิดโดยตรงค่อนข้างพบได้ยาก (Swinkels, 2020) อย่างไรก็ดี โดยทั่วไปประเภทของงานวิจัยที่ใช้แนวคิดเป็นตัวแปรหลักในการอธิบายหรือตีความผ่านมุมมองทางด้านแนวคิดของตัวแสดงที่กระทำการทางนโยบายอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) งานวิจัยที่มุ่งศึกษาอิทธิพลของแนวคิดในฐานะที่เป็นตัวอธิบายโลกหรือให้มุมมองต่อสิ่งที่ปรากฏ (Ideas as heuristics) โดยงานวิจัยในลักษณะนี้มักจะใช้วิธีการศึกษา เชิงปฏิบัติการผ่านการวิเคราะห์รหัส (Operational Code Analysis : OCA) เพื่อตรวจสอบความเชื่อทางปรัชญาและพื้นฐานของชีวิตทางการเมืองตามธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น งานศึกษาของ บรอมเมอร์ (Brummer, 2016) ที่ได้ศึกษาถึงความเชื่อจากคำพูดในประเด็นทางด้านนโยบายการต่างประเทศของผู้นำทางการเมืองทั้ง 13 คน หรือใช้วิธีการศึกษาผ่านการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบโครงสร้างและกึ่งโครงสร้างหรือแบบอุปนัยเพื่อเปิดเผยถึงสมมติฐานความเชื่อและแนวคิดผ่านการรายงานข้อมูลของตนเอง เช่นงานศึกษาของ ราดาเอลลี และ โอคอนเนอร์ (Radaelli & O'Connor, 2009) ที่ได้ศึกษาถึงระบบความเชื่อของคณะกรรมการสหภาพยุโรปในการกำกับดูแลวารสารนโยบายสาธารณะของยุโรปในโครงการ INTUNE

2) งานวิจัยที่มุ่งศึกษาอิทธิพลของแนวคิดในฐานะเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ (Ideas as strategic tools) โดยงานวิจัยในลักษณะนี้มักจะใช้วิธีการศึกษาอย่างการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญของแนวคิดใน

กระบวนการโต้ตอบและเผยแผ่แนวคิดผ่านวาทกรรม ตัวอย่างงานศึกษาของ ชิมิดท์ (Schmidt, 2016) ได้ศึกษาถึงความสามารถในการสร้างและเผยแผ่วาทกรรมตามความคิดแบบเสรีนิยมใหม่ผ่านการประชุมประจำปีของสมาคม Mont Pelerin ของฝรั่งเศส หรือใช้วิธีการศึกษาในลักษณะการติดตามกระบวนการ (Process tracing) ในการติดตามถึงสาเหตุความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแสดงผ่านการใช้ข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงเอกสาร เช่นงานศึกษาของ เฮลกาดอตติร์ (Helgadóttir, 2016) ที่ได้ศึกษาและติดตามถึงกระบวนการของเครือข่ายนักเศรษฐศาสตร์ชาวอิตาลีในการสร้างและรักษาแนวคิดของ “มาตรการรัดเข็มขัด”

3) งานวิจัยที่มุ่งศึกษาอิทธิพลของแนวคิดในฐานะเป็นกรอบโครงเชิงสถาบัน (Ideas as institutional frameworks) โดยงานวิจัยในลักษณะนี้มักจะใช้วิธีการศึกษา เช่น การวิเคราะห์นโยบายที่สำคัญ (Critical policy analysis) เพื่อการตรวจสอบประวัติศาสตร์หรือวิถีของบริบททางอุดมการณ์ที่กว้างขึ้น เช่นงานศึกษาของ วิดไมเออร์ (Widmaier, 2016) ที่ได้ศึกษาถึงวิธีการที่ลัทธิเสรีนิยมใหม่ได้ฝังตัวอยู่ในระบบการเมืองของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรผ่านการแสดงให้เห็นถึงเส้นทางที่แนวคิดนี้ได้อยู่ในระบบการเมืองตั้งแต่ทศวรรษ 1970 ถึงวิกฤติการเงินในปี 2008 หรือใช้วิธีการศึกษาในเชิงการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการตีความถึงวิธีการที่บุคคล องค์กร หรือกลุ่มสมาชิกได้เข้าใจว่าพวกเขาเป็นใคร เช่นงานศึกษาของ แบรนดัล (Brandal et al., 2013) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงคำพูดของ แบลร์ (Blair) และ ชีรัก (Chirac) ในสงครามอิรัก เพื่อสังเกตและตีความว่าคำพูดและการกระทำของพวกเขาได้ถูกแนวคิดที่มีอยู่เดิมชี้นำอย่างไร

ดังนั้น การทำความเข้าใจแนวคิดในฐานะที่เป็นเครื่องมือและอำนาจในกระบวนการนโยบายสาธารณะผ่านการใช้วิธีการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การวิเคราะห์รหัสปฏิบัติการการทดลอง การสำรวจ การสัมภาษณ์ หรือการทำแผนที่ความเข้าใจ ทั้งนี้ก็มีเป้าหมายเพื่อเป็นการศึกษาและเปิดเผยให้เห็นถึงกระบวนการทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อของตัวแสดงที่กระทำการทางนโยบาย ซึ่งคำถามการวิจัยในแนวทางนี้มักจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาเชื่อมโยงเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเชิงบริบทส่วนตัวหรือนิสัยส่วนตัว และความเชื่อทางปัญญาของผู้ดำเนินนโยบายเพื่อบ่งชี้ว่าอิทธิพลจากปัจจัยเหล่านี้สามารถส่งผลต่อการกำหนดนโยบายของบรรดาตัวแสดงต่าง ๆ ได้อย่างไร (Swinkels, 2020)

2.3 แนวคิดและทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework : NPF)

เดิม “เรื่องเล่า (narrative)” ในการศึกษานโยบายสาธารณะมักถูกมองว่าไม่ใช่รูปแบบหลักของการให้ความรู้หรือการนำมาใช้เป็นเหตุผล เนื่องจากการศึกษานโยบายสาธารณะจะมุ่งเน้นไปที่การให้คุณค่ากับวิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์และการรวบรวมข้อมูลในเชิงวัตถุวิสัย (objective data) เป็นสำคัญ แต่ในระยะหลัง ๆ มานี้ “เรื่องเล่า” กลับได้รับความสนใจและถูกยอมรับในโลกทางวิทยาศาสตร์ต่อการนำมาศึกษานโยบายสาธารณะมากขึ้น ซึ่งเรียกแนวคิดนี้ว่า Narrative Policy Framework (NPF) ที่เป็นการแสวงหาความรู้ตามแนวทางแบบหลังปฏิฐานนิยม (post-positivist) ภายใต้ข้อถกเถียงที่มองว่า “เรื่องเล่า” สามารถนำมาศึกษาได้ภายในพื้นที่ของศาสตร์นโยบายสาธารณะ (Shanahan et al., 2011) หรือกล่าวอีกนัยยะหนึ่งว่า แนวคิด Narrative Policy Framework ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า “การอธิบายและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะผ่านการใช้เรื่องเล่าถือเป็นสิ่งที่มีพลังในตัวเอง และเป็นสิ่งที่ควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาสำหรับการประเมินทางเลือกนโยบาย” (ประโยชน์ ส่งกลิ่น, 2561) นอกจากนี้ การวิเคราะห์ตามแนวคิดดังกล่าวยังมุ่งเน้นไปที่การพยายามแสวงหาคำตอบในลักษณะของการตั้งคำถามที่ว่า ในเนื้อหาหรือสารของนโยบายใด ๆ ที่ถูกถ่ายทอดออกไปนั้นมีกระบวนการถ่ายทอดเป็นอย่างไร มีการจัดวางบริบทอย่างไร และมีการสร้างข้อถกเถียงไว้เช่นไร เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่อาจส่งอิทธิพลต่อการจัดระบบความคิด หรือวิธีการมองปัญหาของตัวแสดงในฐานะผู้กำหนดนโยบาย (Roe, 1994, p. 3)

อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของวิธีการศึกษานโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่าไว้หลายท่าน อาทิ สโตน (Stone) ได้อธิบายว่า การประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบเรื่องเล่า ในการศึกษานโยบาย มักจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของเรื่องเล่าและสัญลักษณ์ที่เป็น ตัวขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะ หรือ เบดส์เวิร์ธ (Bedsworth) ได้ชี้ให้เห็นว่า การวิเคราะห์เรื่องเล่ากับนโยบายเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการปรับโครงสร้างใหม่ของเรื่องเล่า โดยตัวแสดงที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับประเด็นทางด้านนโยบายนั้น ๆ มักจะแสดงให้เห็นว่าประเด็นนโยบายที่มีเนื้อหาหรือมีลักษณะรูปแบบเดียวกันอาจจะมีความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปหรือมีความแตกต่างและขัดแย้งกันก็ได้ และ ฟิสเชอร์ และฟอเรสเตอร์ (Fischer & Forester) ยังได้อธิบายอีกว่า เรื่องเล่าของการวิเคราะห์นโยบายนับเป็นวิธีการวิเคราะห์เรื่องเล่าที่นำมาใช้เพื่อค้นหารากฐานหรือที่มาของเรื่องเล่าอันจะปรากฏให้เห็นถึงแนวคิดในเชิงอุดมการณ์และโครงสร้างในเชิงอำนาจที่อยู่เบื้องหลังได้ (Fischer, 2007) เหตุนี้จึงทำให้ สมมติฐานทางทฤษฎีของกรอบการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะตามแนวคิด Narrative Policy Framework (NPF)

มีลักษณะการมองนโยบายสาธารณะในรูปแบบของ “วาทกรรม” อันจะเป็นผลทำให้ลักษณะของนโยบายสาธารณะมีเนื้อหาและทิศทางไปในทางใดทางหนึ่ง กล่าวคือ ตัวละครทางนโยบายล้วนแล้วแต่มีความประสงค์ที่จะก่อร่างและส่งผลต่อนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ ด้วยการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการโน้มน้าว รวมถึงการใช้เครื่องมืออย่างการเล่าเรื่องในการสื่อสารเนื้อหาทางนโยบายออกไปตามที่ตนต้องการ (Shanahan et al., 2018) โดยนักวิจัยที่ใช้กรอบแนวคิด Narrative Policy Framework (NPF) ในการศึกษาและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะจึงมักจะดำเนินตามสมมติฐานเกี่ยวกับเรื่องเล่าของนโยบายสาธารณะที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก มองว่าเรื่องเล่าหนึ่ง ๆ จะมีโครงสร้างแบบเฉพาะเจาะจงและมีลักษณะซ้ำ ๆ กันในองค์ประกอบของเรื่องเล่า ประการที่สอง มองว่า เรื่องเล่าจะถูกสื่อสารออกไปผ่านตัวละครต่าง ๆ ของเรื่องเล่า อาทิ ตัวละครที่มีฐานะเป็นผู้ปกครอง (rulers) หรือตัวละครที่มีฐานะเป็นผู้คัดค้าน (the opposition) หรือตัวละครที่มีฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ (experts) หรือตัวละครที่มีฐานะเป็นสื่อ (the media) ตลอดจนตัวละครที่มีฐานะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ (interest groups) ประการที่สาม เรื่องเล่ามักจะถูกส่งผ่านระบบความเชื่อแนวคิดของตัวละคร โดยที่ตัวละครจะมีระบบความเชื่อหรือระบบแนวคิดของตนเองและได้ถ่ายทอดระบบความเชื่อหรือระบบแนวคิดนั้นออกมาเป็นเรื่องเล่า (Jungrav-Gieorgica, 2020)

ทั้งนี้ ได้มีการรวบรวมสมมติฐานทางทฤษฎีของแนวคิด Narrative Policy Framework (NPF) ที่สำคัญหลัก ๆ อยู่ด้วยกัน 5 สมมติฐาน (Jones et al., 2014, pp. 9-10) ดังนี้

1) สมมติฐานในแนวทางประกอบสร้างนิยม (Constructionism) โดยเชื่อว่าในโลกนี้ไม่มีความจริงแท้ ล้วนแล้วแต่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ อาทิ เหตุการณ์ หรือการให้ความหมายของแนวคิด ปรากฏการณ์ ตลอดจนสาเหตุและวิธีการแก้ไข เช่นเดียวกันกับความจริงเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะก็นับเป็นเรื่องที่ไม่ใช่เป็นความจริงแท้ในตัวเอง หากแต่เป็นการถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ผ่านการหยิบยกเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ขึ้นมา และได้มีการให้ความหมายบางอย่างที่อธิบายผ่านแนวคิดกับเหตุการณ์นั้น จนนำมาสู่การผลักดันให้เป็นปัญหาขึ้น เพื่อที่จะหาวิธีการแก้ไข ดังนั้น การประกอบสร้างขึ้นมาเช่นนี้จึงเสมือนเป็นสนามแห่งการให้ความหมายของตัวแสดงต่าง ๆ ต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การสร้างความหมายขึ้นมาก็ย่อมที่จะเกิดความหมายที่แตกต่างหลากหลายกันไปแม้ว่าจะอยู่ภายใต้ปรากฏการณ์เดียวกันก็ตาม แน่นอนว่า เมื่อตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะมีการให้ความความหมายที่แตกต่างกัน เหตุนี้นโยบายสาธารณะจึงถูกมองว่าเป็นเรื่องของการถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากบรรดาตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะทั้งสิ้น

2) สมมติฐานในแนวทางสัมพัทธนิยม (limited relativism) โดยเชื่อว่า ความจริงจากการประกอบสร้างจะทำให้สภาพความจริงหนึ่ง ๆ ปรากฏออกมาอย่างหลากหลาย หรือกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ การไม่มีความจริงเพียงหนึ่งเดียว หากแต่ความจริงในเรื่องหนึ่ง ๆ ต่างสัมพัทธแปรเปลี่ยนไปตามสภาพการณ์ของการประกอบสร้างผ่านชุดความหมายที่ตัวแสดงต่าง ๆ ทางนโยบายสาธารณะได้ตีความหรือให้ความหมายกับสิ่งนั้น แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าความจริงจะมีอย่างหลากหลาย แต่ก็ต้องถูกจำกัดด้วยระบบความเชื่อหรือบรรทัดฐานทางสังคมหลักที่ตัวแสดงต่าง ๆ ทางสังคมหรือทางนโยบายสาธารณะอาศัยอยู่ ซึ่งระบบความเชื่อหรือบรรทัดฐานทางสังคมเหล่านี้ก็จะเป็นสิ่งที่ทำให้แต่ละบุคคลที่มีความคิดร่วมกันสามารถใช้ยึดโยงซึ่งกันและกันจนกลายมาเป็นกลุ่มพันธมิตรเดียวกัน

3) สมมติฐานในแนวทางการมองความสามารถในการทำซ้ำขององค์ประกอบหรือโครงสร้างการเล่าเรื่อง (repeatability of narrative structure elements) กล่าวคือ กลยุทธ์การเล่าเรื่องในนโยบายสาธารณะมักจะมีองค์ประกอบหรือโครงสร้างของเรื่องเล่าไม่ว่าจะเป็น ฉาก (setting) ตัวละคร (Characters) โครงเรื่อง (plot) และ ฐานทางศีลธรรม (moral) ในลักษณะซ้ำๆกัน

4) สมมติฐานในแนวทางการมองถึงการทำหน้าที่ของการวิเคราะห์สามระดับในเวลาเดียวกัน (narrative functioning on three levels of analysis at the same time) กล่าวคือ การทำหน้าที่ของเรื่องเล่าหนึ่ง ๆ จะสามารถทำหน้าที่ในการวิเคราะห์นโยบายได้ทั้งในระดับจุลภาค (micro) หรือระดับปัจเจกบุคคล ขณะเดียวกันก็ยังทำหน้าที่ในการวิเคราะห์เรื่องเล่าในระดับกลาง (meso) หรือระดับกลุ่มพันธมิตร ตลอดจนยังสามารถทำหน้าที่ในการวิเคราะห์เรื่องเล่าในระดับมหภาค (macro) หรือระดับสังคมได้อีกด้วย ซึ่งในงานศึกษานี้ จะใช้การวิเคราะห์ในระดับกลาง หรือระดับกลุ่มพันธมิตร เพราะ เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของแนวคิดและกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองสองฝ่ายในสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 คือ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านกับกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล โดยที่การวิเคราะห์ในระดับกลาง จะมุ่งศึกษาไปที่การทำงานของเรื่องเล่าในระบบย่อยนโยบาย (policy subsystem) ซึ่งมีการสันนิษฐานว่า ตัวแสดงทางนโยบายล้วนแล้วแต่ดำเนินการอยู่ในระบบย่อย เพื่อต้องการให้นโยบายที่ออกมาตรงกับความต้องการของตนมากที่สุด ซึ่งระบบย่อยนโยบายสาธารณะมักจะถูกมองเสมือนว่าเป็นขั้นตอนหรือเวทีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันของตัวแสดงต่าง ๆ ในการผลักดันความต้องการของตนออกมาเป็นนโยบาย โดยมีหน่วยในการวิเคราะห์ คือ ตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะและกิจกรรมการสื่อสารระหว่างกันของบรรดาตัวแสดงทางนโยบายเหล่านี้ (Jungrav-Gieorgica, 2020)

5) สมมติฐานในแนวทางการมองปัจเจกในฐานะมนุษย์นักเล่าเรื่อง (model of the individual-homo narrans) กล่าวคือ ธรรมชาติของมนุษย์ถือเป็นนักเล่าเรื่องที่แต่ละปัจเจกบุคคลก็ต่างเล่าเรื่องตามมุมมองหรือโลกทัศน์ของตนเองที่ถูกหล่อหลอมมาจากสังคมที่แตกต่างกัน โดยเรื่องเล่าจะเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารอันจะทำให้มนุษย์เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมถึงยังเป็นการให้ข้อมูลระหว่างบุคคลอีกด้วย

อย่างไรก็ดี โครงสร้างและเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบายสาธารณะ (Structure and content of public policy narratives) มักจะมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ (Stone, 2011) ได้แก่

(1) ฉากหลังหรือบริบท (Setting or Context) กล่าวคือ เรื่องเล่าทางนโยบายสาธารณะย่อมที่จะมีฉากหลังหรือบริบทอันเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นฉากหลังหรือบริบทในด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางวัฒนธรรม สภาพทางกฎหมาย หรือสภาพทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยฉากหลังหรือบริบทของเรื่องเล่านั้น จะช่วยทำให้สามารถเข้าใจถึงความหมายที่แท้จริงของเรื่องเล่านั้น ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

(2) ตัวละคร (Characters) ซึ่งอาจจะมีฐานะเป็นนักการเมือง (politicians) นักกิจกรรม (activists) นักวิทยาศาสตร์ (scientists) ฯลฯ แน่นอนว่าตัวละครเหล่านี้ต่างก็มีประสบการณ์ต่อการมองปัญหารวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางนโยบายสาธารณะที่แตกต่างกัน จึงทำให้บทบาทของตัวละครทางนโยบายมีความแตกต่างกันกันไปด้วย โดยในที่นี้จะประกอบไปด้วย ตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นตัวเอก (heroes) ตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นตัวร้าย (villains) รวมทั้งตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims)

(3) โครงเรื่อง (Plot) กล่าวคือ ในเรื่องเล่าหนึ่ง ๆ มักจะมีโครงเรื่องที่ประกอบไปด้วย ต้นเรื่อง กลางเรื่อง และตอนจบของเรื่อง โดยโครงเรื่องจะถือเป็นพื้นที่ในการมีปฏิสัมพันธ์กันของบรรดาตัวละครหลักในเรื่องเล่านั้น ๆ รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับบริบทแวดล้อมของเรื่องเล่า ซึ่งจะทำให้เห็นว่า นโยบายสาธารณะถูกออกแบบมาจากบรรดาตัวละครในเรื่องเล่านั้น ๆ เป็นอย่างไร

(4) ฐานคุณค่าทางศีลธรรม (Moral) ซึ่งในที่นี้อาจกล่าวได้ว่า เมื่อนโยบายสาธารณะถูกกำหนดออกมาเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาหนึ่ง ๆ แน่นอนว่า เรื่องเล่าที่จะถูกนำเสนอออกไปโดยการเล่าเรื่องจะมีการแสดงให้เห็นถึงทิศทางในการแก้ไขปัญหาภายใต้ความเป็นไปเพื่อสนับสนุนและเชิดชูคุณค่าของเรื่องเล่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า อะไรคือชุดคุณค่าที่จะได้มาจากการแก้ไขปัญหาสาธารณะจากนโยบายนั้น ๆ ด้วยวิธีการหรือทิศทางที่ได้นำเสนอออกไปผ่านการ

เล่าเรื่องของตัวละครทางนโยบาย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เรื่องเล่าหรือนโยบายนั้นได้รับความยอมรับจากตัวแสดงอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายได้ในที่สุด

นอกจากนี้ ในการศึกษาผ่านกรอบแนวคิด Narrative Policy Framework (NPF) กับการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะยังสามารถที่จะมองเรื่องเล่าได้ทั้งในฐานะที่เป็นตัวแปรต้นหรือตัวแปรตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคำถามวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นมาว่าต้องการที่จะศึกษาเรื่องเล่าทางนโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นตัวแปรชนิดใด เช่น หากผู้วิจัยต้องการจะตรวจสอบว่า เรื่องเล่ามีอิทธิพลต่อการรับรู้นโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ หรือไม่ ในลักษณะเช่นนี้เรื่องเล่าจึงมีฐานะเป็นตัวแปรต้น ในทางตรงข้าม หากผู้ศึกษาต้องการที่จะตรวจสอบว่า ระบบความเชื่อของตัวแสดงต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อเรื่องเล่าอย่างไร ในลักษณะเช่นนี้เรื่องเล่าจึงมีฐานะเป็นตัวแปรตาม (Pierce et al., 2014, p.32) ซึ่งในงานศึกษาอิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้กำหนดเรื่องเล่าในฐานะที่เป็นตัวแปรตาม เพราะ เป็นการศึกษาอิทธิพลของแนวคิดว่ามีผลต่อเรื่องเล่าอย่างไร ขณะเดียวกันภายใต้เรื่องเล่านั้น ๆ พรรคการเมืองได้ใช้กลยุทธ์ในการเล่าเรื่อง (narrative strategies) อะไรเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าว ซึ่งในหลาย ๆ งานวิจัยที่ใช้กรอบแนวคิด Narrative Policy Framework (NPF) ในการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะที่ผ่านมาสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า ระบบแนวคิดหรือความเชื่อของตัวละครทางนโยบาย (characters' belief systems) จะมีผลต่อการมองว่าอะไรคือปัญหาทางนโยบายสาธารณะตามแต่ละมุมมองของตัวละครนั้น ขณะเดียวกันภายใต้การมีระบบแนวคิด ความเชื่อของตัวละครแบบใดแบบหนึ่งก็มักที่จะถูกสื่อสารออกมาเป็นเรื่องเล่าภายใต้การใช้กลยุทธ์การเล่าเรื่อง (narrative strategies) ที่จะทำให้การสื่อสารนั้นเป็นผลให้สังคมภายนอกหรือบรรดาตัวแสดงทางนโยบายอื่น ๆ เกิดการยอมรับหรือมีมุมมองที่สอดคล้องต่อปัญหานั้น ๆ กับตนเอง (Jones et al., 2014)

ดังนั้น ความเชื่อเกี่ยวกับปัญหาหรือกลุ่มของปัญหาจึงถือเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงโลกทัศน์ของตัวแสดงทางการเมืองที่ถูกกำหนดมาจากอุดมการณ์ (ideology) หรือหลักคำสอนทางศาสนา (religion) ที่ตนเองยึดถือ โดยนักวิจัยในแนวทางนี้ได้แบ่งแยกประเภทหรือชนิดของระบบความเชื่อของตัวแสดงออกมาซึ่งอาจจะเห็นได้จากเรื่องเล่าในนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่สามารถเป็นการระบุชี้ชัดให้เห็นถึงระบบความเชื่อของตัวแสดงหนึ่ง ๆ และบริบทของการกระทำทางนโยบายของตัวแสดงเหล่านั้น อย่างไรก็ตามภายในระบบความเชื่อหนึ่ง ๆ อาจจะมีหลายแนวทางการเข้าถึงเพื่อที่จะวิเคราะห์ความเชื่อนั้น ดังกรณีตัวอย่างของสหราชอาณาจักรในปี 2014 ที่สมาชิกพรรคอนุรักษ์นิยมไม่มีจุดยืนร่วมกันในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองฝ่ายขวาใน

ประเด็นเกี่ยวกับการแต่งงานของคนเพศเดียวกัน เห็นได้จากการที่ นายเดวิด แคเมอรอน นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักรในขณะนั้นได้ให้การสนับสนุนกฎหมายเกี่ยวกับการสมรสของคนเพศเดียวกัน แน่นอนว่าก็มีนักวิจารณ์บางคนได้โต้แย้งว่า การสนับสนุนกฎหมายฉบับนี้ของนายกรัฐมนตรีเดวิด แคเมอรอน ถือเป็นความขัดแย้งกับโลกทัศน์อนุรักษ์นิยมตามที่ตนเคยประกาศไว้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีเดวิด แคเมอรอน ก็ได้ออกมาโต้แย้งว่า จุดยืนหรือทัศนะตามแบบอนุรักษ์นิยมมองการสมรสเป็นความต้องการเชิงสถาบันที่ทุกคู่รักควรมีสิทธิที่จะได้รับการสมรสและมีฐานะเป็นความสัมพันธ์ทางกฎหมาย (Jungrav-Gieorgica, 2020) จากกรณีดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า การระบุถึงแนวคิดและค่านิยมชุดใดชุดหนึ่งว่ามีขอบเขตขนาดไหนก็อาจที่จะระบุชี้ชัดได้ค่อนข้างยาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามในสมมติฐานของแนวคิด Narrative Policy Framework (NPF) ก็ยังคงแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการทำความเข้าใจถึงแนวคิดและค่านิยมที่อยู่ภายในเรื่องเล่าทางนโยบายสาธารณะอยู่ ซึ่งในการทำความเข้าใจระบบความเชื่อตามแนวทางของแนวคิด Narrative Policy Framework (NPF) มักจะใช้ควบคู่ไปกับแนวคิด Advocacy Coalition Framework (ACF) ของซาบาเตียร์ และ เจนกินส์ สมิธ (Sabatier & Jenkins-smith, 1993) เนื่องจากในแนวคิด ACF ได้มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่ออยู่ด้วยกันสามระดับ ได้แก่ หนึ่ง ระดับคุณค่านามธรรมหรือสัจพจน์ (ความเชื่อระดับรากฐาน) สอง ระดับความเชื่อหลักที่สถิตอยู่กับนโยบาย (ความเชื่อหลักในนโยบาย) สาม ระดับความเชื่อรองที่สถิตอยู่กับนโยบายหรือความเชื่อในเชิงเทคนิคที่จะใช้อธิบายถึงวิธีการบริหารจัดการเพื่อที่จะแก้ไขปัญหานั้น ๆ (ความเชื่อรองในนโยบาย) เหตุนี้จึงทำให้แนวคิด ACF เป็นแนวคิดที่จะช่วยทำความเข้าใจให้เห็นว่า แม้ตัวแสดงหนึ่ง ๆ อาจจะมีความแตกต่างกันทางความเชื่อในบางระดับ แต่อาจจะมีความเชื่อร่วมกันอยู่ในระดับใดระดับหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้ ระบบความเชื่อตามแนวคิด ACF ยังมีฐานะเป็นเสมือนกาวที่ใช้ยึดติดกลุ่มพันธมิตรหรือแนวร่วมทางนโยบายเข้าไว้ด้วยกันและให้มีมุมมองทางนโยบายที่สอดคล้องกัน อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางนโยบายที่สะท้อนมาจากความเชื่อหรือโลกทัศน์ของตัวแสดงทางนโยบายร่วมกัน (Shanahan et al., 2013) แน่นอนว่า การศึกษาระบบความเชื่อของกลุ่มพันธมิตรนอกจากจะทำให้เกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาเรื่องเล่าทางนโยบายหนึ่ง ๆ ที่ศึกษาแล้ว ยังสามารถที่จะสะท้อนให้เกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบายอื่น ๆ ที่ไม่ได้ทำการศึกษาโดยตรงได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตามในการแปลงโครงสร้างของเรื่องเล่าไปสู่นโยบายสาธารณะ แน่นอนว่าจุดเริ่มต้นของเรื่องเล่ามักจะเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและมองว่ามีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยผู้กำหนดนโยบาย การดำเนินนโยบาย และผลที่ได้จากนโยบายผ่านการสร้าง

และการตีความชุดของเรื่องเล่า ซึ่งผู้กำหนดนโยบายจะต้องกำหนดนโยบายภายใต้บริบททางการเมืองและการบริหารที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้การวิเคราะห์นโยบายแบบเรื่องเล่ามีจุดเด่นที่จะสามารถทำให้เห็นถึงบทบาทของการเมืองและการบริหารที่สถิตอยู่เบื้องหลังของการตัดสินใจในนโยบายหนึ่ง ๆ ได้ ขณะเดียวกันหากมองนโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นเรื่องของระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล นโยบายดังกล่าวก็มักที่จะไม่เปิดเผยให้เห็นถึงความหมายในเชิงสังคมของตนเอง แน่นอนว่าย่อมจะทำให้การมองเห็นถึงบทบาทของการเมืองและการบริหารที่ซุกซ้อนปิดบังอยู่เบื้องหลังไม่อาจที่จะแสดงให้เห็นหรือเกิดการรับรู้ได้นัยยะเช่นนี้ การเมืองของการกำหนดนโยบายจึงจะแสดงออกมาในรูปแบบของเรื่องเล่าที่แสดงให้เห็นว่าปัญหาสาธารณะควรได้รับการแก้ไขอย่างไร ทำให้การศึกษานโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่าส่วนใหญ่จึงมักจะมองไปที่ขั้นตอนสำคัญที่สุดในกระบวนการนโยบายอย่างการนิยามปัญหา (problem definition) และการกำหนดนโยบาย (policy formation) เนื่องจากในขั้นตอนดังกล่าวนี้ไม่เพียงแต่จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เป็นอัตวิสัย (subjective) และความขัดแย้งจากการนิยามปัญหาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นเพิ่มเติมถึงบทบาทสำคัญของภาษาและการเจรจาต่อรองที่เกิดขึ้นจากการนิยามปัญหาอีกด้วย ประกอบกับหากพิจารณาในมุมมองของการปฏิบัติโดยการมองว่าการกำหนดนโยบายเป็นเรื่องเล่า อันเป็นผลมาจากการที่ผู้กำหนดนโยบายตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในนโยบายอื่น ๆ ได้ถ่ายทอดตีความผ่านการเล่าเรื่องออกมา ด้วยมีเป้าหมายเพื่อเป็นการโต้แย้งแสดงเหตุผลหรือการแสดงออกในเชิงอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคลผู้ใด แน่นอนว่าเรื่องเล่าเหล่านั้นก็นับเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้กำหนดนโยบายจะใช้สำหรับการเจรจาต่อรองเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมที่กำลังเผชิญอยู่ทั้งสิ้น (ประโยชน์ ส่งกลิ่น, 2561)

ซึ่งในที่นี้อาจเรียกว่าเป็น “กลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy)” ที่หมายถึงการจัดการหรือการควบคุมเนื้อหาที่สัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะ เพื่อส่งอิทธิพลต่อกระบวนการและผลลัพธ์ของนโยบาย หรือกล่าวอีกนัยยะหนึ่ง คือ เป็นการเข้าไปกำกับควบคุมเนื้อหาที่จะสื่อสารกับบุคคลภายนอกเพื่อเป็นการแสวงหาพันธมิตรเพิ่ม หรือเป็นการทำให้บุคคลอื่นได้คล้อยตามแนวคิด ค่านิยมในการระบุปัญหาตลอดจนการหาทางออกตามแนวทางของตน (Jones et al., 2014) ทั้งนี้ กลยุทธ์เรื่องเล่าที่นักวิจัยตามแนวทางของ Narrative Policy Framework (NPF) ได้ระบุมีอยู่ด้วยกัน 3 กลยุทธ์ (McBeth el al., 2007) ได้แก่

ก. กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel shift) กล่าวคือ เนื้อหาของเรื่องเล่าจะมีการประณามฝ่ายตรงข้ามที่ตนต้องการต่อต้านให้มีภาพลักษณ์

เป็นพวกชั่วร้าย ขณะเดียวกันก็จะนำเสนอฝ่ายตนเองให้มีฐานะเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้กอบกู้สถานการณ์ให้ดีขึ้น

ข. กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (identifying winners and losers of policies) นับเป็นกลยุทธ์ที่ระบุถึงความสามารถในการดึงมวลชนให้สนับสนุนนโยบายของฝ่ายตน กล่าวคือ ผู้ชนะ (Winner) ก็คือผู้ที่ได้ประโยชน์จากการดึงมวลชนให้สนับสนุนนโยบายของตนได้มากกว่าฝ่ายตรงข้ามจนทำให้ฝ่ายตรงข้ามมีสถานะเป็นผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (losers) ดังนั้น การระบุว่าใครคือผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายจึงพิจารณาจากผู้ที่สามารถสร้างเรื่องเล่า (Narrative) จนทำให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ร่วมกันและตัดสินใจมาให้การสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตนมากกว่าสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตรงข้าม

ฆ. กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication)

นอกจากนี้ยังมีสมมติฐานที่นักวิจัยในแนวทาง Narrative Policy Framework (NPF) ได้ทำการทดสอบสมมติฐานในลักษณะของกลยุทธ์เรื่องเล่าอยู่หลัก ๆ 3 กลยุทธ์ (Shanahan et al., 2018) ดังนี้

ก. กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate expansion strategy) โดยมองว่า หากตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะเชื่อว่าตนเองกำลังจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้หรือไม่ได้นโยบายตามความต้องการของตน ตัวแสดงเหล่านี้ก็จะพยายามใช้การเล่าเรื่องในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ปัญหาต่อสาธารณชนให้รับรู้มากขึ้นหรือมีการเผยแพร่ปัญหาในลักษณะของความร้ายแรงมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อต้องการได้รับความสนับสนุนจากสาธารณชนและเป็นการขยายแนวร่วมพันธมิตรให้กว้างออกไป ซึ่งการใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะเช่นนี้ถือเป็นการเข้าไปกำกับ ควบคุมและกระทำกับข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลลัพธ์ที่ตนจะได้จากนโยบายหนึ่ง ๆ อันจะสะท้อนให้เห็นถึงตัวละครในเรื่องเล่าว่าใครจะเป็นเหยื่อหรือใครจะเป็นผู้ได้ประโยชน์

ข. กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate containment strategy) กล่าวคือ เป็นการตีกรอบไม่ให้ประเด็นทางนโยบายสาธารณะได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเป็นกลยุทธ์ที่มักจะเห็นได้จากเวลาที่ตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ เชื่อว่าตนเองกำลังจะเป็นฝ่ายชนะในกระบวนการผลักดันนโยบายได้ใช้เพื่อเป็นการจำกัดความกังวลสนใจของสาธารณชนให้อยู่ในขอบเขตที่ตนจัดการได้ ซึ่งกลยุทธ์นี้จะถูกใช้บน

สมมติฐานที่ว่า ตัวแสดงมีความปรารถนาที่จะล้อมกรอบประเด็นปัญหาหรือกำหนดทิศทางของกระบวนการนโยบายให้เป็นไปตามที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้น

ข. กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (Devil-angel shift) ซึ่งมักจะใช้บ่อยครั้งในการชี้ให้ฝ่ายตรงข้ามตนเป็นผู้ร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้กับนโยบายสาธารณะที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งหรือมีความสลับซับซ้อนของปัญหาทางนโยบาย

อย่างไรก็ดี แนวคิดทฤษฎี Narrative Policy Framework (NPF) ที่สามารถอธิบายถึงการผลักดันเชิงนโยบายที่ไม่ใช่แต่เป็นการมองว่านโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพียงเวทีของการเข้ามาจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์ทางการเมืองหรือเป็นเรื่องของระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่านั้น หากแต่ยังมุ่งเน้นไปที่การศึกษาและการวิเคราะห์ถึงมิติในเรื่องความหมายเชิงอัตลักษณ์ (วรัญญู เสนาสุ, 2559) อาทิ ประเด็นทางด้านสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ประชาธิปไตย อันเป็นการสร้างความหมายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบของการสร้างเรื่องเล่าการนิยามต่าง ๆ ให้กับประเด็นทางนโยบายภายใต้โครงสร้างที่เป็นชุดของเรื่องเล่านับตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ สภาพของเรื่องราวผ่านเหตุการณ์หรือการกระทำที่เกี่ยวข้อง จนขั้นตอนสุดท้าย คือ ผลที่ออกมา ซึ่งแน่นอนว่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่องเหล่านั้นย่อมที่จะถ่ายทอดแบบแผนของความคิด การสร้างความหมายในเชิงสังคม โดยอาจมีการเน้นไปที่เจตนารมณ์และแรงกระตุ้นทางสังคมเป็นเรื่องสำคัญ รวมถึงการให้ความสำคัญกับบริบทของเวลาและสถานที่ที่ตัวแสดงและเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น และท้ายที่สุดอิทธิพลของเรื่องเล่าก็จะเป็นสร้างความรับรู้และเป็นการเพิ่มความเข้าใจถึงวิธีการกำหนดจุดยืนของตัวแสดงต่าง ๆ ในบริบทของเหตุการณ์และสังคมที่กว้างขึ้น ซึ่งจะทำให้เข้าใจถึงบทบาทของการเมืองและการบริหารที่อยู่เบื้องหลังของการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางนโยบาย (ประโยชน์ ส่งกลิ่น, 2561) และอาจจะส่งผลต่อวิธีคิด โลกทัศน์ และความเข้าใจที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยได้เช่นกัน (ศรัญญา ปานเจริญ, 2564) ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าการผลักดันนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงความคิดของตัวแสดงที่มีบทบาทในการผลักดันนโยบายรวมไปถึงความคิดเห็นของคนในสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับในการมีอยู่ของปัญหาที่แท้จริงและมองว่าปัญหานั้นมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ

ในงานศึกษานี้ ได้กำหนดเรื่องเล่าในฐานะตัวแปรตาม เพราะเป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของแนวคิดว่ามีผลต่อเรื่องเล่าอย่างไร ขณะเดียวกันภายใต้เรื่องเล่านั้น ๆ พรรคการเมืองได้ใช้กลยุทธ์การเล่าเรื่อง (narrative strategies) อะไรในการผลักดันนโยบายสาธารณะ ซึ่งในที่นี้

คือ การผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่กระทำผ่านกระบวนการทางฝ่ายนิติบัญญัติด้วยการการนำเสนอและผลักดันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ การผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... การเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และการเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้น การนำกรอบทฤษฎี Narrative Policy Framework (NPF) มาเป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ผ่านเนื้อหาหรือองค์ประกอบของเรื่องเล่า ย่อมที่จะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดตลอดจนการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองที่ได้สะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าวได้

2.4 **แนวคิดทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย** (Advocacy Coalition Framework (ACF)

เครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework) หรือ ACF เป็นแนวคิดทฤษฎีของพอล ซาบาเตียร์ (Paul Sabatier) ที่เกิดขึ้นเมื่อปี 1986 และได้มีความพยายามปรับแก้แนวคิดดังกล่าวมาอีกหลายครั้ง อาทิ ในปี 1988 และ ปี 1999 (Michael Hill อ้างถึงใน เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550, น.136) โดยแนวคิดนี้มองว่า การศึกษานโยบายสาธารณะโดยการแยกกระบวนการนโยบายออกเป็นขั้น ๆ นั้นถือเป็นเรื่องยากสำหรับการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงในความเป็นจริงของกระบวนการนโยบายแต่ละระยะที่เกิดขึ้นและมองว่าการแยกกระบวนการนโยบายออกเป็นขั้น ๆ เป็นเรื่องที่ไม่สมจริง เนื่องจากกรอบแนวคิดที่จะสามารถใช้ในการวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดีนั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงแรงผลักดันที่สำคัญอย่างกระแสการเมืองเป็นกระแสหลักของนโยบายมากกว่ากระแสอื่น ๆ ทั้งหมด จนทำให้ Sabatier ได้นำแนวคิดสำคัญจำนวน 5 แนวคิดมาสร้างเป็นทฤษฎีที่เขาเห็นว่าจะสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนโยบายตามความเป็นจริงได้ดีกว่าการอธิบายผ่านมุมมองของกระแสนโยบาย ไม่ว่าจะเป็น แนวคิดที่ว่าการเข้าใจกระบวนการทั้งหมดได้จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจบริบทของเครือข่ายนโยบายและชุมชนนโยบาย แนวคิดที่ว่าการวิเคราะห์นโยบายเป็นการให้ความกระจ่างในระยะยาวผ่านการยกระดับการโต้เถียงเกี่ยวกับปัญหาให้เป็นที่เข้าใจกันมากขึ้นเรื่อย ๆ แบบค่อยเป็นค่อยไป แนวคิดที่ว่าความเชื่อ (beliefs) ค่านิยม (Values) และแนวคิด

(ideas) เป็นปัจจัยสำคัญและมักจะเป็นมิติที่ถูกละเลยไม่พูดถึงในการกำหนดนโยบาย แนวคิดที่ว่าปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายและผลลัพธ์ของนโยบาย และสุดท้ายแนวคิดที่ว่าระบบความเชื่อของผู้นำ (elite belief systems) มีลักษณะเป็นโครงสร้าง ลำดับชั้น และสามารถสังเกตเห็นได้ (Wayne Parsons, 1995 อ้างถึงใน เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550, น. 137) ทั้งนี้ Sabatier ยังได้มองถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะว่าไม่ใช่เป็นระบบหรือเป็นวงจรทั้งหมด หากแต่มองกระบวนการนโยบายในลักษณะที่แบ่งเป็นระบบย่อย ๆ ภายใต้หลักคิดที่ว่า กระบวนการนโยบายตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการปฏิบัติถือเป็นเรื่องของการผสมผสานการผลักดัน (Advocacy Coalition) (Michael Hill อ้างถึงใน เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550, น. 137) แน่นอนว่า จะต้องกระทำผ่านตัวแสดงจากทุกส่วน หรือที่เรียกว่า เครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalitions) ขณะเดียวกันการก่อตัวหรือรวมกลุ่มขึ้นมาเป็นเครือข่ายพันธมิตรนโยบายได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นภายใต้การรวมตัวกันของบรรดาพันธมิตรที่มีความเชื่อและมีผลประโยชน์ในประเด็นนโยบายร่วมกัน กล่าวคือ การมีค่านิยมพื้นฐาน (Basic values) ร่วมกัน มีข้อสมมติเชิงเหตุผล (Causal assumptions) ร่วมกัน มีวิธีการมองปัญหา (Problem perception) ร่วมกัน และมองสิ่งที่ควรจะเป็น (Normative axioms) ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อต้องการที่จะประสานความร่วมมือระหว่างกันของสมาชิกในการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์หรือสถาบันในระบบรัฐให้เป็นไปตามระบบความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนเป้าหมายของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน (Sabatier and Jenkins-Smith,1999 อ้างถึงในวรัญญู เสนาสุ, 2559, น. 9) แสดงดังภาพประกอบ 1

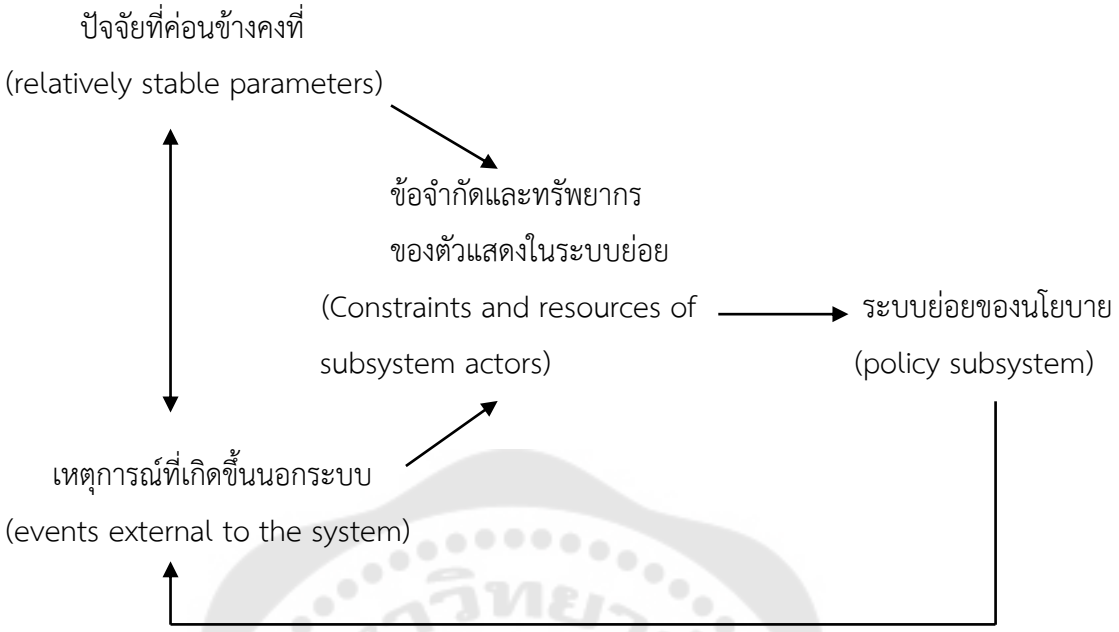

ภาพประกอบ 1 ตัวแบบของ Sabatier

ที่มา: เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). นโยบายสาธารณะ

โดยในภาพประกอบ 1 ซาบาเตียร์ (Sabatier) ได้ชี้ว่า การมีอิทธิพลต่อกันของปัจจัยที่ค่อนข้างคงที่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายนอกระบบนั้นย่อมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบย่อยของนโยบาย แน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็จะเป็นตัวกำหนดถึงข้อจำกัดและทรัพยากรของตัวแสดงในระบบย่อยนโยบายและการมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแสดงในระบบย่อยอื่น ๆ อันประกอบไปด้วยตัวแสดงทุกคนที่มีบทบาทในนโยบายที่มิใช่มีเพียงผู้ตัดสินใจหากแต่รวมถึงระดับปฏิบัติด้วย ไม่ว่าจะเป็น บรรดานักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจซึ่งล้วนอยู่ในสามเส้าของกระบวนการนโยบาย และรวมไปถึงนักวิเคราะห์ นักคิด นักวิจัย หรือตัวแสดงอื่น ๆ (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) นอกจากนี้ ซาบาเตียร์ และ เจนกินส์ สมิธ (Sabatier & Jenkins-Smith, 1999) ยังได้ชี้ให้เห็นอีกว่า ฐานคิดที่สำคัญที่สุดของทฤษฎีนี้ คือ กระบวนการนโยบายสาธารณะและการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่จะต้องวิเคราะห์ถึงบทบาทของข้อมูลเชิงเทคนิคการคำนึงถึงปัจจัยทางด้านเวลา และการพิจารณาหน่วยการวิเคราะห์ที่สำคัญอย่าง “ระบบย่อย (Policy Subsystem)”มากกว่าที่จะไปมุ่งเน้นวิเคราะห์ถึงองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หรือกลุ่มผลประโยชน์ เพราะ ระบบย่อยนโยบายในที่นี้จะหมายถึง บรรดากลุ่มผู้สนับสนุนนโยบายจำนวนมาก โดยจำแนกจากความเชื่อและทรัพยากร และอาจนำมาซึ่งการผสมผสานความเชื่อที่อาจแบ่งออกเป็นลำดับชั้น ดังภาพประกอบ 2

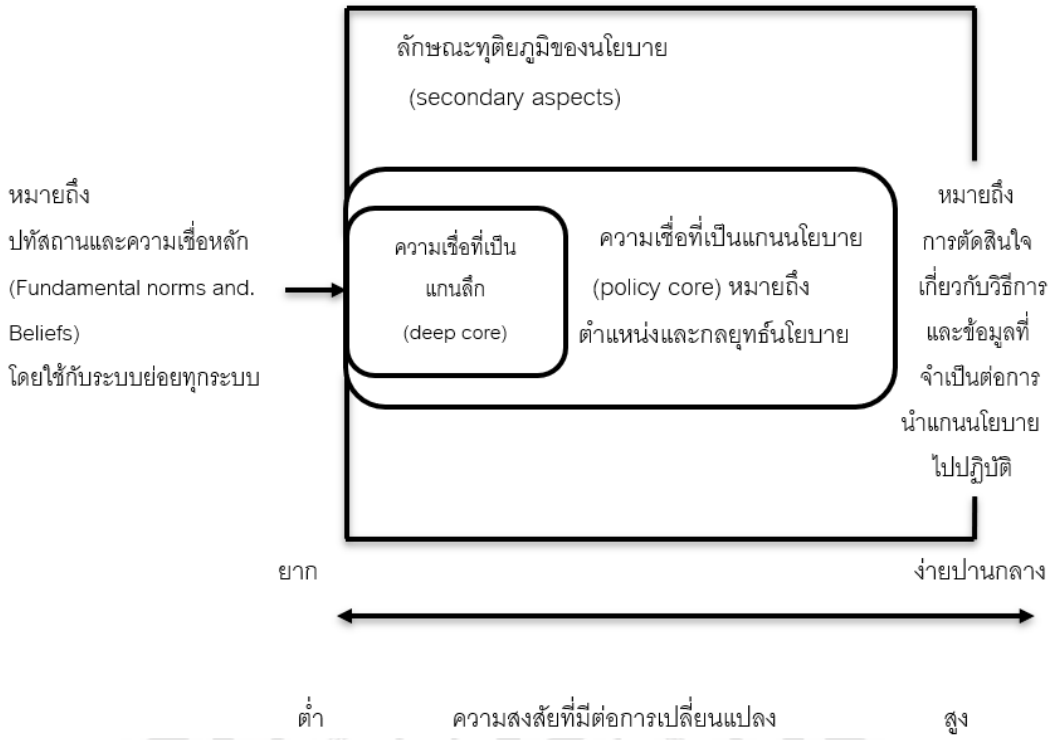

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างของความเชื่อทางนโยบาย

ที่มา: เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). นโยบายสาธารณะ

อย่างไรก็ดี ในการตีความหรือหากต้องการทำความเข้าใจถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะผ่านกรอบทฤษฎีแนวคิดเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย สิ่งแรกที่ต้องมองผ่านแนวคิดนี้ คือ การมองการกำหนดนโยบายหรือขั้นตอนอื่น ๆ ของนโยบายว่าเป็นการถูกครอบงำโดยความคิดของผู้นำ ส่วนจะมองว่ามาจากผลกระทบจากมติของมหาชนหรือไม่นั้นก็อาจจะมีบ้างแต่ก็ไม่มาก ดังนั้น หากต้องการทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบาย สิ่งสำคัญที่ควรจะต้องพิจารณา คือ การพิจารณาจากความคิดของผู้นำ และปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ความคิดของผู้นำเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาที่ยาวนาน (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) อันเป็นการพิจารณาจากความเชื่อนโยบาย (policy belief) ของแต่ละกลุ่มพันธมิตร เพราะ ในแนวคิดนี้ถือว่าระบบความเชื่อ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่หากชุดความเชื่อเดิมของกลุ่มเหล่านั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ก็ย่อมที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายได้เช่นกัน การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่มักจะเกิดในลักษณะทุติยภูมิมากกว่าในแกนนโยบายหรือระดับความเชื่อที่เป็นแกนลึก ถึงแม้จะมีการโต้แย้งกันในความคิดหลัก หากแต่องค์ประกอบของฝ่ายที่สนับสนุนหรือฝ่ายที่คัดค้านก็ยังคงอยู่ในลักษณะที่คงที่ และการผลักดันที่เป็นตัววัดว่าจะมีการเห็นพ้องกันในแกนนโยบายก็อาจจะเห็นไม่ตรงกัน

ในลักษณะของทุติยภูมิของนโยบายก็ได้ แต่ถึงอย่างไรหากจะมีการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายเกิดขึ้น ปัจจัยหลัก ๆ ที่ส่งผลก็คือ ปัจจัยที่อยู่ภายนอกที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในระดับมหภาค การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครอง (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในระดับทุติยภูมิหรือที่เป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระบบย่อยของนโยบายส่วนใหญ่จึงมาจากปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการเรียนรู้เชิงนโยบาย (policy oriented learning) โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิดหรือความตั้งใจเชิงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือกระบวนการเรียนรู้ลองผิดลองถูก (Trail–and–error) ในระหว่างการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการผสมผสานการผลักดันนโยบาย เช่น การถูกหลอมรวมความเชื่อและทรัพยากรในแต่ละระยะ จนอาจเกิดการรับรู้ รับทราบชุดข้อมูลใหม่ที่เปลี่ยนไปจากชุดข้อมูลเดิมที่เคยรับรู้ (วรัญญู เสนาสุ, 2559) ส่วนการเรียนรู้ทิศทางนโยบาย ได้ชี้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือเจตนาที่เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือระบบความเชื่อของปัจเจกบุคคลหรือของกลุ่ม ดังนั้น ผลจากการเรียนรู้ของระบบย่อยนโยบายจึงจะสามารถทำให้ระบบความคิดความเชื่อเดิมอาจมีความเปลี่ยนแปลงไปได้ และย่อมมีความเกี่ยวโยงกับการบรรลุหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับโลกของความเป็นจริงได้มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็อาจจะทราบแน่ชัดได้ว่าใครเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือนโยบายดังกล่าว (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) ประการที่สอง คือ การเปลี่ยนแปลงหรือการแทรกแซงโดยปัจจัยภายนอก (External events) ไม่ว่าจะเป็น สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม การโยกย้ายทรัพยากร การปรับเปลี่ยนวิธีการมองปัญหา ตลอดจนความคิดเห็นสาธารณะ ตัวแสดงความร่วมมือในภาครัฐ การตัดสินใจเชิงนโยบายและผลกระทบจากระบบย่อยต่าง ๆ ของนโยบาย ประการที่สาม คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายโดยเหตุการณ์ภายในระบบย่อย (internal subsystem events) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลมาจากความล้มเหลวในการทำงานในสถานการณ์ปัจจุบันภายในระบบย่อย และประการที่สี่ คือ การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการเจรจาต่อรองของสมาชิกเครือข่ายพันธมิตรตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป โดยเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้นโยบายที่มีการอำนวยความสะดวกข้ามเครือข่ายพันธมิตร เช่น การจัดตั้งให้มีกลไกลเชิงสถาบันเพื่อให้พันธมิตรสามารถเจรจาต่อรองหรือกำหนดข้อตกลงร่วมกันได้ (Weible et al., 2009) อย่างไรก็ตามเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อโอกาสในการเปลี่ยนแปลงทางนโยบาย จะประกอบไปด้วย การบังคับขู่เข็น การมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การตัดสินใจบนพื้นฐานของเอกฉันท์ การมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่หลากหลายเพียงพอ การมีระยะเวลาของ

กระบวนการและความมุ่งมั่นของสมาชิก การมุ่งเน้นประเด็นเชิงรูปธรรม การสร้างความไว้วางใจ ตลอดจนการมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นของบรรดาสมาชิกผ่านการกระตุ้นให้ตัวแสดงต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในนโยบาย (Weible & Sabatier, 2006) โดยทั่วไปจะกระทำผ่านตัวกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยพันธมิตรแต่ละฝ่าย หรือที่เรียกว่า “นายหน้านโยบาย (Policy Broker)” ซึ่งงานศึกษาที่ใช้กรอบทฤษฎี Advocacy Coalition Framework : ACF มองว่า นายหน้านโยบาย คือ บุคคลที่เป็นผู้หาทางประนีประนอมระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนแต่ละฝ่ายเพื่อให้แต่ละกลุ่มพยายามหาทางเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางนโยบายจนสามารถเกิดการบรรลุเป้าหมายตามแกนนโยบายที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ก็จะต้องอาศัยกลยุทธ์เพื่อเป็นเครื่องนำทาง ซึ่งอาจแสดงออกมาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ หากต้องการทราบถึงอิทธิพลหรือผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงก็อาจจะต้องพิจารณาได้จากผลของนโยบายและผลกระทบต่อระบบย่อยที่เกิดจากผลสะท้อนกลับ (feedback) (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550)

นอกจากนี้ ระบบย่อยของนโยบายที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับระบบย่อยด้วยกันเองแล้วยังสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับระบบที่ใหญ่กว่าได้อีก ไม่ว่าจะเป็น สังคม กฎหมาย เศรษฐกิจ ทรัพยากร และระบบสถาบัน โดยเป็นทั้งระบบที่คงที่อย่างกฎหมายอันเป็นกรอบของกฎหมาย ค่านิยมและโครงสร้างพื้นฐานทางวัฒนธรรมและสังคม หรือที่เป็นระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านมติมหาชน การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มผู้ปกครองประเทศ ตลอดจนผลจากการตัดสินใจทางนโยบายและผลกระทบจากระบบย่อยอื่น ๆ เหตุนี้ระบบที่ใหญ่กว่าจึงนับว่าเป็นทั้งแหล่งทรัพยากรและข้อจำกัดของระบบย่อย แต่ถึงอย่างไรก็ตามระบบย่อยเองก็สามารถมีผลกระทบต่อระบบทั้งหมดได้เช่นเดียวกัน (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) อย่างไรก็ดี ในการนำทฤษฎี Advocacy Coalition Framework : ACF ของ Sabatier มาใช้เป็นกรอบสำหรับการศึกษาและวิเคราะห์นโยบายในระดับกลาง (meso level) หรือในระบบย่อยนโยบาย (policy subsystem) ในงานศึกษานี้เพื่อสร้างความเข้าใจให้เห็นถึงกระบวนการผลักดันนโยบายของบรรดาตัวแสดงที่มีแนวคิดหรือความเชื่อและผลประโยชน์ในการผลักดันประเด็นเชิงนโยบายร่วมกัน หรือที่เรียกว่า เครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalitions) ซึ่งในงานศึกษานี้ก็คือ การผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่กระทำผ่านกระบวนการทางฝ่ายนิติบัญญัติด้วยการการนำเสนอและผลักดันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอการผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้า

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... การเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และการเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต โดยกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ที่ประกอบไปด้วย พรรคอนาคตใหม่ พรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย กับกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ซึ่งประกอบไปด้วย พรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย

2.5 สาระสำคัญของร่างกฎหมายรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.

2.5.1 สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พ.ศ..... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 135,247 คน เป็นผู้เสนอ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดว่า “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย” ซึ่งในการเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ณ ที่นี้เป็นการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พ.ศ..... เพื่อให้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยนายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คน เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564 ซึ่งมีหลักการในการนำเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อยกเลิกมาตรา 65 เพื่อยกเลิกบทบัญญัติในหมวด 7 รัฐสภา ในมาตรา 79 ถึงมาตรา 157 และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด 7 สภาผู้แทนราษฎร ในมาตรา 79 ถึงมาตรา 141 แทน เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 159 เพื่อเพิ่มเติมมาตรา 193/1 มาตรา 193/2 เพื่อยกเลิกหมวด 11 ศาลรัฐธรรมนูญในมาตรา 200 ถึงมาตรา 214 และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด 11 ศาลรัฐธรรมนูญ ในมาตรา 200 ถึงมาตรา 215 แทน เพื่อยกเลิกหมวด 12 องค์กรอิสระ ในมาตรา 215 ถึงมาตรา 247 และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด 12 องค์กรอิสระ ในมาตรา 216 ถึงมาตรา 247/32 แทน เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 256 เพื่อยกเลิกหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ในมาตรา 257 ถึงมาตรา 261 เพื่อเพิ่มเติมหมวด 16 การลบล้างผลพวงรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และการป้องกันและการต่อต้านรัฐประหารในมาตรา 257 ถึงมาตรา 261 และ

เพื่อยกเลิกมาตรา 269 มาตรา 270 มาตรา 271 มาตรา 272 และมาตรา 279 ทั้งนี้มีเหตุผลและความจำเป็นเนื่องจากเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีบทบัญญัติหลายมาตราที่ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย หลักการแบ่งแยกอำนาจให้ได้ดุลยภาพ ไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับหลักการสากลที่นานาอารยะประเทศให้การยอมรับ ทั้งเป็นกลไกในการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประชาชนไม่ยอมรับนับถือ จนอาจก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตทางรัฐธรรมนูญและกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระบบรัฐสภา ตลอดจนปัญหาปากท้อง เศรษฐกิจ ชีวิตประจำวันของประชาชนจึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเหล่านั้นในหลากหลายประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 วุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลและวุฒิสภาตามหมวด 7 ส่วน 3 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย ทั้งเป็นกลไกหนึ่งในการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกอบกับตามประวัติศาสตร์รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองของประเทศไทยนั้น วุฒิสภาได้ถูกออกแบบมาเพื่อเป็นสภาแห่งการรับประกันการสืบทอดอำนาจของคณะรัฐประหารที่ต้องการจะยึดกุมอำนาจการปกครองประเทศต่อไปภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่และจัดให้มีการเลือกตั้ง ดังที่ปรากฏให้เห็นจากวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 พุทธศักราช 2511 พุทธศักราช 2521 พุทธศักราช 2534 และพุทธศักราช 2560 ขณะเดียวกันเมื่อยกเลิกวุฒิสภาแล้วก็จำเป็นที่จะต้องออกแบบการตรวจสอบคณะรัฐมนตรีและเสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรให้มากขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณี “เสียงข้างมากลากไป” ได้ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อยกเลิก “หมวด 7 รัฐสภา” และเปลี่ยนเป็น “หมวด 7 สภาผู้แทนราษฎร” แทน โดยคงให้เหลือสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว พร้อมกับเพิ่มบทบาทและกลไกให้กับสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านในการตรวจสอบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี

ประเด็นที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีปัญหาในเรื่องของความชอบธรรมทางประชาธิปไตย เนื่องจากองค์ประกอบและการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันเชื่อมโยงไปถึงสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลที่แต่งตั้งโดยหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกอบกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่มากจนเกินไป ทั้งยังมีบทบัญญัติจำนวนมากที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปหรือองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญนี้ได้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วก็มีผลเป็นที่สุด ผูกพันทุกองค์กร ซึ่งทั้งหมดนี้กระทบต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจให้ได้อย่างดุลยภาพ

อันส่งผลให้ศาลรัฐธรรมนูญกลายเป็นองค์กรที่ผูกขาดอำนาจในการชี้เป็นชี้ตายในเรื่องทางรัฐธรรมนูญทั้งหมด จนกลายสภาพเป็นองค์กรที่เป็น “เจ้าของรัฐธรรมนูญ” อยู่เหนือรัฐธรรมนูญ และกลายเป็นผู้ทรงอำนาจในการสถาปนารัฐธรรมนูญแทนที่ประชาชนไปโดยปริยาย นอกจากนี้บทบัญญัติเหล่านี้ยังส่งผลที่จะเป็นการเปิดช่องทางให้บุคคลทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนองค์กรตามรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ใช้ประโยชน์จากศาลรัฐธรรมนูญเป็น “เครื่องมือ” ในการกำจัดฝ่ายการเมืองตรงกันข้ามกับตนอีกด้วย เหตุผลเหล่านี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียใหม่ พร้อมกับจำกัดขอบเขตหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนเคร่งครัดมากขึ้น เพื่อมิให้ศาลรัฐธรรมนูญกลายเป็นรัฐธรรมนูญเสียเอง ตลอดจนจะต้องสร้างระบบตรวจสอบถ่วงดุลกับศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ 3 องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย องค์ประกอบและการได้มาซึ่งกรรมการขององค์กรอิสระต่าง ๆ ในปัจจุบันเชื่อมโยงไปถึงสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลที่แต่งตั้งโดยหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการมีอำนาจหน้าที่ที่มากเกินไปจนกลายสภาพเป็น “อำนาจที่สี่” นอกเหนือไปจากอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ จนกลายเป็นช่องทางที่ให้บุคคลทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ใช้ประโยชน์จากองค์กรอิสระเป็น “เครื่องมือ” ในการกำจัดฝักฝ่ายทางการเมืองตรงข้ามกับตน ทั้งบทบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้ยังส่งผลให้องค์กรอิสระกลายเป็นองค์กรที่ “อิสระจากประชาชน” “อิสระโดยปราศจากความรับผิดชอบ” และ “อิสระอย่างปราศจากการตรวจสอบ” จนเกิดวิกฤตศรัทธาในหมู่ประชาชนต่อความเป็นกลางขององค์กรอิสระ จากเหตุผลดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการได้มาซึ่งองค์กรอิสระเสียใหม่ ทั้งนี้เพื่อจำกัดขอบเขตหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระให้ชัดเจนเคร่งครัดมากขึ้น รวมถึงจะต้องมีการสร้างระบบตรวจสอบถ่วงดุลกับองค์อิสระ

ประเด็นที่ 4 การกำหนดให้มีแผนบริหารประเทศที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่าประเทศนั้น ๆ จะต้องเดินหน้าไปในทิศทางใด ซึ่งอาจเรียกว่ายุทธศาสตร์ชาติบ้าง แผนปฏิรูปประเทศบ้าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบ้างที่นับเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตามการกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์ชาติตามมาตรา 65 และการปฏิรูปประเทศตามหมวด 16 ซึ่งการปฏิรูปประเทศนั้นได้นำมาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น ประการแรก ยุทธศาสตร์ชาติและแผน

ปฏิรูปประเทศที่กำหนดขึ้นเป็นผลพวงจากระบอบรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้งยังมีบุคคลในคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือเกี่ยวข้องกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าไปกำกับควบคุมตลอดทั้งกระบวนการ ในขณะที่การปฏิรูปประเทศตามแผนการของประเทศต่าง ๆ จะต้องมาจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งผ่านการที่รัฐบาลจะต้องริเริ่มทำแผนโดยการกำหนดให้แผนนั้นเป็นไปตามที่ได้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งไว้กับประชาชน ในมุมมองนี้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศจึงขาดความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยที่จะนำมาบังคับใช้กับคนไทยทั้งประเทศ ประการที่สอง ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศนั้นมีลักษณะเป็นนโยบาย (Policy) ไม่ใช่บรรทัดฐานทางกฎหมาย (Legal Norm) จึงไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศกลับเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามแต่ละรัฐบาลที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้มาดำเนินการ การนำยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญยิ่งจะทำให้รัฐบาลไม่มีความเป็นอิสระในการบริหารประเทศให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของประชาชน และยังเป็นการสนับสนุนให้รัฐราชการขยายตัวมากขึ้น แทนที่พรรคการเมืองและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและได้รับอาณัติมาจากประชาชนควรที่จะมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการปฏิรูปประเทศ แต่นี่กลับกลายเป็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติและกลไกราชการกำหนดไว้หมดแล้ว และประการที่สุดท้าย การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศไว้ในรัฐธรรมนูญ อาจเป็นการเปิดช่องให้กลุ่มบุคคลใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการล้มรัฐบาลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งที่มิได้เป็นฝักฝ่ายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือสืบทอดอำนาจจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บุคคลนั้น ๆ ก็อาจร้องไปยังองค์กรอิสระหรือศาลต่าง ๆ เพื่อลงโทษรัฐบาล โดยใช้เหตุผลอ้างว่าไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในส่วนของการปฏิรูปประเทศ เหตุนี้จึงควรที่จะมีการยกเลิกการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศทั้งหมด โดยไม่ควรกำหนดให้อยู่ในรัฐธรรมนูญ แต่ควรปล่อยให้รัฐบาลจากการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดเอง

ประเด็นที่ 5 ประเทศไทยมีรัฐประหารเกิดขึ้นมาแล้วมากกว่า 10 ครั้ง ซึ่งเมื่อนายทหารได้ก่อการรัฐประหารสำเร็จก็ตั้งตนเป็น “รัฏฐาธิปัตย์” และได้ออกประกาศ คำสั่งต่าง ๆ โดยให้ถือเป็น “กฎหมาย” ทั้งยังได้ออกกฎหมายนิรโทษกรรมตนเอง ใช้อำนาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กำจัดศัตรูทางการเมืองและคนที่เห็นต่าง และเมื่อต้องการคืนอำนาจให้ประชาชนกลับมาสู่การเลือกตั้ง คณะรัฐประหารก็จะออกแบบรัฐธรรมนูญเพื่อสืบทอดอำนาจต่อไป จนเกิดวิกฤติทางการเมืองรอบใหม่ และคณะทหารชุดใหม่ก็จะเข้ามาก่อการรัฐประหาร

วนเวียนเช่นนี้มาหลายทศวรรษ จนกล่าวกันว่าเป็น “วงจรอุบาทว์” ของการเมืองไทย ทั้งหมดนี้ได้ทำให้พัฒนาการประชาธิปไตยของประเทศไทยต้องสะดุดหยุดชะงักลง ทั้งการที่กองทัพเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นจนกลายเป็นรัฐซ้อนรัฐที่กระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการตัด “วงจรรัฐประหาร” เหล่านี้ให้หมดไป จึงจำเป็นต้องจัดการลบล้าง “มรดกบาป” ของคณะรัฐประหารครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ด้วยการยกเลิกมาตรา 279 ที่ได้รับรองถึงความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้กับบรรดาประกาศ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการกระทำที่เกี่ยวเนื่อง และกำหนดเพิ่มบทบัญญัติใน “หมวด 16 การลบล้างผลพวงรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และการป้องกันการต่อต้านรัฐประหาร”

ประเด็นที่ 6 เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อยกเลิกวุฒิสภา และคงเหลือไว้แต่สภาผู้แทนราษฎรแล้ว กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่รัฐสภาดำเนินการนั้น ก็จะต้องถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการมิให้เสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรสามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ตามอำเภอใจ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมติในการให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้สูงขึ้นเป็นสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในประเด็นสำคัญ เช่น หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับก็จะต้องนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนั้นไปให้ประชาชนออกเสียงประชามติด้วย

ทั้งนี้ จากเหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พ.ศ..... ของนายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ สามารถสรุปเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช... ฉบับนี้ได้ ดังนี้

1) เพื่อยกเลิกมาตรา 65 เรื่องการให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ (ร่างมาตรา 3)

2) เพื่อยกเลิกบทบัญญัติในหมวด 7 รัฐสภา มาตรา 79 ถึงมาตรา 157 และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด 7 สภาผู้แทนราษฎร มาตรา 79 ถึงมาตรา 141 แทน โดยการใช้ระบบสภาเดียว ยกเลิกวุฒิสภา คงเหลือแต่สภาผู้แทนราษฎร จึงกำหนดให้ตำแหน่งสำคัญ เช่น รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมาธิการที่มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการ

บริหารราชการแผ่นดิน ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร

3) เพื่อกำหนดให้มีคณะผู้ตรวจการกองทัพ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลเสียงข้างมากและฝ่ายค้านเสียงข้างน้อยฝ่ายละห้าคน ให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณรายได้ และโครงการจัดซื้อจัดจ้างกองทัพ เพื่อประกันหลักการรัฐบาลพลเรือนมีอำนาจเหนือกองทัพ และพิจารณาเรื่องร้องเรียนของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ นักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม และบุคคลที่ถูกเรียกเข้ารับราชการทหารตามกฎหมายจากการถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนจากผู้บังคับบัญชา ทั้งจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือปฏิรูปกองทัพให้ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยและหลักการรัฐบาลพลเรือนมีอำนาจเหนือกองทัพ เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรี และให้คณะผู้ตรวจการกองทัพคัดเลือกกันเองสองคนไปเป็นสมาชิกสภากลาโหมโดยตำแหน่ง ทั้งยังมีการกำหนดให้มีคณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลเสียงข้างมากและฝ่ายค้านเสียงข้างน้อยฝ่ายละห้าคน มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และให้ความเห็นแก่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด เกี่ยวกับแนวทางการบริหารของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม และคณะกรรมการบริหารศาลปกครอง ตลอดจนศึกษา วิเคราะห์ ประเมินคุณภาพและผลกระทบของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมและศาลปกครอง และให้คณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งไปเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมโดยตำแหน่งและอีกคนไปเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองโดยตำแหน่ง ตลอดจนยังได้กำหนดให้มีคณะผู้ตรวจการองค์กรอิสระ ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลเสียงข้างมากและฝ่ายค้านเสียงข้างน้อยฝ่ายละห้าคน มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานขององค์กรอิสระต่าง ๆ และให้ความเห็นแก่ประธานองค์กรอิสระทั้งหลายเกี่ยวกับแนวทางการบริหารองค์กรอิสระ รวมทั้งทำหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ ประเมินคุณภาพและผลกระทบของคำวินิจฉัย คำสั่ง หรือการใช้อำนาจขององค์กรอิสระในประเด็นต่าง ๆ

4) เพื่อแก้ไขคำว่า “รัฐสภา” และ “วุฒิสภา” เป็นคำว่า “สภาผู้แทนราษฎร” โอนหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐสภาและวุฒิสภาให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร โอนหน้าที่และอำนาจกิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ

หนี้สิน ภาระผูกพันและบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้เป็นของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สอดคล้องกับการคงเหลือสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว (ร่างมาตรา 5 ถึงมาตรา 8)

5) เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 159 วรรคแรก ให้บุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีมาจากบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ร่างมาตรา 4)

6) เพื่อเพิ่มเติมมาตรา 193/1 มาตรา 193/2 เพื่อกำหนดให้มีการถอดถอนประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษาศาลฎีกา ตุลาการศาลปกครองสูงสุดออกจากตำแหน่งได้ (ร่างมาตรา 10)

7) เพื่อยกเลิกหมวด 11 ศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มาตรา 200 ถึงมาตรา 214 ยกเลิกหมวด 12 องค์กรอิสระ ตั้งแต่มาตรา 215 ถึงมาตรา 247 และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด 11 ศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มาตรา 200 ถึงมาตรา 215 และหมวด 12 องค์กรอิสระตั้งแต่มาตรา 216 ถึงมาตรา 243/32 ทั้งนี้เพื่อปฏิรูปกระบวนการได้มาซึ่งหน้าที่และอำนาจ ระบบการตรวจสอบของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

8) เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในมาตรา 256 ใหม่เพื่อให้สอดรับกับระบบสภาเดียว โดยการกำหนดให้ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในวาระหนึ่งและวาระสาม และในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ ก็ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย (ร่างมาตรา 14)

9) เพื่อยกเลิกหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ตั้งแต่มาตรา 257 ถึงมาตรา 261 เพื่อให้อำนาจในการกำหนดทิศทางของประเทศรวมถึงนโยบายต่าง ๆ เป็นของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน (ร่างมาตรา 20)

10) เพื่อเพิ่มเติมหมวด 16 การลบล้างผลพวงรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และการป้องกัน การต่อต้านรัฐประหาร มาตรา 257 ถึงมาตรา 261 โดยกำหนดให้การนิรโทษกรรมให้แก่การรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เป็นโมฆะ ปวงชนชาวไทยมีสิทธิและหน้าที่ในการต่อต้านรัฐประหารด้วยวิธีการใด ๆ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะที่ก่อการรัฐประหาร ห้ามศาลวินิจฉัยหรือพิพากษา

รับรองความสำเร็จสมบูรณ์ของการรัฐประหาร ในกรณีที่มีการรัฐประหารเกิดขึ้นและภายหลังอำนาจสูงสุดกลับมาเป็นของปวงชนชาวไทย ให้ดำเนินคดีต่อคณะผู้ก่อการรัฐประหารทันทีโดยปราศจากอายุความ และให้บทบัญญัติในหมวดนี้มีสถานะเป็นหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีผลบังคับใช้โดยตลอดแม้รัฐธรรมนูญนี้จะสิ้นผลไป (ร่างมาตรา 21)

11) เพื่อยกเลิกมาตรา 269 มาตรา 270 มาตรา 271 มาตรา 272 เพื่อยกเลิกอำนาจของวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ร่างมาตรา 22)

12) เพื่อยกเลิกมาตรา 279 ที่รับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือที่ออกใช้บังคับต่อมา ตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศ คำสั่ง การกระทำนั้น รวมทั้งรับรองว่าบรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้วเป็นอันชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการโต้แย้งว่าประกาศ คำสั่ง และการกระทำเหล่านี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ (ร่างมาตรา 23) (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564b)

2.5.2 สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เกิดขึ้นจากภายหลังที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และมีสถานะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศในฐานะรัฏฐาธิปัตย์ คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้อาศัยอำนาจดังกล่าวออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ รวมทั้งใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ในการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อควบคุมสถานการณ์และความสงบเรียบร้อยในระหว่างการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมือง ทำให้เกิดการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในด้านต่าง ๆ แม้ต่อมาอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะได้สิ้นสุดลง แต่บรรดาประกาศและคำสั่งเหล่านั้นกลับยังคงมีผลใช้บังคับโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ต่อไป หากไม่ได้มีการยกเลิก แก้ไข หรือสิ้นผลไปเมื่อจบภารกิจที่กำหนดไว้ ซึ่งการจะยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวได้นั้นจำเป็นที่จะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ เว้นแต่ประกาศหรือคำสั่งนั้นมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจทางบริหาร จึงจะสามารถทำได้โดยคำสั่งนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ตามมาตรา 279

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนั้น หากต้องการให้มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับใดจึงจะต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเพื่อขอให้รัฐสภาพิจารณายกเลิกประกาศหรือคำสั่งนั้น ๆ ครั้นต่อมาภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นผลทำให้มีสภาผู้แทนราษฎรชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งภายหลังการว่างเว้นจากการปกครองโดยรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ก็ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น 2 ร่าง ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายจอน อึ๊งภากรณ์ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 12,609 คน และร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... ซึ่งนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคอนาคตใหม่ กับคณะ เป็นผู้เสนอ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a) ดังมีสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

1) สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายจอน อึ๊งภากรณ์ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 12,609 คน

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายจอน อึ๊งภากรณ์ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 12,609 คน ได้มีการเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562 โดยการขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณายกเลิกประกาศและคำสั่งจำนวนทั้งสิ้น 29 ฉบับ ซึ่งภายหลังหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 9/2562 เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 (คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2562) ทำให้มีประกาศและคำสั่งจำนวน 11 ฉบับถูกยกเลิกไปตามคำสั่งดังกล่าว คงเหลือเพียง 18 ฉบับเท่านั้นตามที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เสนอขอให้ยกเลิกและยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ ทั้งนี้ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ถูกเสนอเข้ามานั้นจะมุ่งไปที่การเสนอให้พิจารณายกเลิกบรรดาประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มีผลกระทบ

ต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนใน 4 ประเด็น ได้แก่ หนึ่ง ผลกระทบในประเด็นด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สอง ผลกระทบในประเด็นด้านเสรีภาพสื่อมวลชน สาม ผลกระทบในประเด็นด้านสิทธิชุมชนและสิ่งแวดล้อม และสี่ ผลกระทบในประเด็นด้านเสรีภาพการแสดงออก (iLaw, 2562) นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้มีการเสนอให้ปล่อยจำเลยที่มีคำพิพากษาให้จำคุกยกเว้นจำเลยที่ถูกคุมขังตามกฎหมายอื่นที่ไม่ถูกยกเลิกไปด้วย และให้สิทธิแก่พลเรือนผู้ที่ถูกพิจารณาคดีโดยศาลทหารซึ่งมีคำพิพากษาเป็นที่สุดแล้วสามารถให้ศาลยุติธรรมพิจารณาคดีของตนใหม่ได้ รวมถึงให้โอนย้ายคดีของพลเรือนที่ยังมีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลทหารให้มาอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมที่มีเขตอำนาจเหนือคดีดังกล่าว ในขณะที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 9/2562 ได้มีการกำหนดไว้แล้วว่าให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเกี่ยวกับการกำหนดให้คดีอยู่ในอำนาจของศาลทหารและกำหนดให้บรรดาความผิดตามประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไม่ว่าจะกระทำก่อนหรือหลังคำสั่งนี้ใช้บังคับให้อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม แต่การโอนคดีนั้นจะไม่กระทบกระเทือนถึงกระบวนการพิจารณาใด ๆ ที่ได้กระทำไปแล้วในศาลทหารก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ และให้ถือว่ากระบวนพิจารณาที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นเป็นกระบวนการพิจารณาของศาลที่รับโอนคดีด้วย ดังประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติท้ายร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่ขอให้ยกเลิก (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a) ดังนี้

(1) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง

(2) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 12/2557 เรื่อง ขอความร่วมมือจากสื่อสังคมออนไลน์

(3) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 17/2557 เรื่อง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต

(4) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (เฉพาะ) ฉบับที่ 25/2557 เรื่อง ให้มารายงานตัวหรือแจ้งเหตุขัดข้อง

(5) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 26/2557 เรื่อง การดูแล และสอดส่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์

(6) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 29/2557 เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

(7) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 37/2557 เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร

(8) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 38/2557 เรื่อง คดีที่ประกอบด้วยการกระทำหลายอย่างเกี่ยวโยงกันให้อยู่ในอำนาจของศาลทหาร

(9) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 39/2557 เรื่อง การกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวของบุคคลที่มารายงานตัวต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

(10) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 40/2557 เรื่อง การกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวของบุคคลที่ถูกกักตัวตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2557 มาตรา 15 ทวิ

(11) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัวเป็นความผิด

(12) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 43/2557 เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร

(13) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 49/2557 เรื่อง ความผิดสำหรับการสนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง

(14) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 50/2557 เรื่อง ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดที่ใช้เฉพาะแต่การสงคราม

(15) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 เรื่องให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป

(16) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557 เรื่อง การให้ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงานของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ

(17) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 103/2557 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557

(18) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

(19) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวการณ์ปัจจุบัน

(20) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ

(21) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 4/2558 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะและประชาชนโดยส่วนรวม

(22) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2558 เรื่อง แก้ไขคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558

(23) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558 เรื่อง การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

(24) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภยันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(25) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 55/2559 เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับคดีบางประเภทที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

(26) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 74/2559 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558

(27) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2560 เรื่อง มาตรการให้อำนาจกำหนดพื้นที่ควบคุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

(28) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 31/2560 เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ

(29) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 47/2560 เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2) สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... ที่นายปิยบุตร แสงกนกกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคอนาคตใหม่ กับคณะ ได้เสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2562 โดยขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณายกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวน 17 ฉบับ โดยสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้แบ่งเนื้อหาของการเสนอขอให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไว้ออกเป็นเนื้อหา 3 หมวดหมู่ด้วยกัน คือ หนึ่ง หมวดหมู่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง สองหมวดหมู่เกี่ยวกับการดำเนินการกิจการเฉพาะ และสาม หมวดหมู่เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมอย่างไรก็ดี เนื้อหาโดยส่วนใหญ่ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีเนื้อหาของประกาศและคำสั่งเดียวกันกับประกาศและคำสั่งท้ายพระราชบัญญัติให้ยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายจอน อึ๊งภากรณ์ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 12,609 คนเป็นผู้เสนอมาแล้ว แต่มีเพียงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ 3 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและการยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภท และการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน ดังประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติท้ายร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่ขอให้ยกเลิก (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a) ดังนี้

(1) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557

(2) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (เฉพาะ) ฉบับที่ 25/2557 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557

(3) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 26/2557 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557

(4) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 29/2557 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557

(5) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557

(6) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 49/2557 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557

(7) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 3/2558 ลงวันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2558

(8) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 4/2558 ลงวันที่ 8 เมษายน พุทธศักราช 2558

(9) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 5/2558 ลงวันที่ 10 เมษายน พุทธศักราช 2558

(10) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 17/2558 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม พุทธศักราช 2558

(11) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 3/2559 ลงวันที่ 20 มกราคม พุทธศักราช 2559

(12) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 4/2559 ลงวันที่ 20 มกราคม พุทธศักราช 2559

(13) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 9/2559 ลงวันที่ 7 มีนาคม พุทธศักราช 2559

(14) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 13/2559 ลงวันที่ 29 มีนาคม พุทธศักราช 2559

(15) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2559 ลงวันที่ 20 ธันวาคม พุทธศักราช 2559

(16) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 5/2560 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2560

(17) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 31/2560 ลงวันที่ 23 มิถุนายน พุทธศักราช 2560

2.5.3 ความพยายามในการจัดตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.

1) การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ที่นายปิยบุตร แสงกนกกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ

การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ได้ถูกเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2562 โดยนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคอนาคตใหม่กับคณะซึ่งมีหลักการและเหตุผลด้วยเห็นว่า ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ได้เข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และได้มีประกาศกองทัพบก ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 ให้ใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 2/2557 เรื่อง การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 จนกระทั่งได้ประกาศเลิกใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558 และได้ประกาศใช้คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของชาติขึ้นมาเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารแทนกฎอัยการศึกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ประกอบกับในช่วงเวลาต่อมาได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีแล้ว และกำลังจะมีการตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่เข้าปฏิบัติหน้าที่ในอนาคตอันใกล้ แน่นอนว่าย่อมส่งผลให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติจะต้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 264 แต่ถึงอย่างไรก็ดีแม้ว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะสิ้นสุดลง แต่ทว่าการกระทำ ประกาศ คำสั่งฉบับต่าง ๆ ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะไม่สิ้นสุดลงไปด้วย เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 279 ได้รับรองให้บรรดาประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่อไป อีกทั้งในระหว่างที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรักษาความสงบแห่งชาติยังสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 44 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ประกอบมาตรา 265 วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งอำนาจ

ดังกล่าวเป็นอำนาจที่ไม่สามารถตรวจสอบได้และถือเป็นที่สุด ทั้งยังคงถูกบังคับใช้แม้ว่าจะมีการจัดการเลือกตั้งและมีรัฐสภาที่เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติแล้วก็ตาม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าอำนาจของระบอบรัฐประหารที่ได้สถาปนาตนเองขึ้นมาตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่จนถึงปัจจุบันผ่านรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นภายใต้กระบวนการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า การกระทำ ประกาศ คำสั่ง และการใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้างและมีความร้ายแรง ไม่ว่าจะเป็นการจับกุมกักขังประชาชนที่ใช้สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก อาทิ การชุมนุมทางการเมือง การใช้สิทธิเสรีภาพในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ การดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อประชาชนในศาลทหาร ตลอดจนการใช้อำนาจที่เป็นไปในลักษณะของการเอื้อกลุ่มทุนบางกลุ่มอันส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างกว้างขวางทั้งในเรื่องปัญหาที่ดินทำกิน วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน รวมไปถึงการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันก็ล้วนแล้วแต่ถูกกระทบกระเทือนทั้งสิ้น และมากไปกว่านั้นคือการดำรงอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดีตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองเอาไว้ หรือในเรื่องของการโยกย้ายข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นอย่างไม่เป็นธรรม ดังนั้นผลกระทบที่เกิดจากบรรดาการกระทำ ประกาศ คำสั่ง และการใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้เกิดขึ้นในอดีต และยังคงมีผลร้ายแรงเป็นวงกว้างอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นที่มาของการเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมาเพื่อให้มีหน้าที่ในการศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562e)

2) **การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป ที่นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย กับคณะ เป็นผู้เสนอ**

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2560 เป็นผลให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีเข้ามาบริหารประเทศ ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 265 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อย่างไรก็ดีในช่วงระยะเวลากว่า 5 ปีนับตั้งแต่ที่มีการรัฐประหารเมื่อปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้อำนาจในฐานะรัฏฐาธิปัตย์ในการออกประกาศ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ในการควบคุมบริหารสถานการณ์ของประเทศที่กำลังเผชิญกับปัญหาจากสถานการณ์ความมั่นคงที่กระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจในห้วงเวลานั้น แต่ในบางช่วงเวลาที่มีการออกประกาศหรือคำสั่งต่าง ๆ ขึ้นด้วยความเร่งด่วนฉุกเฉินก็ทำให้ประกาศ คำสั่งบางฉบับขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบเพียงพอจนอาจถูกมองว่าประกาศและคำสั่งต่าง ๆ นั้นได้ส่งผลกระทบต่อประชาชน เช่น การจับกุมคุมขังประชาชนที่ใช้สิทธิเสรีภาพและการชุมนุมทางการเมือง การใช้สิทธิเสรีภาพในการตรวจสอบรัฐบาล การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของประชาชนในศาลทหาร รวมถึงผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน อันอาจจะส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ประกอบกับในช่วงเวลาที่ผ่านมาที่มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ได้มีการบัญญัติกฎหมายจำนวนมาก แต่ด้วยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมิได้มาจากการเลือกตั้ง จึงไม่อาจเข้าใจสภาพปัญหาของสังคมและประชาชนได้เท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง ทำให้กฎหมายเหล่านั้นจึงอาจจะมีความไม่เหมาะสมและอาจจะสร้างผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยไม่สมควร แต่ถึงกระนั้นในช่วงเวลาก่อนการเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 9/2562 เรื่อง การยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติบางฉบับที่หมดความจำเป็นลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 ซึ่งการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามคำสั่งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการอันใดที่ได้กระทำหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวก่อนวันประกาศหรือคำสั่งนั้น ๆ สิ้นผลใช้บังคับ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 279 ได้บัญญัติรับรองให้การกระทำและการปฏิบัติ

นั้นเป็นการกระทำและการปฏิบัติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีผลบังคับใช้แล้ว และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแล้ว สมควรที่จะมีการยกเลิก ปรับปรุง แก้ไข บรรดาประกาศ คำสั่งต่าง ๆ ของคณะปฏิวัติในอดีตและของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่อาจถูกมองว่ามีผลกระทบต่อประชาชน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงบรรดากฎหมายที่ออกใช้บังคับโดยผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีประเด็นว่าด้วยการใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร ซึ่งไม่มีระบบตรวจสอบและขัดกับหลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงสมควรนำมาพิจารณาเพื่อหาแนวทางยกเลิกผลจากการใช้อำนาจนั้นในทางนิติบัญญัติและเป็นแนวทางที่จะใช้ในอนาคตต่อไปด้วย นี่จึงเป็นที่มาของการเสนอญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป ที่ถูกเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรโดยนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรังพรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2562 นั่นเอง (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562c)

3) การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายทวงคืนป่า และผลกระทบของผู้ถูกดำเนินคดีจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 และ 66/2557 ที่นายอภิชาติ ศิริสุนทร กับคณะเป็นผู้เสนอ

สถานการณ์การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า พ.ศ. 2516 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 138,566,875 ไร่ หรือร้อยละ 43.21 ของพื้นที่ประเทศ แต่ในปี พ.ศ. 2559-2560 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 102,156,350.51 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.58 ของพื้นที่ประเทศ ทำให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการทวงคืนผืนป่า เพื่อเรียกคืนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศที่ถูกบุกรุก แผ้วถาง หรือนำมาใช้ผิดวัตถุประสงค์ โดยอาศัยอำนาจของคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ที่ได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2557 ซึ่งเป็นคำสั่งที่ให้หน่วยงานที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

ปราบปรามและจับกุมผู้บุกรุก ยึดถือ ครอบครอง ทำลาย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ดังเดิม โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคประชาชนและองค์กรชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวอย่างจริงจัง นอกจากนี้ภายหลังยังมีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2557 ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นคำสั่งที่ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือ กอ.รมน. เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพิ่มเติมและปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 และให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการใด ๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกินซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ก่อนคำสั่งนี้มีผลบังคับใช้ ยกเว้นผู้ที่บุกรุกใหม่จะต้องดำเนินการสอบสวนและพิสูจน์ทราบเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป โดยการป้องกันไม้ให้มีการบุกรุกเพิ่มเติมด้วยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและเด็ดขาด โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดมาตรการและวิธีดำเนินการอย่างเป็นระบบ และหากกรณีใด ๆ ซึ่งยังอยู่ระหว่างการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมก็ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการที่กำหนด แต่ถึงอย่างไรก็ตามนโยบายทวงคืนผืนป่าที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557- ปัจจุบันภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ผ่านคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 และ 66/2557 และแผนการปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนในวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ด้วยมีเป้าหมายนโยบาย คือ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ เป้าหมายให้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น 26 ล้านไร่ ภายใต้ระยะเวลาการดำเนินงาน 10 ปี โดยมีหน่วยงานความมั่นคงอย่างกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก แต่ทว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ปรากฏว่า สามารถดำเนินการทวงคืนผืนป่าได้เพียง 500,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 4 ปี ทั้งผืนป่าที่ทวงคืนกลับได้มาจากการดำเนินคดีกับประชาชนผู้ยากไร้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเท่านั้น แน่นอนว่าผลลัพธ์ของการทวงผืนป่าได้ทำให้ชาวบ้านกลายเป็นคนไร้ที่ดินทำกิน ทั้งนี้ ยังมีงานศึกษาพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2552-2556 กรมป่าไม้ดำเนินคดีกับชาวบ้านจำนวน 6,656 คดี แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 มีจำนวนคดีถึง 9,231 คดี ส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ปรากฏว่าในช่วงปี พ.ศ. 2552-2556 ดำเนินคดีกับชาวบ้านในเขตอุทยานแห่งชาติและเขตอนุรักษ์ประมาณ 5,000 คดี ขณะที่ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559

มีประมาณ 6,000 คดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภายหลังการดำเนินนโยบายทวงคืนผืนป่าได้มีจำนวนชาวบ้านที่ถูกดำเนินคดีเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่ส่วนหนึ่งของปัญหาป่าทับที่ดินของชาวบ้านมาจากความผิดพลาดของการดำเนินนโยบายของรัฐในอดีตที่มีการตกสำรวจและความบกพร่องในการดำเนินงาน แต่กลับนำมาเป็นหลักเกณฑ์พิสูจน์สิทธิ ขณะเดียวกันแม้ว่าจะมีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2557 ที่ระบุว่าการดำเนินการใด ๆ จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน แต่เจ้าหน้าที่รัฐก็ยังคงดำเนินคดีชาวบ้านผ่านคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 โดยไม่นำคำสั่งที่ 66/2557 มาปฏิบัติ นอกจากนี้คำสั่งที่ 66/2557 ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่สามารถช่วยเหลือผู้ยากไร้ได้จริง ประกอบกับด้วยหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ที่มาจากคำสั่งวิทยุสั่งการของ ศปป. 4 กอ.รมน. เช่น มีการตีความว่าที่ดินชาวบ้านที่มีปัจจัยการผลิตอย่าง รถไถ สามารถตีความว่าเป็นนายทุนที่ไม่เข้ากับหลักเกณฑ์คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2557 โดยไม่พิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างอื่นควบคู่ประกอบ ทั้งกระบวนการตรวจสอบที่ประกอบไปด้วยราชการ 4 ฝ่าย โดยไม่มีประชาชนมีส่วนร่วม จนทำให้การดำเนินคดีในเรื่องดังกล่าวนั้นได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ที่ทำกิน และที่อยู่อาศัยกับประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งวิธีการที่ใช้ก็ไม่สัมฤทธิ์ผลในการเพิ่มพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน หลักการและเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของการเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายทวงคืนป่าและผลกระทบของผู้ถูกดำเนินคดีจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 และ 66/2557 ซึ่งได้เสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรภายใต้การนำของนายอภิชาติ ศิริสุนทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคอนาคตใหม่กับคณะ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2562 เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญในเรื่องดังกล่าวขึ้นมาทำหน้าที่ในการศึกษาและตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินนโยบายทวงคืนผืนป่า อันเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดินและมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศตลอดจนยังส่งผลกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างรอบคอบ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562b)

4) การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มาตรา 44 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ

การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มาตรา 44 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2562 โดยนายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนราธิวาส พรรคประชาชาติ ซึ่งมีหลักการและเหตุผลด้วยเห็นว่า ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นับเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ โดยปัจจัยหลักที่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของปัญหา คือ เรื่องของศาสนา วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และประวัติศาสตร์อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ แต่กระนั้นภายใต้ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมารัฐบาลหลายยุคหลายสมัยได้ทุ่มเทงบประมาณในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาหลายแสนล้านบาท และได้มีการศึกษาเกี่ยวกับต้นเหตุของปัญหา เพื่อลดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดต้นเหตุของปัญหา ความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งฝ่ายปกครอง ทหาร และตำรวจ ในการปราบปรามความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จนเกิดความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจเจ้าหน้าที่รัฐ และไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามการก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังนั้นจากสถานการณ์การก่อเหตุความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงได้ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศและประชาชน จนทำให้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ รัฐบาลจึงจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายพิเศษเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารราชการในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และการรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว โดยที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2475 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับต่างก็มีหลักการหรือวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันภัยที่จะกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐไว้หลายประการในขณะที่สภาวะปกติไม่มีอำนาจที่จะกระทำได้ แต่ถึงอย่างไรก็ดีแม้ว่าภาครัฐจะใช้กฎหมายทั้ง 3 ฉบับดังที่กล่าวมา

ข้างต้นในการบริหารสถานการณ์แล้ว แต่ในเวลาต่อมาภายหลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าบริหารราชการแผ่นดิน หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ในการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติหลายฉบับเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภยันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 57/2559 เรื่อง การปรับปรุงการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 51/2560 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่เนื่องจากกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวนั้นมีลักษณะเป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเด็ดขาดในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธ การระงับปราบปรามหรือการรักษาความสงบเรียบร้อย ทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มในการตรวจค้นตัวบุคคลในยานพาหนะ เคหสถาน หรือที่ใด ๆ ไม่ว่าเวลาใด ๆ ตลอดจนมีอำนาจกักตัวบุคคล ซึ่งในบางกรณีหรือบางเหตุการณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันมีลักษณะรุนแรงเกินความจำเป็น ไม่สมควรแก่เหตุ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน นั่นจึงเป็นที่มาของการเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมา เพื่อศึกษาผลกระทบการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2475 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มาตรา 44 เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปดำเนินการแก้ไขปัญหาตามแนวทางที่ถูกต้องและตรงจุดต่อไป (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

5) การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจ ที่พลตำรวจโท วิศณุ ม่วงแพรสี เป็นผู้เสนอ

คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ได้ออกมาเพื่อปฏิรูปการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คำสั่งแรก คือ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 7/2559 เรื่อง การกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน และได้ยุบเลิกแท่งพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจซึ่งมีอำนาจในการสอบสวน เป็นการยุบตำแหน่งพนักงานสอบสวนเดิมที่มีการพัฒนาให้พนักงานสอบสวนเติบโตในสายงานของตนเองโดยการประเมินและไม่ไปปะปนกับสายงานอื่นที่เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 และมีการปรับปรุงพัฒนาเรื่อยมาจนสมบูรณ์แล้ว โดยให้เหตุผลว่าเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการยุบตำแหน่งพนักงานสอบสวนจนถึงตำแหน่งพนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญพิเศษให้ไปดำรงตำแหน่งรองสารวัตรจนถึงตำแหน่งรองผู้บัญชาการ ทำให้สามารถแต่งตั้งโยกย้ายข้ามสายไปมาระหว่างสายสอบสวน สืบสวน ป้องกัน ปราบปราม จราจร และธุรการได้ แน่นอนว่าตำแหน่งพนักงานสอบสวนเป็นตำแหน่งที่จะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ การโยกย้ายข้าราชการตำรวจสายอื่น ๆ ที่มีวุฒินิติศาสตร์หรือพนักงานสอบสวนที่ออกจากงานสอบสวนไปนาน ๆ กลับเข้ามาโดยไม่สมัครใจ จึงทำให้เกิดการทำงานไม่ได้ งานที่ทำออกมาก็ไม่มีคุณภาพและยังกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ กระทั่งก่อให้เกิดความคับแค้นใจแก่พนักงานสอบสวน ทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกยุบตำแหน่งหรือแต่งตั้งมาจากสายงานอื่นโดยเจ้าตัวไม่สมัครใจยังเป็นเหตุทำให้พนักงานสอบสวนบางคนถึงกับต้องลาออกหรือฆ่าตัวตายนั่นจึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการยุติธรรมและการอำนวยความยุติธรรมต่อประชาชน คำสั่งถัดมา คือ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 21/2559 เรื่อง การปฏิบัติราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้รวบอำนาจการแต่งตั้งทั่วประเทศมาอยู่ที่ ผบ.ตร. และให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งข้าราชการตำรวจแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งขัดแย้งกับการบริหารงานในปัจจุบันที่รัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ มีแต่กระจายอำนาจไปยังภูมิภาคและท้องถิ่น ดังนั้นการรวบอำนาจการแต่งตั้งให้ ผบ.ตร. สามารถแต่งตั้งเพียงผู้เดียวได้ย่อมจะทำให้เกิดการแต่งตั้งที่ผิดพลาดมากมาย เช่น แต่งตั้งข้าราชการตำรวจคนเดียวไปดำรงตำแหน่งหลายแห่ง หรือแต่งตั้งข้าราชการตำรวจที่เสียชีวิตแล้วไปดำรงตำแหน่ง แต่งตั้งข้าราชการตำรวจข้ามไป

มาระหว่างภาคต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมและเกียรติประวัติในการทำงาน จนอาจทำให้เกิดการวิ่งเต้นซื้อขายตำแหน่งกันอย่างมากมาย อันจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมในการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอย่างใหญ่หลวง คำสั่งถัดมา คือ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 7/2560 เรื่อง การปรับปรุงระบบพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ โดยให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองทั้งระดับ บก.บช. และ ตร. และคำสั่งสุดท้าย คือ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 20/2561 เรื่อง มาตรการสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคำสั่งที่ออกมารองรับการแต่งตั้งวาระปี พ.ศ. 2559, 2560, 2561 ให้เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด ถือเป็นคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ออกมาเพื่อปกป้องเรื่องการทุจริตซื้อขายตำแหน่ง และการแต่งตั้งที่ไม่เป็นธรรมไม่เหมาะสมของคำสั่ง ตร. 3 คำสั่งดังกล่าวให้เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและตัดสิทธิข้าราชการตำรวจที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลอาญาหรือร้องต่อศาลปกครองซึ่งไม่เคยมีปรากฏมาก่อนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนั้นเรื่องราวที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจึงนับเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และการอำนวยความยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นต้นธารของกระบวนการยุติธรรม ทำให้ส่งผลโดยตรงกับความสงบสุขของประชาชนความมั่นคงของประเทศไม่ว่าจะในทางใด ๆ ก็ตาม นั่นจึงเป็นที่มาและสาระสำคัญของการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจ ซึ่งถูกนำเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรโดยพลตำรวจโท วิศณุ ม่วงแพรสี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเสรีรวมไทย เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2562 (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562d)

6) การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและผลงานของนโยบายทวงคืนผืนป่า ที่นายนริศ ขำนุรักษ์ เป็นผู้เสนอ

การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและผลงานของนโยบายทวงคืนผืนป่า ได้ถูกเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2562 โดยนายนริศ ขำนุรักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง พรรคประชาธิปัตย์ ด้วยเห็นว่าในปัจจุบันประชาชนในหลายจังหวัดทุกภาคของประเทศไทยได้ประสบกับปัญหา เรื่อง สิทธิเหนือที่ดินทำกิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการ

รัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ที่รัฐบาลทหารได้มีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกทั่วไปว่า แผนทวงคืนผืนป่า แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแผนดังกล่าวจะมีเจตนามุ่งเน้นเอาผิดกับนายทุนที่ถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ แต่ในทางเป็นจริงกลับพบว่า เป็นการทวงคืนผืนป่าที่ได้มาจากการดำเนินคดีกับประชาชนผู้ยากไร้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายในพื้นที่ 12 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รวมตัวกันออกมาร้องขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับมาตรฐานในการดำเนินนโยบาย พบว่า มีประเด็นความไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการนิยามคำว่า “นายทุน” ที่มีความคาดเคลื่อน จะเห็นได้จากมีจำนวนผู้ที่ถูกดำเนินคดีในข้อหามีไม้ไว้ครอบครองกว่า 500 คดี ปรากฏว่ามีคดีของนายทุนที่แท้จริงเพียง 10 รายเท่านั้น ที่เหลือเป็นคดีของเกษตรกรรายย่อย และยังมีประเด็นว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ให้ความยุติธรรมในการเข้าถึงฐานทรัพยากร เนื่องจากไม่มีการดำเนินคดีกับพื้นที่สัมปทานเหมืองแร่ พลังงาน และอุตสาหกรรม ทั้ง ๆ ที่อยู่ในข่ายการรุกล้ำพื้นที่ป่าไม้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้มีงานศึกษาพบว่าในช่วงปี 2552-2556 กรมป่าไม้ได้ดำเนินคดีกับชาวบ้านจำนวน 6,656 คดี แต่ในช่วงปี 2557-2558 มีจำนวนถึง 9,231 คดี ส่วนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในช่วงปี 2557-2558 มีประมาณ 6,000 คดี ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าภายหลังการดำเนินนโยบายการทวงคืนผืนป่ามีจำนวนชาวบ้านที่ถูกดำเนินคดีเพิ่มขึ้น ทั้งที่ส่วนหนึ่งของปัญหาป่าทับที่ดินของชาวบ้านมาจากระบบข้อมูลและการบริหารจัดการที่ดิน สิทธิในที่ดินและเอกสารสิทธิในที่ดินและระบบภาษีที่ดินที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะมีประชาชนจำนวนไม่น้อยได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยในเขตป่ามาก่อน กลับถูกบังคับให้รื้อถอนและอพยพออกจากพื้นที่ แน่นอนว่านโยบายดังกล่าวนี้ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและที่อยู่อาศัย ตลอดจนการไร้ที่ดินทำกินของประชาชนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับแผนการทวงผืนป่าที่เกิดขึ้นภายใต้พื้นฐานแนวคิดการจัดการทรัพยากรแบบอำนาจนิยม และการปฏิบัติการที่มีความผิดพลาดบกพร่องเช่นนี้ ได้นำมาสู่การสูญเสียอิสรภาพของประชาชน และมีลักษณะเป็นการจงใจใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือในการจัดการ เหตุผลดังที่กล่าวมานี้จึงนับเป็นที่มาและสาระสำคัญของการนำเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในการพิจารณาศึกษาทบทวนนโยบายดังกล่าวนี้ต่อไป (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

7) การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต ที่นายปิยบุตร แสงกนกกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ

การเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคตได้เสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2562 โดยนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคอนาคตใหม่กับคณะ ซึ่งมีหลักการและเหตุผลด้วยเห็นว่า นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาจวบจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการยกเลิก แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วหลายฉบับเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ทว่าพัฒนาการประชาธิปไตยของประเทศไทยกลับยังไม่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างที่ควรจะเป็น ซ้ำการปกครองยังขาดเสถียรภาพอันเกิดจากข้อขัดแย้งต่าง ๆ รวมถึงการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่ไม่สามารถหาทางออกร่วมกันได้ ส่งผลให้มีการทำรัฐประหารโดยใช้กำลังเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งจากประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศไทยพบว่ามีการทำรัฐประหารสำเร็จมาแล้วถึง 13 ครั้ง โดยการทำรัฐประหารครั้งล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ที่ก่อการโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกอบกับในปัจจุบันได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ใช้บังคับแล้ว และได้มีการดำเนินกระบวนการตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวเพื่อออกจากระบอบรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อกลับเข้าสู่ระบอบรัฐสภาอีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตามระบอบรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังคงมีความเปราะบาง เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้มีมาตรการใด ๆ ในการป้องกันมิให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต โดยเฉพาะมาตรการจำกัดอำนาจกองทัพซึ่งเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการลงมือทำรัฐประหาร ระบอบรัฐสภาที่ดำรงอยู่ในขณะนี้อาจจะถูกล้มล้างลงได้ทุกเมื่อหากมีการใช้อำนาจไปในทางที่ขัดหรือแย้งกับความต้องการของกองทัพ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563) นั่นจึงเป็นที่มาของการเสนอญัตติดังกล่าวขึ้น เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและมีมติแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมาเพื่อศึกษาและหาแนวทางร่วมกันในการป้องกันไม่ให้สังคมไทยต้องเผชิญกับการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของการนำเสนอถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในที่นี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพรรคการเมืองในกระบวนการนโยบายสาธารณะ และการศึกษาเรื่องเล่านโยบายและการผลักดันนโยบายโดยใช้รูปแบบเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย

2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพรรคการเมืองในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

ทิพย์ศริน ภัคธนกุล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การกำหนดนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ : กรณีศึกษาวาระประชาชน โดยมุ่งศึกษาถึงกระบวนการกำหนดนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ ผ่านการนำกรณีศึกษาวาระประชาชนนับตั้งแต่การระดมความคิดเห็นของประชาชนในงานสมัชชาประชาชนประชาธิปัตย์ในช่วงปี 2548 จนถึงการประกาศนโยบายวาระประชาชนของพรรคประชาธิปัตย์ในปี 2550 ผลการศึกษาพบว่า นโยบายวาระประชาชนของพรรคประชาธิปัตย์มีกระบวนการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแบบวงจรนโยบาย ดังนี้ 1) เริ่มจากกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากทั้งการประชุมสมัชชาประชาชนประชาธิปัตย์ การลงพื้นที่พบปะประชาชน 2) เมื่อได้ข้อมูลมา คณะกรรมการบริหารพรรคจึงจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อมาดำเนินการจัดทำร่างนโยบาย โดยการแบ่งประเด็นของข้อมูลเป็นข้อมูลทางด้านการเมืองและการบริหาร ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลทางด้านสังคม รวมทั้งได้จัดตั้งคณะทำงานยุทธศาสตร์ตามประเด็นดังกล่าวเพื่อมาศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการกำหนดนโยบายในทุกมิติ 3) เมื่อศึกษาจนพบข้อเท็จจริงแล้วจึงได้กำหนดทางเลือกนโยบายของแต่ละกลุ่ม 4) คณะทำงานยุทธศาสตร์นำเสนอทางเลือกนโยบายให้แก่คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดภายใต้ 4 ประเด็น คือ การพัฒนาคน กอบกู้เศรษฐกิจ ใต้สันติ และฟื้นฟูประชาธิปไตย 5) คณะกรรมการยุทธศาสตร์นโยบายนำร่างนโยบายเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อลงมติผ่านร่างนโยบาย 6) นำนโยบายวาระประชาชนนำเสนอต่อสาธารณะ และ 7) ผลตอบรับของนโยบายวาระประชาชนสามารถวัดผลจากคะแนนเลือกตั้งในระบบสัดส่วนอันเป็นคะแนนที่ประชาชนเลือกพรรค ซึ่งเป็นผลทำให้พรรคประชาธิปัตย์ได้รับสมาชิกสภาสภาผู้แทนราษฎรในระบบสัดส่วนถึง 33 คน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทำให้ทราบถึงกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของพรรคการเมือง ซึ่งพบว่า การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจำเป็นอย่างยิ่งที่พรรคการเมืองจะต้องทำการรวบรวมความคิดเห็นหรือความต้องการของประชาชนมากำหนดขึ้นเป็นนโยบายของพรรค ขณะเดียวกันนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นมาก็ต้องเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อลงมติเพื่อผ่านร่างนโยบาย แน่นอนอย่างยิ่งว่า นับตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลจาก

ประชาชนการกำหนดเป็นนโยบาย รวมถึงการลงมติผ่านร่างนโยบาย ล้วนเป็นสิ่งที่มีผลมาจากอิทธิพลของแนวคิดของประชาชนต่อการมองประเด็นปัญหาสาธารณะนั้น ๆ และมีความต้องการที่จะให้พรรคการเมืองดำเนินการแก้ไขด้วยการกำหนดนโยบายของพรรคออกมา เช่นเดียวกับการลงมติเพื่อผ่านร่างนโยบายของพรรคก็นับเป็นขั้นตอนการตัดสินใจของประชาชนผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองบนฐานของแนวคิดและค่านิยม หรือที่เรียกโดยรวมว่า เป็นมติที่ได้จากการมีอุดมการณ์หรือจุดยืนร่วมกัน

นำพล สุวรรณกาศ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลอภิสิทธิ์และรัฐบาลยิ่งลักษณ์ มาศึกษาถึงผลของการเปลี่ยนรัฐบาลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลนโยบายปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้เห็นถึงเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงความแตกต่างในการกำหนดและการปฏิบัตินโยบายดังกล่าวภายใต้รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (พรรคประชาธิปัตย์) และรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (พรรคเพื่อไทย) ผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลจากพรรคการเมืองขั้วตรงข้ามกัน ได้นำไปสู่การกำหนดและการปฏิบัตินโยบายปราบปรามยาเสพติดที่แตกต่างกัน เนื่องจากเงื่อนไขปัจจัยหลักของบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในช่วงเวลาของทั้งสองรัฐบาลบริหารงาน รวมถึงยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันของทั้งสองพรรคในการกำหนดและปฏิบัตินโยบายดังกล่าว ซึ่งภายใต้รัฐบาลอภิสิทธิ์ (พรรคประชาธิปัตย์) ปรากฏว่า เป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์จึงมุ่งเน้นไปที่นโยบายด้านอื่น ๆ แทน เช่น การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำและกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างความพึงพอใจไปที่นโยบายด้านการศึกษาและเศรษฐกิจเป็นหลัก นอกจากนี้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของนายอภิสิทธิ์ก็ไม่ได้เข้าไปสร้างแรงกดดันเชิงนโยบายต่อข้าราชการมากนัก จึงทำให้รูปแบบนโยบายดังกล่าวมีลักษณะความสัมพันธ์ของการเมืองและการบริหารที่แยกออกจากกันในทางตรงข้าม ภายใต้รัฐบาลพรรคเพื่อไทยภายใต้การนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ปรากฏว่าเป็นช่วงเวลาที่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเบาบางลง การปราบปรามยาเสพติดจึงถูกจัดวางไว้เป็นนโยบายที่มีความสำคัญระดับต้น หรือเป็นวาระแห่งชาติ และรัฐบาลยิ่งลักษณ์ยังกำหนดยุทธศาสตร์ของนโยบายนี้ไปในเชิงการป้องกันควบคู่ไปกับการปราบปราม และยังมีการสร้างแรงกดดันเชิงนโยบายต่อข้าราชการเป็นอย่างมากในการปฏิบัติตามนโยบาย จึงทำให้รูปแบบนโยบายดังกล่าวในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ พรรคเพื่อไทย มีลักษณะความสัมพันธ์ของการเมืองและการบริหารที่ไม่แยกออกจากกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การกำหนดและการปฏิบัตินโยบาย รวมทั้งการกำหนดยุทธศาสตร์ของพรรคการเมืองในประเด็นปัญหาอย่างเดียวกัน อาจจะมองหรือให้ความสำคัญกับปัญหานั้นอย่างไม่เท่ากันหรือแตกต่างกัน ทั้งนี้นอกจากปัจจัยภายนอกที่เป็นผลทำให้การกำหนดนโยบาย การปฏิบัตินโยบาย และการกำหนดยุทธศาสตร์ดังที่งานวิจัยฉบับนี้ได้กล่าวไป อีกอย่างหนึ่งที่ต้องพิจารณาต่อ คือ ปัจจัยภายในของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะเป็น ชุดแนวคิด หรืออุดมการณ์ที่พรรคการเมืองนั้น ๆ ยึดถือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็อาจจะเป็นสิ่งที่พรรคการเมืองใช้ในการพิจารณาหรือตัดสิน ตีความ ให้คุณค่าหรือให้ความสำคัญกับเรื่องนั้น ๆ ได้ และนั่นจะเป็นผลที่ทำให้การกำหนดและการปฏิบัตินโยบาย รวมถึงการวางยุทธศาสตร์ของพรรคการเมืองเมื่อได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นรัฐบาลบริหารประเทศมีความแตกต่างกัน

อภิเชษฐ กาญจนดิฐ และ สายัณห์ สิทธิโชค (2551) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องเชื้อชาติกับนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนในภาวะพหุสังคมของมาเลเซียจากอดีตถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1946-2007) โดยมุ่งศึกษาถึงความเกี่ยวพันระหว่างเชื้อชาติกับการเมืองในมาเลเซีย และศึกษาถึงสภาพพหุสังคมของมาเลเซียที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโน รวมทั้งศึกษาถึงพัฒนาการทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคมในแต่ละช่วงเวลาของมาเลเซียที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดเรื่องเชื้อชาติและการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโน ผลการศึกษาพบว่า ประเทศมาเลเซียมีลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยผู้คนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และผลจากนโยบายแบ่งแยกการปกครองของเจ้าอาณานิคมตั้งแต่ยุคอาณานิคมทำให้ผู้คนแต่ละเชื้อชาติแบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นผลทำให้กลุ่มทางการเมืองของผู้คนในมลายาสัมพันธ์กับกลุ่มทางเชื้อชาติอยู่เสมอ เหตุนี้จึงทำให้การก่อตั้งพรรคการเมืองจะอ้างอิงกับการเป็นตัวแทนของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ แต่ทว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพรรคอัมโนที่ก่อตั้งขึ้นโดยอิงอยู่บนฐานของชาวมลายูได้นำแนวคิดเรื่องเชื้อชาติมาใช้ประโยชน์ทางการเมืองผ่านการพัฒนาเป็นนโยบายทางการเมืองของพรรคได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าบริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของมาเลเซียในช่วงเวลาต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไป แต่พรรคอัมโนก็ยังสามารถนำเอาแนวคิดเรื่องเชื้อชาติมาประยุกต์เป็นนโยบายทางการเมืองได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละช่วงเวลาอยู่เสมอ กระบวนการการจัดการความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของพรรคอัมโนกับกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ เช่นนี้จึงนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีส่วนช่วยให้พรรคอัมโนประสบความสำเร็จทางการเมืองได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า การที่พรรคการเมืองนำแนวคิดเรื่องเชื้อชาติมาใช้ประโยชน์ทางการเมืองด้วยการกำหนดเป็นนโยบายทางการเมืองของพรรค จึงแสดงให้เห็นว่า แนวคิดถือเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง ขณะเดียวกันการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกสนับสนุนพรรคการเมืองของประชาชนก็เป็นผลมาจากการพิจารณาผ่านมุมมองทางด้านแนวคิดที่ตนเองยึดถือเป็นหลัก

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องเล่านโยบาย และการผลักดันนโยบายโดยใช้รูปแบบเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย

วรัญญู เสนาสุ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง เส้นทางกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ : จากรัฐบาลทักษิณถึงรัฐบาลสุรยุทธ์ ในมุมมองของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการผลักดันกฎหมายสุขภาพแห่งชาติที่นำไปสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ภายใต้ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาต่อรองเชิงสถาบัน และปัจจัยเชิงสถาบันที่กำกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ตลอดจนข้อสังเกตที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในเชิงกระบวนการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพของรัฐไทย ผ่านการใช้ทฤษฎี Advocacy Coalition Framework ทฤษฎีMultiple Strems Analysis และ ทฤษฎี Narrative Policy Analysis มาอธิบายถึงกระบวนการกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของกฎหมายสุขภาพแห่งชาติเกิดจากลักษณะเฉพาะกลุ่มปฏิรูปสุขภาพที่ล้วนเป็นกลุ่มพันธมิตรผลักดันที่มีความเข้มแข็งภายใต้การมีฐานความเชื่อมุมมองที่สอดคล้องกันและใกล้ชิดกันมาดำเนินการเคลื่อนไหวผลักดันประเด็นเชิงนโยบายในช่วงโอกาสที่เหมาะสมสำหรับการผลักดันนโยบายดังกล่าว นอกจากนี้กลุ่มปฏิรูปสุขภาพยังมีความสามารถในการสร้างความหมายใหม่ของ “สุขภาพ” โดยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดหรือกระบวนทัศน์เกี่ยวกับสุขภาพให้มีความหมายในเชิงอุดมคติที่ลึกซึ้งกว้างขวางและครอบคลุมในทุกมิติของชีวิตมนุษย์ว่าเป็นเรื่องของ “ความถูกต้องทั้งหมด” และ “มีฐานะเป็นอุดมการณ์ของมนุษย์” ในลักษณะของการเชื่อมโยงเรื่องสุขภาพทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงและปฏิรูประบบสุขภาพให้เสมือนเป็นพื้นที่ในการแสดงออกของอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่จะมองเรื่องสุขภาพเพียงแค่มิติทางการแพทย์เท่านั้น จึงนับเป็นการสร้างเรื่องเล่าใหม่หรือสร้างความหมายใหม่ให้กับคำว่า “ระบบสุขภาพ” ของไทยอีกครั้ง ดังนั้น การสร้างเรื่องเล่าจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการรณรงค์ การโน้มน้าวความคิดที่จะทำให้นโยบายสุขภาพประสบความสำเร็จได้ดีกว่าการใช้ข้อมูลรายละเอียดหรือข้อมูลเชิงเทคนิค ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้แสดงข้อคิดเห็นเชิงทฤษฎีเพิ่มเติมอีกว่า ทฤษฎี Narrative

Policy Analysis มีจุดเด่นในการอธิบายถึงกระบวนการนโยบายภายใต้ระบบการเมืองที่มีความหลากหลายอย่างสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นว่า กลุ่มพันธมิตรผลักดันที่เกิดขึ้นจากกลุ่มต่าง ๆ ที่มีฐานความเชื่อ แนวคิด ในมุมมองที่สอดคล้องกัน เป็นผลอย่างหนึ่งที่ทำให้การเล่าเรื่องหรือการสร้างความหมายให้แก่ประเด็นนโยบายมีลักษณะเป็นการสะท้อนจุดยืนทางด้านความเชื่อ แนวคิด ค่านิยมที่กลุ่มพันธมิตรผลักดันมีร่วมกัน ขณะเดียวกันช่วงโอกาสที่เหมาะสมสำหรับการผลักดันนโยบายก็มีผลต่อความสำเร็จของนโยบาย แน่นอนว่า หากนำมาเป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยนี้ก็จะมีความแตกต่างกันตรงที่งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มพันธมิตรในฐานะพรรคการเมืองต่อกระบวนการการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าเพื่อผลักดันนโยบายสาธารณะในสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเฉพาะ

แวร์มา (Verma, 2020) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การทูตด้วยหน้ากากอนามัย” ของจีนเพื่อเปลี่ยนการเล่าเรื่อง COVID-19 ในยุโรป โดยศึกษาและวิเคราะห์นโยบายทางการทูตของจีนเกี่ยวกับการรักษาและส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศในเรื่องที่เป็นต้นกำเนิดของโรค COVID-19 ผลการศึกษาพบว่า การใช้นโยบายการทูตด้วยหน้ากากอนามัยของจีนนั้นมาจากการที่จีนต้องการ จะเปลี่ยนเรื่องเล่าเกี่ยวกับโรค COVID-19 ในยุโรป เนื่องจากประเทศจีนถูกกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุของการแพร่กระจายของไวรัส SARS-COV2 จากตลาดสดในเมืองอู่ฮั่น และนำไปสู่การเกิดโรค COVID-19 ผลการศึกษาพบว่า การที่จีนได้ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ ไม่ว่าจะเป็น อุปกรณ์ทางด้านสุขภาพที่สำคัญ การแบ่งปันความเชี่ยวชาญให้กับประเทศต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาของการแพร่ระบาด รวมไปถึงได้ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ เช่น การให้ความช่วยเหลือในส่วนของเครื่องช่วยหายใจในห้องไอซียู หน้ากากอนามัย ถุงมือ ชุดทดสอบ และยารักษาโรคให้กับหลายประเทศในยุโรป อาทิ ฝรั่งเศส อิตาลี และกลุ่มประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก จนทำให้ผลการดำเนินนโยบายดังกล่าวของจีน ส่งผลให้จีนถูกมองว่าเป็นประเทศที่ช่วยให้ประเทศอิตาลีรอดจากวิกฤตการณ์ปัญหาดังกล่าว เหตุนี้จึงทำให้ภาพลักษณ์ของจีนจากที่มองเป็นประเทศต้นเหตุในการก่อภัยพิบัติร้ายแรงระดับโลกก็กลับกลายมามองว่าจีนเป็นประเทศพันธมิตรที่ไว้ใจได้และมีความรับผิดชอบในการต่อสู้กับโรค COVID-19 รวมถึงมองว่าเป็นประเทศที่จัดการปัญหาการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันจีนยังได้ภาพลักษณ์ให้เป็นประเทศที่มีความพร้อมทั้งทางการแพทย์จากการนำเชื้อไวรัส COVID-19 ไปพัฒนาเป็นวัคซีน นอกจากนั้นจีนยังถูกเน้นย้ำว่าเป็นที่พึ่งพาได้ของบรรดาประเทศในยุโรปมากกว่าสหภาพยุโรปเสียเองอีก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จึงทำให้เห็นว่า การใช้กลยุทธ์การเล่าเรื่องที่องคาพยพของรัฐบาลจีนได้กระทำอย่างเป็นระบบภายใต้กระบวนการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมผ่านการใช้นโยบาย “การทูตด้วยหน้ากากอนามัย” ที่สามารถอธิบายได้ผ่านการเล่าเรื่องจนทำให้หลายประเทศในยุโรปอย่างเช่นประเทศอิตาลีเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ของจีนภายใต้การเล่าเรื่องแบบนั้น อันจะนำมาสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐบาลจีนกับรัฐบาลอิตาลี รวมถึงรัฐบาลอื่น ๆ ที่จีนได้ให้ความช่วยเหลือ ดังนั้นสิ่งที่พบในงานวิจัยนี้ นอกจากการเล่าเรื่องที่สามารถเปลี่ยนภาพลักษณ์ของจีนได้แล้ว ที่คู่ขนานกันมาอย่างปฏิเสธไม่ได้ก็คือการเกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้นของบรรดากลุ่มพันธมิตรต่าง ๆ สิ่งนี้จึงเห็นได้ชัดว่า เรื่องเล่าย่อมมีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของกลุ่มพันธมิตรทางนโยบายได้

มอร์แกน (Morgan, 2020) ในงานศึกษาเรื่อง Why meaning-making matters: the case of the UK Government’s COVLD-19 response โดยวิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องเล่าพร้อมไปกับการศึกษาอิทธิพลของเรื่องเล่าที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงมาตรการจัดการการแพร่ระบาดของโรค COVID -19 ของรัฐบาลอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า ภัยคุกคามจากไวรัสไม่สามารถจัดการได้เพียงวิธีการทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์เท่านั้น หากแต่ขึ้นอยู่กับมาตรการทางการปกครอง การออกกฎหมาย และจัดการปกครองที่เป็นระเบียบท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรค COVID -19 ซึ่งในงานศึกษานี้ได้แบ่งการศึกษาเรื่องเล่าจากมาตรการทางสาธารณสุขของอังกฤษออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรก ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 20 มีนาคม 2020 ที่พบว่า อังกฤษไม่มีมาตรการทางสาธารณสุขสำหรับการจัดการการแพร่ระบาดของโรค COVID -19 และปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติโดยเชื่อว่าหากประชาชนเกิดการติดเชื้อเป็นจำนวนมากก็จะกลายเป็นภูมิคุ้มกันหมู่เอง นอกจากนี้ยังมีการแนะนำให้ล้างมือบ่อย ๆ และล้างมือจนกว่าจะร้องเพลง Happy Birthday 2 รอบจบ และเหตุที่อังกฤษมีมาตรการในช่วงแรกเท่านี้ เพราะ อังกฤษมองเรื่องราวของการแพร่ระบาดโรค COVID -19 เป็นโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะภายในประเทศจีนเป็นหลักและไม่ได้ส่งผลกระทบอะไรกับคนอังกฤษโดยภาพรวม จึงทำให้การมองไวรัส COVID -19 เป็นเพียงไวรัสหนึ่งที่เกิดขึ้นเท่านั้นไม่ได้ร้ายแรงหรือน่าจะมีปัญหาอะไร ซึ่งผลจากการดำเนินมาตรการเช่นนี้ของรัฐบาลอังกฤษทำให้ช่วงเวลาต่อมา ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม – 10 เมษายน คนอังกฤษติดเชื้อไวรัส COVID -19 เป็นอย่างมากจนระบบสาธารณสุขของประเทศรองรับไม่ไหว ทำให้ในช่วงนี้อังกฤษมองเรื่องราวของไวรัส COVID -19 เป็นภัยคุกคามจากต่างแดนที่ร้ายแรงยิ่งและมองบุคลากรทางการแพทย์ด่านหน้าว่าเป็นฮีโร่ที่เสียสละยอมเสี่ยงชีวิตของตนเองเพื่อส่วนรวม ขณะเดียวกันรัฐบาลอังกฤษก็มองนักวิทยาศาสตร์ว่าเป็นผู้ที่จะมากำหนดนโยบายและจะสามารถ

ช่วยให้รัฐบาลรอดจากปัญหานี้ เรื่องเล่าทางนโยบายในช่วงนี้อังกฤษจึงมองว่าไวรัส COVID -19 เป็นโศกนาฏกรรมที่ร้ายแรงของชาติถึงขนาดเปรียบเปรยว่าการเกิดขึ้นของไวรัสจะโทษใครไม่ได้ เพราะ เป็นสิ่งที่มองไม่เห็นหรืออยู่เหนือการควบคุมของรัฐบาล จึงต้องให้ประชาชนทำใจยอมรับและมอบชีวิตของตนเองไว้บนพระหัตถ์ของพระเจ้า ดังนั้นการมองปัญหาหรือลักษณะของเรื่องเล่าที่เปลี่ยนไป จึงทำให้รัฐบาลอังกฤษออกมาตรการที่เข้มข้น เช่น การล๊อคดาวน์ทั้งประเทศ โดยให้ประชาชนอยู่บ้านห้ามออกนอกบ้าน และต่อมาในช่วงสุดท้าย หลังวันที่ 10 พฤษภาคม 2020 เป็นต้นมา การมองเรื่องราวของไวรัส COVID -19 ได้เปลี่ยนไปด้วยการลดบทบาทของไวรัสลง แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นศัตรูอยู่ แม้ว่าจะเป็นปัญหาที่เบาบางลงแต่ยังไม่หมดไป เสมือนการมองว่าภารกิจในการจัดการไวรัส COVID -19 ยังไม่สิ้นสุด ซึ่งทำให้มาตรการทางนโยบายของอังกฤษในช่วงนี้ก็ได้ลดระดับความเข้มข้นลงด้วยการให้ประชาชนสามารถใช้ชีวิตตามปกติเพียงแต่ต้องเฝ้าระวังและตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การเล่าเรื่องทางนโยบายอันเกิดจากการรับรู้และเข้าใจในเรื่องราวของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีผลอย่างยิ่งในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำอะไรของผู้มีอำนาจหรือผู้กระทำการทางนโยบาย ซึ่งนั่นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดเนื้อหาหรือมาตรการทางนโยบายต่าง ๆ เช่นเดียวกัน ในงานศึกษานี้ที่มุ่งศึกษาถึงการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่กระทำผ่านกระบวนการทางฝ่ายนิติบัญญัติด้วยการการนำเสนอและผลักดันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ การผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... การเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และการเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคตของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร แน่นอนว่า การมองปัญหาดังกล่าวของแต่ละพรรคการเมืองก็อาจที่จะมองเห็นถึงปัญหาเดียวกันอย่างไม่เท่ากัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการยึดถือแนวคิดที่ได้จากการรับรู้และเข้าใจถึงเรื่องราวต่อประเด็นปัญหานโยบายดังกล่าว

ฟิชเชอร์ (Fischer, 2007) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เรื่องราวเกี่ยวกับการประท้วงของกลุ่มต่อต้านโลกาภิวัฒน์ที่เกิดขึ้นในเมืองซีแอตเติล รัฐวอชิงตัน และรัฐนิวยอร์ค

ประเทศสหรัฐอเมริกา เมืองโกเธนเบิร์ก ประเทศสวีเดน และเมืองเจนัว ประเทศอิตาลี โดยชี้ให้เห็นว่า ชนชั้นนำทางการเมืองในประเทศเหล่านี้ได้สร้างเรื่องเล่าด้วยการเรียกผู้ประท้วงว่าเป็น “ผู้ก่อความวุ่นวาย” “ผู้ไม่มีความรับผิดชอบ” และ “ผู้ต่อต้านขัดขวางการพัฒนา” ขณะเดียวกันบรรดาผู้ประท้วงก็ได้โต้แย้งว่า พวกเขาไม่ได้ต่อต้านโลกาภิวัฒน์ หากแต่พวกเขาต่อต้านรูปแบบทุนนิยมของโลกาภิวัตน์ เช่นเดียวกับกรณีการประท้วงที่เมืองเจนัว ประเทศอิตาลี ได้มีการรายงานของสื่อมวลชนจากสถานีโทรทัศน์เกี่ยวกับการกระทำของผู้ประท้วงที่กำลังปาก้อนหินและทำลายทรัพย์สินว่าพวกเขาเป็น “ประชาชนผู้ก่อความวุ่นวาย” จนทำให้ผู้นำการเคลื่อนไหวได้นำเสนอเรื่องเล่าของฝ่ายตนผ่านสถานีโทรทัศน์เช่นเดียวกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ชนะในการต่อสู้ คือ ผู้ที่สามารถสร้างและตีความเรื่องเล่าเพื่อสนับสนุนแนวคิดของฝ่ายตน และในขณะเดียวกันก็คือผู้ที่สามารถสร้างและตีความเรื่องเล่าเพื่อหักล้างหรือโจมตีฝ่ายตรงข้ามได้เช่นกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ปรากฏให้เห็นว่า เรื่องเล่านับเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำให้ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กลายมาเป็นปัญหาได้ด้วยวิธีการ เล่าเรื่องที่ผู้เล่าต้องการจะให้เป็นไปตามความปรารถนาของตนเอง ซึ่งเรื่องเล่าที่ถูกเล่าออกมาสามารถเป็นได้ทั้งเนื้อหาในลักษณะเชิงบวกหรือเชิงลบตามแต่ผู้เล่าเรื่องจะต้องการจะให้เนื้อหาในลักษณะนั้น ๆ ไปสถิตอยู่กับสิ่งใดหรือกับใคร

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง อิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์อิทธิพลของแนวคิด (idea) ของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 จากเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบาย (Narrative Policy) ที่ปรากฏในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผ่านการวิเคราะห์แนวคิดที่สะท้อนออกมาจากเรื่องเล่าทางนโยบายที่ถูกถ่ายทอดสื่อสารออกมาในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าวในวาระโอกาสต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การผลักดันร่างกฎหมายอยู่ 2 ฉบับ อันได้แก่ การผลักดันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ และการผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... หรือการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีก 2 คณะ คือ การเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และการเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต 2) เพื่อวิเคราะห์ถึงการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มในกระบวนการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 จนถึงการพิจารณานโยบายดังกล่าวในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในการศึกษาดังกล่าวผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

3.1 การกำหนดประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีหน่วยในการศึกษา คือ เรื่องเล่าที่ถูกถ่ายทอดโดยพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ได้แก่ กลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ซึ่งประกอบไปด้วย พรรคอนาคตใหม่ พรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย ขณะที่กลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะประกอบไปด้วย พรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย โดยการศึกษาจาก

การเล่าเรื่องของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้กระทำผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติ ไม่ว่าจะเป็น การผลักดันร่างกฎหมายจำนวน 2 ฉบับ และการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีก 2 คณะ ทั้งนี้ การศึกษาถึงเรื่องเล่าของพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวได้กำหนดให้ครอบคลุมช่วงเวลาตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 ช่วงเวลาของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ และการพิจารณาญัตติเรื่องของให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีก 2 คณะ ในสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้ปรากฏออกมาในรูปแบบของการสื่อสารเล่าเรื่องต่อสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการปราศรัยหาเสียงต่อประชาชนในวาระโอกาสต่าง ๆ ในช่วงของการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 หรือการแถลงข่าวโดยพรรคการเมือง การปรากฏข้อมูลเรื่องเล่าจากสื่อสังคมออนไลน์ของพรรคการเมือง กระทั่งถ้อยคำการอภิปรายเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายและการตั้งคณะกรรมาธิการดังกล่าวในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่สำคัญ 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ อาทิ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่ครอบคลุมในส่วนของแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework :NPF) ทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework : ACF) ตลอดจนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นบนฐานของการต่อสู้ตีความเชิงอุดมการณ์ของการเมืองประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่หลังการรัฐประหารปี 2549 จนถึงปัจจุบันทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานข่าว สื่อสิ่งพิมพ์ของภาครัฐ รวมถึงข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ปรากฏจากกลุ่มพรรคการเมืองทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ กลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายค้าน (พรรคอนาคตใหม่, พรรคก้าวไกล, พรรคเพื่อไทย) และกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

(พรรคพลังประชารัฐ , พรรคประชาธิปัตย์ , พรรคภูมิใจไทย) ที่มีเนื้อหาเป็นการอธิบายถึงสภาพปัญหา เหตุผลความจำเป็น ตลอดจนเนื้อหาสาระสำคัญของการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผ่านการเสนอและผลักดันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ การผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... การเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และการเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต ในลักษณะที่เป็นเรื่องเล่าทางนโยบายสาธารณะ โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารหลักฐานสำคัญ ดังนี้

2.1 เอกสารรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 16 และวันพุธที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... (ยกเลิกมาตรา 65 แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 7 มาตรา 159 วรรคแรก เพิ่มมาตรา 193/1 มาตรา 193/2 แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 11 หมวด 12 มาตรา 256 หมวด 16 ยกเลิกมาตรา 269 มาตรา 270 มาตรา 271 มาตรา 272 และมาตรา 279) ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ

2.2 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 3 ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. ....

2.3 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44

2.4 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 8 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจาก

การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44

2.5 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2.6 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2.7 เอกสารรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นครั้งการประชุมต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2.8 วีดีโอ “ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร” ที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคอนาคตใหม่ – Future Forward เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561

2.9 วีดีโอ Live เสวนาทิศทางการเมืองไทยภายใต้รัฐบาลใหม่ การเมืองของความหวัง หรือจุดเริ่มต้นของวิกฤตครั้งใหม่ ที่ปรากฏ Live ของช่อง มติชนทวี (Matichon tv) เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562 ผ่าน YouTube

2.10 วีดีโอ “ดีเบตเลือกตั้ง 62 “มองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดของช่องข่าวเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 (Workpoint News) เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ผ่าน YouTube

2.11 การแถลงของพรรคอนาคตใหม่ “เปิดร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจัดการมรดกบาป คสช.” ที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคอนาคตใหม่ – Future Forward เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2562

2.12 การแถลงของพรรคก้าวไกล “ก้าวไกลเสนอแก้รัฐธรรมนูญ ปิดสวิตซ์ ส.ว. - เริ่มต้นล้างมรดกบาปรัฐประหาร - เปิดทางร่างรัฐธรรมนูญใหม่” ที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคก้าวไกล – Move Forward party เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2563

2.13 คำแถลงการณ์ “แถลงการณ์พรรคเพื่อไทย ในโอกาสวันรัฐธรรมนูญ 10 ธันวาคม 2565” ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ พรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2565

2.14 คำแถลงของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้มีการโพสต์ผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) ชื่อ Thanathorn Juangroongruangkit – ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562

2.15 วีดีโอ Live “พรรคการเมืองแถลงจุดยืนต่อร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศ คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดบนหน้าเพจเฟซบุ๊กของช่องข่าว Voice TV เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2562

2.16 คำแถลงของนางทัศนีย์ บุรณุปกรณ์ ส.ส. เชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ที่ปรากฏผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊กพรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2564

2.17 วีดีโอ Live “วาระแรก รวมพลังประชาชนปักหมุดรื้อมรดก คสช. ที่รัฐสภาเกียกกาย” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดของช่องข่าว Prachatai เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564

2.18 วีดีโอ “ดีเบตเลือกตั้ง 62 แต่ละพรรคมีแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างไร” ที่ปรากฏออกมาโดยการถ่ายทอดสดของช่องข่าวเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 (Workpoint News) เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2562 ผ่าน YouTube

3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative data) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน เพื่อแสวงหาข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยจำแนกรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 อันเป็นการตอบคำถามการวิจัยที่ว่า อิทธิพลของแนวคิด (idea) อะไรที่สะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบาย (Narrative Policy) ในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการในการวิเคราะห์หาอิทธิพลของแนวคิด (idea) ที่สะท้อนออกมาภายใต้ชุดเรื่องเล่าทางนโยบายดังกล่าว โดยมีกระบวนการอยู่ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นบนฐานของการต่อสู้ตีความเชิงอุดมการณ์ของการเมืองประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่หลังการรัฐประหารปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งกว่า 2 ทศวรรษนี้ ในโลกทางวิชาการได้ปรากฏให้เห็นถึงการนำเสนอประชาธิปไตยออกเป็น 2 แนวทาง คือ ประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องของกระบวนการหรือความชอบธรรมด้านกระบวนการได้มาซึ่งอำนาจอย่าง “กระบวนการการเลือกตั้ง” กับ ประชาธิปไตยที่ให้ความสนใจกับมิติในเรื่องของคุณธรรมหรือคุณสมบัติของผู้ปกครองที่เป็น “คนดี” ทั้งนี้เพื่อนำแนวคิดประชาธิปไตยทั้ง 2 แนวทางข้างต้นมาเป็นแกนหลักในการกำหนดหา คำสำคัญ (Keyword) เพื่อเป็นการค้นหาและยืนยันตัวแนวคิดที่สะท้อนออกมาภายใต้ชุดเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าที่ได้จากการปราศรัยหาเสียงต่อประชาชนในวาระโอกาสต่าง ๆ ในช่วงของการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 การแถลงข่าวโดยพรรคการเมือง ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ของพรรคการเมือง ตลอดจนเนื้อหาของเรื่องเล่าที่ได้จากถ้อยคำอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ที่มีส่วนในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผ่านการนำเสนอและการผลักดัน ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ การผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... การเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และการเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต

2. ขั้นตอนที่ 2 ในการตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของตัวแนวคิดกับเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่สะท้อนออกมาผ่านการเล่าเรื่องของทั้ง 2 กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 มีวิธีการตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเป็นการยืนยันความน่าเชื่อถือในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการปราศรัยหาเสียงต่อประชาชนในวาระโอกาสต่าง ๆ ในช่วงของการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 การแถลงข่าวโดยพรรคการเมือง ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ของพรรคการเมือง ตลอดจนเนื้อหาของเรื่องเล่าที่ได้จากถ้อยคำอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ที่มีส่วนในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผ่านการนำเสนอและการผลักดันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คน เป็นผู้เสนอ การผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... การเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และการเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคตมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องเล่าที่พรรคการเมืองใช้ในการสร้างเรื่องเล่าและถ่ายทอดออกมาโดยการเล่าเรื่องในระหว่างการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยใช้ทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework :NPF) ร่วมกับทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework : ACF) มาทำการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของเรื่องเล่า อันได้แก่การวิเคราะห์ถึง 1) ฉากหลังหรือบริบท (Setting or Context) 2) ตัวละคร (Characters) 3) โครงเรื่อง (Plot) 4) ฐานคุณค่าทางศีลธรรม (Moral) ที่สะท้อนออกมาผ่านการเล่าเรื่องในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าวของพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านและกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 พร้อมทั้งดำเนินการวิเคราะห์ถึงการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy) ของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ในกระบวนการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อาทิการวิเคราะห์ถึง 1) กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel

shift) 2) กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (identifying winners and losers of policies) 3) กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication) 4) กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate expansion strategy) 5) กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate containment strategy) ทั้งนี้เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ว่า ในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าอะไรเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าว

บทที่ 4
ผลการศึกษา

ในระบบการเมืองแบบรัฐสภา พรรคการเมืองถือเป็นกลไกและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการกำหนดหรือการผลักดันวาระนโยบายสาธารณะ ซึ่งในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นับเป็นการผลักดันนโยบายสาธารณะในรูปแบบของการดำเนินงานผ่านสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการเสนอร่างกฎหมายและการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ โดยกระทำผ่านบรรดาตัวแสดงทางการเมืองที่ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ และแน่นอนว่าในการผลักดันนโยบายผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัตินั้นก็จะมีตัวแสดงทางการเมืองในการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้หลัก ๆ อยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ซึ่งในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าว บรรดากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 ฝ่ายก็ต่างพยายามผลักดันนโยบายโดยใช้วิธีการสื่อสารผ่านการเล่าเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปทางการเมืองที่ย้อนกลับไปถึงการรัฐประหาร โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ตลอดจนการพยายามแสดงให้เห็นถึงปัญหาในการมีอยู่ของกฎหมายหรือบรรดามรดกต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้อำนาจของรัฐบาลเผด็จการ คสช. ที่ยังคงสถิตอยู่กับระบบกฎหมายไทยในปัจจุบันตราบใดก็ตามที่ยังมิได้มีการยกเลิกบังคับใช้ ฉะนั้นจึงเป็นที่มาของการนำเสนอนโยบายในรูปแบบของร่างกฎหมายและการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญในเรื่องดังกล่าวผ่านเวทีของสภาผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนทั้งสิ้น 4 นโยบาย ดังตาราง 1

ตาราง 1 นโยบายรื้อถอน “อำนาจและมรดกของ คสช.” ที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

นโยบาย (กฎหมาย)	เสนอ	เข้าสู่กระบวนการพิจารณา	ผลการพิจารณา
1. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช	30 มิ.ย. 64	16 – 17 พ.ย. 64	ไม่รับหลักการ 17 พ.ย. 64
2. ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ.	6 ก.ย. 62	8 ธ.ค. 64	ไม่รับหลักการ 15 ธ.ค. 64
3. การเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44	26 มิ.ย. 62	21 พ.ย. 62 และ 27 พ.ย. 62	ไม่เห็นชอบ 4 ธ.ค. 62
4. การเสนอญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต	3 ก.ค. 62	6 ก.พ. 63 และ 19 ก.พ. 63	ไม่เห็นด้วย 20 ก.พ. 63

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่มีลักษณะของการดำเนินงานผ่านกระบวนการนำเสนอร่างกฎหมายอยู่ 2 ฉบับ และการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีก 2 คณะ ก็มีช่วงเวลาของการดำเนินงานที่ทับซ้อนกันไป ประกอบกับสิ่งที่น่าสนใจ คือ ในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายนี้ยังปรากฏให้เห็นถึงเนื้อหาของ “เรื่องเล่า” (Narrative) อันเป็นชุดของเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตัวแสดงทาง

การเมืองในการผลักดันนโยบายได้ถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่องขณะที่มีการอภิปรายในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือการสื่อสารกับประชาชนในวาระโอกาสต่าง ๆ และที่สำคัญในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายรื้อถอน “อำนาจและมรดกของ คสช.” เรื่องเล่าที่ถูกเล่าออกมาก็ย่อมที่จะมีแกนหลักของเรื่อง คือ ตัว “แนวคิด (Ideas)” โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดทางการเมืองที่บรรดาตัวแสดงที่มีส่วนในกระบวนการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้ได้ถ่ายทอดออกมาเพื่อต่อสู้ถกเถียงหรือให้เหตุผลกันไปตามมุมมองทางด้านแนวคิดที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองตนได้ยึดถือเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันในการผลักดันนโยบายผ่านเรื่องเล่าก็ยังจะพบถึงการใช้กลยุทธ์ในการเล่าเรื่องเพื่อการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวของทั้ง 2 กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองนี้อีกด้วย

ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะได้นำเสนอผลการศึกษาถึงอิทธิพลของแนวคิดของตัวแสดงทางการเมืองในฐานะพรรคการเมือง ซึ่งในที่นี้ก็คือ อิทธิพลของแนวคิดที่อยู่ภายใต้เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทั้งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านและของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ขณะเดียวกันก็จะนำเสนอถึงการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy) ทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ที่ได้จากการศึกษาผ่านชุดของ “เรื่องเล่า” (Narrative) ตามเอกสารเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังที่ได้นำเสนอในตารางข้างต้นมาแล้วตามลำดับ

4.1 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

4.1.1 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

ในการนำเสนออิทธิพลของแนวคิดที่อยู่ในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผู้ศึกษาจะนำเสนอภายใต้ฐานแนวคิดทางการเมืองที่สำคัญอยู่ด้วยกัน 2 ฐานแนวคิด ได้แก่ 1. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งประกอบไปด้วย 3 แนวคิดย่อย คือ หนึ่ง แนวคิดอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน สอง แนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ และ สาม แนวคิดสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ขณะที่ฐานแนวคิดที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย จะนำเสนอผ่าน 2 แนวคิดย่อย คือ หนึ่ง แนวคิดกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และ สอง แนวคิดหลักกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม อัน

จะปรากฏให้เห็นถึงสารัตถะแห่งแนวคิดที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้สะท้อนออกมาผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าว

4.1.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1) แนวคิดอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน

ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพและการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนภายใต้หลักคิดสำคัญที่ว่า “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย” หาใช่อำนาจอื่นใดที่มิได้มาจากประชาชนและเข้าใช้อำนาจที่เป็นของประชาชนเพียงคน ๆ เดียวหรือคนกลุ่มเดียวไม่ ซึ่งในลักษณะแบบนี้จึงมิใช่การให้ความสำคัญกับอำนาจสูงสุดว่าเป็นของประชาชนตามวิถีทางการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หากแต่ให้ความสำคัญกับอำนาจสูงสุดเป็นของรัฏฐาธิปัตย์ ผู้เป็นเผด็จการเพียงคนเดียวหรือคณะเดียว ดังกรณีการเข้าใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ด้วยการตั้งตนเป็นรัฏฐาธิปัตย์ และมีการใช้อำนาจดังกล่าวออกประกาศ คสช. คำสั่งของ คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมและบริหารประเทศ (ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2557) ดังนั้นแนวคิดที่มองว่าหากประเทศไทยเราปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง การเชิดชูอำนาจอธิปไตยนั้นจึงเป็นเรื่องของการเชิดชูอำนาจสูงสุดว่าเป็นของประชาชน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวก็ได้ปรากฏจากการนำเสนอผ่านทางเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารกับประชาชนในวาระโอกาสต่าง ๆ หรือในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าวในสภาผู้แทนราษฎรผ่านถ้อยคำอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฟากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน โดยในที่นี้ คือ จากบรรดาสมาชิกพรรคอนาคตใหม่ซึ่งต่อมาคือพรรคก้าวไกล และจากบรรดาสมาชิกของพรรคเพื่อไทยมาโดยตลอด ดังเช่นคำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวขณะนำเสนอนโยบาย “ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร สร้างการเมืองแบบใหม่ เจ้านายคือประชาชน” ผ่านเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) พรรคอนาคตใหม่ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ที่ว่า

> *“ประชาธิปไตยมาจากคำว่า ประชา + อธิปไตย หมายถึง ประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด ประชาธิปไตย คือ ชัยชนะของยุคสมัย นับตั้งแต่นี้ อำนาจสูงสุดไม่ได้เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง อำนาจสูงสุดไม่ได้เป็นของคณะใดคณะหนึ่ง แต่อำนาจสูงสุดเป็นของคนทุก ๆ คนที่รวมตัวกันในชื่อของประชาชน”* (อนาคตใหม่ - Future Forward, 2561)

หรืออีกคำกล่าวหนึ่งที่มีการสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ว่าอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนก็คือ คำกล่าวของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวขณะร่วมเสวนาในงาน 70 ปี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายใต้หัวข้อทิศทางการเมืองไทยภายใต้รัฐบาลใหม่ การเมืองของความหวังหรือจุดเริ่มต้นของวิกฤตครั้งใหม่ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562 ที่กล่าวว่า

> *"วิกฤตครั้งนี้ใจกลางของมันอยู่ที่อำนาจในประเทศนี้เป็นของใคร 20 ปีที่ผ่านมา รัฐธรรมนูญ 40 , ชั่วคราว 49, 50, ชั่วคราว 57 และมาถึงรัฐธรรมนูญ 60 20 ปีมีรัฐธรรมนูญ 5 ฉบับมันบอกอะไรเรา มันบอกเราว่าสังคมไทยตกลงกันไม่ได้ว่าอำนาจสูงสุดมันเป็นของใครมันอยู่ที่ไหน มันบอกเราอย่างนี้ นี่คือต้นตอของปัญหา ต้นตอของวิกฤต และวันนี้ก็ยังอยู่ในวิกฤตเดิมแต่เปลี่ยนเฟสเปลี่ยนระยะใหม่หลังจากมีการเลือกตั้ง เมื่อพูดถึงวิกฤตแบบนี้ก็ต้องพูดต่อไปว่ามีฝั่งหนึ่งที่ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าอำนาจในประเทศนี้เป็นของประชาชน ขณะเดียวกันก็มีอีกฝั่งหนึ่งซึ่งมีผู้สนับสนุนน้อยกว่าแต่เชื่อว่าอำนาจในประเทศนี้เป็นของอภิสิทธิ์ชน ชนชั้นนำไม่กี่คน แต่คนกลุ่มนี้มีอำนาจปืน มีรถถัง ถือตราชั่งทางกฎหมาย นี่คือปัญหาใจกลางของสังคมไทยที่ยังแก้ไม่ได้ จึงไม่ใช่เรื่องอื่น นี่คือเรื่องใจกลางของปัญหาสังคมไทย"* (Matichon tv, 2562)

ซึ่งคำกล่าวในลักษณะข้างต้นก็เคยปรากฏขึ้นมาแล้วเมื่อครั้งที่นายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ ได้กล่าวขณะนำเสนอนโยบาย "ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร สร้างการเมืองแบบใหม่ เจ้านายคือประชาชน" ผ่านเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) พรรคอนาคตใหม่ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ที่ว่า

> *"วงจรอุบาทว์ของการเมืองไทยแท้จริงมันคือ พัฒนาการของประชาธิปไตยที่กำลังเดินหน้าไปได้ แต่เมื่อกำลังเดินหน้าไปได้ ชนชั้นอนุรักษ์นิยมควบคุมไม่อยู่ ประเมินแล้วว่าชักจะปล่อยไปไกลเกินตัวเกินกว่าที่ตัวเองจะคาดเดาได้ สุดท้ายก็เกิดการฉีกรัฐธรรมนูญรัฐประหารเพื่อหยุดยั้งประชาธิปไตย แล้วก็กลับมาเขียนกติกาใหม่ให้พวกตัวเองได้กลับมาควบคุมอำนาจในทางการเมืองอีก ค่อย ๆ ทยอยปล่อย พอทยอยปล่อยเมื่อปล่อยแล้วพัฒนาการประชาธิปไตยกำลังจะเดินหน้าควบคุมไม่อยู่อีกแล้วก็ใช้หนทางเดิม คือ การรัฐประหารเพื่อหยุดยั้งพัฒนาการของประชาธิปไตย เอาเข้าจริง ๆ รัฐประหารในประเทศนี้ที่เกิดขึ้นซ้ำซากทุกวัน ไม่ได้มาจากประชาชนโง่ ไม่ได้มาจากประชาชนไม่รู้จักประชาธิปไตยไม่ได้มาจากนักการเมืองโง่ นักการเมืองไม่ดีมีแต่คอรัปชั่นไม่ได้มาจากการเมืองสกปรก แต่รัฐประหารทุกครั้งที่เกิดขึ้นได้เพราะประชาชนฉลาดเกินกว่าที่พวกเขาจะควบคุมได้"* (อนาคตใหม่ - Future Forward, 2561)

คำกล่าวเหล่านี้จึงเป็นการตอกย้ำถึงความหมายของแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนบนข้อถกเถียงที่ว่า การทำรัฐประหารของชนชั้นนำไม่ใช่ความพยามแก้ไขข้อบกพร่องของระบอบประชาธิปไตยไทยตามที่ได้กล่าวอ้าง หากแต่เป็นความพยายามของชนชั้นนำที่ต้องการจะหยุดยั้งประชาธิปไตยโดยไม่สนใจว่าอำนาจสูงสุดในประเทศนี้เป็นของประชาชน ซึ่งคำกล่าวในลักษณะที่เป็นการสะท้อนถึงแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนแน่นอนว่าได้ปรากฏผ่านการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในอีกหลายวาระ ดังเช่น ในการอภิปรายเมื่อครั้งการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันที่ 16 พฤศจิกายน 2564 เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช.... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คน เป็นผู้เสนอ ก็มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้พูดถึงหลักการที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน อาทิ ถ้อยคำอภิปรายของ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล ในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวตอนหนึ่งว่า

> *“ร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญที่พี่น้องประชาชนกว่าแสนคนได้ร่วมกันลงชื่อยื่นเข้าสู่รัฐสภาของเราในรอบนี้ ถือว่าเป็นข้อเสนอที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ โดยหัวใจสำคัญก็คือ การสถาปนาให้อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน โดยการรื้อระบบหลาย ๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นการยกเลิก ส.ว. การสร้างระบบสภาเดี่ยว การแก้ไขที่มาและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ สร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จนกระทั่งถึงยกเลิกยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้งหมดทั้งปวงนี้ก็เพื่อที่จะปลดโซ่ตรวนพันธนาการอนาคตของประเทศ ล้างมรดกรัฐประหาร และหยุดวงจรอุบาทว์ของระบอบประชาธิปไตย เมื่อผมได้อ่านแล้วก็ได้ฟังคำชี้แจง ผมและสมาชิกจากพรรคก้าวไกลก็ไม่ได้มีเหตุผลใดที่จะไม่รับร่างรัฐธรรมนูญของพี่น้องประชาชนฉบับนี้ สำหรับผมแล้วนี่คือการคืนสามัญสำนึกสู่ระบบการเมืองของพวกเรา สำหรับพรรคก้าวไกลนี่คือจุดเริ่มต้นในการแก้ไขปมปัญหาของสิ่งที่เรียกว่าระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ คำถามต่อมาก็คงจะเป็นว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ คืออะไร ถ้าท่านประธานจะให้ผมสรุปภายในประโยคเดียว ระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ คือ ระบอบการเมืองที่อนุญาตให้พี่น้องประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเพียงเล็กน้อย เป็นเหมือนไม้ประดับ ตราบใดก็ตามที่ไม่ไปกระทบกับอำนาจของชนชั้นนำ จารีต ระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ คือระบอบที่อนุญาตให้มี`

การเลือกตั้งเป็นครั้งเป็นคราว แต่ไม่มีวันยอมให้อำนาจสูงสุดเป็นของพี่น้องประชาชน" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564b)

เฉกเช่นเดียวกับคำกล่าวของนายขจิตร ชัยนิคม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี พรรคเพื่อไทย ที่กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต ที่มีใจความตอนหนึ่งว่า

"การรัฐประหารแต่ละครั้ง ภาษาชาวบ้านเรียกว่าการปล้นอำนาจประชาชน เป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ เป็นความผิดตามกฎหมายทุกฉบับ ถ้าเขียนกฎหมายลงโทษได้ก็คือประหารชีวิต 7 ชั่วโคตรเสียบหัวประจานถ้าเป็นโบราณ ยิ่งการปฏิวัติรัฐประหารโดยคนที่มีอำนาจอาศัยอำนาจจากกระบอกปืน ซึ่งปืนที่มีอำนาจที่มีล้วนแต่รับเงินเดือนมาจากภาษีประชาชนทั้งสิ้น แปลว่าอยู่ในการพึ่งพาอาศัยใช้ชีวิตโดยภาษีประชาชน แล้วเอาอำนาจนั้นมาปล้นอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของประชาชนอีก นับเป็นความผิดมหันต์ในทางกฎหมาย" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

และในคราวประชุมในญัตติเดียวกันนี้ ซึ่งเป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎรต่อจากเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 มาเป็นวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ก็มีสมาชิกจากพรรคอนาคตใหม่ เช่น นายปริญญา ช่วยเกตุ ก็ได้อภิปรายเพิ่มเติมอีกว่า

"การทำรัฐประหารถือเป็นกบฏต่อประชาธิปไตย กบฏต่ออำนาจของพี่น้องประชาชน การทำรัฐประหารถือเป็นเครื่องมือของชนชั้นปกครอง ในขณะที่ประชาธิปไตยคือเครื่องมือของเราพี่น้องประชาชน" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563b)

ซึ่งการมองว่าการรัฐประหารคือกบฏต่อระบอบประชาธิปไตยและกบฏต่ออำนาจของประชาชนตามที่นายปริญญา ช่วยเกตุ ได้อภิปรายมานั้นก็ถูกอรรถาธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้นบนฐานแห่งแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ที่มองว่าเมื่ออำนาจอื่นใดที่มิเป็นประชาธิปไตยไม่อยู่บนฐานแห่งการเคารพอำนาจประชาชน หรือเคยประหัดประหารทำลายล้างอำนาจสูงสุดที่เป็นของประชาชนไป โดยเฉพาะ เศษซากจากการใช้อำนาจอันเป็นมรดกของคณะเผด็จการทั้งหลาย จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรื้อถอนเพื่อให้มรดกเหล่านี้สลายหายไปและเพื่อเป็นการคืนประชาธิปไตยที่บริสุทธิ์ให้กับสังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งแนวคิดนี้ได้ปรากฏเด่นชัดจากถ้อยคำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้อภิปรายเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 โดยความว่า

> *"แม้ว่ารัฐธรรมนูญ ปี 2560 หรือฉบับปัจจุบันจะกำหนดให้ประกาศและคำสั่งของ คสช. ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แต่นั่นไม่ใช่เหตุที่เราจะอ้างเพื่อละเลยความเสียหายที่ประกาศและคำสั่งเหล่านี้ได้สร้างเอาไว้ หลักการที่ถูกต้องคือหากประกาศและคำสั่งใดสร้างความเสียหายต่อประชาชนอย่างไม่เป็นธรรมก็ควรจะต้องยกเลิก และหากยกเลิกแล้วก็จะต้องมีมาตรการที่จะเยียวยาความเสียหายและหาผู้รับผิดชอบต่อไป สังคมประชาธิปไตยจะยอมรับให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการใช้อำนาจเผด็จการได้หรือ ประชาชนสมควรรับโทษจากประกาศและคำสั่ง คสช. โดยไม่มีสิทธิโต้แย้งอย่างนั้นใช่หรือไม่ เมื่อมีการใช้อำนาจของ คสช. มีผลประโยชน์ของ คสช. เข้ามาเกี่ยวข้องเต็ม ๆ หากเราเชื่อว่าวันนี้เราอยู่ในระบอบประชาธิปไตย ได้โปรดเถอะครับ เราไม่อาจนิ่งนอนใจต่อประกาศและคำสั่ง คสช. ที่ไม่ได้มีฐานอำนาจมาจากประชาชนและเป็นประชาธิปไตยได้เลย"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

ขณะเดียวกันสิ่งที่จะบ่งชี้ให้เห็นว่า บรรดาสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ยึดถือหลักแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดในระบอบประชาธิปไตยเป็นของประชาชนมาโดยตลอด อาจพิจารณาได้จากการปรากฏของเนื้อหาในคำอภิปรายของเหล่าสมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ดังเช่นคำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคก้าวไกล ที่ได้อภิปรายเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ที่ได้กล่าวว่า

> *"ความต้องการที่เราอยากจะเห็น คือ การขจัดมรดกของ คสช. ที่ยังคงมีอยู่ อย่างน้อยที่สุดในวันนี้ในการทำหน้าที่ของพรรคก้าวไกลเรายังพร้อมที่จะทำหน้าที่เพื่อสืบสานเจตนารมณ์ในการทลายมรดก คสช. ซึ่งเป็นอุปสรรคในการขัดขวางอำนาจของประชาชน"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ซึ่งนายรังสิมันต์ โรม ก็เคยได้กล่าวในทำนองแบบนี้มาแล้วเมื่อครั้งที่ตนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคอนาคตใหม่ แม้ว่าวันนี้กาลเวลาจะเปลี่ยน

ผ่านให้มาเป็น ส.ส. ในสังกัดของพรรคก้าวไกล แต่จุดยืนแห่งแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนก็ยังคงมั่นคงไม่แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา เหตุนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า แนวคิดดังกล่าวที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ยึดถือก็นับเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เหล่าสมาชิกภายในกลุ่มตนได้นำเอามาเป็นแกนหลักของการสร้างเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของ คสช. มาอย่างต่อเนื่อง

2) แนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ (Procedural Democracy)

อีกแนวคิดทางการเมืองหนึ่งที่ได้มีการสะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้อย่างชัดเจน คือ แนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ หรือ Procedural Democracy ซึ่งเป็นแนวคิดหรือรูปแบบของประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นไปถึงการให้ความสำคัญกับระเบียบ กฎเกณฑ์ รวมถึงรูปแบบหรือเครื่องมือที่นำมาใช้แล้วสามารถสะท้อนบ่งบอกให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่านี่ คือ กระบวนการของประชาธิปไตยภายใต้ความมุ่งหมายสูงสุดที่เชื่อว่าคุณค่าของประชาธิปไตยอยู่ที่รูปแบบของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบนฐานของการยอมรับและเคารพเสียงของประชาชนในฐานะผู้ทรงอำนาจสูงสุด (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2562, น. 159) อย่าง “กระบวนการของการเลือกตั้ง” ที่เมื่อไรบ้านเมืองนั้นชื่อว่ามีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยจึงจะขาดเสียซึ่งการเลือกตั้งมิได้ เพราะการเลือกตั้งถือว่าเป็นกระบวนการของการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในการได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชนภายใต้กระบวนการหล่อหลอมเจตจำนงและความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนที่แตกต่างกันผ่านการเลือกตั้งมาแล้วทั้งยังจะเป็นการสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้แทนอีกด้วย ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงรูปแบบของความเป็นประชาธิปไตยตามแนวคิดนี้จึงมักจะเป็นการกล่าวถึงกระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของตัวบุคคลว่าจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ฉะนั้นใครหรือผู้ใดที่ก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยไม่ผ่านกระบวนการของการเลือกตั้ง ผู้นั้นจึงชื่อได้ว่ามิใช่ผู้นำหรือผู้แทนที่มีความชอบธรรมตามวิถีทางของกระบวนการประชาธิปไตย ดังกรณีของการก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. ก็ถือเป็นการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองที่ไม่ผ่านกระบวนการการเลือกตั้งตามวิถีทางประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองด้วยวิธีการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามเหตุผลของการยึดอำนาจ

ดังที่ปรากฏให้ทราบโดยทั่วไป ซึ่งนับเป็นการเข้าสู่อำนาจที่สวนทางกับหลักการแห่งแนวคิดประชาธิปไตยในรูปแบบนี้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ดีการปรากฏให้ทราบว่ากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่ว่าจะเป็นพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งต่อมาคือพรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทยได้มีการยึดถือหรือนำเอาแนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการมาเป็นแกนหลักในการสร้างชุดเรื่องเล่าแล้วถ่ายทอดออกมาโดยการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้นได้ถูกนำเสนอออกมาผ่านบรรดาสมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านในวาระโอกาสต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ดังการปรากฏให้เห็นถึงแนวคิดนี้จากคำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ เมื่อครั้งกล่าวขณะนำเสนอนโยบาย “ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร สร้างการเมืองแบบใหม่ เจ้านายคือประชาชน” ผ่านเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) พรรคอนาคตใหม่ ในวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ว่า

> *“ประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด การตัดสินใจในทางการเมือง การตัดสินใจในทางสาธารณะ ประชาชนจะเป็นผู้ทรงอำนาจตัดสินใจผ่านการแสดงออกทางการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง การใช้เสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเอง”* (อนาคตใหม่ - Future Forward, 2561)

เฉกเช่นเดียวกับคำอภิปรายของนายประเสริฐ จันทรรวงทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ในความว่า

> *“การรัฐประหารมีสาเหตุหลายอย่าง จะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ แต่ไม่สมควรเกิดขึ้นในประเทศไทยอีกแล้ว การเปลี่ยนแปลงแต่ละรัฐบาลขอให้เป็นการเลือกตั้งของพี่น้องประชาชนเพียงอย่างเดียว พี่น้องประชาชนศรัทธาพรรคการเมืองพรรคไหนให้พี่น้องประชาชนเป็นผู้ตัดสิน ไม่ใช่ว่ามีคณะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะมาใช้อำนาจในการยึดประเทศและอ้างเหตุผลต่าง ๆ นานาเข้าข้างตนเอง”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ซึ่งคำกล่าวข้างต้นทั้งสองนี้นับเป็นการตอกย้ำถึงแนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการในลักษณะของการให้ความสำคัญกับกระบวนการตัดสินใจของประชาชนมากกว่าการให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ว่าจะออกมาเป็นอย่างไร เปรียบดังการให้เหตุผลของการทำรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ในตอนหนึ่งที่บอกว่า “ตามสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่าง ๆ

ของประเทศหลาย ๆ พื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวจนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวมนั้น เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ" (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) เมื่ออ่านเหตุผลตามประกาศ คสช ฉบับที่ 1/2557 ในมุมมองของผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นถือว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าสู่อำนาจในการปกครองประเทศเพื่อให้สามารถบรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าวได้ แต่สำหรับแนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการนั้นกลับมองว่าคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่การให้ความสำคัญกับวิธีการตัดสินใจและกระบวนการใช้อำนาจที่เคารพเสียงของประชาชน แม้ว่าผู้ใดจะเข้ามาสู่อำนาจทางการเมืองด้วยมีเหตุผล มีเจตนารมณ์ และมีเป้าหมายที่ดีสำคัญเพียงใด แต่หาใช่จะใช้เป็นข้ออ้างที่จะเข้าสู่อำนาจด้วยวิธีการอื่นใดที่ไม่ได้มาจากประชาชนได้ไม่ ในระบอบประชาธิปไตยประชาชนเท่านั้นจะเป็นผู้ตัดสิน ดังคำกล่าวของคุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธ์ ประธานยุทธศาสตร์พรรคเพื่อไทยที่ได้กล่าวขณะแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในหัวข้อมองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร ณ ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ที่ว่า

> *"เราต้องเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยและรัฐสภาอย่างแท้จริง ถ้าเราศรัทธาประชาธิปไตยและรัฐสภาจริง ประชาชนจะเป็นคนตัดสิน อย่าไปกวักมือเรียกทหารเข้ามา อยู่ให้ครบเทอม ประชาชนจะไม่เลือกเองถ้าใครประพฤติไม่ดีใครประพฤติชั่ว แต่ว่าบ้านเราเนี่ยพอไม่ชนะการเลือกตั้ง แพ้เลือกตั้งแล้วไม่ศรัทธาจริงในระบอบประชาธิปไตย เราก็ไปให้คนนอกระบบที่เขาก็อยากจะได้อำนาจแต่ไม่อยากลงเลือกตั้งหาโอกาสเข้ามาอยู่แล้ว มันทำให้ประชาธิปไตยบ้านเราลุ่ม ๆ ดอน ๆ ถ้าการรัฐประหารมันทำให้ประเทศเจริญ ประเทศไทยน่าจะเจริญที่สุด เพราะรัฐประหารบ่อยครั้งมาก"* (สำนักข่าวทูเดย์, 2562b)

โดยคำกล่าวในทำนองเดียวกันนี้ยังได้ถูกเล่าสำทับออกมาอย่างต่อเนื่อง ดังการปรากฏจากคำอภิปรายของนางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ขณะที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภา

ผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ว่า

> *"ดิฉันคิดว่าการเปิดโอกาสให้สังคมของเราได้มีการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องซ้ำ ๆ ไปเรื่อย ๆ ไม่ต้องมีการรัฐประหารมาขัดจังหวะการเติบโต การพัฒนาของประชาธิปไตย ดิฉันเชื่อมั่นในศักยภาพของคนไทยว่าคนไทยมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ มีศักยภาพที่จะถอดบทเรียนจากการเลือกตั้งแต่ละครั้ง โดยธรรมชาติแล้วก็จะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ไม่ต้องใจร้อนแล้วด่วนมาใช้ข้ออ้างต่าง ๆ ในการยึดอำนาจ"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ดังนั้น จากคำกล่าวทั้งหลายที่ได้ยกกล่าวไปข้างต้น จึงสามารถบ่งบอกได้อย่างชัดเจนอีกครั้งว่าจุดยืนแห่งแนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการถือเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลทำให้กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านนำมาใช้ในการสร้างเรื่องเล่าและถ่ายทอดออกไปผ่านการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าว

3) แนวคิดสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตยอาจกล่าวได้ว่าเป็นระบอบการปกครองแบบเดียวที่ให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิ เสรีภาพของประชาชน หรืออาจกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองที่เชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ตราบใดก็ตามที่การกระทำนั้น ๆ ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎระเบียบของสังคมที่ออกมาโดยยึดหลักนิติรัฐนิติธรรมและมีความเป็นประชาธิปไตยโดยแท้ ซึ่งสวนทางกับการรัฐประหารที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นของแสลงและเป็นสิ่งตรงข้ามกับระบอบประชาธิปไตย ด้วยการรัฐประหารนั้นถือเป็นต้นเหตุแห่งการใช้อำนาจเผด็จการในลักษณะที่ไม่เพียงแต่ไม่ให้ความสำคัญกับการเคารพกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนแล้ว หนำซ้ำยังเป็นระบอบการเมืองที่เหยียบย่ำทำลายเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อีกด้วย (นาวี รังสิวรารักษ์, 2529) เช่นเดียวกับในระหว่างที่ประเทศไทยเราตกอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ที่มาจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 หากยึดตามการศึกษาของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนถึงผลกระทบจากการยึดอำนาจโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะปรากฏให้ทราบว่า ในห้วงเวลาที่ คสช. ปกครองประเทศ คสช. ได้ใช้อำนาจรัฏฐาธิปัตย์ออกมาตรการต่าง ๆ ผ่านบรรดาประกาศหรือคำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตลอดจนของสื่อมวลชน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อจัดการกลุ่มเป้าหมายทางการเมืองและละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ การห้ามชุมนุมทางการเมือง การเรียกบุคคล

ให้มารายงานตัว การกำหนดให้การกระทำความผิดบางประการอยู่ในการพิจารณาของศาลทหาร ตามประกาศ คสช. ฉบับที่ 37/2557 ฉบับที่ 38/2557 และฉบับที่ 50/2557 และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารในการกระทำการอันลิดรอนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 และคำสั่งหัวหน้าคสช. ที่ 13/2559 (นพพล อาชามาส และคณะ, 2562) เป็นต้นนั้น ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยบนฐานแห่งการให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพในสังคมการเมืองที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้นถือเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อบรรดาพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อาทิ พรรคอนาคตใหม่หรือต่อมาคือ พรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย ที่ขนานนามตนเองมาโดยตลอดว่าตนคือ “ฝ่ายประชาธิปไตย” ก็ได้นำเอาแนวคิดนี้มาเป็นแกนหลักในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในวาระโอกาสต่าง ๆ ออกสู่สาธารณชน ดังการปรากฏในเนื้อหาของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่เป็นการบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่า กรอบแนวคิดดังกล่าวคือ สิ่งที่บรรดาพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ยึดถือเป็นสำคัญในการสร้างเนื้อหาของเรื่องเล่าเพื่อใช้ในการผลักดันนโยบายออกมา ดังการสะท้อนออกมาจากถ้อยคำอภิปรายของ นางอนุรักษ์ บุญศล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวขณะอภิปรายในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ว่า

> *“หลังการรัฐประหารทุกครั้ง สิ่งที่เกิดขึ้น คือ สิทธิเสรีภาพของประชาชนทั้งประเทศถูกย่ำยี ลิดรอน ทุกยุคทุกสมัย ประเทศสูญเสียโอกาสดี ๆ ทุกด้าน ทั้งด้านการค้า การลงทุน การส่งออก การท่องเที่ยว ใครก็หวาดหวั่นกับความไม่มั่นคงของสิทธิเสรีภาพในประเทศไทย แม้กระทั่งมีประชาธิปไตยในทุกวันนี้ที่เป็นประชาธิปไตยสืบทอดอำนาจก็ยังไม่สามารถจะฟื้นคืนชีวิตของประชาชนที่ยากเย็นแสนเข็ญน่าเห็นใจได้ เพราะต่างชาติไม่ให้เครดิตกับรัฐบาลทหาร ไม่น่าเชื่อถือ ไม่เกิดความเชื่อถือ ไม่เชื่อมั่น การออกกฎหมายนั้นก็ข้ามหัวประชาชน ไม่เห็นประชาชน ชนชั้นใดออกกฎหมายก็เพื่อชนชั้นนั้น นี่เป็นเรื่องจริงเลยทีเดียว เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่เป็นประชาธิปไตยแล้วเขาเจริญรุดหน้าทุกด้าน การคุ้มครองในเรื่องสิทธิเสรีภาพก็งดงามยิ่งนักเกิดความเท่าเทียมและเสมอภาคทุกด้าน ประชาชนอยู่ดีกินดี หน่วยงานรัฐรับฟังเสียงประชาชน กฎหมายก็ยึดโยงกับประชาชน”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ซึ่งคำกล่าวข้างต้นที่มองว่าภายหลังการรัฐประหารทุกครั้งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งประเทศจะถูกย่ำยี ลิดรอนหรือถูกพรากไป ก็ได้ถูกตอกย้ำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผ่านการเล่าเรื่องของบรรดาสมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านอีกหลายท่าน ดังเช่นถ้อยคำอภิปรายของนายสุเทพ อู่อ้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ในความว่า

> *“ในวันที่ 1 พฤษภาคม หรือวันแรงงานเรามีสิทธิที่จะเรียกร้องปีละ 1 ครั้ง โดยเอาป้ายมาชูนำเสนอปัญหาสะท้อนความเดือดร้อนให้กับนายกรัฐมนตรี ให้กับผู้บริหารประเทศ แต่กลับโดนทหารยึดป้ายเก็บป้ายไม่ให้เรามีสิทธิรวมตัวเกิดขึ้น นี่ คือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วเราโดนกดทับในช่วงของเผด็จการเข้ามาครอง”*
> (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563b)

เช่นเดียวกับคำอภิปรายของนายวุฒินันท์ บุญชูสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ พรรคก้าวไกล ก็ได้กล่าวในทำนองเดียวกันเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 โดยได้กล่าวว่า

> *“สิ่งที่ผมจะพูด คือ คำสั่ง คสช. ที่ 3/2558 เป็นคำสั่งที่ทำลายสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากที่สุดฉบับหนึ่ง เมื่อร่างรัฐธรรมนูญเสร็จก็เอาร่างรัฐธรรมนูญนี้ออกมาให้ประชาชนลงมติ ฝ่าย คสช. ก็โหมโฆษณารณรงค์ โฆษณาชวนเชื่อ พร้อมทั้งให้ประชาชนรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อีกทางหนึ่งก็กดดันกีดกันประชาชนที่เห็นด้วยหรือผู้ที่อยากสนับสนุนไม่ให้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ท่านประธานครับ คำสั่ง คสช. อีกหลายฉบับที่เป็นสารตกค้างและทำลายล้างระบอบประชาธิปไตย”*
> (สำนักรายงานการ ประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

หรือคำกล่าวของนายปดิพัทธ์ สันติภาดา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... ในคราวเดียวกันนี้ยังได้กล่าวเพิ่มเติมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจของรัฐบาล คสช. ต่ออีกว่า

> *“คำสั่ง คสช. จำนวนมากปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน เรานึกว่าเรื่องนี้จะดีขึ้นเมื่อมีการเลือกตั้งในปี 2562 แต่ปรากฏว่าตอนนี้สถานการณ์ไม่ได้ดีขึ้นเลยครับ เราเห็นชัดเจนว่าในตอนที่มีการชุมนุมเรียกร้องในสิทธิที่ดินทำกินและสิ่งแวดล้อมของชาวจะนะ คฝ. ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของสื่อ มีการใช้ไฟฉายทำให้*

ไม่สามารถจะถ่ายภาพไม่สามารถถ่ายเหตุการณ์ได้ ตอนที่มีการชุมนุมที่ดินแดง มีการสั่งให้สื่อออกจากพื้นที่ในการชุมนุมและไม่สามารถบันทึกภาพการใช้ความรุนแรงของ คฝ. ได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในปีที่แล้วในการสลายการชุมนุมในเดือนตุลาคมมีผู้สื่อข่าวถูกจับโดยเฉพาะผู้สื่อข่าวที่อยู่สำนักข่าวประชาไทและไม่มีข้อกล่าวหาใด ๆ แต่ถูกควบคุมตัวมากกว่า 6 ชั่วโมงราวกับเขาเป็นอาชญากร ท่านประธานครับ สิ่งเหล่านี้เอาทำให้เราเห็นว่าคำสั่ง คสช. ที่เป็นจุดเริ่มต้นเหล่านี้และระบบเผด็จการอำนาจนิยมที่ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน กำลังทำให้ประเทศของเราอยู่ในภาวะวิกฤต" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ฉะนั้นถ้อยคำจากบรรดาสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้ยกกล่าวไปข้างต้น จึงสามารถเป็นการยืนยันให้เห็นถึงการยึดมั่นในแนวคิดที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้ถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องเล่าในลักษณะของการแสดงให้เห็นถึงปัญหาจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการมีอยู่ของบรรดาประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. อันเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ขัดกับหลักการประชาธิปไตยและขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างยิ่ง ดังเช่นที่ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ได้เคยกล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมในญัตติเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ดังความว่า

"ประกาศและคำสั่งของ คสช. หลายฉบับมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้สามารถกระทำการต่าง ๆ ที่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเราไม่มีทางยอมรับได้ และการกระทำหลายลักษณะยังมีลักษณะของการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างชัดแจ้ง สาเหตุที่ประกาศและคำสั่งเหล่านี้บังคับใช้ได้ก็เป็นเพราะ คสช. นั้นมีกำลังทหาร ย้ำกันให้ชัด ๆ ว่าประกาศเหล่านี้ไม่ใช่กฎหมาย เพราะท่านอาศัยการบังคับ อาศัยความรุนแรง และอาศัยการละเมิดสิทธิมนุษยชนผ่านกำลังที่ท่านมีวิธีการเหล่านี้ที่ท่านพยามอ้างว่ามันคือกฎหมาย แต่จริง ๆ มันคืออำนาจและท่านพยายามทำให้ทุกคนยอมรับในอำนาจที่ท่านมี" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ซึ่งคำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคอนาคตใหม่ ยังได้ถูกตอกย้ำเพิ่มเติมจากสมาชิกของพรรคเพื่อไทยในวาระโอกาสต่อ ๆ มา ดังเช่นถ้อยคำอภิปรายเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศ

และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ของนายวิสารเตชะธีราวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย พรรคเพื่อไทย ที่ว่า

> *"ทุกวันนี้เราต้องยอมรับว่าคำสั่งของ คสช. คือคำสั่งของคณะปฏิวัติท่านเข้ามาโดยที่ผิดรัฐธรรมนูญ แต่ท่านก็ใช้คำสั่งเหล่านี้ ถ้าให้ผมพูดแรง ๆ หลายคนอาจจะบอกว่าเป็นคำสั่งของ คสช. แต่ผมเรียกว่าคำสั่งของโจรครับ และแม้ว่าทุกวันนี้จะมีการยกเลิกเมื่อปี 2562 ไปบางฉบับที่ท่านเห็นว่ามันพ้นกำหนดไปแล้ว แต่ว่าอีก 17 ฉบับที่นำเสนอเพื่อขอยกเลิกนี้มันลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนและมันไม่เป็นประชาธิปไตย" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)*

เหตุนี้จึงถือเป็นสาระสำคัญที่ทำให้กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในฐานะผู้เสนอนโยบายหรือร่างกฎหมายจะต้องดำเนินการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อเป็นการเดินหน้าสร้างประชาธิปไตยบนฐานแห่งแนวคิดการเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนในฐานะผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทยและยังนับเป็นการได้ลบล้างบาปอันตริยกรรมที่เกิดจากการกระทำของคณะรัฐประหารอีกด้วย

4.1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย

1) แนวคิดกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน

ในระบอบประชาธิปไตย การบริหารราชการแผ่นดินจะต้องอยู่ภายใต้หลักการปกครองโดยกฎหมายซึ่งถือเป็นหลักการที่กำหนดว่ารัฐจะกระทำการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและจะต้องกระทำการภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด ดังนั้น การตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับจึงจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ผ่านกลไกการใช้อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภาซึ่งจะต้อง มีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520, น. 24) แต่กระนั้นในช่วงที่ประเทศไทยต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองประเทศโดยรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้อำนาจในฐานะรัฏฐาธิปัตย์ที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมในการนำพาประเทศไปในทิศทางที่ตนหรือคณะตนพึงปรารถนา กฎหมายจึงถือเป็นกลไกและเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการดำรง

อยู่และการบริหารประเทศในห้วงเวลากว่า 5 ปีที่คณะตนครองอำนาจ อย่างไรก็ดี ในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับของคณะรักษาความสงบแห่งชาติก็ล้วนแล้วแต่เป็นการใช้อำนาจเผด็จการโดยคณะกลุ่มบุคคลที่ตั้งตนเป็นรัฏฐาธิปัตย์ และองคาพยพของผู้มีอำนาจภายหลังจากการรัฐประหารในทางนิติบัญญัติทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวน 133 ฉบับ การออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวน 214 ฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่อาศัยการใช้อำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ก็มีจำนวนมากถึง 217 ฉบับ และยังมีกฎหมายอีกกว่า 444 ฉบับ ซึ่งออกโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือ สนช. อันเป็นสภาที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยสมาชิกของ สนช. ทั้งหมดก็คือกลุ่มบุคคลที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ทั้งสิ้น (นพพล อาชามาส และคณะ, 2562, น. 3) ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้ภายใต้ระบบการเมืองที่มีการปกครองโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติหาใช่เป็นการตรากฎหมายหรือการกระทำทางนิติบัญญัติด้วยวิถีทางปกติตามครรลองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ ดังการให้ความเห็นจากสมาชิกกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อาทิ การให้ความเห็นของนายวุฒินันท์ บุญชู สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวอภิปรายเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ที่ว่า

> *“สิ่งที่ผมจะพูดก็คือ การรัฐประหาร เมื่อรัฐประหารสำเร็จปุ๊ปก็ตั้งตัวเป็นรัฏฐาธิปัตย์ และสิ่งที่จะทำต่อไปก็คือผลิตหรือปั๊มคำสั่ง คสช. หรือคำสั่งของคณะรัฐประหารออกมาหลายร้อยฉบับเพื่อมารองรับอำนาจที่ตนได้มาอย่างไม่ถูกต้อง หรือควบคุมประชาชนที่อยู่ในบ้านประชาธิปไตยให้ปฏิบัติตามหรือดำเนินการตามสิ่งที่เขาต้องการ และต่อมาเมื่ออยู่ในอำนาจก็รู้สึกเสพติดในอำนาจ รู้สึกว่าอำนาจมันหอมหวน อำนาจมันเกี่ยวดองถึงผลประโยชน์ ก็เลยตัดแต่งพันธุกรรมแปลงจากคำสั่ง คสช. สอดแทรกเข้าไปอยู่ในรัฐธรรมนูญ 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีปัญหาอยู่ถึงปัจจุบันนี้”*
> (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

และเมื่อกล่าวถึงรัฐธรรมนูญ 2560 ก็มักจะถูกสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านวิพากษ์วิจารณ์ให้ความเห็นในประเด็นของที่มาและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวในทำนองเดียวกัน ดังเช่นคำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันที่ 16 พฤศจิกายน 2564 เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช.... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ โดยการให้ความเห็นว่า

> *"การที่เพื่อนสมาชิกฝั่งรัฐบาลและ ส.ว. อ้างว่ารัฐธรรมนูญ 2560 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพราะได้รับความเห็นชอบจากพี่น้องประชาชน 16 ล้านคนในการทำประชามติ เพราะฉะนั้นแค่ 100,000 กว่าเสียงอย่าเหิมเกริมริอาจมาแก้ ข้ออ้างเช่นนี้ยังถูกเอื้อนเอ่ยอยู่เสมอ ผมได้ยินมันทุกครั้งที่สภาแห่งนี้มีเหตุให้พูดถึงในเรื่องของปัญหาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ผมขอย้ำอีกครั้งว่า การทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวที่มีการเริ่มรณรงค์ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2559 ไปจนถึงวันที่มีการลงประชามติในวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ไม่มีวันและไม่มีทางเลยที่จะทำให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้กลายเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนได้ เพราะในขณะที่ผู้รณรงค์คัดค้านอย่างผม หรือคนอื่น ๆ ต้องถูกสกัด ถูกขัดขวาง ถูกดำเนินคดีและถูกคุมขัง แต่กับฝ่าย กรธ. ที่ชัดเจนคือผู้ต้องการให้ร่างรัฐธรรมนูญนี้มันผ่านกลับได้รับการทุ่มงบประมาณให้ผลิตหนังสือคำอธิบายสาระสำคัญที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการชี้นำให้โหวตรับร่างรัฐธรรมนูญออกมาแจกจ่ายนับล้านฉบับ มีการเกณฑ์ครู ก ครู ข ครู ค เกณฑ์ รด. ไปเป็นผู้ช่วยรณรงค์ให้กับฝ่าย กรธ. ทั่วประเทศ ไปจนถึงการทำสื่อโฆษณาเฉพาะด้านที่อ้างข้อดีของรัฐธรรมนูญแล้วเผยแพร่ทางโทรทัศน์และทางออนไลน์ แค่นี้ก็ชัดยิ่งกว่าชัดแล้วว่าประชามติครั้งนั้นไม่เสรีและไม่เป็นธรรม"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564b)

หรือคำกล่าวของนายชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดน่าน ในฐานะหัวหน้าพรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมรัฐสภาในวาระเดียวกันกับที่นายรังสิมันต์ โรมได้กล่าวมาข้างต้นยังได้ตอกย้ำอีกต่อไปว่า

> *"ผมมั่นใจว่า 16 ล้านเสียงที่ออกเสียงไปโดยที่ยังไม่เข้าใจลึกซึ้งผมไม่โทษพี่น้องประชาชน แต่ว่าการทำประชามติภายใต้กฎอัยการศึก ใครไปรณรงค์ก็โดนคดี ส.ส.ทัศนีย์ บูรณุปกรณ์ พรรคเพื่อไทย ก็โดนคดีเพียงเพราะไปรณรงค์ช่วยเรื่องของการออกเสียงประชามติ"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564b)

คำกล่าวของนายชลน่าน ศรีแก้ว หัวหน้าพรรคเพื่อไทยจึงนับเป็นอีกคำกล่าวหนึ่งที่เป็นการตอกย้ำในมุมมองของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีปัญหาจริง

ดังนั้น คำกล่าวข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงจุดยืนแห่งแนวคิดที่ว่า หากบรรดากฎหมายใดที่มิได้มาจากประชาชน หรือแม้จะมาจากประชาชนแต่หากมาด้วยวิธีการที่ไม่ชอบตามวิถีทางประชาธิปไตยที่เสรีและเป็นธรรมแล้ว ก็ถือได้ว่ากฎหมายนั้นเป็นกฎหมายที่ขัดกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในระบบรัฐสภาการออกกฎหมายขึ้นใช้บังคับจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านตัวแทนของประชาชนที่มาจากการเลือกตั้ง อันจะทำให้ประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเกิดความรู้สึกว่าเขาได้ใช้อำนาจและได้แสดงเจตนารมณ์ของตนเองออกมาร่วมกันแม้ว่าการใช้อำนาจนั้นจะเป็นการใช้อำนาจผ่านตัวแทนตามรูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาก็ตาม ดังเช่นที่นายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งนำเสนอนโยบาย “ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร สร้างการเมืองแบบใหม่ เจ้านายคือประชาชน” เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ว่า

> *“รัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดของประเทศที่สถาปนาขึ้นโดยประชาชน เพื่อกำหนดหลักการว่าเราจะปกครองกันในระบอบการปกครองแบบใด เราจะจัดวางความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมืองต่าง ๆ อย่างไร เราจะประกันสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชนอย่างไร ด้วยเนื้อหาสำคัญของรัฐธรรมนูญเช่นนี้ ทำให้รัฐธรรมนูญจำเป็นที่จะต้องออกมาโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้หาฉันทามติทำมาเป็นรัฐธรรมนูญให้ได้ รัฐธรรมนูญจะมีคุณค่ามีความศักดิ์สิทธิ์ไม่ใช่อยู่ที่เขียนในรัฐธรรมนูญว่าเป็นกฎหมายสูงสุด แต่รัฐธรรมนูญต้องทำให้พี่น้องประชาชนชาวไทยรู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของร่วมกันจริง ๆ”* (อนาคตใหม่ - Future Forward, 2561)

และแน่นอนว่าคำกล่าวในลักษณะที่เป็นการสะท้อนถึงแนวคิดที่ว่าด้วยกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนนี้ยังได้ปรากฏผ่านเนื้อหาจากการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจากสมาชิกพรรคการเมืองฝ่ายค้านในอีกหลายวาระ ดังเช่น การสื่อสารกับประชาชนตามสื่อสาธารณะของพรรคการเมืองในวาระโอกาสต่าง ๆ อาทิ เมื่อครั้งที่พรรคอนาคตใหม่ได้โพสต์เฟซบุ๊กในหัวข้อ “เปิดร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จัดการมรดกบาป คสช.” เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2562ก็ได้ปรากฏข้อความผ่านหน้าเฟซบุ๊กว่า

"เรายืนยันเสมอมาว่ารัฐธรรมนูญ 2560 มีปัญหาทางประชาธิปไตย ทั้งในเรื่องที่มา กระบวนการจัดทำ และเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงทั้งฉบับ พรรคอนาคตใหม่ยังคงยืนยันความตั้งใจเดิมว่าเราจะเดินหน้าเสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเปิดทางให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนเลือกมาอย่างแน่นอน" (อนาคตใหม่ - Future Forward, 2562)

หรือการปรากฏข้อความในหน้าเพจเฟซบุ๊กของพรรคก้าวไกลเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2563 ผ่านการนำเสนอในหัวข้อ "ก้าวไกลเสนอแก้รัฐธรรมนูญ ปิดสวิตช์ ส.ว. – เริ่มต้นล้างมรดกบาปรัฐประหาร – เปิดทางร่างรัฐธรรมนูญใหม่" ที่ว่า

"รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะต้องมาจากประชาชน อีกทั้งจำเป็นต้องมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ที่จะต้องมาจากการเลือกโดยตรงจากประชาชน และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งต้องเป็นการรวบรวมประชาชนทุกฝ่าย ทุกความใฝ่ฝัน ทุกปัญหา ทุกความขัดแย้ง แล้วมาตกลงกันเพื่อสร้างฉันทามติของประชาชนในนามของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" (ก้าวไกล ของประชาชน - Move Forward, 2563)

เช่นเดียวกันกับการปรากฏคำแถลงการณ์ของพรรคเพื่อไทยเนื่องในโอกาสวันรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2565 ในหน้าเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) พรรคเพื่อไทยที่มีใจความตอนหนึ่งว่า

"สำหรับพรรคเพื่อไทยนั้น เรามีนโยบายชัดเจนในเรื่องการจัดทำหรือการได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้เป็น "รัฐธรรมนูญของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง" โดยพรรคได้เสนอให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งยังคงรูปแบบของรัฐและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผ่านกระบวนการออกเสียงประชามติและให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมายกร่าง" (พรรคเพื่อไทย, 2565)

ข้อความหรือถ้อยแถลงจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านดังที่ปรากฏในหน้าสื่อต่าง ๆ ของพรรคการเมือง หรือที่ถูกสื่อสารผ่านสมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านในเวทีของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในที่นี้ คือ สมาชิกพรรคอนาคตใหม่หรือต่อมาคือพรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทยที่ยกกล่าวไปนั้น แสดงให้เห็นว่า กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ยึดถือหรือนำเอาแนวคิดที่ว่าด้วยกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมาเป็นแกนหลักสำคัญในการสร้างชุดเรื่องเล่าเพื่อ

ผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ดังการปรากฏจากคำกล่าวในทำนองเดียวกันเช่นว่า “การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะต้องมาจากกระบวนการตราของสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือ สสร. ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน” ด้วยเห็นว่าบ้านเมืองเวลานี้กลับเข้าสู่รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามปกติแล้ว มีการเลือกตั้งแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีเหตุผลใดที่สภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประเทศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่อยู่ในขอบเขตอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ ดังเช่นที่นายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ที่ว่า

> *“วันนี้เรามีการเลือกตั้ง เรากำลังทยอยกลับเข้าสู่ระบบปกติ เรามีอำนาจนิติบัญญัติที่พี่น้องประชาชนมอบให้พวกเราใช้แทน ถึงเวลาแล้วครับท่านประธาน ที่พวกเราสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยืนตรงอย่างทะนงองอาจต่ออำนาจเผด็จการเหล่านี้ ประเทศไทยจะไม่มีทางสถาปนาระบอบรัฐธรรมนูญได้หากยังมีระบอบรัฐประหารฝังตัวอยู่ ประเทศไทยไม่มีทางสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญได้หากยังมีมรดก คสช. เหล่านี้อยู่ นี่จึงเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของพวกเราสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร องค์กรที่มาจากการเลือกตั้งองค์กรเดียวที่ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศไทย”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

2) แนวคิดหลักกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

ในระบอบประชาธิปไตยการบริหารราชการแผ่นดินจะต้องอยู่ภายใต้หลักการปกครองโดยกฎหมายซึ่งถือเป็นหลักการที่กำหนดว่ารัฐจะกระทำการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติรับรองให้อำนาจและจะต้องกระทำการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนด ดังนั้น การตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้นอกจากจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ผ่านกลไกการใช้อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ดังที่ได้นำเสนอไปในหัวข้อก่อนหน้าแล้วนั้น บรรดากฎหมายทั้งหมดที่ถูกตราขึ้นใช้บังคับก็จะต้องเป็นหลักประกันได้ว่าบุคคลในรัฐทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎหมายเดียวกันโดยมิเป็นการเลือกปฏิบัติ หรืออาจกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า การกระทำใด ๆ ของรัฐทั้งในทางกฎหมาย

ทางกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม หรือหลัก The rule of law ซึ่งจะขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมอันเป็นหลักการพื้นฐานในการปกครองของรัฐเสรีประชาธิปไตยนี้มิได้ (คณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ, 2558) หากแต่กรณีของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ภายหลังที่ได้กระทำการรัฐประหารสำเร็จและตั้งตนเป็นรัฏฐาธิปัตย์ คสช. ได้ออกประกาศและคำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. จำนวนมากเพื่อเป็นเครื่องมือในการปกครองประเทศ ทั้งยังมีการยกเลิกการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แล้วมาประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งมีผลบังคับใช้ภายหลังจากวันที่มีการทำรัฐประหารถึง 2 เดือน แต่ คสช. ก็หาได้ยอมตนอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวไม่ ขณะเดียวกันยังได้แปลงอำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจากช่วงระยะแรกที่ออกประกาศและคำสั่ง คสช. มาเป็นอำนาจในการออกคำสั่งหัวหน้าคสช. ตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว แต่ต่อมาในช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2557 จนถึงสิ้นปี 2557 กลับเป็นช่วงที่ คสช. ไม่ได้ใช้อำนาจในการออกประกาศและคำสั่ง คสช. หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. ใด ๆ หากแต่มีการออกกฎหมายผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือ สนช. เท่านั้น จนกระทั่งปลายปี 2557 คสช. ก็เริ่มใช้อำนาจตามมาตรา 44 ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2558 และนับแต่นั้นก็มีการออกคำสั่ง คสช. อีกในปี 2558 รวมกว่า 22 ฉบับ และปี 2562 จนถึงวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 อีก 9 ฉบับ (นพพล อาชามาส และคณะ, 2562, น. 14) ซึ่งการกระทำของ คสช. เหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการออกคำสั่งต่าง ๆ แล้วแปลงออกมาให้อยู่ในรูปของกฎหมายได้ในทันที หรือการตรากฎหมายผ่านทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มาจากการแต่งตั้งจากคณะตนภายหลังจากการรัฐประหาร สิ่งเหล่านี้สามารถเรียกได้ว่าเป็นการใช้หลักนิติวิธี หรือ The rule by law มาเป็นหลักในการปกครอง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2549) โดยการตอกย้ำว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไม่ได้ใช้หลักนิติธรรมมาเป็นหลักในการปกครอง ในทางตรงข้ามกับใช้กฎหมายตามหลักนิติวิธี (The rule by law) มาเป็นเครื่องมือหรือเป็นข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับบรรดาประกาศหรือคำสั่งที่ออกมาโดยคณะตนหรือกลุ่มตน ซึ่งแน่นอนว่าความเป็นมาเหล่านี้ย่อมถูกสื่อสารให้ความเห็นผ่านการเล่าเรื่องในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจากบรรดาสมาชิกในฟากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน โดยในที่นี้ คือ จากสมาชิกของพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งต่อมาคือพรรคก้าวไกล และจากสมาชิกของพรรคเพื่อไทยในวาระโอกาสต่าง ๆ มาโดยตลอด ดังปรากฏในถ้อยคำอภิปรายของนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่

ที่ได้ให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วนเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ว่า

> *"การเลือกใช้มาตรการทางกฎหมายจำนวนมากตลอด 5 ปีที่ผ่านมา รูปแบบหนึ่ง คือ เขาต้องการแปลงความต้องการของ คสช. ให้กลายเป็นกฎหมาย ให้หมดด้วยการออกประกาศ คสช. บ้าง คำสั่ง คสช. บ้าง ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. บ้าง อยากทำอะไรต้องการอะไรก็เขียนออกมาใส่กระดาษ เขียนออกมาชื่อนั้นชื่อนี้ ข้อนั้นข้อนี้ ไล่เลียงไปเรื่อย ๆ เสร็จแล้วก็มาลงนามโดยหัวหน้า คสช. หรือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เสร็จแล้วก็บอกว่ากระดาษทั้งหมดที่ลงนามโดย คสช. นั้นให้กลายเป็นกฎหมาย มีค่าบังคับทางกฎหมายหรือถ้าจะเอาให้แนบเนียนกว่าหน่อยก็มีรัฐธรรมนูญชั่วคราว แล้วรัฐธรรมนูญชั่วคราวก็บอกให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แล้วสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ไปร่างพระราชบัญญัติ แล้วสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากไหนครับก็มาจากการเลือกของหัวหน้า คสช. คนที่ยึดอำนาจ ทีนี้ก็ดูแนบเนียนหน่อย แทนที่หัวหน้า คสช. จะออกประกาศคำสั่งใช้เป็นกฎหมายเองก็ไปกระซิบดัง ๆ ไปที่ สนช. ให้ สนช. ตราเป็นกฎหมายใช้ชื่อได้อย่างหล่ออย่างสวยว่าพระราชบัญญัติ ไม่ใช่ประกาศคณะรัฐประหารก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง แต่ไม่ว่าจะทำโดยการออกประกาศหรือคำสั่ง คสช. โดยตรงหรือจะให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตราพระราชบัญญัติออกมาก็ตาม ทั้งหลายทั้งปวงนี้เบื้องหลังการถ่ายทำทั้งหมดก็คือ เงาทะมึนอำนาจของ คสช. ซึ่งเป็นคนยึดอำนาจการปกครองประเทศนี้ไป"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

อย่างไรก็ดีการออกประกาศและคำสั่งต่าง ๆ ของ คสช. หรือคำสั่งของหัวหน้า คสช. และได้นำมาบังคับใช้โดยอ้างว่าทุกอย่างที่ คสช. ทำถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าในด้านเนื้อหาของกฎหมายที่ตราขึ้นมานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นการทำลายกระบวนการยุติธรรมที่ขัดกับหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเห็นได้ชัดก็ตาม ดังการปรากฏในคำกล่าวของนางทัศนีย์ บูรณุปกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ในความว่า

> *"คำสั่ง คสช. ในเรื่องที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขัดต่อหลักนิติธรรมและทำลายกระบวนการยุติธรรม เช่น คำสั่ง คสช. ฉบับที่ 29/2559 ที่ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และที่มีประกาศคำสั่งที่ 41/2557*

> *โดยที่ว่าคำสั่งที่เรียกบุคคลมารายงานตัวนั้น หากฝ่าฝืนถือเป็นความผิด ดิฉันขอยกตัวอย่างบุคคลที่ทุกท่านก็คงจะรู้จักดีอย่าง ท่านจาตุรนต์ ฉายแสง ซึ่งถูกเรียกให้ไปรายงานตัว แต่ท่านบอกว่าท่านไม่รับฟังคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ที่มาจากการยึดอำนาจ พอหลังจากนั้นก็ให้ทหารควบคุมตัวท่านไปอยู่ในค่ายทหาร 2 วัน มีการมัดมือปิดตา แล้วเอาไปอยู่ในเรือนจำอีก 9 วันถึงจะให้ท่านประกันตัว จากนั้นมาก็ถูกดำเนินคดีโดยขัดประกาศคำสั่ง คสช. แล้วก็มาตรา 116 ถูกระงับธุรกรรมทางการเงินและหนังสือเดินทาง”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ซึ่งคำสั่ง คสช. ในเรื่องที่เรียกให้บุคคลมารายงานตัว เพียงแต่เป็นคำสั่ง คสช. อีกฉบับหนึ่ง ก็เคยได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญออกมาแล้วว่า การกระทำของ คสช. ขัดต่อหลักนิติธรรมในเรื่องของการออกกฎหมายอาญาไม่ให้มีผลย้อนหลังเป็นโทษ ดังปรากฏในคำวินิจฉัยที่ 30/2563 ซึ่งสรุปได้ว่า การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติออกคำสั่ง คสช. ที่ 5/2557 เรื่องให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 กำหนดให้บุคคลมารายงานตัวในวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 เวลา 13.00 น. โดยปรากฏชื่อจำเลยในคดีนี้ คำสั่งดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้การไม่มารายงานตัวต้องรับโทษทางอาญา แต่ต่อมาในวันเดียวกันนั้น คสช. ได้ออกประกาศ คสช. ฉบับที่ 29/2557 เรื่องให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่ง คสช. ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 โดยกำหนดให้บุคคลที่มีรายชื่อตามคำสั่ง คสช. ที่ไม่มารายงานตัวภายในวันเวลาที่กำหนดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นับเป็นการออกคำสั่งเรียกให้บุคคลมารายงานตัวก่อนแล้วจึงออกประกาศกำหนดโทษของการกระทำดังกล่าวลงในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ทราบทั่วกันในภายหลัง หรือออกมาในวันที่ 29 พฤษภาคม 2557 จึงนับเป็นการกำหนดโทษทางอาญาให้มีผลย้อนหลังแก่บุคคลผู้ไม่มารายงานตัวตามคำสั่งของ คสช. ซึ่งเกิดขึ้นก่อน จึงไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำวินิจฉัยจะพบว่า หลัก “กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลังเป็นโทษ” นั้น บุคคลจะมีความผิดก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษของความผิดไว้ ดังนั้น การที่ คสช. ออกคำสั่ง คสช. ที่ 5/2557 ออกคำสั่งเรียกให้บุคคลมารายงานตัวก่อนและออกประกาศ คสช. ฉบับที่ 29/2557 เป็นการกำหนดโทษของการกระทำดังกล่าวในภายหลังและให้มีโทษอาญาย้อนหลังไปลงโทษ การกระทำของ คสช. จึงเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และขัดต่อหลักนิติธรรม (พลสิทธิ์ จิระสันติมโน, 2566) นอกจากการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่อาจเป็นการบ่งบอกได้ว่า คสช. มิได้ยึดถือหลักนิติธรรมในการปกครอง

ผ่านข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาดังกล่าว อีกการกระทำหนึ่งที่อาจเป็นการตอกย้ำได้ว่า คสช. มิได้ยึดถือหลักนิติธรรมอาจพิจารณาจากการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลอย่างไม่เสมอภาคเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน ดังปรากฏผ่านถ้อยคำจากการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของนางทัศนีย์ บูรณุปกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ในคราวเดียวกันนี้ โดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ว่า

> *“ดิฉันก็ถูกคำสั่งของ คสช. ในการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงที่สุด เพียงแค่แสดงความคิดเห็นในเรื่องร่างรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ดิฉันถูกประกาศ คสช. ที่ทำกับดิฉันซึ่งเป็นผู้หญิงคนเดียวโดยเอาไปเข้าค่ายทหาร 7 วัน ไปสอบสวน 7 วัน มีการปิดตามัดมือดิฉันเหมือนกับเป็นการข่มขู่ให้ดิฉันเกิดความกลัว หลังจากเอาดิฉันไปอยู่ในค่ายทหาร 7 วันแล้วก็ตั้งข้อหาดิฉันอีก 4 ข้อหา เอาดิฉันไปอยู่ในเรือนจำอีก 21-22 วัน ดิฉันจำตัวเลขไม่ได้ถึงจะให้ดิฉันประกันตัวออกมาแล้วตั้งข้อหาคดีดิฉันให้อุกฉกรรจ์ ไม่ว่าจะเป็นคดี 116 คดีประชามติ แต่ที่ดิฉันรับไม่ได้เลยคือคดีอั่งยี่และซ่องโจร”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

โดยคำกล่าวของนางทัศนีย์ บุรณุปกรณ์ ข้างต้นยังได้ถูกเล่าสำทับขยายความถึงปัญหาจากการที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้บังคับใช้กฎหมายโดยไม่ยึดถือหลักนิติธรรมภายใต้หลักการที่ว่า “หลักนิติธรรม” นั้น กฎหมายจะต้องบังคับใช้เป็นการทั่วไปกับบุคคลโดยเสมอภาคกัน ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับกรณีใดกรณีหนึ่งหรือกับคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ประหนึ่งว่าเป็นการใช้อำนาจออกกฎหมายเพื่อมุ่งหมายกลั่นแกล้ง ทำลายล้างบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจง ผ่านบรรดาสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านอีกหลายท่าน (สุรชัย ศรีสารคาม, ม.ป.ป) ดังเช่นคำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันที่ 16 พฤศจิกายน 2564 เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ โดยความว่า

> *“การทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวที่มีการเริ่มรณรงค์ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2559 ไปจนถึงวันที่มีการลงประชามติในวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ไม่มีวันและไม่มีทางเลยที่จะทำให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้กลายเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*

ได้เพราะในขณะที่ผู้รณรงค์คัดค้านอย่างผม หรือคนอื่น ๆ ต้องถูกสกัด ถูกขัดขวาง ถูกดำเนินคดีและถูกคุมขัง แต่กับฝ่าย กรธ. ที่ชัดเจนคือผู้ต้องการให้ร่างรัฐธรรมนูญนี้มันผ่านกลับได้รับการทุ่มงบประมาณให้ผลิตหนังสือคำอธิบายสาระสำคัญที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการชี้นำให้โหวตรับร่างรัฐธรรมนูญออกมาแจกจ่ายนับล้านฉบับ มีการเกณฑ์ครู ก ครู ข ครู ค เกณฑ์ รด. ไปเป็นผู้ช่วยรณรงค์ให้กับฝ่าย กรธ. ทั่วประเทศ ไปจนถึงการทำสื่อโฆษณาเฉพาะด้านที่อ้างข้อดีของรัฐธรรมนูญแล้วเผยแพร่ทางโทรทัศน์และทางออนไลน์" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564b)

หรืออีกคำกล่าวหนึ่งที่เป็นการสะท้อนถึงข้อสังเกตว่ารัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติออกกฎหมายมาบังคับใช้กับประชาชนโดยไม่ยึดหลักนิติธรรม อาจพิจารณาจากคำกล่าวของนายมานพ คีรีภูวดล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ในการประชุมสภาประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ที่ว่า

"ผมขอถามว่า คำสั่ง คสช. ที่ 64/2557 กับที่ 66/2557 ที่มีผลกระทบกับพี่น้องประชาชนอย่างมหาศาลโดยเฉพาะพี่น้องที่อยู่ในป่าท่านดำเนินการโดยมีเป้าหมายเจตนาเพื่อที่จะจัดการกับนายทุนจริง ๆ หรือไม่ หรือว่าหากจะดำเนินการกับนายทุนจริง ๆ แต่ทำไมภาพปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับเกิดขึ้นกับประชาชนคนยากคนจน" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ดังนั้นจากคำกล่าวของบรรดาสมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะเป็นคำกล่าวของ นายปิยบุตร แสงกนกกุล จากพรรคอนาคตใหม่ คำกล่าวของนางทัศนีย์ บูรณุปกรณ์ จากพรรคเพื่อไทย คำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม จากพรรคก้าวไกล หรือคำกล่าวของนายมานพ คีรีภูวดล จากพรรคอนาคตใหม่ดังที่ได้กล่าวยกมาข้างต้น ก็อาจเป็นการสะท้อนและยืนยันให้เห็นได้ว่า กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ยึดถือแนวคิดที่ว่ากฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายในสังคมประชาธิปไตยจะต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม (The rule of law) ผ่านการถ่ายทอดนำเสนอออกมาเป็นเรื่องเล่าที่เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงปัญหาจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ไม่ยึดหลักนิติธรรมแต่กลับใช้หลักนิติวิธี (The rule by law) มาเป็นหลักการหรือข้ออ้างในการบังคับใช้กฎหมายแทน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบรรดาประกาศและคำสั่ง คสช. หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่แปลงออกมาให้อยู่ในรูปของกฎหมายบางส่วนจะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่ก็ยังเหลือประกาศและคำสั่งเหล่านั้นอยู่อีกจำนวนหนึ่งซึ่งจะยังคงสถิตอยู่ในระบบกฎหมายไทยต่อไปหากไม่ได้มีการแก้ไขหรือยกเลิก เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560 ตามบทเฉพาะกาลมาตรา 279 ได้บัญญัติรับรองถึงความชอบด้วยกฎหมายให้กับบรรดาประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้มีผลใช้บังคับโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป แต่อย่างไรก็ดี แม้ว่าประกาศและคำสั่ง คสช. หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. จะถูกแปลงออกมาให้อยู่ในรูปของกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยและผ่านการรับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แต่กระนั้นบรรดาประกาศและคำสั่งเหล่านี้ก็ไม่อาจสลัดคาบความเป็นมรดกของระบอบเผด็จการที่มาจากการรัฐประหารไปได้ ขณะเดียวกันก็ไม่อาจที่จะให้ระบอบประชาธิปไตยอันเป็นระบอบการปกครองที่ยึดถือหลักนิติรัฐหลักนิติธรรมมายอมรับมรดกของระบอบเผด็จการเช่นนั้นได้ ฉะนั้นเพื่อให้ระบบกฎหมายของไทยเป็นไปตามครรลองและเจตนารมณ์ของกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรมโดยแท้ จึงจำเป็นต้องผลักดันหรือยกเลิกมรดกของระบอบเผด็จการเหล่านี้ให้จงได้ ดังเช่นที่นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ได้เคยกล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ไว้ว่า

> *“ตลอดช่วงเวลาของการครองอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. จำนวนมากที่มีเนื้อหาละเมิดสิทธิมนุษยชน ขัดหลักนิติธรรม ขัดหลักความยุติธรรม หรือขัดรัฐธรรมนูญโดยตัวมันเอง แต่ประกาศและคำสั่งเหล่านี้ก็ไม่มีทางที่จะขัดกฎหมายและขัดรัฐธรรมนูญได้เลย เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 279 ได้รับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายไว้ทั้งหมด แม้คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ยกเลิกประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช.หลายฉบับ แต่ก็ยังคงหลงเหลือประกาศและคำสั่งอีกจำนวนมากที่มีเนื้อหาละเมิดสิทธิมนุษยชน ขัดหลักนิติธรรมและปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน หากประกาศและคำสั่งเหล่านี้ดำรงอยู่ต่อไปย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ เศรษฐกิจ สังคมและชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ประกาศและคำสั่งเหล่านี้ยังไม่สอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลและขัดกับหลักประชาธิปไตยในขณะที่ประเทศไทยกำลังทยอยกลับเข้าสู่ภาวะปกติ มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 24 มีนาคม 2562 มาแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องคงประกาศและคำสั่งเหล่านี้ไว้ เพื่อให้ประเทศไทยได้เริ่มต้นกลับเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยและยึดมั่นในหลักนิติธรรม*

อย่างแท้จริง” (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

4.1.2 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

สำหรับการนำเสนอถึงอิทธิพลของแนวคิดที่อยู่ในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลผู้ศึกษาจะนำเสนอผ่านฐานแนวคิดทางการเมืองที่สำคัญอยู่ด้วยกัน 2 ฐานแนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งจะนำเสนอผ่านแนวคิดย่อย คือ แนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตย ในขณะที่ฐานแนวคิดที่ 2) คือ แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย จะนำเสนอผ่านแนวคิดย่อยที่ว่า แนวคิดแห่งการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ อันเป็นจะเป็นการยืนยันให้ทราบว่าแนวคิดเหล่านั้นคือตัวชุดแนวคิดหลักที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้สะท้อนออกมาผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าว

1) แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย : แนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตย

แนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตย นับเป็นแนวคิดหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้อย่างชัดเจน เพียงแต่แนวคิดดังกล่าวนี้จะต้องหยิบยืมแนวคิดประชาธิปไตยเชิงเนื้อหา (Substantive Democracy) มาอรรถาธิบายขยายความเพิ่มเติม เพื่อที่จะเป็นการทำให้เข้าใจถึงแนวคิดนี้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยแนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตยในที่นี้จะกล่าวถึงใน 2 ประเด็นโดยรวม คือ หนึ่ง แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่มิได้ให้ความสำคัญกับความชอบธรรมในเชิงกระบวนการของการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองที่จะต้องมาจากการเลือกตั้งตามอย่างแนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ (Procedural Democracy) ดังที่ได้กล่าวไปเมื่อครั้งอธิบายถึงแนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการที่สะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน สอง แนวคิดนี้จะเน้นให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผู้นำหรือการได้มาซึ่งผู้ปกครองที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นคนดี มีคุณธรรมศีลธรรมเป็นที่ตั้ง กล่าวโดยรวม คือ แนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตยถือเป็นแนวคิดที่เน้นใน

เรื่องของสาระและ “ผลลัพธ์ (Outcome)” มากกว่าการเน้นที่ตัวกระบวนการหรือเป็นการให้ความสำคัญในแง่มุมของ “คุณค่า” ที่ซ้อนอยู่ภายใต้ระเบียบและกลไกการทำงานต่าง ๆ ของระบอบประชาธิปไตย เช่น ผู้มีอำนาจใช้อำนาจไปเพื่ออะไร หากใช้อำนาจไปเพื่อขจัดการทุจริตคอร์รัปชั่น หรือเพื่อขจัดความขัดแย้งอันจะเป็นการพิทักษ์รักษาคุ้มครองประเทศชาติและประชาชน ก็ถือว่ามีความชอบธรรม เพราะปัญหาที่พบเจอในหลายประเทศ คือ รัฐที่ปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตยมักจะอิงกับรูปแบบของตัวกระบวนการที่มากจนเกินไป อาทิ มีการจัดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม มีการทำงานของผู้แทนในสภา แต่กลับไม่สามารถสร้างให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ประชาชนต้องการได้ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2562, น. 183-184) ขณะเดียวกัน หากพิจารณาจากคำวิจารณ์ของธีรยุทธ บุญมี ที่ว่า จาก 14 ตุลาคม 2516 มาถึงปัจจุบัน ประชาธิปไตยโดยรูปแบบคือประชาธิปไตยที่เป็นเฉพาะการเลือกตั้งได้มาถึงทางตัน ต้องมีการพัฒนาไปอีกขั้น คือ ประชาธิปไตยเชิงเนื้อหาหรือประชาธิปไตยที่มีแก่นสาร นั่นคือ การเพิ่มความซื่อสัตย์ สุจริต ความยุติธรรม ความอยู่ดีมีสุขและสิทธิอำนาจของประชาชน หรือการได้มาซึ่งผู้ปกครองที่เป็นคนดี มีศีลธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต และมีคุณธรรม (ธีรยุทธ บุญมี, 2555 อ้างถึงใน สิริพรรณ นกสวน สวัสดี, 2557) หรืออาจกล่าวได้ว่าในทางปฏิบัติในสังคมไทยยังใช้เรื่องประชาธิปไตยเชิงเนื้อหามาวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง แต่กลับทำการทุจริต คอร์รัปชัน และใช้อำนาจในทางมิชอบ ดังที่นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์ ได้หยิบยกประเด็นดังกล่าวนี้มาอภิปรายเมื่อครั้งที่มีการประชุมในญัตติด่วนเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 โดยได้กล่าวว่า

> *“เมื่อพูดถึงคำว่า ประชาธิปไตย คนส่วนใหญ่ยังให้คำนิยามของคำว่า ประชาธิปไตยไม่ถูกต้อง คำนิยามของคำว่า ประชาธิปไตยในสำหรับความคิดของหลายคนเป็นประชาธิปไตยเพียง 4 วินาทีที่หีบเลือกตั้ง นั่นหมายถึงเป็นประชาธิปไตยเพียงแค่ขั้นตอนในการเข้ามาสู่อำนาจหรือการเลือกตั้ง แต่ไม่พูดถึงประชาธิปไตยหลังจากที่เข้ามาสู่อำนาจแล้ว ซึ่งนั่นเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งของปัญหาประเทศไทยในปัจจุบัน ที่ผมพูดอย่างนี้ก็เพราะนั่นคือเรากำลังพูดถึงประชาธิปไตยเพียงแค่รูปแบบแต่ไม่ได้พูดถึงประชาธิปไตยในเนื้อหาสาระ ประชาธิปไตยเพียงแค่รูปแบบที่ว่าโดยที่ไม่ดูเนื้อหาสาระนั่นก็คือการเข้ามาสู่อำนาจแล้วยังต้องมีความเป็นประชาธิปไตย เราจึงได้เห็นการละเมิดอำนาจประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นจากฝ่ายบริหารที่พยายามจะทำหน้าที่เป็นฝ่ายตุลาการเสียเอง จากตัวอย่างอย่างเช่นการจัดการเหตุการณ์ความไม่สงบในหลายพื้นที่ หรือที่เราได้เห็นว่าเมื่อใดก็ตามที่ฝ่ายนิติบัญญัติต้องการที่จะทำหน้าที่เป็น*

ตุลาการเสียเองในการที่จะผ่านร่างกฎหมายซึ่งทำให้บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้รับโทษหรือพ้นโทษ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในความเห็นของผม ผมใช้คำว่าประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์แล้วเมื่อใดก็ตามที่เรามีประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์สิ่งที่จะตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้นั่นก็คือคำว่ารัฐประหาร" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

อย่างไรก็ดี แนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตยที่ได้มีการหยิบยกแนวคิดประชาธิปไตยเชิงเนื้อหามาช่วยอธิบายข้างต้นนั้น นับเป็นแนวคิดที่ปรากฏในระหว่างการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในวาระโอกาสต่าง ๆ ดังการสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดดังกล่าวนี้จากคำอภิปรายของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ในความว่า

"ผมจะไม่พูดถึงว่าการรัฐประหารมันดีหรือไม่ดีอย่างไร เพราะบางทีเวลาเราหยิบยกคำว่า เผด็จการ ขึ้นมาคำเดียว แล้วพยายามบอกว่าเผด็จการเป็นเรื่องของทหารเท่านั้น บางทีเราก็ลืมไปว่าภายใต้เสื้อคลุมประชาธิปไตยก็มีเผด็จการเช่นเดียวกัน เราอาจจะเคยได้ยินบทความในหนังสือต่างประเทศเคยเขียนถึงซอมบี ดีมอคเครซี (Zombie democracy) เป็นประชาธิปไตยแต่ไร้หัวใจ ประเทศไทยเรามีคณะปฏิวัติเกิดขึ้นมาแต่ละช่วงแต่ละเหตุการณ์มันมีเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ของการรัฐประหารในส่วนของ คสช. ด้วย คสช. เข้ามาในเดือนพฤษภาคม ปี 2557 ถ้าย้อนกลับไปดูเหตุการณ์ในขณะนั้นย้อนกลับไปดูได้ตั้งแต่ปี 2557 ย้อนกลับไปก่อนหน้านั้น 10 กว่าปี อะไรเกิดขึ้นบ้าง การรัฐประหารแต่ละครั้งก็มีเหตุผลที่มันเกิดขึ้น ถ้าไม่อยากให้เกิดขึ้นอีกต้องไม่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหาร ผมไม่เชื่อว่ารัฐประหารจะเกิดขึ้นบนสุญญากาศ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

คำกล่าวของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้ยกกล่าวมาข้างต้นนั้นยังเคยปรากฏจากการเล่าเรื่องที่สะท้อนเนื้อหาของเรื่องเล่าในทำนองเดียวกันเมื่อครั้งที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ร.อ. หญิง เดือนเต็มดวง ณ เชียงใหม่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคพลังประชารัฐ

ได้กล่าวไว้ขณะการแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในหัวข้อแต่ละพรรคมีแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างไร ในเวทีสัญจรประชันวิสัยทัศน์ “ชิงใจคนเหนือ” ณ. อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2562 ซึ่งได้กล่าวว่า

> *“ที่บอกว่ามีรัฐบาลที่เข้ามาเมื่อปี 57 (รัฐบาล คสช.) รัฐบาลนี้จริง ๆ แล้วก็ไม่อาจจะอยากเข้ามาเมื่อปี 57 แต่ที่รัฐบาลนี้ต้องเข้ามาเมื่อปี 57 มันเป็นผลพวงจากเผด็จการรัฐสภาของรัฐบาลก่อนหน้านั้น (รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) อย่างที่บอกว่า คนเราเป็น ส.ส. ส.ส. เลือกมาแล้วปุ๊ปเข้าไปจะทำอะไรก็ได้ ออกกฎหมายอย่างไรก็ได้เที่ยงคืนตีหนึ่งจะออกอย่างไรก็ได้เพราะประชาชนเลือกมาแล้ว ดิฉันเห็นต่าง ถ้าย้อนกลับไปต้นเหตุของความขัดแย้ง ต้นเหตุของการเข้ามาของรัฐบาลชุดนี้ (รัฐบาล คสช.) จนมาถึงการเลือกตั้งครั้งนี้ที่หลาย ๆ ท่านพูดถึงมันมาจากอะไร หากย้อนกลับไปเมื่อปี 46 47 สมัยมีนิรโทษกรรมสุดซอย ทำไมต้องสุดซอย ทำไมถึงเรียกเผด็จการรัฐสภาเผด็จการที่น่ากลัวที่สุด คือเผด็จการรัฐสภา จำไว้เลยค่ะอย่าให้มันกลับมาอีก เพราะมันเป็นจุดเริ่มต้นของการลงสู่เหว จุดเริ่มต้นของทุกสิ่งทุกอย่าง”* (สำนักข่าวทูเดย์, 2562a)

จากคำกล่าวทั้งสองข้างต้นนับเป็นการตอกย้ำในเรื่องของประชาธิปไตยเชิงเนื้อหาในลักษณะของการวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งแต่กลับใช้อำนาจที่ได้มาในทางมิชอบ อันเป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยหรืออาจเรียกได้ว่า นักการเมืองแม้จะมาจากการเลือกตั้งที่มีความชอบธรรมในแง่ของตัวกระบวนการได้มาซึ่งอำนาจตามวิถีทางของประชาธิปไตย แต่หากใช้อำนาจที่ตนได้มาในทางมิชอบ ไม่เคารพในหลักการของประชาธิปไตยก็ถือเป็นผู้ที่สร้างเงื่อนไขหรือเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งของผู้คนในสังคมจนนำพามาสู่การรัฐประหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังเช่นที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในหัวข้อมองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร ณ. ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ว่า

> *“เราต้องยอมรับว่าภัยคุกคามต่อระบอบประชาธิปไตย ไม่ได้เกิดขึ้นกับฝ่ายกองทัพฝ่ายเดียว มันเกิดขึ้นจากนักการเมืองที่มาในคราบประชาธิปไตยได้ถ้าไม่เคารพหลักการของประชาธิปไตย” (สำนักข่าวทูเดย์, 2562b)*

เช่นเดียวกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงปี 2556 - 2557 ก็นับเป็นเงื่อนไขประการสำคัญที่ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติจำเป็นจะต้องทำการรัฐประหารเพื่อที่จะเข้ามายับยั้ง แก้ไข บรรเทาสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจพิจารณาจากเหตุผลและความจำเป็นในการทำรัฐประหารผ่านคำแถลงการณ์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ที่ว่า “ตามสถานการณ์

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศหลาย ๆ พื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวจนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวมนั้น เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16.30 เป็นต้นไป” ซึ่งการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเช่นนี้ หากมองตามแนวคิดประชาธิปไตยเชิงเนื้อหาในเรื่องของสาระและ “ผลลัพธ์ (Outcome)” มากกว่าการมองว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามาสู่อำนาจได้อย่างถูกต้องชอบธรรมตรงตามกระบวนการประชาธิปไตยหรือไม่ ในแง่มุมนี้อาจมองได้ว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติแม้จะไม่ได้เข้ามาตามกระบวนการทางประชาธิปไตย แต่เจตนารมณ์ในการเข้ามาก็เพื่อที่ต้องการขจัดความขัดแย้งอันจะเป็นการพิทักษ์รักษาคุ้มครองประเทศชาติและประชาชนก็ถือว่ามีความชอบธรรม ซึ่งการยืนยันว่ามีความชอบธรรมจริงหรือไม่นั้นอาจพิจารณาได้จากคำกล่าวของบรรดาสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้กล่าวไว้ขณะการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในหลาย ๆ ท่านดังจะแสดงตามลำดับต่อไป นอกจากนี้ยังจะเป็นการยืนยันได้อีกต่อไปว่าบรรดาสมาชิกกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการยึดถือแนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตยมาเป็นแกนหลักในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้จริง โดยอาจพิจารณาได้จากคำกล่าวของนายศุภชัย ใจสมุทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคภูมิใจไทย ที่ได้อภิปรายเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ซึ่งได้กล่าวว่า

> *“ต้องยอมรับว่าประเทศไทยสิ่งที่เกิดขึ้นในปี 2549 ที่มีการยึดอำนาจรอบนั้น ถ้าพี่น้องประชาชนที่เห็นตอนนั้นก็จะพบว่ารถถังออกมาและมีดอกกุหลาบไปเสียบอยู่ที่ปากกระบอกรถถัง เอาแฮมเบอร์เกอร์ไปให้ผู้ยึดอำนาจ ด้วยความรู้สึกว่าประชาชนเรียกร้องให้มีการยึดอำนาจ ความจริงเป็นอย่างไรเป็นความต้องการ*

ของประชาชนหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่สิ่งหนึ่งที่หลายท่านได้อภิปรายไปก็คือมีเหตุผลอันสำคัญก็คือบ้านเมืองอยู่ในจุดที่ไม่สามารถเดินต่อไปได้ เป็นจุดอับทางการเมือง เป็นเรื่องที่การใช้กระบวนการทางรัฐสภาไม่สามารถเดินหน้าต่อไปได้ นั่นคือช่วงที่กองทัพเข้ามาดำเนินการยึดอำนาจ แน่นอนรอบที่ผ่านมาอีกรอบหนึ่ง ปี 2557 กรณีไม่แตกต่างจากสิ่งที่เคยเป็นมาในอดีตใกล้ ๆ คือปี 2549 ก็คือกองทัพต้องเข้ามาแก้ไขปัญหา ผมอยากจะถามท่านที่จะไปศึกษาเรื่องนี้ต่อถ้ามีการตั้งกรรมาธิการท่านแน่ใจหรือว่าจะไม่มีการยึดอำนาจอีกต่อไป ผมคิดว่าถ้าเราไม่สร้างเงื่อนไขให้เกิดขึ้นจนกองทัพมีช่องว่างเข้ามายึดอำนาจ ผมไม่เชื่อว่ากองทัพจะเข้ามายึดอำนาจ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

หรือคำกล่าวของนางทัศนียา รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครราชสีมา พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ในความว่า

"ท่านไม่เคยบอกพี่น้องประชาชนเลยว่าทำไมถึงต้องมี คสช. ท่านพูดเพียงครึ่งเดียว ท่านไม่เคยบอกเลยว่าในปี 2557 เกิดอะไรขึ้นสังคมแตกแยกแค่ไหน แบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็น 2 ข้างอย่างชัดเจนลามไปถึงครอบครัว การเมืองท่านก็คงนึกออกขณะนั้นยังรุนแรงจนกระทั่งลากกันประชุมไปถึงตีสามตีสี่ แล้วอีกขณะหนึ่งก็ออกไปลงสู่ท้องถนน ที่สำคัญคือสถาบันพระมหากษัตริย์ถูกจาบจ้วงอย่างกว้างขวางเห็นได้ชัดทั้งใต้ดินและบนดิน ซึ่งถูกดำเนินคดีอยู่ในขณะนี้มากมาย นี่คือที่มาของการเกิด คสช. และเพื่อให้บ้านเมืองสงบและเดินหน้าได้ ก็จึงต้องมีการออกคำสั่งต่าง ๆ นานาที่ได้กล่าวถึง ซึ่งในการออกคำสั่งนั้นถ้าท่านดูไม่ใช่ว่า คสช. เขานึกอยากออกก็ออกเขาก็มีขึ้นตอนมีกระบวนการในการออกนั่นคือส่วนราชการเป็นผู้เสนอให้ คสช. นั้นออกคำสั่งเมื่อเขาเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้หรือว่าแก้ปัญหาได้ไม่ทันท่วงที แต่ทั้งนั้นทุกฉบับท่านดูจะเห็นว่าคำสั่ง คสช. จะยึดเอาประชาชนเป็นหลักจากผลกระทบก็ดีหรือว่า จากประเทศชาติก็ดี เขายึดตรงนี้" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ซึ่งคำกล่าวของนางทัศนียา รัตนเศรษฐ ที่กล่าวถึงความจำเป็นของการเข้ามาสู่อำนาจของ คสช. กับเหตุผลในการออกคำสั่งต่าง ๆ ของ คสช. ยังถูกเล่าสำทับในทำนอง

เดียวกันในวาระโอกาสเดียวกัน ดังปรากฏจากคำกล่าวของนายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังประชารัฐ ที่ว่า

> *"เราคงจำกันได้นะครับว่าก่อนที่จะมีการยึดอำนาจบ้านเมืองของเรามีการประท้วง มีการเดินขบวนกันเต็มท้องถนน รัฐบาลในขณะนั้นไม่สามารถบริหารราชการได้ จนนายกรัฐมนตรีต้องยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งและผลเป็นอย่างไรครับความขัดแย้งทางการเมืองที่ยังต่อเนื่องมาก็ทำให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ จัดการเลือกตั้งไม่ได้เมื่อจัดการเลือกตั้งไม่ได้ไม่มีรัฐบาล ประเทศเดินหน้าไม่ได้บ้านเมืองวุ่นวายสับสน ผมคิดว่าเป็นทางออกเดียวแล้วที่ต้องให้ท่าน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เข้ามายึดอำนาจและแก้ไขปัญหาของบ้านเมือง คืนความสงบสุขให้กับประเทศไทยของเราอย่างที่เราเห็นกันมา 5 ปีที่ผ่านมาจนถึงวันนี้นะครับ"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

> *"การศึกษาผลกระทบจากคำสั่ง คสช. ทั้งหมดโดยเหมารวม ซึ่งผมคิดว่ามันอาจจะไม่เป็นธรรมกับการพิจารณาในเรื่องนี้ เพราะว่าถ้าเรามีอคติและมีความคิดที่ไม่ชอบทหาร หรือไม่เห็นด้วยกับ คสช. แล้วเหมารวมว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ คสช. ทำในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาจะไม่ดีทั้งหมดผมว่าไม่เป็นธรรม เช่นเดียวกันครับ ผมอาจจะไม่ชอบพรรคการเมืองบางพรรคไม่ชอบนักการเมืองบางคน เพราะว่ามีอุดมการณ์มีความคิดที่แตกต่างกัน แต่ผมก็ไม่ได้หมายความว่าผมจะไม่เห็นด้วยกับทุก ๆ เรื่องที่ท่านทำ ถ้าบางเรื่องบางพรรคการเมือง นักการเมืองบางท่านทำสิ่งที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง ผมก้พร้อมที่จะสนับสนุน เพราะฉะนั้นเราต้องดูที่เนื้อหาสาระ ไม่ใช่ดูที่ว่ามีคำว่าทหาร มีคำว่ามิลิทารี (Military) แล้วผิดทั้งหมด เพราะว่าคำสั่ง คสช. ถ้าเราเอามาตรวจสอบจริง ๆ มันเป็นคำสั่งที่มีประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ที่มีปัญหามันมีไม่กี่เรื่องหรอก"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ดังนั้นการเข้ามาสู่อำนาจทางการเมืองของรัฐบาล คสช. แม้ว่าจะไม่ผ่านกระบวนการการเลือกตั้งตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หากแต่การเป้าหมายหรือสาระสำคัญหลักของการเข้ามาสู่อำนาจของรัฐบาล คสช. ก็เพื่อต้องการจะขจัดความขัดแย้งหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นดังที่สมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลข้างต้นได้กล่าวไปนั้น อีกคำกล่าวหนึ่งที่เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงแนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตยบนฐานแห่งการหยิบยืมแนวคิดประชาธิปไตยเชิงเนื้อหามาอธิบายในระหว่างการผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ของสมาชิกพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ก็อาจพิจารณาจากคำกล่าวยืนยันถึงแนวคิดดังกล่าวนี้ผ่านถ้อยคำอภิปรายของนายสนอง เทพอักษรณรงค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ พรรคภูมิใจไทยที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ในความว่า

> *"บางครั้งเราต้องยอมรับในความเป็นจริงว่า การใช้อำนาจในทางปฏิวัตินั้นเป็นอำนาจเด็ดขาด ผลงานที่ออกมาต้องยอมรับว่ารัฐบาลในปัจจุบันทำไม่ได้หลายอย่าง แต่เมื่อมีอำนาจปฏิวัติเขาสามารถทำได้ สิ่งที่ดีก็มีครับ สิ่งที่ไม่ดีก็มี เพราะฉะนั้นถ้าจะศึกษาเรื่องนี้ กรรมาธิการจะตั้งหรือไม่ก็ตาม ถ้าตั้งต้องศึกษาให้รอบด้าน เราอย่าไปมองเหรียญด้านเดียว อย่าไปมีความคิดในทางลบว่าการปฏิวัติรัฐประหารนั้นจะชั่วร้ายเสมอไป บางครั้งการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม ขาดธรรมาภิบาลใช้อำนาจเกินขอบเขตนั้นจะยิ่งร้ายกว่าการปฏิวัติรัฐประหารอีก"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ซึ่งคำกล่าวของนายสนอง เทพอักษรณรงค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ พรรคภูมิใจไทย อาจสรุปให้เห็นถึงแนวคิดนี้ได้อย่างครอบคลุมชัดเจนที่สุด สามารถพิจารณาได้จากคำกล่าวของนาย กษิดิ์เดช ชุติมันต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานครพรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ว่า

> *"การปกครองบ้านเมืองในทางรัฐศาสตร์มีนิยามที่สั้นมาก คือการปกครองบ้านเมืองอย่างไรก็ได้ที่ประชาชนจะมีความสุข อันนี้สั้นมากเลย ฉะนั้นไม่ว่าจะปกครองระบอบไหนก็ตามแต่ถ้าส่งผลให้ประชาชนในประเทศมีความอยู่ดีกินดีและมีความสุข ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบอบอะไรก็ตามนอกเหนือจากระบอบประชาธิปไตยก็สามารถทำได้"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

และถ้อยคำของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้อภิปรายไว้ในญัตติเดียวกันกับนายนายกษิดิ์เดช ชุติมันต์ โดยว่า

> *"แม้คำพูดว่า สังคมใดที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการไม่เจริญ อย่าลืมประเทศจีนก็มาจากการยึดอำนาจโดยคอมมิวนิสต์และปกครองถึงปัจจุบัน*

เศรษฐกิจเป็นอย่างไร บางประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ประชาธิปไตยก็ไม่เหมือนกัน ทุกประเทศมีทุกรูปแบบ เพราะฉะนั้นมองจากความเป็นจริง มองจากคุณธรรมทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองด้วยนี่คือความจริงครับ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

2) แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย : แนวคิดการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์

คำว่า "รัฏฐาธิปัตย์" ถือเป็นคำที่ใช้ขนานนามกับผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศและมีฐานะที่เป็นใหญ่สุดในแผ่นดิน อำนาจของรัฏฐาธิปัตย์จะมีลักษณะสมบูรณ์ กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดทั้งในทางนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ จะเป็นขององค์รัฏฐาธิปัตย์ รัฏฐาธิปัตย์จะกระทำการสิ่งใดไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมหรืออาศัยอ้างอิงว่าได้รับมอบอำนาจมาจากผู้ใด ความสัมบูรณ์ของอำนาจเช่นนี้ จึงส่งผลให้รัฏฐาธิปัตย์จะออกคำสั่งใด ๆ เพื่อบังคับใช้กับไพร่ฟ้าประชาชนในประเทศตนไม่ว่าจะวาระโอกาสใดหรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ย่อมที่จะกระทำได้เป็นธรรมดา ไม่เท่านั้นหากผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่มาจากรัฏฐาธิปัตย์แล้ว ผู้นั้นก็จะต้องได้รับการลงโทษตามที่คำสั่งนั้นกำหนด เนื่องจากอำนาจในการลงโทษก็เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจสูงสุดสมบูรณ์ของรัฏฐาธิปัตย์เช่นเดียวกัน เหตุนี้จึงส่งผลให้คำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ไม่ว่าจะใช้ชื่อใดก็ย่อมมีผลเป็น "กฎหมาย" (ชัน วา สุดตา, 2559) เช่นเดียวกันในประเทศไทยก็มีการยอมรับกันเป็นการทั่วไปว่า เมื่อคณะผู้ยึดอำนาจสำเร็จย่อมเป็นรัฏฐาธิปัตย์ ดังปรากฏจากคำพิพากษาฎีกา 45/2496 ที่ว่า "ข้อเท็จจริงได้ความว่าใน พ.ศ. 2490 คณะรัฐประหารได้ยึดอำนาจการปกครองประเทศได้เป็นผลสำเร็จ การบริหารประเทศชาติในลักษณะเช่นนี้ คณะรัฐประหารย่อมมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข ยกเลิกและออกกฎหมายตามระบบแห่งการปฏิวัติเพื่อบริหารประเทศชาติต่อไป มิฉะนั้นประเทศชาติจะตั้งด้วยความสงบไม่ได้ ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490 จึงเป็นกฎหมายอันสมบูรณ์" หรือคำพิพากษาฎีกา 1662/2505 ที่ว่า "เมื่อคณะปฏิวัติได้ทำการยึดอำนาจปกครองประเทศได้เป็นผลสำเร็จ หัวหน้าคณะปฏิวัติย่อมเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบ้านเมือง ข้อความใดที่หัวหน้าคณะปฏิวัติสั่งบังคับ ประชาชนก็ต้องถือว่าเป็นกฎหมาย แม้พระมหากษัตริย์จะมิได้ทรงตราออกมาด้วยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎรหรือสภานิติบัญญัติของประเทศก็ตาม ก็ถือเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในการปกครองในลักษณะเช่นนั้นได้" (กล้า สมุทวณิช, 2566) ซึ่งถือเป็นบรรทัดฐานว่า ผู้ที่ยึดอำนาจการปกครองประเทศสำเร็จย่อมเป็นรัฏฐาธิปัตย์ เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ ทำอะไรก็ไม่มีความผิด จะออกประกาศหรือคำสั่งใด

มาบังคับกับประชาชนก็ย่อมที่จะกระทำได้ เช่นเดียวกับการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติก็ได้ใช้อำนาจในฐานะรัฏฐาธิปัตย์ ออกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวนมากเพื่อใช้ในการควบคุมประเทศ จนทำให้รัฐธรรมนูญ 2550 สิ้นสุดลง ทั้งยังมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกและออกมาตรการต่าง ๆ ในการจำกัดสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ดังเช่น การเรียกบุคคลให้มารายงานตัวตามประกาศ คสช. ฉบับที่ 13/2557 การสั่งห้ามชุมนุมทางการเมืองตามประกาศ คสช. ฉบับที่ 7/2557 และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 หรือการให้ดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหารตามประกาศ คสช. ฉบับที่ 37/2557 ประกาศ คสช. ฉบับที่ 38/2557 ประกาศ คสช. ฉบับที่ 50/2557 (นพพล อาชามาส และคณะ, 2562, น. 12-13) เป็นต้นนั้นก็ถือเป็นการใช้อำนาจรัฏฐาธิปัตย์ออกประกาศและคำสั่งเหล่านั้นขึ้นบังคับใช้และมีฐานะเป็นกฎหมาย ซึ่งปรากฏได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 3578/2560 โดยเป็นคำพิพากษาจากกรณีที่จำเลยถูกฟ้องในข้อหาฝ่าฝืนไม่มารายงานตัวตามคำสั่งและประกาศ คสช. โดยจำเลยโต้แย้งว่า คสช. ผู้ออกคำสั่งดังกล่าวนั้นยังไม่มีฐานะเป็นรัฏฐาธิปัตย์ ที่จะมีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งมาใช้บังคับให้จำเลยไปรายงานตัวได้ และการที่จำเลยไม่ไปรายงานตัวเป็นการใช้สิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่า “ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่ามีการต่อต้านจากประชาชน การยึดอำนาจการปกครองครั้งนี้จน คสช. ไม่อาจบริหารประเทศได้แต่อย่างใด ส่วนที่อ้างว่าจะต้องมีรัฐธรรมนูญมายกเว้นความผิดหรือมีพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์มารับรองฐานะของ คสช. นั้นเป็นเพียงความเข้าใจของจำเลยเอง” ดังนั้น “ข้อเท็จจริงฟังได้ดังวินิจฉัยข้างต้นแล้วว่าการยึดอำนาจการปกครองประเทศเป็นผลสำเร็จแล้ว คสช. เป็นรัฏฐาธิปัตย์จึงย่อมมีอำนาจออกประกาศและคำสั่งให้จำเลยมารายงานตัวต่อ คสช. และสิทธิของจำเลยตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ได้ยกเลิกไปแล้วนับแต่เวลาที่ คสช. ประกาศให้สิ้นสุดลง ยกเว้นบทบัญญัติในหมวด 2 ว่าด้วยพระมหากษัตริย์ จำเลยจึงไม่อาจอ้างสิทธิตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้อีก” เหตุนี้จึงเป็นการยืนยันได้ว่า การใช้อำนาจของหัวหน้า คสช. ตามคำพิพากษาข้างต้นถือเป็นการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ในตัวเมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติยึดอำนาจสำเร็จ (กล้า สมุทวณิช, 2566) อย่างไรก็ดีแนวคิดแห่งการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ที่สะท้อนออกมาในระหว่างการผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมือง

รัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการผลักดันนโยบายผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร อาทิ การพิจารณาร่างกฎหมายอยู่ 2 ฉบับ คือ หนึ่ง เมื่อครั้งการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คน เป็นผู้เสนอ สอง เมื่อครั้งการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... หรือ การพิจารณาในญัตติด่วนเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรอยู่ 2 ครั้ง คือ หนึ่ง การพิจารณาในญัตติเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 และ สอง การพิจารณาในญัตติเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต ตลอดจนการผลักดันหรือการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองรัฐบาลในวาระโอกาสต่าง ๆ นั้น ได้มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้กล่าวเล่าเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดแห่งการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ผ่านการนำเสนอนโยบายดังกล่าวนี้อยู่เพียง 1 ครั้งผ่านถ้อยคำยืนยันแนวคิดนี้จากคำกล่าวเล่าเรื่องของสมาชิกเพียง 2 ท่าน คือ ถ้อยคำอภิปรายของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วนเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ดังความว่า

> *“มีคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งมีการหยิบยกมาพูดกันหลายครั้ง เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 45/2496 ซึ่งวางแนวไว้ว่าการที่คณะรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองได้สำเร็จนั้น คณะรัฐประหารย่อมมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข ยกเลิก และออกกฎหมายตามระบบแห่งการปฏิวัติเพื่อบริหารประเทศชาติต่อไปได้ มิฉะนั้นประเทศชาติจะตั้งอยู่ด้วยความสงบไม่ได้ ในตอนนั้นก็วินิจฉัยว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่เขาฟ้องกันคือปี 2490 จึงเป็นกฎหมายอันสมบูรณ์ การแต่งตั้งให้ผู้ใดเป็นรัฐมนตรีในตอนนั้นก็ย่อมเป็นการชอบด้วยครับ ความหมายนี้คือมีการวางแนวทางในการยึดอำนาจการปกครองคณะรัฐประหารย่อมเป็นรัฏฐาธิปัตย์ การออกประกาศ คำสั่งทั้งหลายถือว่าเป็นกฎหมายด้วยเช่นเดียวกับคำพิพากษาฎีกาที่ 1662/2505 มีนักวิชาการไปวิพากษ์วิจารณ์ไว้ครับ แต่ก็ไม่มีผลที่จะไปเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงต้องยอมรับในสภานี้ก็เดินด้วย`

> *แนวทางนี้เช่นเดียวกันว่า ประกาศและคำสั่งต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นกฎหมาย"* (สำนักรายงาน การประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

และอีกถ้อยคำหนึ่ง คือ ถ้อยคำอภิปรายของนางทัศนียา รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระกาสเดียวกับที่นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย ได้อภิปรายมาข้างต้น โดยนางทัศนียา รัตนเศรษฐ ได้กล่าวไว้ว่า

> *"วันนั้น คสช. เขาออกคำสั่งเพื่อแก้ไขปัญหา เมื่อสถานภาพความน่าเชื่อถือกระเตื้องขึ้นคำสั่งนั้นก็ยกเลิกไป แล้วที่สำคัญเกือบ 40 ฉบับ 39 ฉบับท่านประธานที่ยกเลิกไปตาม คสช. เมื่อมีการเลือกตั้ง นี่เป็นตัวอย่างที่เห็นว่าคำสั่งของ คสช. นั้นไม่ใช่สิ่งเลวร้ายอย่างที่ท่านพูดกันมามากมาย ส่วนดีเยอะแยะท่านไม่เอามาพูดแล้วที่สำคัญเหลือ 50 ฉบับเท่านั้นที่ยังใช้อยู่ทุกวันนี้ แล้ว 50 ฉบับนี้ที่มันต้องใช้เพราะมันมีสถานะเป็นกฎหมาย"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ดังนั้นคำกล่าวทั้งสองข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงการยึดแนวทางคำพิพากษาของศาลฎีกาเกี่ยวกับการรับรองถึงการที่คณะรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองได้สำเร็จนั้น คณะรัฐประหารย่อมเป็นรัฏฐาธิปัตย์ การออกประกาศและคำสั่งต่าง ๆ ของคณะรัฐประหาร รวมถึงการออกประกาศ คำสั่ง คสช. คำสั่งหัวหน้า คสช. ภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ได้สำเร็จย่อมมีสถานะเป็นกฎหมาย แน่นอนว่าเมื่อเป็นกฎหมายแล้วจึงไม่อาจปฏิเสธได้ด้วยเหตุผลใดที่จะไม่ยอมรับต่อการบังคับใช้ของประกาศและคำสั่ง คสช. หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. เหล่านั้นได้อีก เพราะถือว่าคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์คือกฎหมาย

4.2 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ในการนำเสนอถึงองค์ประกอบของเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าภายใต้การผลักดันนโยบายดังกล่าวกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการสร้างเรื่องเล่าและถ่ายทอดนำเสนอออกมาโดยการเล่าเรื่องต่อนโยบายนี้เป็นอย่างไร ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการค้นพบว่าการสร้างเรื่องเล่าที่สะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการปรากฏผ่านเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นการสื่อสารต่อสาธารณะในวาระโอกาสต่าง ๆ นั้น ได้ปรากฏให้เห็นว่า องค์ประกอบของเรื่องเล่า ไม่ว่าจะเป็นการ

ให้ฉากหลังหรือบริบท ตัวละคร โครงเรื่อง และการแสดงถึงชุดคุณค่าศีลธรรมของเรื่องเล่าที่ถูกสื่อสารให้ความหมายจากผู้สร้างเรื่องเล่าของกลุ่มพรรคการเมืองทั้ง 2 ฝ่ายนั้นล้วนมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งจะแสดงให้เห็นในตาราง 2 ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะได้อรรถาธิบายขยายความเพิ่มเติมให้เห็นถึงรายละเอียดในส่วนขององค์ประกอบของเรื่องเล่าโดยยึดข้อค้นพบตามตาราง 2 เป็นลำดับต่อไป

ตาราง 2 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

องค์ประกอบเรื่องเล่า	**พรรคการเมืองฝ่ายค้าน**			**พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล**		
ฉากหลังหรือบริบท	บริบททางการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจ			บริบททางการเมืองประชาธิปไตยที่มีปัญหาในระดับบุคคล กล่าวคือ นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งมีการทุจริตและประพฤติมิชอบ		
ตัวละคร	**พระเอก**	**ตัวร้าย**	**เหยื่อ**	**พระเอก**	**ตัวร้าย**	**เหยื่อ**
	ส.ส. ที่ลงมติและพรรคการเมืองที่เห็นด้วยกับการยกเลิกมรดกของ คสช. และยุติการสืบทอดอำนาจ	คณะรัฐประหารและผลพวงจากการใช้อำนาจอาทิ บรรดาประกาศและคำสั่งของ คสช.	ประชาชนและประชาธิปไตย	คณะรัฐประหารและประกาศและคำสั่ง คสช. ที่เข้ามากอบกู้ปัญหา	นักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่ใช้อำนาจในทางมิชอบ	ประชาชน
โครงเรื่อง	การต่อสู้กันระหว่างการเมืองบนฐานการเลือกตั้งของประชาชนกับการเมืองที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง			การรัฐประหารคือการเข้ามาเพื่อแก้ไขวิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นจากนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้ง		
ฐานคุณค่าทางศีลธรรม	การหยุดวงจรการรัฐประหารการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นจริง			คุณูปการของคณะรัฐประหารในการแก้ไขวิกฤตปัญหาบ้านเมือง		

4.2.1 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

1) ฉากหลังหรือบริบท (Setting or Context)

ฉากหลังหรือบริบทถือเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของเรื่องเล่า ที่จะทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจถึงความเป็นมาเป็นไปตลอดจนความหมายที่แท้จริงของเรื่องเล่านั้น ๆ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยฉากหลังนั้นอาจจะเป็นฉากหลังหรือบริบทในด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางวัฒนธรรม สภาพทางกฎหมาย หรือสภาพทางด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เฉกเช่นเดียวกับในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ทางฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้สื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่อง ทั้งที่เป็นการสื่อสารผ่านเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นการสื่อสารต่อสาธารณะในวาระโอกาสต่าง ๆ นั้น ได้ปรากฏให้เห็นถึงการเล่าเรื่องโดยการให้ฉากหลังหรือบริบทของเรื่องเล่าต่อนโยบายดังกล่าวนี้ ในเรื่องของภาพบริบททางการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจ กล่าวคือ เป็นการสื่อสารเล่าเรื่องทางนโยบายที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงฉากหลังของการเมืองในระดับโครงสร้างประชาธิปไตยบนฐานแห่งการมองเห็นภาพการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจระหว่างผู้ที่มีชุดความคิดทางการเมือง 2 รูปแบบ คือ รูปแบบหนึ่งมองการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจว่า อำนาจทางการเมืองนั้นจะต้องมีฐานที่มาจากประชาชน กับอีกรูปแบบหนึ่งที่มองการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจว่า อำนาจทางการเมืองเป็นเรื่องอำนาจของชนชั้นนำที่ไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนเพียงอย่างเดียวก็ได้ โดยชุดความคิดทางการเมืองทั้ง 2 รูปแบบที่มองการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจที่แตกต่างกันเช่นนี้นับเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ที่ฝ่ายหนึ่งก็มีความต้องการที่จะปรับโครงสร้างอำนาจเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้อำนาจในทางการเมืองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ก็ต้องมาสะดุดลงด้วยความพยายามในการลดทอนอำนาจของการเมืองบนฐานประชาชนที่มาจากการเมืองของชนชั้นนำที่ต้องการจะทำให้อำนาจดังกล่าวนั้นสถิตอยู่กับแวดวงของชนชั้นนำเป็นหลักเอง ดังการปรากฏภาพของการเมืองไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาว่า ในบางช่วงเราอาจจะรับรู้ถึงความพยายามในการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีการแสดงออกผ่านการร่างรัฐธรรมนูญ การลงประชามติ มีการเลือกตั้ง แต่ท้ายที่สุดภาพของการเมืองไทยก็มักที่จะวนกลับมาสู่วังวนของการรัฐประหารอยู่ดี ดังเช่น การรัฐประหารที่เกิดขึ้นมาในอดีตหลาย ๆ ครั้ง หรือการรัฐประหารครั้งล่าสุดโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งทั้งหมดนี้นับเป็นภาพของความพยายามตัดตอน ลดทอนพลังของการเมืองบนฐานจากประชาชนไม่ให้มีพลังชี้นำสังคม หากแต่เป็น

ความต้องการให้อำนาจหรือพลังชี้นำสังคมไปอยู่กับคณะรัฐประหารอันเป็นชนชั้นนำบางคน บางกลุ่มที่ไม่ได้มีฐานอำนาจมาจากประชาชนหรือมาจากการเลือกตั้ง ไม่เท่านั้นในบางครั้งแม้ว่าคณะรัฐประหารจะหมดอำนาจลงในเวลาต่อมา แต่ผลพวงทั้งหลายที่คณะรัฐประหารได้สร้างขึ้นมาก็หาได้สิ้นสุดลงไปตามคณะรัฐประหารนั้นไม่ ดังเช่นการปรากฏของประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และ คำสั่งหัวหน้า คสช. อันเป็นกฎหมายที่ออกมาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติก็หาได้สิ้นผลลงไปตามเมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติหมดอำนาจลงไม่ เพราะในมาตรา 279 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังคงบัญญัติรับรองความชอบด้วยกฎหมายของประกาศและคำสั่งของ คสช. เหล่านั้นต่อไป นอกจากนี้ คสช. ยังได้วางกลไกแฝงไว้ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อีก อาทิ การวางกลไกให้มีวุฒิสมาชิก 250 คนที่มาจากการเลือกของ คสช. โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปีตามมาตรา 269 และวุฒิสมาชิกทั้งหมดยังสามารถลงคะแนนเสียงคัดเลือกบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้อีกด้วย (นพพล อาชามาส และคณะ, 2562, น. 9) ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้ได้ถูกสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อาทิ นายวิสาร เตชีราวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย พรรคเพื่อไทย นำมาอภิปรายในเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 โดยได้กล่าวว่า

> *“รัฐธรรมนูญ 2560 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีแผนการก่อการรัฐประหารอย่างแน่นอน โครงสร้างของรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการถ่ายทอดอำนาจไว้อย่างชัดเจนจาก คสช. ท่านจะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะมีเผด็จการรัฐสภา การแต่งตั้ง ส.ว. ให้มีอำนาจเท่ากับ ส.ส. มีบทเฉพาะกาลให้ ส.ว. สามารถเลือกนายกรัฐมนตรีได้ และองค์กรอิสระท่านก็แต่งตั้ง”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

เช่นเดียวกับคำอภิปรายของนายวิสาร เตชีราวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย พรรคเพื่อไทย ก็ยังมีการตอกย้ำถึงเนื้อหาในทำนองเดียวกันซึ่งได้ปรากฏเนื้อหาผ่านเพจเฟซบุ๊กของพรรคก้าวไกลในประเด็นเกี่ยวกับการเสนอแก้รัฐธรรมนูญ ปิดสวิตซ์ ส.ว. เริ่มต้นล้างมรดกบาปรัฐประหาร เปิดทางร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2563 ในความว่า

"รัฐธรรมนูญ 2560 ได้เพิ่มวิธีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ยุ่งยากมากขึ้น และ ส.ว. คือตัวแปรสำคัญในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดย ส.ว. ตามมาตรา 269 ก็มาจากการเลือกของ คสช. ซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนและไม่ได้มีจุดยืนยึดโยงกับประชาชน ทำให้ขาดความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตย และกลายเป็นสถาบันทางการเมืองที่เป็นกลไกการสืบทอดอำนาจของ คสช. ทั้งยังเป็นอุปสรรคขัดขวางและเป็นการบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยที่ลงหลักปักฐานในประเทศไทย ขณะเดียวกันการเขียนรับรองให้ประกาศ คสช. ชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา 279 ที่ไม่เพียงแต่เป็นการรับรองแค่ประกาศคำสั่งเท่านั้น แต่ยังรับรองไปถึงการกระทำที่เกี่ยวเนื่องด้วย จึงทำให้การใช้อำนาจของ คสช. อยู่เหนือรัฐธรรมนูญ จึงต้องทำการยกเลิกมาตรานี้" (ก้าวไกลของประชาชน - Move Forward, 2563)

ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าผลพวงหรือกลไกทั้งหลายที่เกิดขึ้นในยุครัฐบาล คสช. ก็ยังคงอยู่ต่อไปตราบใดที่ยังไม่ได้มีการแก้ไข หรือยกเลิก ทั้งนี้การจะยืนยันได้ว่าบริบทหรือฉากหลังของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ประกอบไปด้วย พรรคอนาคตใหม่หรือพรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย มีเรื่องเล่าทางนโยบายเกี่ยวกับภาพบริบทของการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจดังที่กล่าวมาข้างต้นจริง อาจพิจารณาได้จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้กล่าวไว้ในวาระโอกาสต่าง ๆ ดังเช่น คำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้มีการอธิบายเกี่ยวกับภาพของการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจไว้เมื่อครั้งได้นำเสนอนโยบาย "ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร สร้างการเมืองแบบใหม่ เจ้านายคือประชาชน" เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ผ่านเพจเฟซบุ๊กพรรคอนาคตใหม่ว่า

"ทำไมประเทศไทยจึงตกอยู่กับวงจรรัฐประหารเช่นนี้ ทำไมเราไม่สามารถพัฒนาประเทศประชาธิปไตยออกไปได้ นั่นเป็นเพราะเมื่อไรก็ตามที่ประชาชนได้กลายเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุดและได้แสดงออกซึ่งเจตจำนงของตนเองผ่านวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การใช้เสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเอง เมื่อนั้นชนชั้นอนุรักษ์นิยมก็จะดูว่าเมื่อไรที่เขาไม่สามารถควบคุมได้เมื่อเห็นประชาชนเดินเข้าคูหาเลือกตั้ง ชนชั้นอนุรักษ์นิยมไม่สามารถควบคุมผลการออกเสียงประชามติได้ แต่ถ้าเขายังอยากจะควบคุมเขาจะทำอย่างไร ชนชั้นอนุรักษ์นิยมก็ต้องสร้างสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อเหนี่ยวรั้งการตัดสินใจของประชาชน เราพบเห็นตั้งแต่การตั้งวุฒิสภา

ที่มาจากการแต่งตั้ง เราพบเห็นองค์กรอิสระที่มาจากการแต่งตั้ง เราพบเห็นองค์กรตุลาการ ทั้งหมดนี้เข้ามาใช้อำนาจในนามของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แต่เอาเข้าจริง ๆ แล้ว องค์กรเหล่านี้ต้องการเข้ามาเหนี่ยวรั้งการตัดสินใจของประชาชนเท่านั้นยังไม่พอชนชั้นอนุรักษ์นิยมต่าง ๆ ยังมีการบั่นทอนบอนไซอำนาจของประชาชนลง ลดทอนความชอบธรรมของการเลือกตั้งลง หรือพยายามลดทอนการตัดสินใจของประชาชนลงด้วยการทำให้การเลือกตั้งเป็นเรื่องสกปรก การเมืองเป็นเรื่องสกปรก มีแต่ความขัดแย้ง นักการเมืองมีแต่พวกคนไม่ดี นี่จึงเป็นการทำลายการเมือง การทำลายนักการเมือง และไม่ใช่วิถีทางที่จะช่วยพัฒนาประชาธิปไตยของไทยได้ แต่จะไม่มีอะไรที่จะขวางกงล้อพัฒนาการของประชาธิปไตยที่กำลังเดินรุดหน้าต่อไปเมื่อประชาชนตื่นรู้มากขึ้น อะไรก็หยุดยั้งเจตจำนงของประชาชนไม่ได้ นี่จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ชนชั้นอนุรักษ์นิยมจำเป็นอย่างยิ่งถ้าหากเขาต้องการจะหยุดยั้งการตัดสินใจของประชาชน หยุดยั้งพัฒนาการของประชาธิปไตยที่เราก่อร่างสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่หากวิธีการต่าง ๆ ไม่สามารถหยุดยั้งพัฒนาการของประชาธิปไตยได้ อาวุธสุดท้ายที่เขาเลือกใช้ คือ การรัฐประหาร" (อนาคตใหม่ - Future Forward, 2561)

จากคำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ข้างต้น จึงเป็นการยืนยันได้ว่า ชนชั้นนำหรือคณะรัฐประหารมีความพยายามที่ต้องการจะทำให้อำนาจของตนหยั่งรากคงอยู่ต่อไปหรือแฝงไว้กับระบบโครงสร้างทางการเมืองประชาธิปไตยปกติให้มากที่สุด ขณะเดียวกันหากเห็นว่าพัฒนาการของประชาธิปไตยบนฐานที่มาจากประชาชนมีการเดินหน้าไปเกินกว่าที่พวกเขาควบคุมอยู่ความพยายามในการหยุดยั้งลดทอนอำนาจของประชาชนจึงถูกกลืนทิ้งไปกับการรัฐประหารโดยชนชั้นนำที่อ้างเหตุผลต่าง ๆ นานา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง หรือการเข้ามาเพื่อแก้วิกฤตทางการเมือง แต่กระนั้นในฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านกลับไม่เชื่อคำกล่าวอ้างของคณะรัฐประหารเช่นนั้น หากแต่มองว่านี่เป็นความพยายามในการแย่งอำนาจจากประชาชนและการทำลายประชาธิปไตยเพื่อให้อำนาจดังกล่าวนั้นกลับไปอยู่กับกลุ่มชนชั้นนำหรือคณะรัฐประหารเสียเอง ดังจะหยิบยกคำกล่าวของนายจิรวัฒน์ อรัณยกานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ในความว่า

"การรัฐประหาร คือ ความพยายามที่จะเข้าสู่อำนาจทางการเมือง เมื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองแล้วก็ต้องการที่จะรักษาอำนาจทางการเมือง รวมถึงทำ

อย่างไร ที่จะสืบทอดอำนาจทางการเมืองนั้นต่อไป ดังนั้นคณะรัฐประหารก็จะพยายามที่จะเข้ามาแทรกแซงโครงสร้างสถาบันทางการเมืองของไทย เช่น การเข้าไปแทรกแซงหรือพยายามที่จะสร้างพรรคการเมืองขึ้นมาเพื่อรักษาฐานอำนาจ การเข้าไปแทรกแซงหรือสร้างฐานอำนาจในองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ คือ วุฒิสภา" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ทั้งนี้กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านมีความเชื่อว่ากลุ่มชนชั้นนำไม่เคยมองว่าอำนาจในประเทศนี้เป็นของประชาชนหากแต่มองว่าอำนาจเป็นของกลุ่มอภิสิทธิ์ชน ดังที่นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ได้กล่าวไว้ในเวทีเสวนาภายใต้หัวข้อทิศทางการเมืองไทยภายใต้รัฐบาลใหม่ การเมืองของความหวังหรือจุดเริ่มต้นของวิกฤตครั้งใหม่ ในงาน 70 ปี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562 ว่า

"ต้นตอของปัญหาสังคมไทย มันบอกเราไม่ได้ว่าอำนาจสูงสุดในประเทศนี้เป็นของใคร ฝั่งหนึ่งก็ยืนอย่างหนักแน่นว่าอำนาจในประเทศนี้เป็นของประชาชน ขณะเดียวกันก็มีอีกฝั่งหนึ่งซึ่งมีผู้สนับสนุนน้อยกว่าเชื่อว่าอำนาจในประเทศนี้เป็นของอภิสิทธิ์ชน หรือชนชั้นนำเพียงไม่กี่คน แต่คนกลุ่มนี้มีอำนาจปืน มีรถถัง ถือตราชั่งทางกฎหมาย" (Matichon tv, 2562)

ซึ่งคำกล่าวของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ยังมีการปรากฏเรื่องเล่าในทำนองเดียวกันขึ้นมาอีกครั้งเมื่อนายชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดน่าน ในฐานะหัวหน้าพรรคเพื่อไทย ได้กล่าวอภิปรายไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 โดยมีความว่า

"สาเหตุของการรัฐประหารที่แท้จริงมันเป็นเพราะเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชั่น เป็นเพราะความสงบความวุ่นวายจริงหรือ ต้องไปศึกษาให้ลึกสิครับว่า แท้จริงประเทศนี้ต้องการให้ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตัวเองจริงหรือไม่ ต้องการให้ประชาชนมีอำนาจอธิปไตยจริงหรือเปล่า" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ดังนั้นจากถ้อยคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงสามารถยืนยันได้ว่าเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ทางฝากฝั่งของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้สื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องในวาระโอกาสต่าง ๆ ถือเป็นการสื่อสารตอกย้ำให้เห็นถึงภาพฉากหลังหรือบริบทของปัญหาในเชิงโครงสร้างอำนาจของการเมืองไทยเกี่ยวกับพัฒนาการของ

ประชาธิปไตยบนฐานที่มาจากประชาชนกับความพยายามในการเข้ามาแทรกแซงโครงสร้างสถาบันทางการเมืองของชนชั้นนำหรือคณะรัฐประหารที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนถึงการรัฐประหารครั้งล่าสุดโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อปี 2557 อันเป็นภาพรวมหรือความเป็นมาเป็นไปที่จะต้องมีการนำเสนอหรือการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเกิดขึ้น

2) **ตัวละคร** (Characters)

ตัวละครในเรื่องเล่าทางนโยบายจะกล่าวถึงตัวแสดงหรือผู้ที่สวมบทบาทต่าง ๆ ที่อยู่ในเรื่องเล่านั้น ๆ ซึ่งตัวละครอาจจะมีฐานะเป็นทั้งนักการเมือง (politicians) นักกิจกรรม (activists) หรืออื่น ๆ แน่นอนว่าตัวละครแต่ละตัวต่างก็มีประสบการณ์ต่อการมองปัญหารวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางนโยบายสาธารณะที่แตกต่างกัน จึงทำให้บทบาทของตัวละครทางนโยบายมีความแตกต่างกันกันไปด้วย แต่ที่สำคัญคือภายใต้เรื่องเล่าหรือการเล่าเรื่องหนึ่ง ๆ ย่อมที่จะมีการกำหนดตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นตัวเอก (heroes) ตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นตัวร้าย (villains) รวมทั้งตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ไว้เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาของเรื่องเล่าผ่านคำพูด อากัปกริยา ท่วงท่าหรือความนึกคิดของตัวละครนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในทางฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านยังได้สร้างเรื่องเล่าที่มีการกำหนดให้เห็นว่าใครคือ ตัวเอก (heroes) ใครคือตัวร้าย (villains) หรือใครเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ที่ปรากฏตรงกันตลอดทั้งเรื่องในการผลักดันนโยบายดังกล่าว ดังจะยืนยันได้จากคำกล่าวเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะเป็นพรรคอนาคตใหม่หรือพรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทยที่มีการกำหนดให้ตัวละครที่มีบทบาทเป็นตัวเอก (heroes) คือ บรรดา ส.ส. ที่ลงมติและพรรคการเมืองที่เห็นด้วยกับการยกเลิกมรดกของ คสช. และยุติการสืบทอดอำนาจของ คสช. ขณะที่ตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นตัวร้าย (villains) คือ ฝ่ายคณะรัฐประหาร และผลพวงจากการใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร ดังเช่น บรรดาประกาศและคำสั่งของ คสช. และในเรื่องเล่าทางนโยบายเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายนี้คงหนีไม่พ้นการให้ประชาชนและระบอบประชาธิปไตยมีฐานะเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ดังจะยืนยันได้จากเนื้อหาของเรื่องเล่าจากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้มีการกล่าวไว้ในวาระโอกาสต่าง ๆ ดังเช่นคำกล่าวของคุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธ์ ประธานยุทธศาสตร์พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้

ในงานแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในหัวข้อมองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร ณ. ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ที่ว่า

> *"การยึดอำนาจเมื่อปี 57 ยึดอำนาจด้วยการรัฐประหาร ยึดด้วยปลายกระบอกปืน ยึดจากประชาชน แต่ในปี 62 จะมีการยึดอำนาจจากประชาชนอีกครั้งหนึ่ง แต่ยึดโดยรัฐธรรมนูญลายพราง กติกาที่เขียนทั้งหมด 250 ส.ว. ที่ไม่ได้มาจากประชาชน ประชาชนไม่ได้เลือก เลือกแบบไหนลุงก็ไม่ได้บอก โดยหลักเกณฑ์อย่างไงก็ไม่บอก เลือกกันเองแบบลุง ๆ ดังนั้นวันนี้เป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะต้องต่อต้านการกลับมาของการสืบทอดอำนาจและพลเอกประยุทธ์ด้วยวิถีประชาธิปไตย คือต้องไปเลือกตั้งแล้วก็มีสองทางเท่านั้นเอง คือ พรรคหนึ่งตั้งมาเพื่อสนับสนุนการสืบทอดอำนาจให้พลเอกประยุทธ์ อีกทางหนึ่งบอกไม่เอา อย่างพรรคเพื่อไทยเราไม่เอาทั้งพลเอกประยุทธ์และไม่เอาพรรคพลังประชารัฐ"* (สำนักข่าวทูเดย์, 2562b)

ซึ่งคำกล่าวของคุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธ์ ประธานยุทธศาสตร์พรรคเพื่อไทยที่ยกกล่าวมาข้างต้น ยังมีสมาชิกจากพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกในกลุ่มพันธมิตรเดียวกัน ได้กล่าวเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้ที่มีการกำหนดตัวละครอย่างไม่ต่างกัน ดังจะเห็นได้จากถ้อยแถลงของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้มีการโพสต์ผ่านเฟซบุ๊กที่ชื่อธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ถึงพรรคประชาธิปัตย์และพรรคภูมิใจไทย เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกแคนดิเดตนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562 ที่ว่า

> *"ผมมีความเชื่ออย่างแรงกล้าว่าการสืบทอดระบอบรัฐประหารของ คสช. จะเป็นไปไม่ได้เลย ถ้านักการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนร่วมมือยืนหยัดอยู่ด้วยกันอย่างตั้งมั่น พวกเขาจะสืบทอดอำนาจไม่ได้ แต่เหตุผลที่ทำให้เขาสืบทอดอำนาจได้ครั้งแล้วครั้งเล่าก็เพราะมีนักการเมือง ก็เพราะมีพรรคการเมือง ก็เพราะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งที่ยอมเป็นนั่งร้านให้กับคณะรัฐประหารในการสืบทอดอำนาจ ยอมเป็นเครื่องมือให้กับคณะรัฐประหารโดยไม่มองผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของประเทศ แต่กลับมองผลประโยชน์ของตัวเองและผลประโยชน์ของพรรคตัวเองเป็นหลัก" (ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ, 2562)*

นอกจากการปรากฏของคำกล่าวเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติไม่ว่าจะเป็นการแสดงวิสัยทัศน์ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 หรือการโพสต์เฟซบุ๊กโดยสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน คำกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนดตัวละครเช่นนี้ยังได้ปรากฏผ่านถ้อยคำอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านมาอย่างต่อเนื่อง

ดังเช่นในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ได้มีนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกลได้กล่าวไว้ว่า

> *"นับตั้งแต่มีการเลือกตั้ง คสช. ไปแล้ว แต่ผมอยากจะเตือนสติว่า เวลาเราพูดถึง คสช. เราไม่ได้พูดถึง คสช. เฉพาะคนที่ไปทำรัฐประหารเท่านั้น เราไม่ได้พูดถึง คสช. ในฐานะองค์กรที่มายึดอำนาจเท่านั้น แต่เรากำลังพูดถึง คสช. ในฐานะของกฎหมายมรดกของพวกเขาที่ทิ้งเอาไว้ในระบบกฎหมายปัจจุบัน แล้วระบบกฎหมายที่พวกเขาทิ้งเอาไว้แบบนี้ มันส่งผลกระทบต่อพี่น้องประชาชนอีกจำนวนมาก ตัวผมเองปัจจุบันก็ยังมีคดีความที่เกี่ยวข้องกับ คสช. อีกอย่างน้อย 6 คดี ก็ไม่รู้เหมือนกันครับว่าเมื่อไหร่บรรดากฎหมายมรดกซากเดนต่าง ๆ ที่เขาเล่นงานผมเอาไว้จะเอาผมออกจากตำแหน่งแล้วทำให้ผมไม่สามารถพูดแทนประชาชนได้อีกต่อไป แต่วันนี้ผมอยากเตือนสติพวกเราทุกคน พูดคุยกับพวกเราทุกคนไปยังหัวใจกันบึ้งของพวกเราว่า ถ้าท่านยังจำความเจ็บปวดที่ท่านเคยได้รับวันนี้เราคือเพื่อนกันที่จะยกเลิกบรรดาคำสั่ง คสช. และผมเชื่อว่านี่จะเป็นก้าวแรกของการออกจากประตูความขัดแย้งและสร้างระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

เช่นเดียวกับในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ยังปรากฏคำกล่าวอภิปรายของนางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่มาตอกย้ำยืนยันคำกล่าวของสมาชิกข้างต้นอีกคำกล่าวหนึ่ง ซึ่งนางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล ได้กล่าวอภิปรายว่า

> *"การรัฐประหารคือการทำลายนิติรัฐ ทำลายเศรษฐกิจและสังคมอย่างประเมินค่าไม่ได้ อันนั้นยังเห็นเป็นรูปธรรม แต่สิ่งที่เห็นไม่เป็นรูปธรรมแต่มันอยู่ในจิตใจแล้วก็กดขี่ความรู้สึกของประชาชน ก็คือการรัฐประหารได้ทำร้ายจิตวิญญาณเสรีที่มนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีพึงจะมี เมื่อพูดถึงตรงนี้แล้วก็อดไม่ได้ที่จะพูดถึงเอกสาร 73 หน้าที่มีผลกับชีวิตของพวกเราไปอีกนาน 20 ปี ที่สิ่งนั้นเรียกว่ายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจาก คสช. ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะว่าคนที่ร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีนี้ล้วนเป็นคนที่ คสช. แต่งตั้งขึ้นมาทั้งสิ้น"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

หรืออีกคำกล่าวหนึ่งที่สามารถเป็นการยืนยันได้อีกครั้งว่าการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านมีการกำหนดบทบาทของตัวละครในเรื่องเล่าที่ตรงกัน อาจพิจารณาได้จาก คำกล่าวของนายสมคิด เชื้อคง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ในความว่า

> *"สิ่งที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ปี 2557 นั้นผมเชื่อว่าในซีกของพวกผมโดยกระทำแทบทุกคน แต่สิ่งหนึ่งก็ต้องขอบพระคุณทั้งท่านอาจารย์ปิยบุตรและคณะที่ได้เสนอ พ.ร.บ. รวมทั้งอาจารย์จอน อึ๊งภากรณ์ และคุณยิ่งชีพ ซึ่งกว่าจะผ่านด่านมาได้ไม่ใช่เรื่องง่าย ซึ่งไม่มีเหตุผลใดเลยที่ผมจะปฏิเสธ ไม่มีเหตุผลใดเลยที่จะบอกว่าไม่รับ พ.ร.บ. ฉบับนี้ เพราะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งมันเยอะเหลือเกิน เพื่อนสมาชิกก็ได้พูดไป ท่านผู้ชี้แจงก็ได้พูดไป แต่สิ่งที่กระทบมากที่สุดคืออะไรทราบไหมครับ คือ พี่น้องประชาชน" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)*

จนมีการตอกย้ำจากสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านว่าการรัฐประหาร หรือ คสช. ถือเป็นผู้ร้ายต่อประชาชนและระบอบประชาธิปไตยหาใช่เป็นพระเอกที่เข้ามากอบกู้วิกฤตบ้านเมืองดังที่เขากล่าวอ้างไม่ ซึ่งเนื้อหาในทำนองนี้ได้ปรากฏผ่านคำกล่าวของนายสมชาย ฝั่งชลจิตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวอภิปรายในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ว่า

> *"เราต้องสร้างบรรทัดฐานให้กับสังคมว่า การทำรัฐประหารมันคือความเลวร้ายของแผ่นดิน มันคือผู้ร้ายไม่ใช่พระเอก"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ดังนั้นจากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้ยกกล่าวไปข้างต้นทั้งหมด จึงสามารถยืนยันได้ว่าในการกล่าวถึงตัวละครผ่านการเล่าเรื่องเชิงนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ได้มีการกำหนดให้ตัวละครที่เป็นตัวเอก (heroes) ก็คือ บรรดา ส.ส. ที่ลงมติและพรรคการเมืองที่เห็นด้วยกับการยกเลิกมรดกของ คสช. และยุติการสืบทอดอำนาจของ คสช. ในส่วนของตัวละครที่กล่าวให้เป็นตัวร้าย (villains) ก็คือ ฝ่ายคณะรัฐประหาร และผลพวงจากการใช้

อำนาจของคณะรัฐประหาร อาทิ บรรดาประกาศและคำสั่งของ คสช. และแน่นอนว่าประชาชนและประชาธิปไตยถือเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ที่มีการปรากฏผ่านเนื้อหาของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้

3) **โครงเรื่อง** (Plot)

โครงเรื่อง หรือ Plot ถือเป็นการกำหนดเนื้อหาและทิศทางในการนำเสนอเรื่องราวของเรื่องนั้น ๆ ผ่านการวางลำดับเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยในเรื่องเล่าหนึ่ง ๆ มักจะมีโครงเรื่องที่ประกอบไปด้วยตอนต้นของเรื่อง กลางเรื่อง และตอนจบของเรื่อง ทั้งยังจะมีการแสดงให้เห็นถึงการผูกปมปัญหาหรือข้อขัดแย้งต่าง ๆ ไว้เพื่อให้เป็นอุปสรรคที่ตัวละครจะต้องเผชิญในพื้นที่ของการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของบรรดาตัวละครหลักในเรื่องเล่านั้น ๆ รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับบริบทแวดล้อมของเรื่องเล่าอันจะนำมาสู่การคลี่คลายปมปัญหาเหล่านั้น ดังนั้นการศึกษาถึงโครงเรื่องจึงจะทำให้เห็นถึงภาพรวมและทิศทางในการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ เช่นเดียวกับในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่องเล่าถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่ทางกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้เลือกใช้เพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าว ซึ่งก่อนที่จะเป็นเรื่องเล่าที่ถูกถ่ายทอดสื่อสารออกไปผ่านการเล่าเรื่องต่อสาธารณะในวาระโอกาสต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงวิสัยทัศน์ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 หรือการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ กระทั่งการสื่อสารที่เป็นทางการอย่าง การประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือการประชุมรัฐสภา แน่นอนว่าบรรดาสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านก็จะต้องมีการวางกรอบโครงเรื่องเพื่อให้เรื่องเล่าที่จะสื่อสารออกไปเกิดความชัดเจนและมีความสมบูรณ์มากที่สุด ฉะนั้นการจะทราบได้ว่าบรรดาสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้มีการวางภาพรวมของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นโครงเรื่องเกี่ยวกับอะไร อาจพิจารณาได้จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะเป็นคำกล่าวเล่าเรื่องที่มาจากสมาชิกของพรรคอนาคตใหม่หรือพรรคก้าวไกล และคำกล่าวของสมาชิกจากพรรคเพื่อไทยที่ได้ปรากฏผ่านเอกสารเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้ในหลายวาระ ดังเช่น การปรากฏคำกล่าวของนายเกษมสันต์ มีทิพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ในความว่า

"ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองปี 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการรัฐประหารเกิดขึ้น 13 ครั้ง มีความพยายามในการทำรัฐประหารหรือกบฏเกิดขึ้น 12 ครั้ง ผมไม่เชื่อว่าการรัฐประหารปี 2557 จะเป็นการรัฐประหารครั้งสุดท้ายตราบใดที่เรายังไม่แก้ไขหรือเตรียมการป้องกันก็ย่อมที่จะมีโอกาสเกิดการรัฐประหารขึ้นในอนาคตได้ทุกเมื่อ นี่จึงถึงเวลาแล้วที่เราต้องหยุดยั้งการรัฐประหารหรือการพยายามทำรัฐประหารที่อาจเกิดขึ้นมาในอนาคต" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

เช่นเดียวกับคำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในคราวเดียวกับนายเกษมสันต์ มีทิพย์ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 อันเป็นการกล่าวตอกย้ำถึงวงจรของการรัฐประหารในการเมืองไทย ที่ว่า

"การรัฐประหารมันคือหนังม้วนเดิมที่วนไปวนมาซ้ำแล้วซ้ำเล่าในประเทศไทยอยู่เสมอ ทีนี้เราจะจัดการตัดวงจรรัฐประหารที่เราเรียกว่าวงจรอุบาทว์ออกไปจากประเทศไทยได้อย่างไร เอาเข้าจริง ๆ แล้ววงจรนี้มันคือการตัดตอนพัฒนาการประชาธิปไตย ที่ประชาธิปไตยกำลังเริ่มเดินหน้าแล้วผู้มีอำนาจเริ่มมีความคิดว่าประชาชนเริ่มตื่นรู้มากขึ้น ประชาชนรู้ว่าเสียงของเขามีความหมายเพียงใด ประชาชนเริ่มเรียกร้องอะไรต่าง ๆ จากรัฐ ประชนรู้แล้วว่ามีอำนาจ เริ่มควบคุมไม่อยู่ก็จะยึดอำนาจตัดตอนบอนไซพัฒนาการประชาธิปไตยแบบนี้อยู่ร่ำไป เอาเข้าจริง ๆ แล้วการรัฐประหารที่เกิดขึ้นไม่ได้อยู่ที่ประชาชนคนไทยบอกว่าไม่รู้ประชาธิปไตยหรอกครับ หากแต่ประชาชนรู้จักประชาธิปไตย เชื่อมั่นในอำนาจของประชาชน เชื่อว่าอำนาจของประชาชนสามารถกำหนดชะตากรรมของประเทศได้ กำหนดอนาคตของเขาได้ เพราะเขาเป็นแบบนี้แหละครับผู้มีอำนาจถึงไม่ยอมปล่อยให้ประชาธิปไตยเดินต่อ และอาวุธสุดท้ายที่พวกเขาเลือกใช้ก็คือการรัฐประหารเพื่อตัดตอนประชาธิปไตย" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ซึ่งคำกล่าวข้างต้นที่นายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวถึงการรัฐประหารของผู้มีอำนาจเพื่อตัดตอนประชาธิปไตยของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการตัดโอกาสของการเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐบาลที่มาจาการเลือกตั้งของประชาชน การตัดสินใจกำหนดชะตากรรมของประเทศ การกำหนดอนาคตของตนเองผ่านกระบวนการหรือวิถีทางประชาธิปไตย นายปิยบุตร แสงกนกกุล ยังเคยกล่าวถึงเครื่องมือที่คณะรัฐประหารจะเลือกใช้ในการควบคุมหรือบริหารประเทศ นั่นคือ บรรดากฎหมาย

หรือคำสั่งต่าง ๆ ที่ออกมาเพื่อควบคุมประชาชนในฐานะที่เป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ ดังเช่น บรรดาประกาศ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และผลพวงที่เกิดจากการใช้อำนาจอื่น ๆ ของคสช. เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ดังความว่า

> *"ทำไมคณะ คสช. ถึงเลือกใช้มาตรการทางกฎหมายจำนวนมากในตลอด 5 ปีที่ผ่านมา เพราะเขาพยายามแปลงความต้องการเจตจำนงของ คสช. ให้กลายเป็นกฎหมายให้หมดด้วยการออกประกาศ คสช. บ้าง ออกคำสั่ง คสช. บ้าง ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. บ้าง อยากทำอะไรต้องการอะไรก็เขียนออกมาใส่กระดาษ เขียนออกมาชื่อนั้นชื่อนี้ข้อนั้นข้อนี้ไล่เลียงไปเรื่อย ๆ เสร็จแล้วก็มาลงนามโดยหัวหน้า คสช. คือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เสร็จแล้วก็บอกว่ากระดาษทั้งหมดที่ลงนามโดยหัวหน้า คสช. นั้นให้กลายเป็นกฎหมายมีค่าบังคับทางกฎหมาย หรือถ้าจะเอาให้แนบเนียนหน่อยก็มีรัฐธรรมนูญชั่วคราว แล้วรัฐธรรมนูญชั่วคราวก็บอกให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้วสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ไปตราพระราชบัญญัติ แล้วสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากไหน ก็มาจากการเลือกของหัวหน้า คสช. แต่ไม่ว่าจะทำการโดยการออกประกาศคำสั่ง คสช. โดยตรงหรือให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตราเป็นพระราชบัญญัติ ทั้งหลายทั้งปวงเบื้องหลังการถ่ายทำก็คือเงาทะมึนอำนาจของ คสช. คนที่ยึดอำนาจการปกครองประเทศนี้ไป"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

หรืออีกคำกล่าวหนึ่ง คือ คำกล่าวของพลโทภราดร พัฒนถาบุตร ที่ปรึกษาและหัวหน้าศูนย์สื่อสารข่าวเฉพาะกิจ พรรคเพื่อไทย ในฐานะตัวแทนของพรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับผลพวงที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ในงานเสวนาหัวข้อวาระแรกประชาชนปักหมุด "ปลดอาวุธ คสช." ณ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2562 โดยได้กล่าวว่า

> *"ถ้าเราสังเกตจริง ๆ จะเห็นได้ว่า คสช. เขาใช้ระบบแบบเดิมนะครับที่เราพูดว่าเป็นการสืบทอดอำนาจ ฉะนั้นเพียงแต่ใช้ความฉ้อฉลใช้ความแยบยลแล้วก็ถ่ายอำนาจจากคำสั่งประกาศของ คสช. ไปซุกซ้อนอยู่ในพระราชบัญญัติอันเป็นกฎหมายปกติที่เป็นการจำกัดสิทธิของพวกเรา"* (Voice TV, 2562)

ฉะนั้นผลพวงจากการใช้อำนาจของ คสช. ไม่ว่าจะเป็นประกาศ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และผลพวงที่เกิดจากการ

ใช้อำนาจอื่น ๆ ของคสช. ในฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านจึงถือว่าเป็นมรดกที่มาจาก คสช. หรือมาจากคณะรัฐประหาร ซึ่งเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 แล้ว มีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนแล้ว บรรดามรดกเหล่านั้นก็ไม่ควรที่จะมาอยู่ร่วมกับระบบการเมืองประชาธิปไตยปกติ นั่นจึงเป็นที่มาของการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนายณัฐวุฒิ บัวประทุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ดังความว่า

> *"คำสั่งและผลพวงที่เกิดขึ้นจากการรัฐประหารหรือการยึดอำนาจในทุก ๆ ครั้งมันส่งผลกระทบต่อเส้นทางประชาธิปไตยของประเทศไทย และที่สำคัญมันส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของพี่น้องประชาชน"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ดังนั้น จากถ้อยคำกล่าวเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้จากเอกสารเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ยกกล่าวมาข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นว่า โครงเรื่องของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวมีโครงเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้กันระหว่างการเมืองบนฐานการเลือกตั้งของประชาชนกับการเมืองที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง หรือกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ภาพรวมของเรื่องเล่าจะเป็นการต่อสู้กันระหว่างฝ่ายประชาธิปไตยกับฝ่ายเผด็จการดังปรากฏยืนยันได้จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่มักจะใช้วิธีการเล่าเรื่องที่มุ่งไปที่การกล่าวถึงข้อเสียหรือโจมตีฝ่ายคณะรัฐประหารและการมีอยู่ของมรดกที่เกิดจากการใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร คสช. ในทุก ๆ ช่วงเวลาของการผลักดันนโยบายนี้

4) **ฐานคุณค่าทางศีลธรรม** (Moral)

ฐานคุณค่าทางศีลธรรมของเรื่องเล่าทางนโยบาย โดยที่นี้จะกล่าวถึงเมื่อนโยบายสาธารณะถูกกำหนดออกมาเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาหนึ่ง ๆ แน่นอนว่า เรื่องเล่าที่จะถูกนำเสนอออกไปโดยการเล่าเรื่องมักจะมีการแสดงให้เห็นถึงทิศทางในการแก้ไขปัญหาภายใต้ความเป็นไปเพื่อสนับสนุนและเชิดชูคุณค่าของเรื่องเล่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าอะไรคือชุดคุณค่าที่จะได้มาจากการแก้ไขปัญหาสาธารณะจากนโยบายนั้น ๆ ด้วยวิธีการหรือทิศทางที่ได้นำเสนอออกไปผ่านการเล่าเรื่องของตัวละครทางนโยบาย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้น

ให้เรื่องเล่าหรือนโยบายนั้นได้รับความยอมรับจากตัวแสดงอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายได้ในที่สุด เช่นเดียวกับการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน แน่นอนว่าเรื่องเล่าที่ถูกสื่อสารออกมาได้สะท้อนให้เห็นถึงการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับ “การหยุดวงจรการรัฐประหารเพื่อสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทย” ดังการปรากฏหลักฐานยืนยันจากคำกล่าวเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกจากพรรคอนาคตใหม่หรือพรรคก้าวไกล และสมาชิกจากพรรคเพื่อไทย ที่ได้มีการกล่าวแถลงเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวไว้ในวาระโอกาสต่าง ๆ ดังเช่นถ้อยคำของนายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวขณะนำเสนอนโยบาย “ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร สร้างการเมืองแบบใหม่ เจ้านายคือประชาชน” ผ่านเพจเฟซบุ๊กพรรคอนาคตใหม่ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ว่า

> *“คนไทยทุก ๆ คนจะต้องไม่เจอรัฐประหารยึดอำนาจเพื่อหยุดยั้งประชาธิปไตยอีกแล้วครับ ผมอยากให้พวกเราทุกคนตระหนักไว้ว่า สิ่งที่พรรคอนาคตใหม่กำลังผลักดันแก้ไขเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ คือ การคืนความปกติให้กับสังคมไทย พอกันทีกับการคืนความสุขแบบจอมปลอมให้กับสังคมไทย นี่คือการคืนความปกติให้กับสังคมไทย เอาบ้านเมืองกลับมาเป็นประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง และพัฒนาเจริญเติบโตก้าวหน้ารุดหน้าไปด้วยกัน พรรคอนาคตใหม่เราอาสาเป็นกองหน้าประชาธิปไตย เราอาสาเป็นกองหน้าประชาธิปไตยตัวจริงที่จะเข้าไปยุติวงจรรัฐประหารและปักธงประชาธิปไตยให้กับสังคมไทย”* (อนาคตใหม่ - Future Forward, 2561)

ซึ่งคำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล เลขาธิการพรรคอนาคตใหม่ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการนำเสนอนโยบายในช่วงก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 ถึงการหยุดยั้งวงจรการรัฐประหารและการเริ่มปฏิบัติการปักธงประชาธิปไตยของไทย นับเป็นคำกล่าวที่เป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน โดยเฉพาะในการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้ผ่านเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังจะเห็นได้จากในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ได้มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านอาทิ นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ได้กล่าวในทำนองเดียวกันกับ นายปิยบุตร แสงกนกกุล เพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวอีกต่อไปว่า

"ทุกวันนี้เราผ่านการรัฐประหารมาถึง 13 ครั้ง ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องเริ่มต้นในกระบวนการที่จะถอดบทเรียนโดยสภาผู้แทนราษฎรของเรานี่ละครับจะต้องเป็นผู้ให้ยาเข็มแรกต่อโรคร้ายที่เราเรียกกันว่าการรัฐประหาร เพื่อให้การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นไปอย่างมีระบบแล้วต่อเนื่อง เหตุผลที่ผมยกมาคือสิ่งที่จะต้องเห็นด้วยกับการให้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันการรัฐประหารในอนาคต และผมหวังว่าการรัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 จะเป็นการรัฐประหารครั้งสุดท้ายของสังคมไทย" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563b)

นอกจากนี้ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติอื่น ๆ ยังมีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้กล่าวสะท้อนออกมาผ่านการเล่าเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการให้ชุดคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับการหยุดวงจรการรัฐประหารเพื่อสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ดังเช่นในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ซึ่งได้มีสมาชิกจากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อาทิ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ได้กล่าวไว้อีกว่า

"ผมเชื่อว่าการยกเลิกคำสั่ง คสช. จะเป็นก้าวแรกของการออกจากประตูความขัดแย้งและสร้างระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หัวใจของ คสช. ไม่ใช่แค่ คสช. แต่หัวใจ คสช. คือประกาศคำสั่งของ คสช. ที่ทิ้งเอาไว้ รัฐธรรมนูญ 2560 มาตรา 279 อาจจะรับรองบรรดาการกระทำประกาศคำสั่งของ คสช. ที่เกิดขึ้นในอดีต แต่วันนี้อำนาจอยู่ในมือของพวกเรา อยู่ที่พวกเราว่าเราจะทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ ผมอยากให้เราช่วยกันยกเลิกคำสั่ง ยกเลิกประกาศ คสช. เพื่อออกจากทางตัน ออกจากปัญหาแล้วทำให้ประเทศของเราไม่กลับไปสู่วัฏจักรของการรัฐประหารแบบที่ผ่านมาอีก" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ไม่เท่านั้นยังมีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านท่านอื่น ๆ ได้กล่าวเกี่ยวกับการยกเลิกมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ดังการปรากฏคำกล่าวของนางทัศนีย์ บูรณุปกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้ในเวทีเสวนาเรื่อง "วาระแรกประชาชนปลดอาวุธ คสช." ซึ่งจัดโดย iLaw ผ่านหน้าเพจเฟซบุ๊กพรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2564 ดังความว่า

"คำสั่งของคณะรัฐประหารที่ยังคงมีผลมาจนถึงทุกวันนี้ ถึงแม้เราจะมีการเลือกตั้งและมีสภาที่มาจากการเลือกตั้งแล้วก็ตามที ดิฉันขอวิงวอนไปยังเพื่อนสมาชิก

ทุกท่านให้ลงมติรับหลักการร่างปลดอาวุธ คสช. ที่นำเสนอโดยภาคประชาชน เพื่อเป็นก้าวแรกในการทำให้คำสั่งของคณะรัฐประหารที่ไม่เคยถูกตรวจสอบได้รับการชำระและทำให้สิ้นผลบังคับใช้ไป ขอเพื่อนสมาชิกทุกท่านร่วมกันโหวตรับหลักการร่างปลดอาวุธ คสช. เพื่อเป็นการสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้กับประเทศนี้ค่ะ" (พรรคเพื่อไทย, 2564)

ประกอบกับคำกล่าวของพลโทภราดร พัฒนถาบุตร ที่ปรึกษาและหัวหน้าศูนย์สื่อสารข่าวเฉพาะกิจ พรรคเพื่อไทย ในฐานะตัวแทนของพรรคเพื่อไทย ซึ่งได้กล่าวเกี่ยวกับการยกเลิกผลพวงที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ในงานเสวนาหัวข้อวาระแรกประชาชนปักหมุด "ปลดอาวุธ คสช." ณ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2562 ที่ว่า

"ผมขออนุญาตยืนยันเจตนารมณ์ของพรรคเพื่อไทยว่า เราเห็นพ้องต้องกันกับประชาชนและผู้รักประชาธิปไตยทุกหมู่เหล่า เรามีจุดยืนตรงกัน คือ การปักหมุดอำนาจ คสช. แล้วก็ยุติผลพวงการสืบทอดอำนาจของ คสช. ฉะนั้นกฎหมายใดที่เป็นผลพวงของการสืบทอดอำนาจนั้น เราต้องจัดการแล้วยุติมันทั้งหมด เพื่อประชาธิปไตยของบ้านเมืองเราจะได้กลับคืนมา" (Voice TV, 2562)

ดังนั้น จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านอาทิ คำกล่าวของสมาชิกจากพรรคอนาคตใหม่หรือพรรคก้าวไกล และคำกล่าวของสมาชิกจากพรรคเพื่อไทยที่ได้ยกกล่าวมาข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่า ถ้อยคำจากการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีการสะท้อนถึงการเชิดชูของฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับการหยุดวงจรการรัฐประหารเพื่อสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทย มาเป็นการกระตุ้นให้เรื่องเล่าหรือการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้ได้รับการยอมรับจากตัวแสดงอื่น ๆ ที่มีบทบาทในการผลักดันนโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้ตัวแสดงอื่น ๆ ได้ทราบว่าในการผลักดันนโยบายนี้จะทำไปเพื่ออะไร ขณะเดียวกันหากทำสำเร็จแล้วประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับสังคมมีมากน้อยเพียงใดนั่นเอง

4.2.2 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

1) ฉากหลังหรือบริบท

ความเป็นมาเป็นไปนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจถึงเรื่องราวของเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเล่าต่าง ๆ ที่การเล่าเรื่องของผู้ส่งสารมักจะมีการอธิบายย้อนกล่าวให้ทราบเกี่ยวกับสาเหตุหรือต้นตอของเรื่องเล่านั้น ๆ ก่อนซึ่งจะเรียกสิ่งนี้ว่า การเล่าถึงฉากหลังหรือบริบทของเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นหรือเคยเกิดขึ้น

แน่นอนว่าในการสื่อสารเล่าเรื่องของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลต่อการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นการสื่อสารต่อสาธารณะในวาระโอกาสต่าง ๆ นั้น ได้มีการเล่าเรื่องโดยการให้ฉากหลังหรือบริบทของเรื่องเล่าต่อนโยบายดังกล่าวนี้เกี่ยวกับภาพบริบททางการเมืองประชาธิปไตยที่มีปัญหาในระดับบุคคล โดยมุ่งไปที่การมองถึงปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมส่วนบุคคลของนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งที่มักจะมีการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบ อันเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่พอใจและนำมาสู่การประท้วงต่อต้านของกลุ่มประชาชนจนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง และในที่สุดปัญหาดังกล่าวนี้ก็ได้กลายมาเป็นใบเบิกทางให้กับการทำรัฐประหาร เพื่อควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่ายเสียใหม่ เช่นเดียวกับการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ในความเห็นของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้มีการมองว่า สาเหตุหรือต้นตอของการรัฐประหารนั้นไม่ได้เกิดจากปัญหาในเชิงโครงสร้างทางการเมือง หากแต่เกิดจากพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองบางคนที่มีการทำทุจริต ประพฤติมิชอบ เห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าผลประโยชน์ของชาติจนเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ต้องมีการทำรัฐประหารเกิดขึ้น ดังเช่นการกระทำของนักการเมืองก่อนหน้าที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติจะได้เข้ามาทำการรัฐประหารก็มีสาเหตุสำคัญที่เกิดมาจากปัญหาความขัดแย้งในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประท้วงต่อต้านรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. ภายใต้การนำของ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ โดยมีสาเหตุสำคัญอันเนื่องมาจากความไม่พอใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นความไม่พอใจในการบริหารโครงการรับจำนำข้าวที่เชื่อว่ามีการทุจริตเชิงนโยบายเกิดขึ้น ไปจนถึงความไม่พอใจต่อร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมที่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีการนำเสนอขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2556 จนเป็นเหตุให้เกิดการรวมตัวประท้วงกันในหลายพื้นที่และนับวันยิ่งทวีความรุนแรงจนเป็นเหตุให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจะยืนยันได้ว่าสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกจากพรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย ได้มีการเล่าเรื่องที่ย้อนให้เห็นถึงภาพฉากหลังหรือบริบทที่เกี่ยวกับการมองเห็นถึงปัญหา

ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยหรือสาเหตุของการรัฐประหารในการเมืองไทยว่าแท้จริงเกิดจากพฤติกรรมของนักการเมืองบางคนที่มีการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นผู้ที่สร้างเงื่อนไขให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น หาใช่เกิดโดยไม่มีเหตุผลไม่ จนนำมาสู่การเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจริง สามารถยืนยันได้จากคำกล่าวปราศรัยหรือถ้อยแถลงของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ดังเช่นคำกล่าวของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ร.อ หญิง เดือนเต็มดวง ณ เชียงใหม่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้ในงานแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในเวทีสัญจรประชันวิสัยทัศน์ชิงใจคนเหนือ ณ. อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2562 ที่ว่า

> *"ที่บอกว่ามีรัฐบาลที่เข้ามาเมื่อปี 57 (รัฐบาล คสช.) รัฐบาลนี้จริง ๆ แล้วก็ไม่อยากจะเข้ามา แต่ที่เข้ามาก็เป็นผลพวงจากเผด็จการรัฐสภาของรัฐบาลก่อนหน้านั้นอย่างที่บอกคนเราเป็น ส.ส. ส.ส. เลือกมาแล้วปุ๊ปเข้าไปจะทำอะไรก็ได้ ออกกฎหมายอย่างไรก็ได้ เที่ยงคืน ตีหนึ่งจะออกอย่างไรก็ได้เพราะประชาชนเลือกมาแล้ว ดิฉันเห็นต่างแต่ถ้าย้อนกลับไปนี่คือต้นเหตุของความขัดแย้ง ต้นเหตุของการเข้ามาของรัฐบาลชุดนี้ (รัฐบาล คสช.)"* (สำนักข่าวทูเดย์, 2562a)

ถ้อยคำกล่าวที่มีการพูดถึงต้นเหตุของความขัดแย้งและต้นเหตุของการเข้ามาของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (รัฐบาลที่มาจากการทำรัฐประหาร) ที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ร.อ หญิง เดือนเต็มดวง ณ เชียงใหม่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคพลังประชารัฐที่ยกกล่าวมาข้างต้น ยังมีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลอีกหลายท่านได้ตอกย้ำให้เห็นถึงต้นตอของปัญหาดังกล่าวไว้ในอีกหลายวาระ ดังเช่นในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ก็ได้มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรฝ่ายรัฐบาล เช่น นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ได้กล่าวอภิปรายโดยมีเนื้อหาในทำนองเดียวกันไว้ว่า

> *"ผมจะไม่พูดถึงว่าการรัฐประหารมันดีหรือไม่ดีอย่างไร เพราะบางทีเวลาเราหยิบยกคำว่า เผด็จการ ขึ้นมาคำเดียว แล้วพยายามบอกว่าเผด็จการเป็นเรื่องของทหารเท่านั้น บางทีเราก็ลืมไปว่าภายใต้เสื้อคลุมประชาธิปไตยก็มีเผด็จการเช่นเดียวกัน ซึ่งนับตั้งแต่ประเทศไทยมีคณะปฏิวัติที่เกิดขึ้นมาในแต่ละช่วงแต่ละเหตุการณ์มันมีเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ของการรัฐประหาร เราจะชอบ เราจะไม่ชอบ เราจะต่อต้านหรือไม่*

ต่อต้านอย่างไร แต่สิ่งเหล่านั้นก็เกิดขึ้นแล้ว ผลที่เกิดขึ้นคือประกาศคณะปฏิวัติและคำสั่งที่เกิดขึ้นรวมทั้งประกาศ ในส่วนของ คสช. ด้วย คสช. เข้ามาเดือนพฤษภาคม ปี 2557 ถ้าย้อนกลับไปดูเหตุการณ์ในขณะนั้นย้อนกลับไปดูตั้งแต่ปี 2557 ย้อนกลับไปก่อนหน้านั้น 10 ปีว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง การปฏิวัติแต่ละครั้ง การรัฐประหารแต่ละครั้งก็มีเหตุผลที่มันเกิดขึ้น หลายครั้งที่เราบอกว่าไม่อยากเกิดขึ้น แต่เมื่อมันเกิดไปแล้ว ผลที่เกิดขึ้นต่างหากเป็นสิ่งที่พวกเราจะต้องหยิบจับมาปรับปรุง ถ้าไม่อยากให้เกิดขึ้นอีกก็ต้องไม่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหาร ผมไม่เชื่อว่ารัฐประหารจะเกิดขึ้นบนสุญญากาศ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ซึ่งคำอภิปรายของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลมีความเชื่อว่า การรัฐประหารไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองหากแต่ต้องมีเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรัฐประหารขึ้น ยังได้สอดคล้องกับคำกล่าวของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่เคยกล่าวไว้เมื่อครั้งการแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในหัวข้อมองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร ณ. ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ที่ว่า

"หากมีการหยิบอดีตขึ้นมาก็ต้องเล่าให้ครบ ปี 54 จนถึงปี 56 เกิดอะไรขึ้น ชนวนที่ทำให้คนออกมาสู่ท้องถนน คือ การออกกฎหมายนิรโทษกรรมสุดซอย ซึ่งการออกกฎหมายนิรโทษกรรมสุดซอยเหมือนกับเมื่อปี 48 49 ที่มันมีปัญหาการทุจริตเชิงระบบแล้วไปแทรกแซงองค์กรอิสระ มีหลักฐานหมดเรื่องนายไปพยายามติดสินบนศาลอะไรต่าง ๆ เราต้องยอมรับว่าภัยคุกคามต่อระบอบประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นจากฝ่ายกองทัพฝ่ายเดียว มันเกิดขึ้นจากนักการเมืองที่มาในคาบประชาธิปไตยได้ถ้าไม่เคารพหลักการของประชาธิปไตย" (สำนักข่าวทูเดย์, 2562b)

เช่นเดียวกับคำกล่าวของนายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้กล่าวอภิปรายไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ว่า

"การเลือกตั้งถ้ามีการซื้อสิทธิขายเสียงก็จะนำมาเข้าสู่อำนาจรัฐโดยการเป็นทุนทางการเมือง เป็นการผูกขาดทางการเมืองในลักษณะของการเข้ามาทุจริตเชิงนโยบาย เข้ามาทุจริตคอร์รัปชันก็จะทำให้เกิดการต่อต้านจากพี่น้องประชาชนก็จะทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมืองเกิดขึ้น เกิดการออกมาประท้วงจนเป็นข้ออ้างให้

นักปฏิวัติได้ทำการออกมารัฐประหาร" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ถือเป็นการยืนยันให้ทราบว่าภายใต้เรื่องเล่าที่ถูกสื่อสารออกมาจากถ้อยคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในวาระโอกาสต่าง ๆ จะมุ่งไปที่การกล่าวเล่าเรื่องถึงฉากหลังหรือบริบทของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับต้นเหตุของการรัฐประหารที่เกิดขึ้นจากปัญหาในระดับบุคคล อันหมายถึงพฤติกรรมของนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้งบางคนเป็นต้นตอหรือเป็นผู้ที่สร้างเงื่อนไขให้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น ซึ่งหากจะหยุดปัญหาเหล่านั้นหรือเป็นการตัดวงจรของการรัฐประหารให้กับสังคมไทย สิ่งแรกที่ควรทำคือการทำให้นักการเมืองมีธรรมาภิบาล ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยหรือการหยุดสร้างเงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหารขึ้นจากพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเอง ดังที่นายสนอง เทพอักษรณรงค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ พรรคภูมิใจไทย ได้กล่าวอภิปรายไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ในความว่า

> *"การศึกษาการป้องกันการปฏิวัติ เราต้องศึกษาไปถึงคนใช้อำนาจทางการเมืองด้วยว่าคนที่ใช้อำนาจทางการเมืองใช้อำนาจเกินเลยไปหรือเปล่า คนใช้อำนาจทางการเมืองถูกต้อง เป็นธรรม มีธรรมาภิบาลแล้วหรือยัง ผมเชื่อแน่ว่าถ้าการเมืองของเราไม่เปิดประตูให้ไม่มีใครมาปฏิวัติได้ ผมเห็นด้วย ถ้าเราไม่เปิดประตูให้ เราทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต พี่น้องประชาชนอยู่ดีมีสุขใครปฏิวัติคนนั้นก็ตายนั้นล่ะ"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

2) ตัวละคร

ภายใต้เรื่องเล่าหรือการเล่าเรื่องหนึ่ง ๆ ย่อมที่จะมีการกำหนดว่าผู้ใดคือตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นตัวเอก (heroes) ผู้ใดคือตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นตัวร้าย (villains) และผู้ใดคือตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ทั้งนี้เพื่อทำให้การเล่าเรื่องมีความชัดเจนในเนื้อหาของเรื่องเล่านั้น ๆ ยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ทางฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้มีการสร้างเรื่องเล่าที่มีการกำหนดให้เห็นว่าใครคือ ตัวเอก (heroes) ใครคือตัวร้าย (villains) และใครเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ไว้เช่นเดียวกัน ซึ่งปรากฏให้เห็นได้จากเนื้อหาของเรื่องเล่าที่ได้จากการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องจากสมาชิกของพรรคพลังประชารัฐ สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์

และสมาชิกพรรคภูมิใจไทย ที่มีการสะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดบทบาทของตัวละครไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ได้มีการกำหนดให้ฝ่ายของคณะรัฐประหารและบรรดาประกาศหรือคำสั่งของ คสช. ที่ได้เข้ามากอบกู้วิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนหน้ามีบทบาทเป็นตัวละครที่เป็นตัวเอก (heroes) ส่วนตัวละครที่มีฐานะเป็นตัวร้าย (villains) จะมุ่งไปที่ฝ่ายของนักการเมืองที่มาในคาบของประชาธิปไตยและการเลือกตั้งที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองในทางมิชอบจนเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองขึ้น ตลอดจนการให้ประชาชนมีฐานะเป็นตัวละครที่เป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ในเรื่องเล่าเพื่อการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวนี้ ทั้งนี้สามารถยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกำหนดฐานะหรือบทบาทของตัวละครที่ได้กล่าวไปได้จากคำกล่าวของนายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 โดยมีถ้อยคำอภิปรายว่า

> *"เราคงจำกันได้ว่าก่อนจะมีการยึดอำนาจบ้านเมืองของเรามีการประท้วง มีการเดินขบวนกันเต็มท้องถนน รัฐบาลในขณะนั้นไม่สามารถบริหารราชการได้จนนายกรัฐมนตรีต้องยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งและผลเป็นอย่างไรครับ ความขัดแย้งทางการเมืองที่ยังต่อเนื่องมาก็ทำให้การเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะ จัดการเลือกตั้งไม่ได้ ไม่มีรัฐบาล ประเทศเดินหน้าไม่ได้บ้านเมืองวุ่นวายสับสน ผมคิดว่าเป็นทางออกเดียวกันแล้วที่ต้องให้ท่านพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เข้ามายึดอำนาจและแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองเพื่อคืนความสุขให้กับประเทศไทยของเราอย่างที่เราเห็นกันมา 5 ปีจนถึงวันนี้ครับ"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

เฉกเช่นเดียวกับคำกล่าวของนางทัศนียา รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมในญัตติเดียวกันกับนายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ ที่ว่า

> *"ปี 2557 เกิดอะไรขึ้น สังคมแตกแยกแค่ไหน แบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็น 2 ข้างอย่างชัดเจน และที่สำคัญคือสถาบันพระมหากษัตริย์ถูกจาบจ้วงอย่างกว้างขวางเห็นได้ชัดทั้งใต้ดินและบนดิน ซึ่งก็ถูกดำเนินคดีอยู่ในขณะนี้มากมาย นี่คือที่มาของการเกิด คสช. เพื่อให้บ้านเมืองสงบให้บ้านเมืองเดินหน้าได้จึงมีการออกคำสั่งต่าง ๆ นานา ซึ่งการออกคำสั่งนั้นถ้าท่านดูไม่ใช่ว่า คสช. เขานึกอยากจะออกก็ออกเขามีขั้นตอนมีกระบวนการในการออก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นทุกฉบับท่านดูจะเห็นว่าเขายึดเอาประชาชนยึดเอาประเทศชาติ*

เป็นหลัก" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

ซึ่งคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ยกกล่าวไปข้างต้น อาจจะเป็นการยืนยันได้ว่า ผู้ที่เป็นตัวเอกหรือพระเอกในเรื่องเล่าทางนโยบายดังกล่าวก็คือ ฝ่ายคณะรัฐประหารหรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติตลอดจนบรรดาประกาศหรือคำสั่งต่าง ๆ ที่ได้เข้ามาเพื่อกอบกู้วิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ทางสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มุ่งไปที่สาเหตุหรือต้นตอของปัญหาว่าเกิดจากนักการเมืองที่มาในคาบของประชาธิปไตยและการเลือกตั้งที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองในทางมิชอบจนเป็นสาเหตุสำคัญให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง อันถือเป็นตัวละครที่ให้แสดงบทบาทเป็นตัวร้ายในเรื่องเล่าเพื่อการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวนี้ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนายสนอง เทพอักษรณรงค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ พรรคภูมิใจไทยที่ได้กล่าวอภิปรายไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ว่า

> *"เวลาเราจะศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิวัติ เราต้องศึกษาให้รอบด้าน เราอย่าไปมองเหรียญด้านเดียว อย่าไปมีความคิดในทางลบว่าการปฏิวัติรัฐประหารนั้นจะชั่วร้ายเสมอไป บางครั้งการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย การใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม ขาดธรรมาภิบาลใช้อำนาจเกินขอบเขตนั่นจะยิ่งร้ายกว่าการปฏิวัติรัฐประหาร เพราะสังคมของเราเรียนรู้ในเรื่องนี้มามากแล้ว"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ประกอบกับในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระโอกาสเดียวกันนี้ ยังปรากฏถ้อยคำอภิปรายของนายศุภชัย ใจสมุทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคภูมิใจไทย ที่ว่า

> *"ผมคิดว่าถ้าเราไม่สร้างเงื่อนไขให้เกิดขึ้นจนกองทัพมีช่องว่างเข้ามายึดอำนาจในแต่ละคราวไม่ว่าปี 2549 ก็ดี ปี 2557 ก็ดี ผมไม่เชื่อว่ากองทัพจะเข้ามายึดอำนาจ ผมได้เห็นเบื้องหลังหลายสิ่งหลายประการ ได้สัมผัส ผมคิดว่าผมเป็นคนหนึ่งในสภาแห่งนี้ที่เข้าไปสัมผัสกับกระบวนการชุมนุมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นสีใดก็ตามอยู่สีนั้นจนกระทั่งสีนั้นไม่ชอบ อยู่สีนี้จนกระทั่งสีนี้เกียด แต่ในที่สุดความเสียหายก็คือประเทศเสียหาย และผมยืนยันว่าวันนี้มองไปข้างหน้า ถ้าพวกเรานักการเมืองสามารถที่จะสร้างความเข้มแข็งในระบบรัฐสภาของเรา ไม่ก้าวก่ายอำนาจอื่นไปเกินสมควร*

ผมคิดว่ารัฐประหารก็จะไม่เกิดขึ้น" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ดังนั้น การปรากฏเนื้อหาของเรื่องเล่าเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านถ้อยคำที่สมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้กล่าวมาข้างต้น สามารถยืนยันอีกครั้งได้ว่า ตัวละครในเรื่องเล่าทางนโยบายดังกล่าวนี้ ทางฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้สร้างเรื่องเล่าที่มีการกำหนดให้ผู้ที่แสดงบทบาทเป็นตัวเอกหรือพระเอกที่เข้ามากอบกู้สถานการณ์ก็คือ ฝ่ายของคณะรัฐประหารและบรรดาประกาศหรือคำสั่งของ คสช. ในส่วนของตัวละครที่มีบทบาทเป็นตัวร้ายก็จะมุ่งไปที่ฝ่ายของนักการเมืองที่มาในคาบของประชาธิปไตยและการเลือกตั้งที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองในทางมิชอบจนเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองอันนำมาสู่การรัฐประหาร และยังถือเป็นผู้ที่ทำให้ประชาชนมีฐานะเป็นตัวละครที่เป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อจากการกระทำของตัวละครที่เป็นตัวร้ายจนทำให้คณะรัฐประหารที่ถือเป็นพระเอกต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

3) โครงเรื่อง

โครงเรื่องนับเป็นการวางกรอบแนวทางในการเขียนหรือการเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจถึงทิศทางของเรื่องในภาพรวม ด้วยการจัดลำดับเหตุการณ์ผ่านการนำเสนอให้เห็นถึงต้นเรื่อง กลางเรื่อง และตอนจบของเรื่องให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไม่ซับซ้อน แน่นอนว่าในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการวางโครงเรื่องของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้ามาของคณะรัฐประหารเพื่อเข้ามาแก้ไขวิกฤตปัญหาของนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้ง ดังการสะท้อนของการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายดังกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในวาระโอกาสต่าง ๆ ดังเช่น คำกล่าวของนายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 โดยความว่า

"ผมอยากจะลงไปในรายละเอียดเพื่อที่จะให้สภาแห่งนี้ได้เห็นภาพของวงจรอุบาทว์ได้ชัดเจนมากขึ้นว่าวงจรนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง วงจรนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากสิ่งที่เรียกว่า การเข้ามาของการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตยุติธรรม นั่นก็คือจะทำให้เรา

ได้มาซึ่งนักการเมืองทุจริต เมื่อเราได้มาซึ่งนักการเมืองทุจริตสิ่งที่ตามมานั่นก็คือนักการเมืองเหล่านั้นก็จะต้องมาเอาทุนคืน เอาทุนคืนอย่างไร เอาทุนคืนให้เร็วที่สุด เมื่อเอาทุนคืนให้เร็วที่สุดเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดการแบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มที่ได้ประโยชน์ และกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่เสียประโยชน์ กลุ่มที่ได้ประโยชน์ก็ต้องทำทุกวิถีทางที่จะทำให้เอาทุนคืนเร็วที่สุดและอยู่ในสภาพนี้นานที่สุด ในขณะกลุ่มที่เสียประโยชน์ก็ต้องทำทุกวิถีทางที่จะทำให้พ้นจากสภาพนี้เร็วที่สุดเช่นกัน คำว่าทุกวิถีทางที่ว่าจึงหมายถึงการทำการเมืองทั้งในสภาและนอกสภา เมื่อไรก็ตามที่การเมืองไม่ได้อยู่ในสภาแต่ไปอยู่นอกสภา การควบคุมความสงบเรียบร้อยก็เกิดขึ้นได้ยาก เมื่อปราศจากความสงบเรียบร้อยจึงสร้างความชอบธรรมให้อำนาจพิเศษเข้ามาบริหารจัดการเพื่อนำพาประเทศให้พ้นจากทางตัน” (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

เช่นเดียวกับคำกล่าวของนายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้กล่าวตอกย้ำคำอภิปรายของนายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติเดียวกันอีกว่า

“สิ่งที่ผมอยากจะให้สภาแห่งนี้ได้ทำก็คือการสร้างกระบวนการทางประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ผมเชื่อว่ากระบวนการทางประชาธิปไตยที่ถูกต้องนั้นจะสามารถป้องกันการรัฐประหารได้ เพราะอะไรครับ เมื่อกระบวนการทางประชาธิปไตยมีปัญหาทางผู้ที่ใช้อำนาจก็สามารถที่จะใช้กระบวนการนั้นในการที่จะแก้ไขปัญหาให้กับพี่น้องประชาชนได้ผ่านการคืนอำนาจให้กับพี่น้องประชาชนก็คือให้มีการเลือกตั้งใหม่ ฉะนั้นสิ่งสำคัญที่ผมอยากเห็นก็คือการที่เรานั้นสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการทางประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้งที่สุจริตยุติธรรม เพราะถ้ามีการเลือกตั้งที่ซื้อสิทธิขายเสียงก็จะนำมาเข้าสู่อำนาจรัฐโดยการเป็นทุนทางการเมือง การเข้ามาทุจริตจนเกิดการต่อต้านจากพี่น้องประชาชนและเป็นความวุ่นวายทางการเมืองเกิดขึ้น สุดท้ายก็เป็นข้ออ้างของการรัฐประหาร” (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

อย่างไรก็ดีจากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้ยกกล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการวางโครงเรื่องหรือมีภาพรวมของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้ามาของคณะรัฐประหารเพื่อเข้ามาแก้ไขวิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นจาก

นักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้งในลักษณะของการเล่าเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงต้นตอของปัญหาว่าแท้จริงแล้ว นักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มีพฤติกรรมไม่ยึดมั่นต่อกระบวนการทางประชาธิปไตยที่ถูกต้องและไร้ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตย่อมที่จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง อันนำมาสู่เงื่อนไขที่ทำให้คณะรัฐประหารต้องเข้ามากอบกู้สถานการณ์เพื่อแก้ไขวิกฤติปัญหาที่เกิดขึ้น ดังการยืนยันอีกครั้งจากคำกล่าวของนายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ดังคำอภิปรายที่ว่า

> *“เมื่อประเทศเดินหน้าไม่ได้ บ้านเมืองวุ่นวายสับสน ผมคิดว่าเป็นทางออกเดียวที่ต้องให้ท่านพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเข้ามายึดอำนาจและแก้ไขปัญหาของบ้านเมือง เพื่อคืนความสุขให้กับประเทศไทยของเรา”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

4) ฐานคุณค่าทางศีลธรรม

ฐานคุณค่าทางศีลธรรมของเรื่องเล่าทางนโยบาย ถือเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นได้จากเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าวผ่านการเล่าเรื่อง โดยฐานคุณค่าทางศีลธรรมของเรื่องเล่าทางนโยบายนี้มักจะแสดงให้เห็นถึงการเชิดชูคุณค่าของเรื่องเล่านั้นผ่านทิศทางในการแก้ไขปัญหาสาธารณะจากนโยบายนั้น ๆ จากการเล่าเรื่องของตัวละครทางนโยบาย ทั้งนี้ ฐานคุณค่าทางศีลธรรมยังถือเป็นการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เรื่องเล่าหรือนโยบายนั้นได้รับความยอมรับจากตัวแสดงอื่นที่มีบทบาทในการผลักดันนโยบายสาธารณะอีกด้วย เฉกเช่นกับการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล แน่นอนว่าเรื่องเล่าที่ถูกสื่อสารออกมาได้มีการสะท้อนให้เห็นถึงการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับ “คุณูปการของคณะรัฐประหารในการแก้ไขวิกฤตปัญหาบ้านเมือง” ดังการปรากฏจากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้กล่าวไว้ในวาระโอกาสต่าง ๆ อาทิ คำกล่าวของนางทัศนียา รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภา

ผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ดังความว่า

> *"การที่ คสช. เขาออกคำสั่งก็เพื่อที่จะแก้ไขปัญหา เมื่อสถานภาพความน่าเชื่อถือกระเตื้องขึ้นคำสั่งก็ยกเลิกไป แล้วที่สำคัญเกือบ 40 ฉบับ 39 ฉบับได้ยกเลิกไปตาม คสช. เมื่อมีการเลือกตั้ง นี่เป็นตัวอย่าง ที่เห็นว่าคำสั่ง คสช. นั้นไม่ใช่จะเลวร้ายอย่างที่ท่านพูดกันมามากมาย ส่วนดีเยอะแยะไม่เอามาพูดถึง แล้วที่สำคัญเหลือ 50 ฉบับเท่านั้นที่ยังใช้กันอยู่ทุกวันนี้ แล้ว 50 ฉบับนี้ที่มันใช้ก็เพราะมีสถานะเป็นกฎหมาย แล้วเป็นกฎหมายที่อยู่ตามกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องอยู่อย่างเช่น กฎหมายความมั่นคงตัวนี้ก็จำเป็นต้องอยู่ เพราะอะไรค่ะท่านประธานก็ดูเอาเถอะ ความมั่นคงของสถาบันหลัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ทุกวันนี้เป็นอย่างไร สถาบันชาติท่านก็ได้เห็นได้ฟังก็ยังมีแนวคิดที่จะมีการแบ่งแยกดินแดนหรือเปล่า ด้วยการที่จะแก้มาตราหนึ่ง ตรงนี้ก็ไม่มั่นคงแล้ว"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

หรืออีกคำกล่าวหนึ่งที่มีการสะท้อนให้เห็นถึงการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับการแก้ไขวิกฤตปัญหาบ้านเมืองของคณะรัฐประหารผ่านการนำเสนอถึงข้อดีของการมีประกาศและคำสั่งของคณะรัฐประหาร คสช. ดังเช่น คำกล่าวของนายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติเดียวกันกับ นางทัศนียา รัตนเศรษฐ ในข้างต้น เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 โดยนายชัยวุฒิ ได้มีการอภิปรายไว้ว่า

> *"ข้อดีของการใช้คำสั่ง คสช. ดังเช่นคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับ ส.ป.ก. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อย่างที่เราทราบว่า ที่ดิน ส.ป.ก. เป็นที่ดินเพื่อเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยและถือครองได้คนหนึ่งไม่เกิน 50 ไร่ แต่ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลในอดีตได้ไปอนุมัติให้ทำโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานลม กังหันลมซึ่งขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากเลยครับในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ ส.ป.ก. เพราะบริเวณนั้นเป็นพื้นที่ ส.ป.ก. ทั้งอำเภอ แล้วก็ใช้การเช่าต่อจากประชาชนเพื่อทำโรงงานไฟฟ้าพลังงานลม แต่โครงการดำเนินไปแล้ว ก่อสร้างไปแล้ว จ่ายไฟเข้าสู่ระบบแล้ว รัฐบาลอนุญาตไปแล้ว แต่ผิดกฎหมาย ส.ป.ก. ซึ่งมีพี่น้องประชาชนไปฟ้องศาลปกครอง ศาลปกครองก็ตัดสินไปแล้วว่าผิดกฎหมาย ส.ป.ก. เพราะว่า ส.ป.ก. ทำได้เฉพาะเกษตรกรรม ใช้ในภาคอุตสาหกรรมทำโรงงานไฟฟ้าไม่ได้ ต้องรื้อถอน และโครงการเป็นหมื่นเป็นแสนล้านบาท โครงการที่เราจะพัฒนาโรงงานไฟฟ้า*

พลังงานทางเลือกพลังงานลมจะทำอย่างไร มันเดินหน้าไม่ได้ ถ้าใช้กระบวนการกฎหมายตามปกติไม่มีทางแก้ได้เลยครับ มีทางเดียวคือรื้อแล้วก็สร้างใหม่ที่อื่นที่ไม่ใช่ที่ส.ป.ก. ฉะนั้นท่านหัวหน้า คสช. ท่านพลเอกประยุทธ์ เล็งเห็นถึงปัญหาท่านก็ใช้คำสั่ง คสช. เข้ามาแก้ปัญหา อนุญาตให้แก้กฎหมาย ส.ป.ก. ให้สามารถสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานลมในพื้นที่ ส.ป.ก. ได้ ซึ่งผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะว่าการสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังงานลมมันใช้พื้นที่นิดเดียวเอง เขามีฐานแค่ปักเสาและตั้งวินด์เทอร์ไบน์ขึ้นไป ใช้พื้นที่ไม่กี่ไร่ต่อ 1 เสา ข้างล่างก็ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด ทำการเกษตรได้เหมือนเดิม ขณะที่เกษตรกรก็ได้ค่าเช่าที่ดินเพิ่มจากโรงไฟฟ้าพลังงานลมอีก นี่จึงเป็นการแก้ปัญหาด้วยคำสั่งของ คสช. ที่ทำให้ปัญหาเรื่องโรงไฟฟ้าพลังงานลมถูกได้รับการแก้ไข ประเทศชาติก็เดินหน้าไปได้" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ฉะนั้นแม้ว่าจะมีการปรากฏถึงคำกล่าวที่เป็นการสะท้อนถึงการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับการแก้ไขวิกฤตปัญหาบ้านเมืองของคณะรัฐประหาร ในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลเพียง 2 คำกล่าว ก็น่าจะเพียงพอต่อการยืนยันได้ว่าเรื่องเล่าที่ใช้ในการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับการยกย่องคุณูปการของคณะรัฐประหารต่อการแก้ไขวิกฤตปัญหาบ้านเมืองที่เกิดขึ้น

4.3 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ผ่านมาผู้ศึกษาได้นำข้อค้นพบตามที่ปรากฏอยู่ในเอกสารเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามที่แจ้งไว้ในบทที่ 3 มาทำการนำเสนอให้เห็นถึงอิทธิพลของแนวคิดที่ปรากฏอยู่ภายใต้เรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกอบกับได้มีการนำเสนอถึงองค์ประกอบของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวทั้งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านและของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลมาแล้วนั้น บัดนี้จะได้นำเสนอข้อค้นพบในส่วนของกลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy) อันจะปรากฏให้เห็นว่าบรรดาสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ได้มีการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าในการจัดการหรือควบคุมเนื้อหาของการเล่าเรื่องที่จะทำให้สามารถส่งอิทธิพลต่อกระบวนการและผลลัพธ์ของนโยบายผ่านการสื่อสาร

กับบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลักดันนโยบาย ทั้งนี้ เพื่อให้กลยุทธ์เรื่องเล่าที่ใช้มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาพันธมิตรให้มาร่วมกับฝ่ายของตนเองเพิ่มขึ้น ด้วยการทำให้บุคคลอื่นได้คล้อยตามแนวคิดที่สะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องของตนในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการผลักดันนโยบายผ่านเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นการสื่อสารผลักดันนโยบายต่อสาธารณะในวาระโอกาสต่าง ๆ อย่างไรก็ดีการนำเสนอถึงกลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ปรากฏให้เห็นถึงการเลือกใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel shift) กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (identifying winners and losers of policies) กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication) กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate expansion strategy) และกลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate containment strategy) ของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 ฝ่ายที่แตกต่างกัน ดังจะแสดงให้เห็นในตาราง 3 ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะได้อรรถาธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ทราบถึงรายละเอียดโดยยึดข้อค้นพบตามตาราง 3 เป็นลำดับต่อไป

ตาราง 3 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

กลยุทธ์เรื่องเล่า	พรรคการเมืองฝ่ายค้าน		พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล	
	ฝ่ายเทพ	ฝ่ายมาร	ฝ่ายเทพ	ฝ่ายมาร
กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร	สมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้าน คือ ผู้ที่จะมาทลายมรดกของ คสช. ที่เป็นอุปสรรคต่อประชาธิปไตยและสร้างผลกระทบให้กับประชาชน	- คณะรักษาความสงบแห่งชาติ คือ ผู้ที่ยึดอำนาจจากประชาชน - มรดกจากการใช้อำนาจของ คสช. ที่ทิ้งไว้ภายหลัง คสช. หมดอำนาจถือเป็นร่องรอยตราบาปให้กับสังคมประชาธิปไตย	คณะรักษาความสงบแห่งชาติ คือ ผู้ที่เข้ามาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประเทศ และทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้โดยสงบสุข	นักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มีพฤติกรรมและมีการใช้อำนาจในทางมิชอบจนเป็นชนวนนำมาสู่ความขัดแย้ง คือผู้ที่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหาร
กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย	เราคือสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง เรามีหน้าที่ผูกพันรับใช้ประชาชน เราจึงไม่ควรนิ่งนอนใจกับมรดกของเผด็จการที่ไม่ได้มีฐานอำนาจมาจากประชาชนและประชาธิปไตยได้ นี่คือโอกาสของเราในการทำหน้าที่เพื่อปกป้องและคืนความเป็นธรรมให้กับประชาชน		ไม่ปรากฏ	

ตาราง 3 (ต่อ)

กลยุทธ์เรื่องเล่า	พรรคการเมืองฝ่ายค้าน		พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล	
	ฝ่ายเทพ	ฝ่ายมาร	ฝ่ายเทพ	ฝ่ายมาร
กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย	- มรดกบาปของ คสช. - ประกาศ คำสั่ง คสช. เท่ากับขยะ - การรัฐประหาร คือ เชื้อไวรัสเอสไอวี - การรื้อมรดก คสช.		ไม่ปรากฏ	
กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ	- ถ้าสภาที่มาจากการเลือกตั้งไม่ยอมยกเลิกคำสั่งของคณะรัฐประหารเราจะเรียกตัวเองว่าผู้แทนราษฎรได้อย่างไร - การรื้อมรดก คสช. เป็นเพียงแค่คืนความเป็นธรรมให้กับประชาชน คืนความปกติให้กับประชาชน ส.ส. ฝั่งรัฐบาลจะให้ได้ไหม		ไม่ปรากฏ	
กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ	ไม่ปรากฏ		- สังคมนี้ควรเดินไปอย่างไร ทำไมถึงเกิดการรัฐประหาร เราต้องกลับมามองที่ตนเอง มองถึงการใช้อำนาจของพวกเรานักการเมือง เพราะแท้จริงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรัฐประหารก็คือพฤติกรรมของนักการเมืองเอง - การเสนอกฎหมาย การเสนอตั้งคณะกรรมาธิการต่าง ๆ ของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เป็นการเสนอนโยบายภายใต้การมีอคติกับ คสช. หรือกฎหมายต่าง ๆ ที่เกิดในยุค คสช. ซึ่งการมีอคติเช่นนี้ถือเป็นการบดบังความมีเหตุผล และหากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะต้องลงมติรับหลักการร่างกฎหมายหรือการตั้งกรรมาธิการของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เสนอเข้ามาเพียงเพราะเหตุผลที่เกรงกลัวว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเกิดความรุนแรงขึ้น นั่นจึงไม่ใช่เหตุผลที่ฝ่ายรัฐบาลจะยอมรับได้ เพราะเราทุกคนก็ต่างรักชาติบ้านเมืองเช่นเดียวกัน และยังเชื่อว่านี่ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาหนำซ้ำยังจะเป็นการรื้อฟื้นตอกย้ำถึงความรุนแรงและความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นมาในอดีตไปอีก	

4.3.1 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

1) กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel shift)

ภายใต้เนื้อหาของเรื่องเล่าหนึ่ง ๆ มักจะมีการประณามฝ่ายตรงข้ามที่ตนต้องการต่อต้านให้มีภาพลักษณ์เป็นพวกชั่วร้าย ขณะเดียวกันก็จะนำเสนอฝ่ายตนเองให้มีฐานะเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้กอบกู้สถานการณ์ให้ดีขึ้น ซึ่งจะมีความคล้ายคลึงกับเมื่อครั้งที่ได้มีการนำเสนอถึงองค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายในส่วนของตัวละครที่จะประกอบไปด้วยตัวละครตัวเอก (heroes) ตัวละครตัวร้าย (villains) และตัวละครที่เป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) หากแต่กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายจะใช้การตอกย้ำหรือชี้ให้เห็นว่าฝ่ายตรงข้ามตน

เป็นผู้ร้ายหรือมีฐานะเป็นฝ่ายมาร ขณะที่ฝ่ายตนจะมีฐานะเป็นพระเอกหรือฝ่ายเทพที่จะเข้ามากอบกู้สถานการณ์หรือวิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งกลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมารโดยมากจะใช้กับการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายสาธารณะที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งหรือความเข้าใจต่อปัญหาทางนโยบายอย่างไม่ตรงกัน เช่นเดียวกับเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นนโยบายที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองแต่ละกลุ่มต่างเห็นถึงปัญหาทางนโยบายภายใต้การมีแนวคิดหรือความเชื่อที่ยึดถือแตกต่างกันดังที่ได้มีการนำเสนอในหัวข้อ 4.1 มาแล้วนั้น ทั้งนี้ การปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel shift) ผ่านการระบุให้ฝ่ายเทพ คือ บรรดาสมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายของตนเอง ซึ่งเป็นผู้ที่จะมาทลายมรดกของ คสช. ที่เป็นอุปสรรคต่อประชาธิปไตยและสร้างผลกระทบให้กับประชาชน ขณะเดียวกันก็มีการระบุให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งเป็นผู้ที่ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากประชาชนและเป็นผู้ที่ได้ทิ้งร่องรอยตราบาปให้กับสังคมประชาธิปไตยผ่านบรรดามรดกทั้งหลายที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ให้มีฐานะเป็นฝ่ายมาร ดังที่ได้มีการสะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่ว่าจะเป็นการกล่าวเล่าเรื่องที่มาจากสมาชิกของพรรคอนาคตใหม่หรือสมาชิกของพรรคก้าวไกลและคำกล่าวของสมาชิกจากพรรคเพื่อไทยในวาระโอกาสต่าง ๆ อาทิ คำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ที่ว่า

> *“หัวหน้า คสช. คือพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา บุคคลที่ละเมิดกฎหมายสูงสุดของแผ่นดินนี้ คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บุคคลที่ก่อการรัฐประหารมีความผิดอาญา มีโทษสูงสุดคือประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต บุคคลที่ละเมิดกฎหมายรุนแรงที่สุด ทำลายระบบกฎหมาย ทำลายระบบรัฐธรรมนูญ แต่บุคคลนี้กลับกล้าชี้หน้าให้คนอื่นเคารพกฎหมายและอ้างกฎหมายอยู่ตลอดเวลา พอเอาเข้าจริงแล้วสิ่งที่หัวหน้า คสช. เรียกร้องให้พวกเราเคารพมันไม่ใช่กฎหมายแต่มันคืออำนาจของเขา เขาเรียกร้องให้พวกเราเคารพอำนาจของเขาไม่ใช่เรียกร้องให้เราเคารพกฎหมาย การรัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ครั้งนี้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ ได้สร้างประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ได้สร้างประวัติศาสตร์ใหม่ให้กับวงการรัฐประหารในประเทศไทย เห็นได้จากการใช้อำนาจของ คสช. ตลอด 5 ปีที่ผ่านมานั้นมีปรากฏการณ์ใหม่ คือ คสช. เป็นคณะ*

รัฐประหารที่ออกประกาศและคำสั่งจำนวนมากนับตั้งแต่รัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม ผมขอเอาตัวเลขจากฐานข้อมูลของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่รวบรวมเอาไว้ คสช. ได้ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ทั้งหมด 217 ฉบับ ประกาศหัวหน้า คสช. จำนวน 1 ฉบับ ประกาศ คสช. จำนวน 133 ฉบับ และคำสั่ง คสช. จำนวนอีก 214 ฉบับ รวมผลิตผลทางกฎหมาย ผลผลิตจากการเสกปืนให้เป็นกฎหมายทั้งสิ้น 565 ฉบับ และยังมีการรับรองบรรดาประกาศ คำสั่งของคณะรัฐประหารไว้อย่างรัดกุมที่สุด ดังในรัฐธรรมนูญชั่วคราว 2557 มาตรา 48 ได้รับรองเอาไว้ว่าบรรดาการกระทำทั้งหลายทั้งปวงของ คสช. นั้นให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ต่อมาพอมีรัฐธรรมนูญ 2560 มาตรา 279 ก็ยังรับรองต่อไปว่าอะไรที่เคยรับรองไว้ตอนปี 2557 ก็ให้มันชอบด้วยรัฐธรรมนูญ 2560 ต่อไป ฉะนั้นเราจะแค่ยกเลิกประกาศ คำสั่ง คสช. อย่างเดียวไม่พอ เราต้องทลายเกราะคุ้มกันประกาศ คำสั่งของ คสช. ด้วย วันนี้เราเลิกประกาศ คำสั่งของ คสช. ไปแล้วหลายฉบับ แต่ยังมีเกราะคุ้มกันประกาศ คำสั่งของ คสช. อยู่ทั้งที่เลิกไปแล้วและยังไม่เลิกนั่นก็คือรัฐธรรมนูญ มาตรา 279 ดังนั้นสมาชิกของพรรคผมเราจึงพยายามรณรงค์กันอยู่เสมอว่าในท้ายที่สุดต้องมีการแก้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เพื่อยกเลิกมาตรา 279 เพื่อทลายเกราะคุ้มกันของประกาศ คำสั่งของ คสช. ออกไป" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

หรือคำกล่าวของนางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติเดียวกันกับนายปิยบุตร แสงกนกกุล ข้างต้น ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า

"ท่านประธาน หลังการรัฐประหารเกิดอะไรขึ้น หลังการรัฐประหารตัวเลขขั้นต่ำจากสำนักงานทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน เอาคร่าว ๆ ว่าคนนับ 1,000 คน ได้รับผลกระทบ 929 รายถูกพาตัวไปค่ายทหารถูกปิดตาคลุมศีรษะด้วยถุงมีอย่างน้อย 18 ราย ถูกซ้อมทรมาน 1,211 ราย ถูกจับดำเนินคดีด้วยข้อหาความมั่นคงร้ายแรงในการไปแสดงออกในการชุมนุมทางการเมืองเพื่อเรียกร้องการเลือกตั้ง ผู้ที่อภิปรายยืนต่อหน้าท่านประธานคนนี้ก็ถูกดำเนินคดีด้วยอยู่ใน 1,000 กว่าคนนี้ด้วย 500 กว่าคนถูกคุกคามถึงบ้านพัก และอย่างน้อย 100 คนต้องหลบหนีออกนอกประเทศกลายเป็นผู้ลี้ภัย ผู้ลี้ภัยเหล่านี้คือเหยื่อของการพังทลายของประชาธิปไตยไทยจากกลุ่มบุคคลที่ยึดอำนาจรัฐประหารในนาม คสช. และยังฝังร่องรอยมาถึงทุกวันนี้ ท่านประธานนี่คือสิ่งที่เราจะต้องชำระสะสางคืนความเป็นธรรมให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบและครอบครัว

ในทุกกรณี” (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ไม่เท่านั้นในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติอื่น ๆ อาทิ ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ได้มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านอีกหลายท่านได้อภิปรายที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมารมาเป็นเครื่องมือในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผ่านการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายของตนเป็นผู้ที่อาสาเข้ามาเพื่อกอบกู้วิกฤตปัญหาที่เกิดจากการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อต้องการทลายผลพวงมรดกทั้งหลายที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวว่า

“วันนี้ผมขอเป็นตัวแทนอีกคนของพรรคก้าวไกลในการที่จะนำเสนอรายละเอียดของร่างกฎหมายในเรื่องการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งพรรคอนาคตใหม่ในเวลานั้น นำโดยอาจารย์ปิยบุตร แสงกนกกุล ได้เป็นผู้เสนอ ถึงแม้วันนี้อาจารย์ปิยบุตร แสงกนกกุลจะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อีกต่อไป แต่ผมคิดว่าความต้องการที่เราอยากจะเห็นการขจัดมรดกของ คสช. ยังคงมีอยู่อย่างน้อยที่สุดในวันนี้การทำหน้าที่ของพรรคก้าวไกลเรายังพร้อมที่จะทำหน้าที่เพื่อสืบสานเจตนารมณ์ในการทลายมรดก คสช. ซึ่งเป็นอุปสรรคในการขัดขวางอำนาจของประชาชน”

เช่นเดียวกับคำกล่าวของนายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย พรรคเพื่อไทย ที่ว่า

“ทุกวันนี้เราต้องยอมรับว่าคำสั่งของ คสช. คือคำสั่งของคณะปฏิวัติท่านเข้ามาโดยผิดรัฐธรรมนูญ แต่ท่านก็ใช้คำสั่งเหล่านี้ ถ้าให้ผมพูดแรง ๆ หลายคนอาจจะบอกว่าเป็นคำสั่งของ คสช. แต่นี่คือคำสั่งของโจรครับ และขอให้ประชาชนมั่นใจครับว่าพวกเราด้วยหัวจิตหัวใจของ ส.ส. ฝ่ายค้าน แล้วก็เป็นคนที่เป็นตัวแทนพี่น้องประชาชนทุกคนเราจะสนับสนุน”

ขณะเดียวกันยังได้ปรากฏคำกล่าวของนายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์ ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกต่อไปว่า

> *"ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่ง คสช. ที่เสนอโดยภาคประชาชนและพรรคอนาคตใหม่ที่ผ่านมา ร่างกฎหมายฉบับนี้สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการยกเลิกระบอบเผด็จการที่ควบคุม กดขี่ จับกุม สร้างความเดือดร้อนให้พี่น้องประชาชน สร้างความเดือดร้อนให้กับวิญญูชนโดยสุจริตใจ"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ดังนั้น จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านอันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมารผ่านการระบุให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และบรรดาผลพวงที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ถือเป็นฝ่ายมาร ที่ฝ่ายของตนเองที่มีฐานะเป็นฝ่ายเทพจะต้องเป็นผู้เข้ามากอบกู้สถานการณ์หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอันจะเป็นการลบล้างร่องรอยตราบาปให้กับประชาชนและสังคมประชาธิปไตยด้วยการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้งนี้ ยังสามารถยืนยันถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวนี้ได้อีกครั้งจาก คำกล่าวของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้ในงานแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในหัวข้อมองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร ณ. ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ดังความว่า

> *"ถ้าไล่เป็นสเต็ป คือ เราต้องหยุดยั้งการสืบทอดอำนาจของ คสช. ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ไม่ใช่แค่คุณประยุทธ์ แต่มันคือระบอบ คสช. ทั้งระบอบ รวมถึงพรรคการเมืองที่สืบทอดระบอบ คสช. ด้วย ไม่ใช่แค่คุณประยุทธ์ นี่คือสเต็ปแรกนี่คือก้าวแรก ก้าวที่สองหลังจากที่หยุดยั้งตรงนี้ได้แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งถ้ามีรัฐบาลใหม่ที่มีความเป็นประชาธิปไตยมาต้องผลักดันให้เกิดการปฏิรูปกองทัพที่แท้จริงให้เกิดขึ้นได้ ขั้นที่สามต้องแก้รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ลบล้างผลพวงรัฐประหาร เริ่มจากการแก้เล็กคือ การแก้มาตรา 279 ของรัฐธรรมนูญ 2560"* (สำนักข่าวทูเดย์, 2562b)

ฉะนั้น คำกล่าวของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ที่ยกกล่าวมาข้างต้น จึงสามารถยืนยันได้ว่ากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคอนาคตใหม่ซึ่งถือเป็นผู้ริเริ่มนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีการใช้ กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมารในการผลักดันนโยบายดังกล่าวมาตั้งแต่ครั้งที่ฝ่ายของตนยังไม่ได้เข้าสู่อำนาจทางการเมือง กระทั่งเมื่อได้เข้าสู่อำนาจทางการเมืองในฐานะสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติก็ได้นำกลยุทธ์ดังกล่าวมาใช้ในการผลักดันนโยบายนี้ผ่านเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมาอย่างต่อเนื่อง

2) กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (identifying winners and losers of policies)

กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายถือเป็นกลยุทธ์ที่ระบุถึงขีดความสามารถในการดึงมวลชนให้มาสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตน กล่าวคือ ผู้ชนะ (Winner) ก็คือผู้ที่ได้ประโยชน์จากการดึงมวลชนให้มาสนับสนุนนโยบายของตนได้มากกว่าฝ่ายตรงข้ามจนทำให้ฝ่ายตรงข้ามมีสถานะกลายเป็นผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (losers) ดังนั้นการระบุว่าใครคือผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายจึงพิจารณาจากผู้ที่สามารถสร้างเรื่องเล่า (Narrative) จนทำให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ร่วมกันจนได้ตัดสินใจมาให้การสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตนมากกว่าสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตรงข้าม เช่นเดียวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่องเล่าทางนโยบายที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านยังได้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายที่แฝงอยู่ใต้การเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายผ่านความพยายามในการสร้างเรื่องเล่า (Narrative) ที่จะทำให้ผู้รับสารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลักดันนโยบายดังกล่าว ได้เกิดอารมณ์ร่วมกันจนนำมาสู่การตัดสินใจเข้ามาสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตน ดังที่มีการกล่าวมาอย่างซ้ำ ๆ ของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าว ผ่านการย้อนกล่าวถึงอดีตในเรื่องของการรัฐประหารและผลกระทบที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ว่า ในอดีตเราคือผู้พ่ายแพ้ต่อนโยบายต่าง ๆ ที่ คสช. ได้กระทำ และยังมองว่า คสช. มีฐานะเป็นผู้ร้ายของเรื่องเล่ากล่าวคือ การรัฐประหารโดย คสช. เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 จนนำมาซึ่งการออกประกาศคำสั่ง คสช. จำนวนมาก นับเป็นผู้ร้ายต่อประชาชนและต่อระบอบประชาธิปไตยหาใช่เป็นพระเอกที่เข้ามากอบกู้วิกฤตปัญหาบ้านเมืองดังที่เขาได้กล่าวอ้างไม่ หากแต่พระเอกที่จะเข้ามากอบกู้วิกฤติปัญหาบ้านเมืองที่แท้จริงในวันนี้ก็คือพวกเราที่เป็นนักการเมืองที่มาจากระบอบประชาธิปไตย ที่มาโดยการเลือกตั้งของประชาชนด้วยการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้กับประชาชนและประชาธิปไตย ดังนั้นการผลักดันนโยบายดังกล่าว ซึ่งเป็นนโยบายที่ผลักดันผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัติ หากจะสำเร็จหรือสามารถเป็นผู้ชนะทางนโยบายในวันนี้ได้ก็จะต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งทุกคนทุกฝ่ายมาช่วยกัน โดยการมองข้ามเรื่องที่ว่าตนนั้นมีฐานะเป็นฝ่ายค้านหรือเป็นฝ่ายรัฐบาล หากแต่ให้มองว่าเราคือ “ผู้แทนราษฎร” ที่มาจากการเลือกตั้ง เรามีหน้าที่ผูกพันรับใช้ประชาชน เราจึงไม่ควรนิ่งนอนใจกับมรดกของเผด็จการที่ไม่ได้มีฐานอำนาจมาจากประชาชนและประชาธิปไตย นี่จึงเป็นโอกาสของเราสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนในการทำหน้าที่ทลาย

มรดกของเผด็จการรัฐประหารเพื่อปกป้องและคืนความเป็นธรรมให้กับประชาชนทั้งยังเป็นการสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย ดังคำกล่าวของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ที่ว่า

> *"หากเราเชื่อกันว่าวันนี้เราอยู่ในระบอบประชาธิปไตย ได้โปรดเถอะครับ เราไม่อาจนิ่งนอนใจต่อประกาศและคำสั่ง คสช. ที่ไม่ได้มีฐานอำนาจที่เป็นประชาธิปไตยได้เลยครับนี่คือวาระที่สภาผู้แทนราษฎรแห่งนี้จะได้โอกาสในการทำหน้าที่เพื่อปกป้องและคืนความเป็นธรรมให้กับราษฎร นี่คือหนทางของการทำหน้าที่ที่ผู้แทนราษฎรพึงกระทำหากสภาที่ผมยืนอยู่แห่งนี้ต่อหน้าท่านประธาน คือ สภาผู้แทนราษฎร มิใช่สภาผู้แทนเผด็จการ ผมขอวิงวอนให้เพื่อนสมาชิกช่วยกันคนละเสียงช่วยกันตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากประกาศและคำสั่งของ คสช. และการกระทำตามประกาศและคำสั่งเหล่านี้ หากท่านไม่แน่ใจว่าจะกดโหวตเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ขอได้พึงระลึกถึงในวันที่ท่านถูกกระทำด้วยน้ำมือของนายทหาร โปรดพึงระลึกถึงความทุกข์ยากของประชาชนที่ถูก คสช. ควบคุมตัว"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

หรือคำกล่าวของนายนิยม เวชกามา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติเดียวกันกับคำอภิปรายข้างต้นนั้น ยังได้กล่าวต่อไปว่า

> *"ผมกราบเรียนท่านประธานว่า พี่น้อง ส.ส. ทั้งหลายไม่ว่าท่านจะอยู่ฝ่ายค้านหรือฝ่ายรัฐบาลก็ดี ท่านโปรดสำเหนียกเถอะครับว่าท่านมาจากประชาชน ท่านต้องเอาความไม่ดีไม่งามทั้งหลายที่เกิดขึ้นจากคำสั่งนี้ออกไป โดยการรวมกันมาตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อที่จะไปดูว่าอันไหนควรยกเลิก ยกเลิกไปเลย อย่าให้มีในประเทศนี้"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

เช่นเดียวกับคำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ว่า

> *"ประเทศไทยไม่มีทางสถาปนาระบอบรัฐธรรมนูญได้หากยังมีระบอบรัฐประหารฝังตัวอยู่ ประเทศไทยไม่มีทางสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมี*

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างแท้จริงได้หากยังมีมรดก คสช. เหล่านี้อยู่ นี่จึงเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของพวกเราสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร องค์กรเดียวที่มาจากการเลือกตั้งองค์กรเดียวที่ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศไทย ผมขอความสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านซึ่งเป็นผู้แทนของราษฎรช่วยกันลงมติแทนราษฎรให้ความเห็นชอบการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และการใช้อำนาจของหัวหน้า คสช. ตามมาตรา 44 ครับ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ทั้งนี้นายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ ยังได้กล่าวในทำนองเดียวกันนี้อีกครั้งในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ดังความที่ว่า

"พวกเราสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผมย้ำประโยคนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าในสภาแห่งนี้ตลอดรอบเกือบปีที่ผ่านมาว่า สภาผู้แทนราษฎร ณ เวลานี้เป็นเพียงองค์กรเดียวที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีแต่พวกเราเท่านั้นละครับที่อยู่ในสภาแห่งนี้ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีแต่พวกเราที่อยู่ในสภาแห่งนี้เท่านั้นละครับที่เป็นผู้แทนของราษฎรอย่างสมเกียรติ มีศักดิ์ศรีเต็มภาคภูมิเพราะประชาชนเลือกเรามา ดังนั้นการเสนอญัตติขอตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาแนวทางการป้องกันรัฐประหารในสภาผู้แทนราษฎรแห่งนี้ก็เพื่อจะเปิดโอกาสอันดียิ่งให้กับผู้แทนราษฎรทุกท่านในสภาแห่งนี้ได้พินิจพิจารณาและตัดสินใจร่วมกันว่าพวกเรามีจุดยืนกับรัฐประหารอย่างไร พวกเราพร้อมจะป้องกันรัฐประหารไม่ให้เกิดขึ้นอีกอย่างไร และอย่างน้อยที่สุดก็เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญครับว่า วันนี้สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ปักธงขึ้นแล้วว่าเราจะร่วมกันศึกษาแนวทางป้องกันการรัฐประหารเพื่ออนาคตของประเทศไทย เพื่ออนาคตของลูกหลานไทย เพื่ออนาคตของประชาธิปไตยไทย" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ประกอบกับคำกล่าวของนางอนุรักษ์ บุญศล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติเดียวกันกับนายปิยบุตร แสงกนกกุล ยังได้กล่าวตอกย้ำเพิ่มเติมอีกว่า

"ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติทุกท่านที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจะมีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ อยากเห็นอำนาจของประชาชนเป็นใหญ่ในแผ่นดินตามครรลองของประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

เป็นประมุข อยากให้สมาชิกทั้งหลายได้ร่วมกันสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ช่วยกันสร้างหลักเกณฑ์ที่เข้มแข็งเพื่อรักษาไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และป้องกันไม่ให้มีการรัฐประหารเกิดขึ้นอีก ดังเช่นครูครองที่เปล่งวลีก่อนถูกประหารชีวิตกลางแจ้งตรงสนามบินอำเภอสว่างแดนดินว่า เผด็จการจงพินาศ ประชาธิปไตยจงเจริญ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ดังนั้น จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะเป็นคำกล่าวจากสมาชิกของพรรคอนาคตใหม่หรือพรรคก้าวไกล หรือคำกล่าวของสมาชิกจากพรรคเพื่อไทยที่ได้สื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องตามที่ปรากฏอยู่ในเอกสารเกี่ยวกับเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังที่ได้ยกกล่าวไปข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นว่า ภายใต้การเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าว เรื่องเล่าที่สะท้อนออกมาได้ปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายมาเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ต้องการให้ผู้รับสารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลักดันนโยบายดังกล่าว ได้เกิดความเข้าใจและเกิดอารมณ์ร่วมกันผ่านการโน้มน้าวว่า เราคือสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง เรามีหน้าที่ผูกพันรับใช้ประชาชน เราจึงไม่ควรนิ่งนอนใจกับมรดกของเผด็จการที่ไม่ได้มีฐานอำนาจมาจากประชาชนและประชาธิปไตย และยังได้กล่าวต่อไปอีกว่านี่ถือเป็นโอกาสของพวกเราในฐานะที่เป็นผู้แทนของราษฎรจะได้ทำหน้าที่เพื่อปกป้องและคืนความเป็นธรรมให้กับประชาชน ทั้งนี้ เพื่อมุ่งหวังให้กลุ่มพันธมิตรฝ่ายอื่น ๆ หรือในที่นี้คือการมุ่งหวังอยากจะให้สมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้เข้าใจต่อปัญหาจนเกิดอารมณ์ร่วมกันอันจะนำมาสู่ตัดสินใจเข้ามาสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตนในที่สุด

3) **กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย** (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication)

กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบายถือเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้ผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนหรือการผลักดันนโยบายสามารถเข้าใจถึงความหมายหรือจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเรื่องเล่านั้น ๆ ให้เข้าใจได้ง่ายที่สุด หรือกล่าวอีกนัยยะหนึ่งคือการสื่อสารเล่าเรื่องที่จะทำให้สามารถเกิดการรับรู้ร่วมกัน เช่นเดียวกับในเรื่องเล่าทางนโยบาย

เพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ถูกสื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวจากสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะเป็นคำกล่าวเล่าเรื่องที่มาจากสมาชิกของพรรคอนาคตใหม่หรือสมาชิกของพรรคก้าวไกล และคำกล่าวของสมาชิกจากพรรคเพื่อไทยที่ได้กล่าวไว้ในวาระโอกาสต่าง ๆ ยังได้มีการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบายมาเป็นเครื่องมือในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การใช้คำอธิบายหรือสัญลักษณ์ที่เรียกบรรดาผลพวงจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติว่าเป็น “มรดกบาปของ คสช.” ได้มีการปรากฏซ้ำ ๆ ในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้จากสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ดังเช่น ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ได้มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านดังเช่น นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวไว้ว่า

> “ท่านประธานครับ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ เราต้องยกเลิกมรดกบาปของ คสช.” สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

หรือคำกล่าวของนางทัศนีย์ บุรณุปกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ที่ว่า

> “วันนี้ถือเป็นโอกาสที่ดีที่เราจะได้มาร่วมกันยกเลิกคำสั่ง คสช. ที่ออกมาจากคนที่ยึดอำนาจของเราไป ยึดอำนาจประชาชนไป หากเราไม่ยกเลิกมันมันก็จะอยู่กับเรา อยู่กับลูกหลานเรา มันจะเป็นมรดกบาปอยู่กับเรา” (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

นอกจากนี้ยังได้ปรากฏคำกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย ดังการใช้คำกล่าวที่ว่าเป็น “การยกเลิกมรดกบาปของ คสช.” ได้ปรากฏผ่านการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวจากสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ดังเช่น คำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ

ศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 ในความว่า

> *"เราเป็นสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งหลังรัฐประหาร เรามีสภาแห่งนี้ที่มาจากการเลือกตั้งเป็นผู้รับมอบอำนาจมาจากประชาชนผู้ทรงอำนาจสูงสุดของประเทศไทยเราเป็นผู้แทนของเขา ผมจึงไม่เห็นเหตุผลอันใดเลยที่สภาแห่งนี้จะปฏิเสธไม่ใช้อำนาจแทนราษฎร เพื่อที่จะเริ่มต้นดำเนินการจัดการมรดกบาปของคณะ คสช."* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562b)

ประกอบกับยังมีคำกล่าวที่เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบายในทำนองเดียวกันผ่านการกล่าวเปรียบเทียบว่าบรรดา "ประกาศ คำสั่ง คสช. เท่ากับ ขยะ" ซึ่งจะเห็นได้จากคำกล่าวอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้ปรากฏเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 อาทิ คำกล่าวของนายนิติพล ผิวเหมาะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ว่า

> *"ถ้าพูดถึงตัวคำสั่ง คสช. สิ่งที่แว็บขึ้นมาในหัว คือ ขยะ ขยะ แล้วก็ขยะ"*

หรือคำกล่าวของนายคำพอง เทพาคำ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกลในความว่า

> *"เรามีสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากประชาชน สภาแห่งนี้เป็นเวทีแสดงอำนาจของประชาชนมันถึงเวลาที่เราจะทำการเก็บกวาดขยะที่เป็นประกาศ คำสั่งของคณะรัฐประหาร ที่ถือว่ามันเป็นขยะทางการเมือง"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

เช่นเดียวกับนายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวสำทับอีกต่อไปว่า

> *"คำสั่ง คสช. ที่ผมจะมาลงรายละเอียดในวันนี้ก็คือคำสั่งที่ 2/2559 ซึ่งผมขอเรียกว่าคำสั่งขยะจากคำสั่ง คสช."* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ทั้งนี้ นอกจากการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบายที่เปรียบเทียบเรียก "ประกาศ คำสั่ง คสช. เท่ากับ ขยะ" แล้ว ยังมีการเปรียบเทียบ"การรัฐประหาร คือ เชื้อไวรัสเอสไอวี" อีก ดังการปรากฏในคำกล่าวของนางสาว

พรรณิการ์ วานิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ดังความว่า

> *"การรัฐประหารเหมือนไวรัสเอสไอวี (Virus HIV) ทำให้ร่างกายภูมิคุ้มกันอ่อนแอบกพร่องลงทั้งระบบ เช่นเดียวกับความป่วยไข้ของประเทศไทยอันเกิดจากไวรัสรัฐประหาร"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ดังนั้น ไม่ว่าเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ปรากฏสะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะเป็นการใช้กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจง่าย หรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบายผ่านการเรียกขานบรรดาผลพวงจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติว่าเป็น "มรดกบาปของ คสช." หรือเป็นการเปรียบเทียบว่า "ประกาศ คำสั่ง คสช. เท่ากับ ขยะ" กระทั่งการเปรียบเทียบว่า "การรัฐประหาร คือ เชื้อไวรัสเอสไอวี" ดังที่ได้ยกคำกล่าวเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านเพื่อเป็นการยืนยันไว้ในข้างต้น ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในการทำให้ผลพวงจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหมดสิ้นไปกับระบบการเมืองและระบบกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยของไทย นั่นจึงเป็นที่มาของการนำเสนอและการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ที่มีการเรียกปฏิบัติการดังกล่าวว่าเป็น "การรื้อมรดก คสช."ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนางทัศนีย์ บูรณุปกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวไว้ในงานเสวนาภายใต้หัวข้อรวมพลังประชาชนรื้อมรดก คสช. ซึ่งจัดกิจกรรมโดยไอลอว์ (iLaw) ณ สนามรัฐสภา แยกเกียกกาย เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 ที่ว่า

> *"พรุ่งนี้นะคะที่ร่างกฎหมายของ iLaw และประชาชนหรือที่เราเรียกง่าย ๆ ว่ารื้อมรดก คสช. จะเข้าสู่สภา จึงอยากเรียกร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนนึงว่าในวันพรุ่งนี้อยากให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านไม่ว่าจะฝ่ายไหน ขอให้ท่านร่วมกันรับหลักการรื้อมรดก คสช. ให้กับประชาชนก่อน"* (Prachatai, 2564)

4) กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate expansion strategy)

กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะนับเป็นกลยุทธ์ที่ตัวแสดงทางนโยบายจะเลือกใช้เมื่อตนได้พิจารณาแล้วว่าตนเองกำลังจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้หรือไม่ประสบความสำเร็จในการผลักดันนโยบายตามที่ตนต้องการ โดยตัวแสดงเหล่านี้ก็จะพยายามใช้การเล่าเรื่องในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ปัญหานั้น ๆ ต่อสาธารณชนให้รับรู้มากขึ้นหรือมีการเผยแพร่ปัญหาในลักษณะของการเพิ่มระดับความร้ายแรงของปัญหา กระทั่งใช้การสื่อสารที่แสดงออกว่าฝ่ายตนมีแนวโน้มที่จะพ่ายแพ้ทางนโยบายแล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนและเป็นการขยายแนวร่วมพันธมิตรให้กว้างออกไป ซึ่งการใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะเช่นนี้ถือเป็นการเข้าไปกำกับ ควบคุมและกระทำกับข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลลัพธ์ที่ตนจะได้จากนโยบายหนึ่ง ๆ อันจะสะท้อนให้เห็นถึงตัวละครในเรื่องเล่าด้วยว่าใครจะเป็นผู้ที่เสียประโยชน์หรือใครจะเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่าเรื่องทางนโยบายนั้น เช่นเดียวกับในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่นับว่าเป็นการผลักดันนโยบายสาธารณะในรูปแบบของการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการเสนอร่างกฎหมายและการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญโดยกระทำผ่านบรรดาตัวแสดงทางการเมืองที่ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ แน่นอนว่า ในการผลักดันนโยบายดังกล่าวภายใต้การผลักดันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... การนำเสนอและผลักดันร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... การนำเสนอและผลักดันญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ตลอดจนการนำเสนอและผลักดันญัตติ เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคตของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อาจพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงตามตาราง 1 ที่กล่าวถึงนโยบายรื้อถอน “อำนาจและมรดกของ คสช.” ที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ปรากฏให้เห็นว่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่มีลักษณะของการดำเนินงานผ่านกระบวนการนำเสนอร่างกฎหมายอยู่ 2 ฉบับ และการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีก 2 คณะของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น กลับไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแม้แต่ญัตติเดียว แน่นอนว่ากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

ซึ่งในระบบรัฐสภาก็ถือว่าเป็นฝ่ายเสียงข้างน้อยก็ย่อมที่จะพอทราบอยู่แล้วว่าในการผลักดันนโยบายต่าง ๆ หากนโยบายนั้นมีที่มาจากกลุ่มของพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายเสียงข้างน้อยก็มักที่จะมีแนวโน้มทำให้การผลักดันนโยบายไม่ประสบความสำเร็จเท่ากับการนำเสนอหรือผลักดันนโยบายที่มาจากกลุ่มของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายเสียงข้างมาก ฉะนั้นในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ถูกสื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวจากสมาชิกของพรรคอนาคตใหม่หรือสมาชิกของพรรคก้าวไกล และจากสมาชิกของพรรคเพื่อไทย ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายเสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎรที่ได้กล่าวไว้ในวาระโอกาสต่าง ๆ จึงได้มีการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะมาเป็นเครื่องมือในการผลักดันนโยบายนี้ ดังจะเห็นได้จากการสะท้อนถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวผ่านถ้อยคำอภิปรายของนายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ดังความว่า

> *“ผมทราบว่ามีความพยายามที่จะทำให้ร่างกฎหมายนี้ตกไป โดยการไม่โหวตรับ ผมก็พยายามมองหน้าคนที่เคยได้รับผลกระทบจากการรัฐประหาร ท่านจะใจดำขนาดนั้นจริง ๆ หรือครับ ท่านจะไม่สนับสนุนร่างฉบับนี้จริง ๆ หรือ ทั้ง ๆ ที่ครั้งหนึ่งตัวท่านเองรู้อยู่แก่ใจว่าเคยได้รับผลกระทบจากคำสั่งหรือประกาศของหัวหน้า คสช. อย่างมาก การรัฐประหารครั้งนั้นนำมาซึ่งการออกนโยบายทวงคืนผืนป่า ไม่มีประชาชนอยู่ในสมการ ไม่มีประชาชนมีส่วนร่วม มีประชาชนจำนวนมากถูกขับไล่ มีประชาชนจำนวนมากเสียสิทธิในการมีที่อยู่อาศัย ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเวลานั้นยังคงมีอยู่จนถึงวันนี้ การรัฐประหารครั้งนั้นนำมาซึ่งการแก้ไขผังเมือง ด้านหนึ่งคือการทำลายสภาพแวดล้อมที่ดีของพี่น้องประชาชนที่เขาต้องการที่จะอยู่อาศัย การรัฐประหารครั้งนั้นนำมาซึ่งคนจำนวนไม่น้อยที่เขาต้องเห็นประเทศนี้เป็นประชาธิปไตย แต่เขาไม่อาจอยู่บนผืนแผ่นดินนี้ได้ แล้วเขาต้องลี้ภัยไปอยู่ที่อื่น คนจำนวนนี้ที่ลี้ภัยผมเชื่อว่าบางส่วนก็รู้จักมักคุ้นกับ ส.ส. ที่วันนี้อาจจะกำลังโหวตไม่รับร่างฉบับนี้ บางส่วนลี้ภัยได้ไปอยู่ประเทศที่ 3 ก็นับว่าโชคดี แต่ท่านประธานครับอีกหลายคนไม่ได้โชคดีแบบนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นกับพวกเขาก็คือพวกเขาเสียชีวิต หลังจากที่พวกเขาเสียชีวิตก็เอาร่างของเขาไปโยนลงในแม่น้ำโขง อัดแท่งปูนในร่างของเขาเพื่อถ่วงน้ำปกปิดสิ่งที่เกิดขึ้น สร้างความสะเทือนใจให้กับครอบครัวเป็นฝันร้ายที่จะต้องจินตนาการตลอดเวลา ตอนที่เขาเสียชีวิตมันทุกข์*

ทรมานขนาดไหน เราจะใจดำไม่ผ่านร่างฉบับนี้จริง ๆ หรือครับ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

และในการอภิปรายเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านในเวทีของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ยังปรากฏคำกล่าวในทำนองเดียวกันกับที่นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ตามที่กล่าวมาข้างต้นเช่นเดียวกันอาทิ คำอภิปรายของนายสมคิด เชื้อคง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวว่า

"ผมขอวิงวอนไปยังเพื่อนสมาชิกสภาว่าอย่างน้อย ๆ เรามาล้างมรดกบางอันอย่างที่เพื่อนสมาชิกได้พูด อาจจะไม่ได้ทั้งหมด แต่สิ่งจำเป็น เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น เรื่องคำสั่งที่มันมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพมันจำเป็นต้องเอาออกหมด มันจำเป็นต้องยกเลิกหมด เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ผมเชื่อว่าผู้ที่โดนผลกระทบโดยตรงวันนี้คงอาจจะพูดอีกหลายท่าน เพราะบางท่านติดคุกด้วย บางท่านถูกมัดตา คุณพิชัยเล่าให้ผมฟัง ท่านพิชัย นริพทะพันธุ์ เรียกไปทีไรเวลาเอาขึ้นรถเอาถุงดำครอบนะครับ ดังนั้นเราพยายามแก้ไขปัญหาที่มันเกิดดีกว่า ผมพอได้ข่าวว่าจะไม่ผ่านร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ แต่ผมก็อยากให้ทางซีกที่ไม่เห็นด้วย ให้เห็นด้วยเถอะครับ เพราะเรื่องนี้เราต้องเปิดอกคุยกัน ต้องมาคุยกันจริง ๆ จัง ๆ บ้านเมืองเราถึงจะเดินได้" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

หรือในคำอภิปรายของนายวิสาร เตชะธีราวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย พรรคเพื่อไทย ที่ได้กล่าวต่อไปว่า

"ท่านประธานครับ ผมขออนุญาตเรียนให้ทุกท่านที่ได้เป็นตัวแทนของพี่น้องประชาชนนำมาเสนอโครงการกฎหมายในวันนี้ ผมเชื่อว่า ส.ส. ฝ่ายรัฐบาลถูกสั่งมาแล้วครับ แล้วก็ดูถูกไว้เลยครับร่าง พ.ร.บ. นี้ไม่ผ่านแน่นอน" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

เช่นเดียวกับคำอภิปรายของนายปดิพัทธ์ สันติภาดา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก พรรคก้าวไกล ยังได้กล่าวตอกย้ำอีกว่า

"ถ้าสภาแห่งนี้ไม่ยอมให้มีการรับหลักการและไปถกเถียงกันในรายละเอียด ผมไม่รู้ว่าเราจะมีหน้าเรียกตัวเองว่าเป็นผู้แทนราษฎรได้อย่างไร และสภาของเรามันน่าอับอายมากนะครับ เราอาจจะถกเถียง ฝ่ายค้านอาจจะแพ้ในกฎหมายอื่น ๆ ได้นะครับ แต่ถ้าเราผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง แต่เราปฏิเสธที่เราจะถอดถอนอำนาจ

ของ คสช. ผมเชื่อแน่นอนว่านี่คือประวัติศาสตร์อันด่างพร้อยและเราจะต้องรับผิดชอบต่อพี่น้องประชาชน และผมอยากจะขอพี่น้องประชาชนที่ฟังอยู่ตอนนี้นะครับว่าการเลือกตั้งที่จะมาถึงไม่ว่าจะเกิดขึ้นเร็วหรือช้าก็ตาม เราจำเป็นที่ต้องหยุดยั้ง ถ้าเราหยุดคำสั่ง คสช. วันนี้ไม่ได้เพราะเราแพ้เสียงข้างมากในสภา การเลือกตั้งครั้งต่อไปจะเป็นประกาศิตที่ประชาชนทุกคนจะพิพากษา คสช. และคำสั่ง คสช. ด้วยกัน" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

กระทั่งคำอภิปรายของนายจิรัฏฐ์ ทองสุวรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดฉะเชิงเทรา พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวอภิปรายว่า

"ผมอยากทราบว่าทำไมเพื่อนสมาชิกหายไปกันหมดเลยครับ ที่สภาแห่งนี้ไม่เห็นมีใครอภิปรายสนับสนุนอีกเลยนอกจากฝ่ายค้าน แล้วก็ไม่เห็นมีฝ่ายรัฐบาลอยู่หลายคนครับ นับหัวได้ไม่ถึง 10 คน อย่างนี้ท่านจะโหวตอะไรครับ ท่านเป็น ส.ส. นะครับ อันนี้ผมอยากฝากถึงเพื่อนสมาชิก ท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านเป็นผู้แทนราษฎรได้ก็ด้วยประชาธิปไตย ด้วยรัฐธรรมนูญ ถ้าท่านไม่ต่อต้าน คสช. ถ้าท่านไม่ต่อต้านเผด็จการ ถ้าท่านไม่ต่อต้านการทำรัฐประหาร ถ้าท่านไม่รื้อกฎหมายที่ไม่ได้ออกมาจากฝีมือของฝ่ายนิติบัญญัติที่มาจากประชาชน ท่านจะเป็น ส.ส. ทำไม อันนี้อยากเรียกร้องไปที่เพื่อนสมาชิกครับว่า นี่คือวาระแรกเองครับก็ยังจะมีธงว่าไม่รับแล้ว แล้วเราจะเดินหน้ากันอย่างไรครับประชาธิปไตยไทย" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ฉะนั้นถ้อยคำอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ได้กล่าวตอกย้ำถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้อำนาจของคณะรัฐประหารผ่านเครื่องมือที่เรียกว่าประกาศและคำสั่ง คสช. ด้วยการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่าการผลักดันนโยบายหรือร่างกฎหมายที่เสนอโดยฝ่ายตนมีแนวโน้มที่จะไม่ประสบความสำเร็จดังที่ได้ยกคำกล่าวไปข้างต้น โดยอาศัยเอกสารหลักฐานจากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 แล้วนั้น ทั้งนี้ยังได้ปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะมาเป็นเครื่องมือในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในวาระโอกาสอื่น ๆ เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 ได้มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้แสดงให้เห็นถึง

การใช้กลยุทธ์ดังกล่าว ดังการปรากฏในคำกล่าวของนายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ที่ได้กล่าวว่า

> *"ผมขอความร่วมมือจากเพื่อนสมาชิกให้ร่วมกันมองข้ามเรื่องของมติวิป (Whip) รัฐบาล แต่มองให้เห็นว่าญัตตินี้ไม่ได้กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐบาล มีคณะกรรมาธิการชุดนี้เกิดขึ้น รัฐบาลของท่านพลเอกประยุทธ์ ไม่ได้ล้มหายตายจากไปไหน ญัตตินี้ไม่ได้กระทบกระเทือนต่อการทำงานของรัฐบาล รัฐบาลยังเดินหน้าทำงานบริหารราชการแผ่นดินได้ต่อไป ญัตตินี้หากจะกระทบใครคนใดคนหนึ่งก็คงกระทบต่อความรู้สึกของนายกรัฐมนตรีที่ยึดอำนาจเขามา ญัตตินี้หากจะกระทบกับความรู้สึกของใครคนใดคนหนึ่งก็คงกระทบกับรัฐมนตรีที่เป็นนายพลจำนวนมากที่ได้ดำรงตำแหน่งก็เพราะยึดอำนาจเขามา แต่ถ้าเอาเรื่องนี้มาเป็นเหตุให้เราต้องกังวลใจว่าอย่างนี้ไม่กล้าลงมติให้ความเห็นชอบการตั้งคณะกรรมาธิการชุดนี้ก็จะกลับกลายเป็นว่าในท้ายที่สุดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเราตกลงแล้วเราเป็นผู้แทนของราษฎรหรือเรากลายเป็นนายทหารผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะต้องรับฟังคำสั่งของนายพลผู้ยึดอำนาจมา หากมติของสภาผู้แทนราษฎรยืนยันว่าไม่ตั้งมันจะแสดงให้เห็นเลยว่าคราบไคลของการรัฐประหารยังคงอยู่กับเรา มันแสดงให้เห็นว่าเงาทะมึนของคณะรัฐประหารยังวนเวียนอยู่รอบ ๆ สภาผู้แทนราษฎร แต่ตรงข้ามหากมติของสภาผู้แทนราษฎรยืนยันให้ตั้งคณะกรรมาธิการชุดนี้ นั่นแสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเราพร้อมจะจับมือร่วมกันในการเดินหน้าป้องกันมิให้รัฐประหารเกิดขึ้นอีก และสร้างความหวังให้กับพี่น้องประชาชนได้อย่างแท้จริง"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563c)

หรือในการประชุมรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช .... ที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 135,247 คนเป็นผู้เสนอ ยังได้มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อาทิ นายชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดน่าน พรรคเพื่อไทย ได้กล่าวอภิปรายไว้เช่นกันว่า

> *"ถ้าเราไม่อาศัยโอกาสวันนี้ปลดวิกฤติ เรารับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ไปพิจารณาในวาระที่ 2 ผมว่าประเทศเราผ่อนคลายมากช่วยทุกองคาพยพครับ และจะเป็นพื้นที่ปลอดภัยกับทุกฝ่ายทุกคนที่มาหาทางออกร่วมกัน ผมเรียกร้องไปยังท่านสมาชิกขอเถอะครับเพื่อประเทศชาติบ้านเมือง ถ้าเราตัดสินใจพลาดวันนี้แน่นอนครับ รัฐสภาไม่เป็นที่พึ่งที่หวัง เวทีต่อสู้ที่จะเกิดขึ้นก็คือท้องถนน*

ท้องถนนเป็นอะไรครับเป็นเหยื่อของผู้มีอำนาจที่วางกับดักเอาไว้ว่ามีเหตุการณ์อย่างนี้ ฉันยึดอำนาจเข้าวงจรอุบาทว์ เราจะส่งเสริมให้มีวงจรอุบาทว์ในประเทศเราอย่างนี้อีกหรือนี่ครั้งที่ 14 แล้วครับ" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564b)

ดังนั้น หากพิจารณาตามข้อเท็จจริงแล้วพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายเสียงข้างมากในขณะนั้น มีพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลคือพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เสนอชื่อพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อดีตหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้เป็นนายกรัฐมนตรีในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 จึงทำให้การผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นนโยบายที่ชื่อก็บอกแล้วว่าเป็นการรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติอันเกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ที่มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีในขณะนี้เคยเป็นผู้นำคณะ คสช. จึงไม่แปลกที่การลงมติต่อการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่กระทำผ่านกระบวนการนำเสนอร่างกฎหมายอยู่ 2 ฉบับ และการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีก 2 คณะ ซึ่งมีที่มาจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านเป็นผู้เสนอจะมีมติไม่ได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร และแน่นอนว่านี่จึงเป็นที่มาที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในฐานะฝ่ายเสียงข้างน้อยมีความเชื่อว่าตนน่าจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้หรือไม่ประสบความสำเร็จจากการผลักดันนโยบายตาอย่างที่ฝ่ายตนต้องการ จึงเกิดการเลือกใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายผ่านการกล่าวตอกย้ำให้เห็นว่า "ถ้าสภาที่มาจากการเลือกตั้งไม่ยอมยกเลิกคำสั่งของคณะรัฐประหารเราจะเรียกตัวเองว่าผู้แทนราษฎรได้อย่างไร" หรือการตอกย้ำผ่านคำกล่าวในลักษณะของ "การรื้อมรดก คสช. ที่เป็นเพียงแค่การคืนความเป็นธรรมให้กับประชาชน คืนความปกติให้กับประชาชน ส.ส. ฝั่งรัฐบาลจะให้ได้ไหม" ที่ถูกผลิตออกมาในทำนองเดียวกันอย่างซ้ำ ๆ จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเผยแพร่ปัญหาให้สาธารณชนได้รับรู้มากขึ้นว่าการผลักดันนโยบายนี้น่าจะมีแนวโน้มที่จะไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะอะไร ซึ่งนั่นก็อาจจะเป็นโอกาสในอนาคตที่จะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนอันเป็นการขยายแนวร่วมพันธมิตรของฝ่ายตนที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

5) กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate containment strategy)

กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะถือเป็นการตีกรอบไม่ให้ประเด็นทางนโยบายสาธารณะได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเป็นกลยุทธ์ที่มักจะเห็นได้จากเวลาที่ตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ เชื่อว่าตนเองกำลังจะเป็นฝ่ายชนะในกระบวนการผลักดันนโยบายได้ใช้เพื่อเป็นการจำกัดความกังวลสนใจของสาธารณชนให้อยู่ในขอบเขตที่ตนจัดการได้ ซึ่งกลยุทธ์นี้จะถูกใช้บนสมมติฐานที่ว่า ตัวแสดงมีความปรารถนาที่จะล้อมกรอบประเด็นปัญหาหรือกำหนดทิศทางของกระบวนการนโยบายให้เป็นไปตามที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้น อย่างไรก็ดีในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบาย

4.3.2 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

1) กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร

สำหรับการนำเสนอถึงกลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร แน่นอนว่าไม่เพียงแต่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านเท่านั้นที่จะใช้กลยุทธ์ดังกล่าวนี้ในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หากแต่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็ได้มีการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมารในการเล่าเรื่องเพื่อแสดงความเห็นต่อการผลักดันหรือใช้ยับยั้งนโยบายดังกล่าวเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการปรากฏสะท้อนออกมาจากเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการเล่าเรื่องทางนโยบายของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้กล่าวไว้ในวาระโอกาสต่าง ๆ ดังที่จะเห็นได้จากคำกล่าวของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้กล่าวไว้ในเวทีแสดงวิสัยทัศน์ (ดีเบต) ในหัวข้อมองไปข้างหน้าจะต้านรัฐประหารอย่างไร ณ. ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562 ในความว่า

> *“ในช่วงเดือนมีนาคมปี 2557 ผมได้ออกมาแถลงข่าวว่า ระวังนะสถานการณ์จะนำไปสู่การรัฐประหาร ผมไม่เห็นด้วยขอให้ทุกฝ่ายมาคุยกัน 10 นาทีก่อนจะรัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม 57 ผมคุยกับผู้แทนของรัฐบาลเพื่อไทย ผมบอกว่าเราต้องรีบหาทางออกจากสถานการณ์นี้ เพราะตอนนั้นคุณประยุทธ์มาประชุมเป็นหัวโต๊ะอยู่*

ที่สโมสรทหารบก ผมก็บอกว่าเรามาตกลงอะไรกันบางอย่าง พวกผมไม่ต้องการอำนาจ พวกผมต้องการว่าทำอย่างไรประชาชนฝ่ายข้างมากฝ่ายข้างน้อยเนี่ยจะกลับมายอมรับกระบวนการการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นถ้าเราสามารถมาตกลงกันได้ว่ามีการสร้างความมั่นใจก็จะทำสิ่งนี้ได้ แต่ว่าขณะนั้นผู้แทนของรัฐบาลพรรคเพื่อไทยบอกว่าไม่ตกลง เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเราต้องยอมรับว่าภัยคุกคามต่อระบอบประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นกับฝ่ายกองทัพเพียงฝ่ายเดียว มันเกิดขึ้นจากนักการเมืองที่มาในคาบประชาธิปไตยได้ถ้าไม่เคารพหลักการของประชาธิปไตย" (สำนักข่าวทูเดย์, 2562b)

หรือคำกล่าวของนายวีระกร คำประกอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วนเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ว่า

"การปฏิวัติ ปี 2557 ก็ต้องบอกกับหลาย ๆ ท่านที่บอกว่าน้อง ๆ คนรุ่นใหม่จะบอกว่าเราต้องทำการบอยคอตต์ (Boycott) ไม่ให้พวกที่ยึดอำนาจทั้งหลายไปเดินจ่ายตลาดได้ ให้ขว้างใส่เลย ให้รังเกียจ ก่อนที่เขาจะปฏิวัติทุกครั้งมันมีบรรยากาศให้มันน่าปฏิวัติก่อน จะเห็นได้ว่าปฏิวัติทุกครั้งไม่มีหรอกที่ประชาชนจะเขวี้ยงก้อนหินใส่ทหาร มีแต่ยื่นดอกไม้ให้ทหารทุกครั้ง เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะแก้ไขการปฏิวัติผมไม่เห็นด้วยกับการตั้งคณะกรรมาธิการ ตั้งแล้วมันจะไปเกิดประโยชน์อันใดที่จะห้ามเขาปฏิวัติได้ สิ่งที่สำคัญในการเมืองไทยผมกลับมองว่าเราต้องดูบรรยากาศ ต้องรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว เพราะเป็นวัฒนธรรมของไทย การเมืองแบบไทย ๆ ต้องมีการผ่อนสั้นผ่อนยาว ไม่ใช่ว่าจะดึงดันนิรโทษสุดซอย ผมเองเคยไปพูดกับท่านโดยตรงเลยบินไปหาแล้วบอกว่าพี่บรรยากาศไม่ได้อย่าทำ ถ้าทำปฏิวัติแน่" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ซึ่งคำกล่าวทั้งของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และคำกล่าวของนายวีระกร คำประกอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้ยกกล่าวมาข้างต้น ถือเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของการปฏิวัติรัฐประหารว่า การรัฐประหารจะเกิดขึ้นเองไม่ได้ หากพฤติกรรมหรือการใช้อำนาจของนักการเมืองไม่เป็นเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและความวุ่นวายทางการเมืองจนเป็นเหตุให้คณะรัฐประหารต้องเข้ามาแก้ไขสถานการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้น ดังการเข้ามาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในปี 2557 ที่ได้เข้ามาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประเทศที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมและการใช้อำนาจของนักการเมืองจนทำให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความขัดแย้งและเดินหน้าต่อไปได้อย่าง

สงบสุข ยังได้ปรากฏให้เห็นถึงการกล่าวเช่นนี้จากสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลท่านอื่นอีกเช่นกัน ดังเช่น คำกล่าวของนายกษิดิ์เดช ชุติมันต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วนเรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ดังความว่า

> *“เหตุของการปฏิวัติก็มีส่วนหนึ่งในการใช้อำนาจรัฐของรัฐบาลที่มุ่งเน้นแต่ประโยชน์ส่วนตัวโดยขาดธรรมาภิบาลและขาดเจตนาทำเพื่อส่วนรวม ไม่ว่ารัฐบาลไหนที่ผ่านมาแบ่งสีแบ่งฝ่ายกันบางคนจำได้ อยู่กันไม่ได้ ไม่ใช่แค่นักการเมือง ประชาชนทุกหมู่เหล่าเป็นอย่างนี้หมด เกิดความแบ่งแยกรุนแรงแล้วก็แนวความคิดการบริหารบ้านเมืองถึงทางตัน ทำไมผมต้องพูดอย่างนี้เพราะมันใส่ร้ายกันครับ ใส่ร้ายกันทุกวัน เปิดทีวี (TV) ก็มีเสื้อแดง เสื้อฟ้า เสื้อเหลืองบ้าง ซึ่งสังคม ณ วันนั้นถ้ากลับไปมองแล้วมันไม่จรรโลงโลกเหมือนวันนี้ บางคนอาจจะมองว่าวันนี้เรามีรัฐบาลเป็นรัฐบาลเผด็จการสุดแล้วแต่จะคิด แต่ส่วนตัวผมมองว่าเป็นรัฐบาลที่เข็มแข็งแล้วก็สามารถนำพาประเทศชาติฝ่าวิกฤติไปได้”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ดังนั้นจากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้สื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องที่ปรากฏอยู่ในเอกสารเกี่ยวกับเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังที่ได้ยกกล่าวไปข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่าการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวได้สะท้อนถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมารมาเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องผ่านการระบุว่าฝ่ายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คือ ผู้ที่เข้ามาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประเทศและทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้โดยสงบสุข มีฐานะเป็นฝ่ายเทพ ขณะเดียวกันก็มีการระบุให้ฝ่ายของนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มีพฤติกรรมและมีการใช้อำนาจในทางมิชอบจนเป็นชนวนนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้ง คือ ผู้ที่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหาร มีฐานะเป็นฝ่ายมาร ในเรื่องเล่าทางนโยบายดังกล่าว

2) กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย

กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายถือเป็นกลยุทธ์ที่ระบุถึงความสามารถในการดึงมวลชนให้สนับสนุนนโยบายของฝ่ายตน กล่าวคือ ผู้ชนะ (Winner) ก็คือผู้ที่ได้ประโยชน์จากการดึงมวลชนให้สนับสนุนนโยบายของตนได้มากกว่าฝ่ายตรงข้ามจนทำ

ให้ฝ่ายตรงข้ามมีสถานะเป็นผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (losers) ดังนั้น การระบุว่าใครคือผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายจึงพิจารณาจากผู้ที่สามารถสร้างเรื่องเล่า (Narrative) จนทำให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ร่วมกันและตัดสินใจมาให้การสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตนมากกว่าสนับสนุนนโยบายของฝ่ายตรงข้าม อย่างไรก็ดี ไม่ปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวภายในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

3) กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย

กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย คือ กลยุทธ์ที่จะทำให้ผู้รับสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนหรือการผลักดันนโยบายสามารถเข้าใจถึงความหมายหรือจุดมุ่งหมายของเรื่องเล่านั้น ๆ ได้อย่างเข้าใจง่าย ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันหรือมีความเข้าใจตรงกัน อย่างไรก็ตามในเรื่องเล่าทางนโยบายเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ไม่ปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว

4) กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ

กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะในการเล่าเรื่องทางนโยบายถือเป็นกลยุทธ์ที่ตัวแสดงทางนโยบายจะเลือกใช้ก็ต่อเมื่อฝ่ายตนได้พิจารณาแล้วว่าตนเองกำลังจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้หรือมีแนวโน้มที่จะไม่ประสบความสำเร็จในการผลักดันนโยบายตามที่ตนต้องการผ่านความพยายามใช้การเล่าเรื่องหรือการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ปัญหาต่อสาธารณชนให้รับรู้มากขึ้นหรือมีการเผยแพร่ปัญหาในลักษณะของความร้ายแรงที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อต้องการได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนและยังเป็นวิธีในการขยายแนวร่วมพันธมิตรของฝ่ายตนให้กว้างออกไป แน่นอนว่าในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของรักษาความสงบแห่งชาติที่มาจากการนำเสนอและผลักดันของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน อันเป็นฝ่ายตรงข้ามของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในการระบบการเมืองแบบรัฐสภา เรื่องเล่าทางนโยบายของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจึงไม่ปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายนี้

5) กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ

กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะนับเป็นการใช้กลยุทธ์ของตัวแสดงทางนโยบายในการตีกรอบไม่ให้ประเด็นทางนโยบายได้ขยายตัวหรือเกิดการรับรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวมักจะปรากฏให้เห็นได้จากเวลาที่ตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ เชื่อว่าตนเองกำลังจะเป็นฝ่ายชนะในกระบวนการผลักดันนโยบาย จึงมีการใช้กลยุทธ์นี้เพื่อเป็นการจำกัดความกังวลสนใจของสาธารณชนให้อยู่ในขอบเขตที่ตนจัดการได้ ทั้งนี้ กลยุทธ์ดังกล่าวยังถูกใช้บนสมมติฐานที่ว่า หากตัวแสดงทางนโยบายเชื่อว่าเรื่องเล่าทางนโยบายในขณะนี้ฝ่ายตนสามารถควบคุมได้อยู่และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการผลักดันหรือยับยั้งนโยบาย จึงไม่จำเป็นต้องทำอะไร แต่หากเห็นว่าเรื่องเล่าทางนโยบายกำลังจะมีแนวโน้มที่จะควบคุมไม่ได้การล้อมกรอบประเด็นปัญหาหรือการกำหนดทิศทางของกระบวนการนโยบายให้เป็นไปตามที่ฝ่ายตนต้องการจึงเกิดขึ้น อย่างไรก็ดีในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการปรากฏถึงการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะต่อการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่มาจากการนำเสนอและการผลักดันของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ดังจะเห็นได้จากการอภิปรายของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลเมื่อครั้งที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ที่มีสมาชิกจากฝ่ายรัฐบาลเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ร่วมอภิปราย ดังจะยกคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านมายืนยัน อาทิ คำกล่าวของนายของนายจิรัฏฐ์ ทองสุวรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดฉะเชิงเทรา พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวอภิปรายว่า

> *“ผมอยากทราบว่าทำไมเพื่อนสมาชิกหายไปกันหมดเลยครับ ที่สภาแห่งนี้ไม่เห็นมีใครอภิปรายสนับสนุนอีกเลยนอกจากฝ่ายค้าน”* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

หรือคำกล่าวของนายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ที่ได้กล่าวว่า

> *“วันนี้ผู้แทนราษฎรที่ลุกขึ้นมาต่างก็เป็นผู้แทนฝ่ายค้าน ผมยังหารายชื่อเพื่อนสมาชิกผู้ทรงเกียรติที่เป็นฝ่ายรัฐบาลลุกขึ้นมาสนับสนุนการยกเลิกคำสั่งอันนี้ไม่ได้*

เลย” (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

การเงียบเฉยดังการที่มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลเพียงท่านเดียวได้อภิปรายเมื่อครั้งที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ซึ่งการเงียบเฉยของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลเช่นนี้ จึงนับเป็นการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะเพื่อไม่ให้ประเด็นทางนโยบายดังกล่าวนั้นได้ขยายตัวหรือเกิดการรับรู้ที่มากขึ้น เพราะฝ่ายตนเชื่ออยู่แล้วว่าอย่างไรก็ตามฝ่ายตนก็จะเป็นฝ่ายชนะในกระบวนการยับยั้งนโยบายนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการยับยั้งนโยบายผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาที่จะต้องอาศัยเสียงข้างมากเป็นผู้ตัดสิน แต่กระนั้นในการเล่าเรื่องทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในวาระโอกาสอื่น ๆ แม้ว่าจะมีการกล่าวเล่าเรื่องเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวนี้จากสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลอยู่บ้าง แต่ก็เป็นการกล่าวเล่าเรื่องที่ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายมาเป็นเครื่องมือในการยับยั้งหรือแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวบนฐานแห่งการให้ความเห็นที่ว่า “สังคมนี้ควรเดินไปอย่างไร ทำไมถึงเกิดการรัฐประหาร เราต้องกลับมามองที่ตนเอง มองถึงการใช้อำนาจของพวกเรานักการเมือง เพราะแท้จริงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรัฐประหารก็คือพฤติกรรมของนักการเมืองเอง” ประกอบกับการมองถึง “การเสนอกฎหมาย การเสนอตั้งคณะกรรมาธิการต่าง ๆ ของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เป็นการเสนอนโยบายภายใต้การมีอคติกับ คสช. หรือกฎหมายต่าง ๆ ที่เกิดในยุค คสช. ซึ่งการมีอคติเช่นนี้ถือเป็นการบดบังความมีเหตุผล และหากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะต้องลงมติรับหลักการร่างกฎหมายหรือการตั้งกรรมาธิการของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เสนอเข้ามาเพียงเพราะเหตุผลที่เกรงกลัวว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเกิดความรุนแรงขึ้น นั่นจึงไม่ใช่เหตุผลที่ฝ่ายรัฐบาลจะยอมรับได้ เพราะเราทุกคนก็ต่างรักชาติบ้านเมืองเช่นเดียวกัน และยังเชื่อว่านี่ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาหนำซ้ำยังจะเป็นการรื้อฟื้นตอกย้ำถึงความรุนแรงและความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นมาในอดีตไปอีก” ดังจะเห็นได้จาก คำกล่าวเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้ให้ความเห็นดังเช่นที่ ยกกล่าวไปข้างต้น อาทิ คำกล่าวของนายจักรพันธ์ พรนิมิต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในญัตติด่วน

เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 โดยความว่า

> *"ท่านประธานครับ มีคำพูดคำหนึ่งที่อยู่ในแวดวงรัฐศาสตร์ว่ากระบวนการรัฐประหารที่เกิดขึ้นนั้นเป็นวงจรในการเมืองบ้านเรา และจริง ๆ แล้วไม่ใช่เฉพาะบ้านเรานะครับ เกิดขึ้นในหลายประเทศที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาทางการเมืองที่ผ่านมาในอดีตก็คือที่เขาเรียกกันว่าวงจรอุบาทว์ คือมีรัฐบาลประชาธิปไตยจากการเลือกตั้ง จากนั้นก็มีการทุจริตคอร์รัปชันหรือความชอบธรรมในการบริหารแผ่นดินก็จะมีการยึดอำนาจ หลังจากนั้นก็มีการตั้งรัฐบาล มีการเลือกตั้งอย่างนี้วนเวียนกันไปที่เขาเรียกสรุปง่าย ๆ ที่เพื่อน ๆ สมาชิกได้พูดไปเมื่อเช้าก็คือวงจรอุบาทว์ วงจรอุบาทว์นี่ละครับที่สำคัญ เพราะว่าเท่าที่ผมฟังจากเพื่อนสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ใช่ทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ผมก็คิดว่าเราอาจที่จะเลือกพิจารณาเฉพาะด้านเกินไปเพราะคำว่า วงจรก็บอกอยู่แล้วว่ามันมีองค์ประกอบมากกว่า 1 แน่นอน แต่เท่าที่ผมฟังส่วนใหญ่เพื่อน ๆ ก็จะอภิปรายในแง่ของบทบาทของกองทัพในการยึดอำนาจรัฐประหาร แต่จริง ๆ แล้วสิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของวงจรอุบาทว์ดังกล่าวนอกเหนือจากกองทัพก็คือพวกเราที่เป็นนักการเมืองเอง"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

หรือคำกล่าวของนายวีระกร คำประกอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมในวาระเดียวกันกับนายจักรพันธ์ พรนิมิต ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า

> *"ญัตติของท่านอาจารย์ปิยบุตร เรื่องศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารอีกในอนาคต ผมเห็นความตั้งใจอันดีของท่านผู้เสนอญัตติเรื่องนี้ แต่การจะแก้ไขไม่ให้เขารัฐประหารได้โดยท่านจะใช้กฎหมายก็ดี มันทำกันมาไม่รู้จะทำอย่างไร ท่านประธานก็ทราบดีรัฐธรรมนูญ 2540 ทั้งปี 2550 ห้ามเด็ดขาดเลยเรื่องจะเปลี่ยนแปลงการปกครองรัฐประหาร เขียนไปในกฎหมายสูงสุดของประเทศแล้วก็ทำอะไรไม่ได้ อย่าว่าแต่จะมาตั้งกรรมาธิการศึกษาเลย เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญท่านก็ปฏิวัติได้"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

เช่นเดียวกับคำกล่าวของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้มีการอภิปรายขยายความเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคตว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตั้งนั้น โดยให้เหตุผลว่า

"การมองสาเหตุที่แท้จริงของการปฏิวัติรัฐประหารโดยไม่ชี้หน้าโทษใคร คือการมองกลับมาที่ตนเองและการทำหน้าที่ของตนเอง ในเวลาที่เราเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกองทัพ ปฏิรูปศาลก็แล้วแต่เรากำลังคิดถึงอำนาจหน้าที่การใช้อำนาจหน้าที่ของตัวเราอย่างที่ประชาชนเขามองหรือไม่ ผมจึงเรียนว่าญัตตินี้เป็นญัตติที่ดีที่ถกเถียงกันแต่ต้องมองความเป็นจริงและกว้างขวางด้วย เราอาจไม่จำเป็นต้องตั้งกรรมาธิการเฉพาะไปศึกษากรรมาธิการสามัญของสภาอย่างกรรมาธิการด้วยเรื่องการพัฒนาการเมืองก็สามารถที่จะพิจารณาศึกษาเรื่องนี้ได้ ฉะนั้นการให้ข้อมูลด้านใดด้านหนึ่งโดยการโจมตีอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มองความเป็นจริงนั้น อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจที่บิดเบี้ยวได้ ดังนั้นเราต้องมองความเป็นจริงของการเมืองไทยของการเมืองไทยและมองจากสายตาของประชาชน นั่นล่ะเราจึงจะได้ความจริงว่าสังคมนี้ควรเดินไปในทิศทางอย่างไร มองความเป็นจริงมองจากคุณธรรมทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองด้วยนี่คือความจริง" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563a)

ฉะนั้น คำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้สื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องที่ปรากฏอยู่ในเอกสารเกี่ยวกับเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังที่ได้ยกกล่าวไปข้างต้น จึงสามารถแสดงให้เห็นว่า การเล่าเรื่องเพื่อยับยั้งนโยบายดังกล่าวได้สะท้อนถึงการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะมาเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องภายใต้การตั้งข้อสังเกตและคำถามต่อปัญหาที่เกิดขึ้นบนฐานแห่งแนวคิดที่ฝ่ายตนเชื่อว่า สังคมนี้ควรจะเดินไปอย่างไร เหตุใดถึงเกิดการรัฐประหารขึ้น เราต้องกลับมามองที่ตนเอง มองถึงการใช้อำนาจของพวกเรานักการเมือง เพราะแท้จริงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรัฐประหารก็คือพฤติกรรมของนักการเมืองเอง ประกอบกับการมองว่าการเสนอกฎหมาย การเสนอตั้งคณะกรรมาธิการต่าง ๆ ของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เป็นการเสนอนโยบายภายใต้การมีอคติกับ คสช. หรือกฎหมายต่าง ๆ ที่เกิดในยุค คสช. ซึ่งการมีอคติเช่นนี้ถือเป็นการบดบังความมีเหตุผล และหากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะต้องลงมติรับหลักการร่างกฎหมายหรือการตั้งกรรมาธิการของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เสนอเข้ามาเพียงเพราะเหตุผลที่เกรงกลัวว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเกิดความรุนแรงขึ้น นั่นจึงไม่ใช่เหตุผลที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะยอมรับได้ เพราะเราทุกคนก็ต่างรักชาติบ้านเมืองเช่นเดียวกัน และยังเชื่อว่านี่ไม่ใช่การแก้ไขปัญหานำซ้ำยังจะเป็นการรื้อฟื้นตอกย้ำถึงความรุนแรงและความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นมาในอดีตอีก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนางทัศนียา รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

ญัตติด่วน เรื่องขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบจากการกระทำประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ดังความว่า

> *"ดิฉันมองไม่เห็นถึงความจำเป็นว่าจะตั้งกรรมาธิการขึ้นมาศึกษาเพื่ออะไร ถามว่าตั้งขึ้นมาแล้วประชาชนได้อะไร แล้วสังคมจะลดความเหลื่อมล้ำลงหรือเปล่า ประเทศชาติจะเดินหน้าได้หรือไม่ สิ่งที่ดิฉันบอกว่ามันจะมีแต่ด้านลบมากกว่า เพราะถ้าตั้งขึ้นมาศึกษามันจะเป็นการตอกย้ำความรุนแรงขึ้นมาอีกหรือเปล่าเราก็ยังไม่รู้ ที่สำคัญมันจะตอกย้ำความรู้สึกที่ควรจะลืมเพราะมันเป็นความรู้สึกที่ไม่ควรจำ ไม่ว่าความเจ็บปวดอะไรต่าง ๆ จากการปะทะในปี 2557 มันจะทำให้เราต้องหวนไปนึกถึงเสียงต่าง ๆ ที่เราไม่อยากได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นเสียงร่ำไห้ของพ่อแม่พี่น้องที่เขาต้องสูญเสียลูกหลานจากการปะทะหรือว่าเสียงร้องโอดครวญต่าง ๆ ที่อยู่ตามโรงพยาบาลของคนเจ็บแล้วที่สำคัญเสียงด่าของผู้ประกอบการที่เขาถูกเผาบ้านเผาเมือง ท่านประธานนี่จึงเป็นเหตุผลที่ดิฉันไม่เห็นด้วยที่จะตั้งกรรมาธิการ สิ่งไหนควรลืมก็ลืมไปเถอะค่ะ สภาแห่งนี้ยังมีญัตติเรื่องปากท้องของพี่น้องประชาชน ยังมีในเรื่องของปัญหาน้ำที่เราลำบากกันอยู่ขณะนี้พี่น้องเขารอคอย แล้วที่สำคัญเขาฝากมาบอกเขาเบื่อที่สภาแห่งนี้เอาแต่พูดเรื่องเก่า ๆ เดิม ๆ อธิบายก็แล้วชี้แจงก็แล้วก็ยังไม่ยอมจบ"* (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562a)

ประกอบกับคำกล่าวของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง พรรคประชาธิปัตย์ ที่เป็นสมาชิกเพียงคนเดียวของฝ่ายรัฐบาลในการอภิปรายเมื่อครั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ยังได้กล่าวเพื่อเป็นการยืนยันถึงการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายเพื่อยับยั้งนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในลักษณะของการชี้ให้เห็นว่าหากร่างกฎหมายหรือการตั้งกรรมาธิการของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เสนอเข้ามาหากไม่ผ่านการเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร หาใช่เป็นเพราะฝ่ายรัฐบาลไม่เกรงกลัวว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเกิดความรุนแรงขึ้นหรือเป็นการ ไม่รักชาติบ้านเมืองรักประชาธิปไตยไม่ หากแต่เป็นเพราะแต่ละคนแต่ละฝ่ายต่างก็มีเหตุผลบนฐานแห่งแนวคิดความเชื่อต่อการมองเห็นถึงประเด็นปัญหาที่แตกต่างกัน ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า

> *"ผมเรียนท่านประธานว่า การโหวตใด ๆ ของเพื่อนสมาชิกเราคงไปบังคับอะไรกันไม่ได้เพราะเป็นเอกสิทธิ์โดยรัฐธรรมนูญ ผมจะโหวตอย่างไร*

เพื่อนสมาชิกจะโหวตอย่างไรก็เป็นสิทธิและเป็นความรับผิดชอบของแต่ละคน ฉะนั้นอย่าไปเหมารวมคนอื่นว่าจะเป็นคนซึ่งคิดเห็นไม่ตรงกับท่านแล้วจะต้องเป็นคนที่ไม่ดีไปเสียหมดก็ไม่ได้ นี่เป็นเรื่องนิติบัญญัติโดยแท้ครับ อย่าไปรวมความคิดเห็นอื่นเข้ามาในตัวร่างกฎหมายฉบับนี้ ก็อยากจะลุกขึ้นแสดงความคิดเห็นเอาไว้ครับท่านประธาน" (สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564a)

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันถึงการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายที่สะท้อนออกมาจากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลตามที่ปรากฏอยู่ในเอกสารหลักฐานเรื่องเล่าทางนโยบายเกี่ยวกับการรื้อถอนอำนาจและและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในวาระโอกาสต่าง ๆ

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์งานวิจัยเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแนวคิด (idea) ที่สะท้อนออกมาจากเนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบาย (Narrative Policy) ในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ประกอบกับเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองทั้ง 2 กลุ่มในกระบวนการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าว นับตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 จนกระทั่งถึงช่วงเวลาของการพิจารณานโยบายดังกล่าวในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่ครอบคลุมในส่วนของแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework :NPF) ทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework : ACF) รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติภูมิจากรายงานข่าว สื่อสิ่งพิมพ์ของภาครัฐ รวมถึงข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ปรากฏผ่านกลุ่มพรรคการเมืองทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ ข้อมูลของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ที่ประกอบไปด้วย พรรคอนาคตใหม่ พรรคก้าวไกล และพรรคเพื่อไทย และข้อมูลของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ที่ประกอบไปด้วย พรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย ที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อแสวงหาข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ สามารถแบ่งหัวข้อในการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ได้พบแนวคิดที่สะท้อนออกมาผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าว ดังนี้

1) **แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย** ได้ปรากฏถึง “**แนวคิดอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน**” บนฐานแห่งการมองว่า “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย” หาใช่อำนาจอื่นใดที่มิได้มาจากประชาชนและเข้าใช้อำนาจที่เป็นของประชาชนเพียงคน ๆ เดียวหรือคนกลุ่มเดียวไม่ ดังการอธิบายถึง การรัฐประหารหรือการเข้าใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.ภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ด้วยการตั้งตนเป็นรัฏฐาธิปัตย์ และมีการใช้อำนาจดังกล่าวออกประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมและบริหารประเทศ ว่าเป็นความพยายามของชนชั้นนำที่ต้องการจะหยุดยั้งประชาธิปไตยโดยไม่สนใจว่าอำนาจสูงสุดในประเทศนี้เป็นของประชาชน และยังมองว่าการรัฐประหารถือเป็นกบฏต่อระบอบประชาธิปไตยและกบฏต่ออำนาจของประชาชน ดังนั้นเมื่ออำนาจอื่นใดที่มิเป็นประชาธิปไตยไม่อยู่บนฐานแห่งการเคารพอำนาจประชาชน หรือเคยทำลายล้างอำนาจสูงสุดที่เป็นของประชาชนไป ดังเช่น การรัฐประหาร หรือเศษซากจากการใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรื้อถอนหรือทำให้บรรดามรดกของเผด็จการทั้งหลายสลายหายไป เพื่อเป็นการคืนประชาธิปไตยและทำให้ประชาชนกลับมาเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุดอีกครั้งหนึ่ง

ส่วน “**แนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ**” ได้ปรากฏถึงการตอกย้ำว่า การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. เป็นการก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองที่ไม่ผ่านกระบวนการของการเลือกตั้งตามวิถีทางประชาธิปไตย หากแต่เป็นการเข้าสู่อำนาจด้วยวิธีการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งสวนทางกับหลักการแห่งแนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการที่การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของบุคคลจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามกระบวนการทางประชาธิปไตยเท่านั้น หากผู้ใดที่เข้าสู่อำนาจโดยไม่ผ่านกระบวนการของการเลือกตั้ง ถึงแม้คนผู้นั้นจะเข้ามาเพื่อสร้างผลลัพธ์โดยมีเป้าหมายที่ดีเพียงใดก็ตาม แต่คนผู้นั้นก็หาได้เป็นผู้นำหรือผู้แทนของประชาชนที่มีความชอบธรรมในระบอบ

ประชาธิปไตยไม่ เพราะคุณค่าของประชาธิปไตยอยู่ที่รูปแบบของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบนฐานของการยอมรับและเคารพเสียงของประชาชนในฐานะผู้ทรงอำนาจสูงสุด อย่างเช่น “กระบวนการของการเลือกตั้ง”

ขณะที่ **“แนวคิดสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย”** ได้ปรากฏการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ที่มีการกล่าวตอกย้ำว่า ภายหลังการรัฐประหารทุกครั้งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมักจะถูกย่ำยี ลิดรอนหรือถูกพรากไป ด้วยการรัฐประหารนั้นถือเป็นต้นเหตุแห่งการใช้อำนาจของเผด็จการในลักษณะที่ไม่เพียงแต่ไม่ให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนแล้ว หนำซ้ำยังเป็นการใช้อำนาจที่เหยียบย้ำทำลายเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อีกด้วย ดังกรณีที่ประเทศไทยต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มาจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ซึ่งในห้วงเวลาดังกล่าวนั้น คสช. ได้มีการใช้อำนาจรัฏฐาธิปัตย์ออกมาตรการต่าง ๆ ผ่านบรรดาประกาศหรือคำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตลอดจนของสื่อมวลชน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อจัดการกลุ่มเป้าหมายทางการเมืองและละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ การห้ามชุมนุมทางการเมือง การเรียกบุคคลให้มารายงานตัว การกำหนดให้การกระทำความผิดบางประการอยู่ในการพิจารณาของศาลทหารตามประกาศ คสช. ฉบับที่ 37/2557 ฉบับที่ 38/2557 และฉบับที่ 50/2557 และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารในการกระทำการอันลิดรอนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 และคำสั่งหัวหน้าคสช. ที่ 13/2559 เป็นต้นนั้น เหตุนี้จึงเป็นสาระสำคัญที่ทำให้กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในฐานะผู้เสนอนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของ คสช. ต้องดำเนินการผลักดันนโยบายดังกล่าวเพื่อเป็นการเดินหน้าสร้างประชาธิปไตยบนฐานแห่งการเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนในฐานะผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

2) **แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย** ได้ปรากฏถึง **“แนวคิดกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน”** โดยกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้มองว่า การใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวน 133 ฉบับ การออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวน 214 ฉบับ การออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่อาศัยการใช้อำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 จำนวน 217 ฉบับ ตลอดจน

การออกกฎหมายอีกกว่า 444 ฉบับ โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือ สนช. อันเป็นสภาที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยสมาชิกของ สนช. ทั้งหมดก็คือกลุ่มบุคคลที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. แต่งตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ล้วนแล้วแต่เป็นการใช้อำนาจเผด็จการของคณะกลุ่มบุคคลที่ตั้งตนเป็นรัฏฐาธิปัตย์ และองคาพยพของผู้มีอำนาจภายหลังจากการรัฐประหารในทางนิติบัญญัติทั้งสิ้น หาใช่เป็นการตรากฎหมายหรือการกระทำทางนิติบัญญัติด้วยวิถีทางปกติตามครรลองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ ซึ่งในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้สะท้อนให้เห็นถึงจุดยืนแห่งแนวคิดที่ว่า “หากกฎหมายใดที่มิได้มาจากประชาชน หรือมาด้วยวิธีการที่ไม่ชอบตามวิถีทางการปกครองแบบประชาธิปไตย ก็ถือว่ากฎหมายนั้นเป็นกฎหมายที่ขัดกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย” ซึ่งในระบบรัฐสภาอย่างประเทศไทย การออกกฎหมายขึ้นใช้บังคับจำเป็นอย่างยิ่งที่กฎหมายนั้นจะต้องถูกตราขึ้นโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านตัวแทนของประชาชนที่มาจากการเลือกตั้งเท่านั้น

“แนวคิดหลักกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม”

กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้มีการตอกย้ำผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยได้แสดงให้เห็นว่า การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้กระทำการรัฐประหารสำเร็จและตั้งตนเป็นรัฏฐาธิปัตย์ คสช. ได้ออกประกาศและคำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. จำนวนมากเพื่อเป็นเครื่องมือในการปกครองและบริหารประเทศ โดยชี้ให้เห็นว่า การกระทำของ คสช. ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการออกคำสั่งต่าง ๆ แล้วแปลงออกมาให้อยู่ในรูปของกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับประชาชน ตลอดจนการตรากฎหมายผ่านทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มาจากการแต่งตั้งจากคณะ คสช. ภายหลังจากการรัฐประหารถือเป็นการใช้หลักนิติวิธี หรือ The rule by law มาเป็นหลักในการปกครองและเป็นเครื่องมือหรือเป็นข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับบรรดาประกาศหรือคำสั่งที่ออกมาโดยคณะตนหรือกลุ่มตน แม้ว่าในด้านเนื้อหาของกฎหมายที่ คสช. ได้ตราขึ้นมานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิ เสรีภาพของประชาชน และเป็นการทำลายกระบวนการยุติธรรมที่ขัดกับหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเห็นได้ชัดก็ตาม ดังนั้นในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นระบอบการปกครองที่ยึดถือหลักนิติรัฐ หลักนิติธรรมย่อมไม่อาจที่จะยอมรับมรดกของระบอบเผด็จการเช่นนั้นได้ ฉะนั้นเพื่อให้ระบบกฎหมายของไทยเป็นไปตามครรลองและเจตนารมณ์ของกฎหมายใน

ระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรมโดยแท้ จึงจำเป็นต้องผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติขึ้นมา

5.1.2 อิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแนวคิดในเรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล สามารถสรุป แนวคิดที่สะท้อนออกมาผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าวได้ ดังนี้

1) **แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย** ได้ปรากฏถึง “**แนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตย**” ผ่านการที่สมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้กล่าวให้ความเห็นในเรื่องของประชาธิปไตยในลักษณะของการวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งแต่กลับใช้อำนาจที่ได้มาในทางมิชอบ อันเป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยหรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า นักการเมืองแม้จะมีที่มาจากการเลือกตั้งที่มีความชอบธรรมในแง่ของตัวกระบวนการได้มาซึ่งอำนาจตามวิถีทางของประชาธิปไตย แต่หากใช้อำนาจที่ตนได้มาในทางมิชอบโดยไม่เคารพในหลักการของประชาธิปไตยก็ถือว่านักการเมืองผู้นั้นนับเป็นผู้ที่สร้างเงื่อนไขหรือเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งของผู้คนในสังคมขึ้น และท้ายที่สุดก็นำมาสู่การรัฐประหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ ได้มีการอธิบายถึงสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงปี 2556 - 2557 ถึงสาเหตุประการสำคัญที่ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติจำเป็นจะต้องเข้ามาทำการรัฐประหารเพื่อใช้อำนาจในการยับยั้ง แก้ไข บรรเทาสถานการณ์ความรุนแรงในสังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจพิจารณาจากเหตุผลและความจำเป็นในการทำรัฐประหารผ่านคำแถลงการณ์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ที่ว่า “ตามสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศหลาย ๆ พื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวจนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวมนั้น เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16.30 เป็นต้นไป" ดังนั้น การเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเช่นนี้ หากมองตามแนวคิดประชาธิปไตยเชิงเนื้อหาในเรื่องของสาระและผลลัพธ์ (Outcome) มากกว่าการมองว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามาสู่อำนาจได้อย่างถูกต้องชอบธรรมตรงตามกระบวนการประชาธิปไตยหรือไม่ ในแง่มุมนี้อาจมองได้ว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติแม้จะไม่ได้เข้ามาสู่อำนาจทางการเมืองตามกระบวนการทางประชาธิปไตย แต่การเข้ามานั้นมีเจตนารมณ์หรือเป้าหมายในการเข้ามาก็เพื่อที่ต้องการขจัดความขัดแย้งอันเป็นการพิทักษ์รักษาคุ้มครองประเทศชาติและประชาชนก็ถือว่ามีความชอบธรรมในแง่ของความเป็นผู้นำตามแนวคิดประชาธิปไตยเชิงเนื้อหา หรือ Substantive Democracy ดังที่สมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้ให้ความเห็นผ่านมุมมองดังกล่าวไว้เช่นกัน

2) **แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย** ได้ปรากฏถึง "**แนวคิดการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์**" กล่าวคือ เรื่องเล่านโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้ปรากฏถึงคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่มีการแสดงความเห็นผ่านการยึดแนวทางคำพิพากษาของศาลฎีกาเกี่ยวกับการรับรองถึงการรัฐประหารที่วางเป็นบรรทัดฐานว่า หากผู้ที่ยึดอำนาจการปกครองประเทศสำเร็จย่อมมีฐานะเป็นรัฏฐาธิปัตย์ เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ ทำอะไรก็ไม่มีความผิด จะออกประกาศหรือคำสั่งใดมาบังคับใช้กับประชาชนก็ย่อมที่จะกระทำได้ ดังกรณีของการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งเป็นคณะรัฐประหารที่ได้กระทำการสำเร็จ คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงย่อมมีฐานะเป็นรัฏฐาธิปัตย์ ดังนั้น การออกประกาศ คำสั่ง คสช. คำสั่งหัวหน้า คสช. จึงมีสถานะเป็นกฎหมาย และแน่นอนว่าเมื่อเป็นกฎหมายแล้วจึงไม่อาจปฏิเสธได้ด้วยเหตุผลใดที่จะไม่ยอมรับต่อการบังคับใช้ของประกาศและคำสั่ง คสช. หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. เหล่านั้นได้อีก เพราะถือว่าเป็นกฎหมายของ รัฏฐาธิปัตย์ผู้ทรงอำนาจสูงสุด

5.1.3 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายที่สะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในฝากฝั่งของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน สามารถสรุปผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1) **ฉากหลังหรือบริบท** (Setting or Context) พบว่า การให้ฉากหลังหรือบริบทของเรื่องเล่าต่อนโยบายดังกล่าวเป็นการให้ฉากหลังหรือบริบทในเรื่องของภาพ “**บริบททางการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจ**” ผ่านการสื่อสารเล่าเรื่องทางนโยบายที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงฉากหลังของการเมืองในระดับโครงสร้างประชาธิปไตยบนฐานแห่งการมองเห็นภาพการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจระหว่างผู้ที่มีชุดความคิดทางการเมือง 2 รูปแบบ คือ รูปแบบหนึ่งมองการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจว่า อำนาจทางการเมืองนั้นจะต้องมีฐานที่มาจากประชาชน กับอีกรูปแบบหนึ่งที่มองการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจว่า อำนาจทางการเมืองเป็นเรื่องอำนาจของชนชั้นนำที่ไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยชุดความคิดทางการเมืองทั้ง 2 รูปแบบที่มองการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจที่แตกต่างกันเช่นนี้นับเป็นสาเหตุสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ที่ฝ่ายหนึ่งก็มีความต้องการที่จะปรับโครงสร้างอำนาจเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้อำนาจในทางการเมืองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ก็ต้องมาสะดุดลงด้วยความพยายามในการลดทอนอำนาจของการเมืองบนฐานที่มาจากประชาชนโดยการเมืองของชนชั้นนำที่ต้องการจะทำให้อำนาจดังกล่าวนั้นสถิตอยู่กับแวดวงของชนชั้นนำเป็นหลักเอง ดังเช่น ในการรัฐประหารที่เกิดขึ้นมาในอดีตหลาย ๆ ครั้ง หรือการรัฐประหารครั้งล่าสุดโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2557 ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่สะท้อนถึงภาพของความพยายามตัดตอน ลดทอนพลังของการเมืองบนฐานจากประชาชนไม่ให้มีพลังชี้นำสังคม หากแต่เป็นความต้องการให้อำนาจหรือพลังชี้นำสังคมไปอยู่กับคณะรัฐประหารอันเป็นชนชั้นนำบางคนบางกลุ่มที่ไม่ได้มีฐานอำนาจมาจากประชาชนหรือมาจากการเลือกตั้ง

2) **ตัวละคร** (Characters) ในการเล่าเรื่องนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้มีการกำหนดให้ตัวละครที่เป็นตัวเอก (heroes) คือ บรรดา ส.ส. ที่ลงมติและพรรคการเมืองที่เห็นด้วยกับการยกเลิกมรดกของ คสช. และยุติการสืบทอดอำนาจของ คสช. ขณะที่ตัวละครที่เป็นตัวร้าย (villains) ได้กำหนดให้ ฝ่ายคณะรัฐประหารและผลพวงจากการใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร อาทิ บรรดาประกาศและคำสั่งของ คสช. ให้มีสถานะและบทบาทเป็นตัวร้าย

พร้อมทั้งมีการกำหนดให้ประชาชนและประชาธิปไตยเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ในเรื่องเล่าของนโยบายดังกล่าวนี้

3) **โครงเรื่อง** (Plot) ในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน พบโครงเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้กันระหว่างการเมืองบนฐานการเลือกตั้งของประชาชนกับการเมืองที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง กล่าวคือ โครงเรื่องในเรื่องเล่าทางนโยบายดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของเรื่องเล่าที่เป็นการต่อสู้กันระหว่างฝ่ายประชาธิปไตยกับฝ่ายเผด็จการ ผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกที่มุ่งกล่าวถึงข้อเสียหรือโจมตีคณะรัฐประหาร คสช. และการมีอยู่ของมรดกที่เกิดจากการใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร คสช. ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะมาอยู่ร่วมกับระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยปกติภายหลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งมาแล้ว และนั่นจึงเป็นที่มาของการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในครั้งนี้อีกด้วย

4) **ฐานคุณค่าทางศีลธรรม** (Moral) เรื่องเล่าที่ถูกสื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับ “การหยุดวงจรการรัฐประหาร เพื่อสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทย” ดังที่มีการปรากฏในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติมาโดยตลอด

5.1.4 องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

เรื่องเล่าทางนโยบายที่ถูกถ่ายทอดและนำเสนอออกมาโดยการเล่าเรื่องต่อนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้มีการสะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบเรื่องเล่า ดังนี้

1) **ฉากหลังหรือบริบท** (Setting or Context) เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล พบการเล่าเรื่องที่มีการให้ฉากหลังหรือบริบทของเรื่องเล่าต่อนโยบายดังกล่าวนี้ในเรื่องของ “**ภาพบริบททางการเมืองประชาธิปไตยที่มีปัญหาในระดับบุคคล**” โดยการมุ่งไปมองถึงต้นเหตุของการรัฐประหารที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ดังเช่น การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ถึงพฤติกรรมของนักการเมืองบางคนที่มีการทำทุจริต ประพฤติมิชอบ เห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าผลประโยชน์

ของชาติ จนเป็นผลให้เกิดความไม่พอใจของประชาชนอันนำมาสู่การประท้วงต่อต้านจนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง และในท้ายที่สุดปัญหาดังกล่าวนี้ก็ได้กลายมาเป็นใบเบิกทางให้กับการทำรัฐประหาร เพื่อควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่ายเสียใหม่ ทั้งนี้ภายในเรื่องเล่ายังได้ มีการตอกย้ำถึงการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ว่าต้นเหตุของการรัฐประหารในครั้งนั้นมีสาเหตุสำคัญที่เกิดขึ้นมาจากปัญหาความขัดแย้งในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประท้วงต่อต้านรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. ภายใต้การนำของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ โดยมีสาเหตุสำคัญอันเนื่องมาจากความไม่พอใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นความไม่พอใจในการบริหารโครงการรับจำนำข้าวที่เชื่อว่ามีการทุจริตเชิงนโยบายเกิดขึ้น ไปจนถึงความไม่พอใจต่อร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมที่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีการนำเสนอขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2556 จนเป็นเหตุให้เกิดการรวมตัวประท้วงกันในหลายพื้นที่และนับวันยิ่งมีความรุนแรงจนเป็นเหตุให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น ซึ่งความเห็นของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้ถ่ายทอดออกมาโดยการเล่าเรื่องในระหว่างการผลักดันนโยบายดังกล่าวยังได้กล่าวอีกต่อไปว่า หากจะหยุดปัญหาเหล่านั้นหรือเป็นการตัดวงจรของการรัฐประหารให้กับสังคมไทยได้ สิ่งที่ต้องทำคือการทำให้นักการเมืองยึดมั่นธรรมาภิบาล ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย หรือหยุดเป็นผู้ที่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหารจากพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเองเสียก่อน

2) **ตัวละคร** (Characters) เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้พบถึงการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ที่มีการสะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดบทบาทของตัวละครไว้อย่างชัดเจน โดยการกำหนดตัวละครที่เป็นตัวเอก (heroes) ให้ ฝ่ายของคณะรัฐประหารและบรรดาประกาศหรือคำสั่งของ คสช. ที่ได้เข้ามากอบกู้วิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนหน้ามีบทบาทเป็นตัวละครที่เป็นตัวเอก (heroes) ส่วนตัวละครที่มีบทบาทเป็นตัวร้าย (villains) จะมุ่งไปที่การให้ฝ่ายของนักการเมืองที่มาในคาบของประชาธิปไตยและการเลือกตั้งที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองในทางมิชอบจนเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองอันนำมาสู่การรัฐประหาร ตลอดจนการทำให้ประชาชนมีฐานะเป็นตัวละครที่เป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) จากการ

กระทำของตัวละครที่เป็นตัวร้ายจนทำให้คณะรัฐประหารที่ถือเป็นพระเอกต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

3) **โครงเรื่อง** (Plot) ในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการวางโครงเรื่องของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวให้มีภาพรวมของเรื่องเกี่ยวกับการเข้ามาของคณะรัฐประหารเพื่อเข้ามาแก้ไขวิกฤติปัญหาที่เกิดขึ้นจากนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้ง ผ่านการแสดงให้เห็นถึงต้นตอของการรัฐประหารว่าแท้จริงแล้ว นักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มีพฤติกรรมไม่ยึดมั่นต่อกระบวนการทางประชาธิปไตยที่ถูกต้องและไร้ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตย่อมที่จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง จนนำมาสู่การเป็นเงื่อนไขที่ทำให้คณะรัฐประหารต้องเข้ามากอบกู้สถานการณ์เพื่อแก้ไขวิกฤติปัญหาที่เกิดขึ้น

4) **ฐานคุณค่าทางศีลธรรม** (Moral) การเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้มีการสะท้อนเนื้อหาของเรื่องเล่าที่เป็นการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับ “คุณูปการของคณะรัฐประหารในการแก้ไขวิกฤตปัญหาบ้านเมือง” ผ่านการกล่าวยกย่องคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยการชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการมีประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ว่าเป็นการกระทำที่สร้างคุณูปการให้แก่ประเทศชาติและประชาชนด้วยการเข้ามาทำหน้าที่ปกป้องบ้านเมืองและแก้ไขวิกฤติปัญหาที่เกิดขึ้น

5.1.5 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

ในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เนื้อหาจากเรื่องเล่าได้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ดังนี้

1) **กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร** (the devil-angel shift) เนื้อหาจากเรื่องเล่าในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้พบ การใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel shift) ผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เป็นการกล่าวระบุให้บรรดาสมาชิกจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายของตนเอง มีฐานะเป็นฝ่ายเทพ โดยการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายของตนนั้นคือ ผู้ที่อาสาเข้ามาเพื่อกอบกู้วิกฤตปัญหาที่เกิดจากการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติด้วยความต้องการที่จะทลาย

ผลพวงมรดกทั้งหลายที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช.ที่เป็นอุปสรรคต่อประชาธิปไตยและสร้างผลกระทบให้กับประชาชน จึงแน่นอนว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ซึ่งเป็นผู้ที่ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากประชาชนและเป็นผู้ที่ได้สร้างร่องรอยตราบาปให้กับสังคมประชาธิปไตยผ่านการกระทำและบรรดามรดกทั้งหลายที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. จึงฐานะเป็นฝ่ายมาร ในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

2) **กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย** (identifying winners and losers of policies) เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ได้ปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายที่แฝงอยู่ใต้การเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายผ่านความพยายามในการสร้างเรื่องเล่า (Narrative) ที่ต้องการจะทำให้ผู้รับสารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลักดันนโยบายดังกล่าวเกิดความเข้าใจและเกิดอารมณ์ร่วมกันผ่านการโน้มน้าวกล่าวถึงอดีตในเรื่องของการรัฐประหารและผลกระทบที่เกิดจากการใช้อำนาจของ คสช. ว่าในอดีตเราคือผู้พ่ายแพ้ต่อนโยบายต่าง ๆที่ คสช. ได้กระทำแต่วันนี้หากเราจะกลับมาเป็นผู้ชนะได้ พวกเราที่เป็นนักการเมืองที่มาจากระบอบประชาธิปไตยที่มาโดยการเลือกตั้งของประชาชนจะต้องร่วมมือกันผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้กับประชาชนและสังคมประชาธิปไตย โดยให้มองข้ามเรื่องที่ว่าตนนั้นมีฐานะเป็นฝ่ายค้านหรือเป็นฝ่ายรัฐบาล หากแต่ให้มองว่าพวกเราคือ “ผู้แทนราษฎร” ที่มาจากการเลือกตั้ง เรามีหน้าที่ผูกพันรับใช้ประชาชน เราจึงไม่ควรนิ่งนอนใจกับมรดกของเผด็จการที่ไม่ได้มีฐานอำนาจมาจากประชาชนและประชาธิปไตย

3) **กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย** (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication) พบการใช้กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบายได้ปรากฏออกมาจากเนื้อหาเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ถูกสื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องของสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ดังการใช้คำอธิบายหรือสัญลักษณ์ที่เรียกบรรดาผลพวงจากการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติว่าเป็น “มรดกบาปของ คสช.” หรือการใช้คำกล่าวที่เรียกการนำเสนอและการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านว่าปฏิบัติการดังกล่าวเป็น “การรื้อมรดก คสช.” เป็น “การยกเลิกมรดกบาป

ของ คสช.” กระทั่งการกล่าวเปรียบเทียบว่าบรรดา “ประกาศ คำสั่ง คสช. เท่ากับ ขยะ” หรือการเปรียบเทียบว่า “การรัฐประหาร คือ เชื้อไวรัสเอสไอวี” ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในการทำให้ผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนหรือการผลักดันนโยบายได้สามารถเข้าใจถึงความหมายหรือจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเรื่องเล่านั้น ๆ ให้เข้าใจได้ง่ายจนเกิดเป็นการรับรู้ร่วมกันในที่สุด

4) **กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ** (public policy debate expansion strategy) ในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่นับว่าเป็นการผลักดันนโยบายสาธารณะในรูปแบบของการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร ด้วยกระบวนการนำเสนอร่างกฎหมายอยู่ 2 ฉบับ และการเสนอญัตติเพื่อขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญอีก 2 คณะ โดยอาศัยการผลักดันนโยบายผ่านบรรดาตัวแสดงทางการเมืองที่ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ แน่นอนว่า ในการผลักดันนโยบายดังกล่าวได้ปรากฏออกมาว่าสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 ไม่ได้ให้ความเห็นชอบกลับการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่เสนอโดยพรรคการเมืองฝ่ายค้าน แม้แต่ญัตติเดียว ซึ่งกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านย่อมที่จะทราบอยู่แล้วว่าการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ในระบบรัฐสภา หากนโยบายนั้นมีที่มาจากกลุ่มของพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายเสียงข้างน้อยก็มักที่จะมีแนวโน้มทำให้การผลักดันนโยบายเหล่านั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่ากับการนำเสนอหรือผลักดันนโยบายที่มาจากกลุ่มของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายเสียงข้างมาก เหตุนี้จึงปรากฏให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะมาเป็นเครื่องมือในการผลักดันนโยบายของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ผ่านการกล่าวตอกย้ำของสมาชิกให้เห็นว่า “ถ้าสภาที่มาจากการเลือกตั้งไม่ยอมยกเลิกคำสั่งของคณะรัฐประหารเราจะเรียกตัวเองว่าผู้แทนราษฎรได้อย่างไร” หรือการกล่าวในลักษณะของ “การรื้อมรดก คสช. ที่เป็นเพียงแค่การคืนความเป็นธรรมให้กับประชาชน คืนความปกติให้กับประชาชน ส.ส. ฝั่งรัฐบาลจะให้ได้ไหม” ซึ่งคำกล่าวในทำนองนี้ได้ถูกผลิตออกมาอย่างซ้ำ ๆ จากคำกล่าวของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ปัญหาให้สาธารณชนได้รับรู้มากขึ้นว่าการผลักดันนโยบายนี้อะไรคือสาเหตุที่ทำให้การผลักดันนโยบายดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ

5) **กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ** (public policy debate containment strategy) เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ “ไม่ปรากฏ” ให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันนโยบายของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

5.1.6 กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

กลยุทธ์เรื่องเล่าที่สะท้อนออกมาจากเนื้อหาการเล่าเรื่องในระหว่างการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้ปรากฏถึงการใช้กลยุทธ์ ดังนี้

1) **กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร** (the devil-angel shift)

ภายใต้เนื้อหาของเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ปรากฏถึงการเล่าเรื่องทางนโยบายของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมารมาเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่อง ผ่านการกล่าวระบุให้ ฝ่ายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประเทศและทำให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้โดยสงบสุข ให้มีฐานะเป็นฝ่ายเทพ ขณะเดียวกันในเรื่องเล่าทางนโยบายดังกล่าวก็ได้มีการระบุให้ฝ่ายของนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มีพฤติกรรมและมีการใช้อำนาจในทางมิชอบ จนเป็นชนวนนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งหรือเป็นผู้ที่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหารมีฐานะเป็นฝ่ายมาร ดังการกล่าวตอกย้ำว่าการรัฐประหารไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้เลยหากพฤติกรรมหรือการใช้อำนาจของนักการเมืองไม่เป็นเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและความวุ่นวายทางการเมือง จนเป็นเหตุให้คณะรัฐประหารต้องเข้ามาแก้ไขสถานการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้น โดยการยกตัวอย่างในการเข้ามาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในปี 2557 ที่เป็นการรัฐประหารเพื่อเข้ามาแก้ไขวิกฤติปัญหาความขัดแย้งของประชาชนอันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมและการใช้อำนาจของนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยในทางมิชอบ จนทำให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความขัดแย้งและเดินหน้าต่อไปได้โดยสงบสุข

2) **กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย** (identifying winners and losers of policies) ภายใต้เนื้อหาของเรื่องเล่าเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ “ไม่ปรากฏ” ให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบายมาเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

3) **กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย** (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication) เนื้อหาจากเรื่องเล่าทางนโยบายเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ “ไม่ปรากฏ”

ให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในการเล่าเรื่องเพื่อผลักดันหรือยับยั้งนโยบายจากสมาชิกของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

4) **กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ** (public policy debate expansion strategy) ในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของรักษาความสงบแห่งชาติ “ไม่ปรากฏ” ให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะผ่านการเล่าเรื่องในระหว่างที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าว

5) **กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ** (public policy debate containment strategy) กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะนับเป็นการใช้กลยุทธ์ของตัวแสดงทางนโยบายในการตีกรอบไม่ให้ประเด็นทางนโยบายได้ขยายตัวหรือเกิดการรับรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวมักจะปรากฏให้เห็นได้จากเวลาที่ตัวแสดงทางนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ เชื่อว่าตนเองกำลังจะเป็นฝ่ายชนะในกระบวนการผลักดันนโยบาย จึงมีการใช้กลยุทธ์นี้เพื่อเป็นการจำกัดความกังวลสนใจของสาธารณชนให้อยู่ในขอบเขตที่ตนจัดการได้ เช่นเดียวกับในเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล ได้มีการปรากฏให้เห็นถึงการเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะต่อการผลักดันนโยบายดังกล่าวที่มาจากการนำเสนอและการผลักดันของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านด้วยวิธีแสดงความ “เงียบเฉย” ดังการที่มีสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลเพียงท่านเดียวได้อภิปรายเมื่อครั้งที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 โดยการเงียบเฉยของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลในลักษณะนี้จึงถือเป็นการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะเพื่อไม่ให้ประเด็นทางนโยบายดังกล่าวนั้นได้ขยายตัวหรือเกิดการรับรู้ที่มากขึ้น เพราะฝ่ายตนเชื่ออยู่แล้วว่าอย่างไรก็ตามฝ่ายตนก็จะเป็นฝ่ายชนะในกระบวนการยับยั้งนโยบายนี้ เพราะในการผลักดันนโยบายผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาย่อมที่จะต้องอาศัยเสียงข้างมากเป็นผู้ตัดสิน หรือหากมีการอภิปรายหรือแสดงคำกล่าวต่อสาธารณะในวาระโอกาสต่าง ๆ การเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็มักจะมีการแสดงให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในลักษณะของการตั้งข้อสังเกตและคำถามต่อปัญหาถึงการผลักดันนโยบายไม่ว่าจะเป็นการเสนอกฎหมายการเสนอตั้งคณะกรรมาธิการต่าง ๆ ของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านว่า “เป็นการนำเสนอและผลักดันนโยบายภายใต้การมีอคติกับ คสช. หรือกฎหมายต่าง ๆ ที่เกิด

ในยุค คสช. ซึ่งการมีอคติเช่นนี้ถือเป็นการบดบังความมีเหตุผล และหากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะต้องลงมติรับหลักการร่างกฎหมายหรือการตั้งกรรมาธิการของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เสนอเข้ามาเพียงเพราะเหตุผลที่เกรงกลัวว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเกิดความรุนแรงขึ้น จึงไม่ใช่เหตุผลที่อาจยอมรับได้ พร้อมกันนี้ยังได้แสดงความคิดเห็นอีกต่อไปว่า นี่ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาหนำซ้ำยังจะเป็นการรื้อฟื้นตอกย้ำถึงความรุนแรงและความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นมาในอดีตอีก" นอกจากนี้ยังพบการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวผ่านการแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ผ่านการให้ความเห็นว่า "สังคมนี้ควรเดินไปอย่างไร ทำไมถึงเกิดการรัฐประหาร เราต้องกลับมามองที่ตนเอง มองถึงการใช้อำนาจของพวกเรานักการเมือง เพราะแท้จริงเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรัฐประหารก็คือพฤติกรรมของนักการเมืองเอง" ดังนั้นเหตุผลเหล่านี้จึงเป็นเหตุผลที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้เลือกใช้เพื่อเป็นการยับยั้งนโยบายที่มีการนำเสนอมาโดยกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านอันเป็นกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับตน

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาอิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

5.2.1 นโยบายสาธารณะในฐานะสิ่งประกอบสร้างทางสังคม

หากมองตามสมมติฐานในแนวทางประกอบสร้างนิยม (Constructionism) เชื่อว่า "ความจริง (Reality) " นั้น ในโลกนี้ไม่มีความจริงแท้ เพราะทุกสิ่งล้วนแล้วแต่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งสิ้น เช่นเดียวกันกับความจริงกับสิ่งที่เราเรียกว่า "นโยบายสาธารณะ" ก็หาใช่มีความจริงแท้ในตัวมันเองไม่ หากแต่เป็นการถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ผ่านการหยิบยกเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ขึ้นมาแล้วก็ให้ความหมายบางอย่างกับเหตุการณ์นั้นตามการรับรู้หรือความเข้าใจของตน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง คือ นโยบายสาธารณะถือเป็นเรื่องที่เกี่ยวพันกับการรับรู้ของมนุษย์ (Human perception) บนฐานของการมองว่านโยบายสาธารณะนั้นถูกสร้างขึ้นโดยที่ตัวมันเองไม่ได้มีเนื้อหาถูกหรือผิดมาตั้งแต่ต้น แต่ว่าการที่มันจะถูกมองว่าถูกหรือผิดจะจริงหรือเท็จนั้นมันขึ้นอยู่ที่การให้ความหมายของตัวแสดงต่าง ๆ ต่อปรากฏการณ์หรือนโยบายนั้น เหตุนี้จึงทำให้เราสามารถเห็นหรือรับรู้ได้ว่าแม้แต่นโยบายหรือเหตุการณ์เดียวกัน การให้ความหมายของตัวแสดงต่าง ๆ ก็ยังให้ความหมาย

ต่อนโยบายหรือเหตุการณ์นั้นที่ไม่เหมือนกัน ดังเช่น ในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เราจะเห็นได้ว่าจากผลการศึกษาในบทที่ 4 ไม่ว่าจะเป็นการปรากฏถึงข้อค้นพบในส่วนของอิทธิพลของแนวคิด หรือองค์ประกอบของเรื่องเล่าตลอดจนการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน กับกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็ยังมองถึงนโยบายดังกล่าวนี้ได้อย่างแตกต่างกัน ก็เพราะนั่นมีผลมาจากการรับรู้และการให้คุณค่าหรือให้ความหมายต่อนโยบายนั้นของแต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองที่มีความแตกต่างกัน

ทั้งนี้ ต้องย้อนกลับไปศึกษาถึงธรรมชาติของมนุษย์ เราจะทราบได้ว่าธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนต่างล้วนมีแนวคิด มีค่านิยม มีอุดมการณ์ ตลอดจนมีอารมณ์ความรู้สึกเป็นของตนเอง ซึ่งการมีสิ่งมีเหล่านี้ของมนุษย์ก็ย่อมทำให้มนุษย์สามารถสร้างและแปลความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือที่ตนสัมผัสได้ แน่นอนว่ามนุษย์ทุกคนไม่อาจที่จะมีแนวคิด ค่านิยม อุดมการณ์ หรือมีอารมณ์ความรู้สึกที่เหมือนกันตรงกันได้ทั้งหมด หากแต่มีความแตกต่างหลากหลายกันไป ดังนั้นแม้จะอยู่ภายใต้ปรากฏการณ์หรือปัญหาเดียวกัน มนุษย์ก็อาจมองหรือให้ความหมายต่อสิ่งนั้นที่แตกต่างหลากหลายกันไปอย่างแน่นอน เช่นเดียวกันในทางนโยบายสาธารณะกว่าที่จะเป็นความคิดในเชิงนโยบายได้ บรรดาตัวแสดงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือเป็นกลุ่มต่าง ๆ จึงจะต้องต่อสู้แข่งขันกันอย่างจริงจัง ผ่านการใช้ข้อถกเถียงเชิงนโยบายที่แต่ละฝ่ายต่างมองเห็นถึงปัญหาอย่างไม่เท่ากันตามมุมมองของแนวคิดที่บรรดาตัวแสดงแต่ละฝ่ายได้มีการยึดถือที่แตกต่างกัน อันจะทำให้การศึกษากระบวนการนโยบายสาธารณะนอกจากจะศึกษาผ่านการทำความเข้าใจถึงแนวคิดของตัวแสดงทางนโยบายแล้ว ยังจะต้องไปศึกษาถึงการนำแนวคิดนั้นไปถ่ายทอดโต้ตอบผ่านการสร้างชุดความจริงหนึ่ง ๆ ขึ้นมาของตัวแสดงทางนโยบายอีก ซึ่งการจะถ่ายทอดแนวความคิดหรือชุดความจริงที่ตัวแสดงทางนโยบายได้สร้างขึ้นมานั้น ๆ ในการศึกษานี้ได้มุ่งไปศึกษาถึง “เรื่องเล่า (narrative)” เพราะมีความเชื่อว่าเรื่องเล่าที่ถูกสื่อสารถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่องของตัวแสดงทางนโยบาย ดังเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ถูกถ่ายทอดสื่อสารออกมาผ่านการเล่าเรื่องของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านและกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลนั้นสามารถนำมาค้นหารากฐานหรือที่มาของเรื่องเล่านั้นได้ ดังการสะท้อนของเรื่องเล่านโยบายดังกล่าวที่ปรากฏให้เห็นถึงอิทธิพลของแนวคิดที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้ถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็น แนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน แนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ แนวคิดสิทธิเสรีภาพใน

ระบอบประชาธิปไตย แนวคิดกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และแนวคิดหลักกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ขณะที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็ได้มีการถ่ายทอดแนวคิดผ่านการเล่าเรื่องของกลุ่มตนออกมาเช่นกัน อาทิ การปรากฏให้เห็นถึงแนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตย และแนวคิดแห่งการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์

ดังนั้น ในการอภิปรายจากผลการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่า “แท้จริงแล้วนโยบายสาธารณะมีฐานะเป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคม” ภายใต้ความเชื่อที่ว่า ในโลกนี้ไม่มีความจริงแท้ เพราะทุกสิ่งล้วนแล้วแต่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ และเชื่อว่าทุกสิ่งในโลกนี้ไม่มีอะไรที่จะถูกหรือผิดโดยตัวมันเองมาตั้งแต่ต้น หากแต่อยู่ที่การรับรู้และการให้ความหมายต่อสิ่งนั้น ๆ ของผู้ใดเป็นอย่างไรมากกว่า เช่นเดียวกัน การที่ตัวแสดงทางนโยบายแต่ละกลุ่มต่างเห็นถึงปัญหาและให้ความหมายต่อนโยบายเดียวกันอย่างไม่เหมือนกันนั้น ก็เป็นเพราะธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีฐานะเป็นปัจเจกหรือกลุ่มบุคคลก็ต่างมีแนวคิด มีค่านิยม มีอุดมการณ์ ตลอดจนมีอารมณ์ความรู้สึกเป็นของตนเอง ซึ่งการมีแนวคิด มีค่านิยม มีอุดมการณ์ ตลอดจนมีอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์เช่นนี้ก็ล้วนเกิดมาจากกระบวนการการรับรู้ของมนุษย์ (Human perception) ทั้งสิ้น ขณะเดียวกันการที่มนุษย์จะสื่อสารอะไรออกมานั้น สิ่งที่ควบคุมหรือจำกัดทิศทางของการสื่อสารว่าจะต้องเป็นไปอย่างไรก็คือตัวแนวคิด ค่านิยมหรืออุดมการณ์ที่ตนหรือกลุ่มตนได้มีการยึดถือ ดังเช่นในการสื่อสารเล่าเรื่องทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ การสร้างชุดความจริงหนึ่ง ๆ ขึ้นมาของแต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองเพื่อใช้ในการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการสร้างชุดความจริงขึ้นมาโดยปราศจากอิทธิพลของความเชื่อ แนวคิด ค่านิยมหรืออุดมการณ์ที่ตนหรือกลุ่มพันธมิตรตนได้มีการยึดถือ เพราะนั่นถือเป็นปัจจัยสำคัญประการแรกต่อการกำหนดนโยบายตลอดจนถึงการกำหนดผลลัพธ์ของนโยบายนั้น ๆ ดังที่ทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework) หรือ ACF ได้อธิบายมาด้วย เหตุนี้จึงทำให้ผู้ศึกษามองนโยบายสาธารณะว่าไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นมาได้เองโดยไร้ซึ่งเหตุปัจจัย หากแต่เกิดขึ้นมาได้จากการประกอบสร้างทางสังคม หรือ Social Constructionism ภายใต้การรับรู้ของมนุษย์ทั้งสิ้น

5.2.2 ผลประโยชน์ทางการเมืองผ่านแนวคิดของตัวแสดงทางนโยบาย

การมองแนวคิด (ideas) ของตัวแสดงทางนโยบายว่าเป็นตัวกำหนดให้เกิดเรื่องเล่า (narrative) ขึ้นมาเพื่อผลักดันนโยบายหนึ่ง ๆ เสมือนเรื่องเล่านั้น ๆ เป็นร่างทรงของแนวคิดที่ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกที่จะกระทำการทางนโยบายอาจไม่เพียงพอ หากแต่ต้องมุ่งไปพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจทางการเมืองของตัวแสดงทางนโยบาย เนื่องจากความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดย่อมต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์หรือผลกระทบที่ตนเองจะได้รับ เช่นเดียวกับการตัดสินใจทางการเมืองก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าจะปราศจากการพิจารณาถึงอรรถประโยชน์ทางการเมืองที่จะเกิดขึ้น แต่การตัดสินใจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของมนุษย์หรือในที่นี้คือบรรดากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 25 อันเป็นตัวแสดงทางการเมืองที่มีส่วนในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติก็ย่อมอยู่ภายใต้หลักการของเหตุผล เพียงแต่เหตุผลที่มนุษย์จะยกกล่าวมานั้นก็หาได้มีความสมบูรณ์ในตัวมันเองไม่ เพราะในโลกของความเป็นจริงแม้มนุษย์จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อที่จะแสวงหาว่าอะไรคือสิ่งที่เป็นประโยชน์กับตนเองสูงสุด แต่การใช้เหตุผลของมนุษย์มักถูกจำกัดด้วยขอบเขตของเหตุผล (Bounded Rationality) อันเนื่องมาจากความเชื่อ แนวคิด ค่านิยม อุดมการณ์ ที่หยั่งรากลึกอยู่ในหัวและจิตใจของมนุษย์หรือเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เลือกที่จะเชื่อหรือยึดถืออะไรบางอย่างจนทำให้มนุษย์มองเห็นหรือทำความเข้าใจตลอดจนการตัดสินใจไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามกรอบแนวคิดหรือการรับรู้ของมนุษย์ที่ประหนึ่งเป็นแว่นหรือเลนส์สี (coloured lenses) เป็นกรอบให้มนุษย์มองหรือพิจารณาตีความให้ความหมายว่าอะไรคือผลประโยชน์ของตนหรือกลุ่มตนจนนิยามเหตุผลแบบนั้นออกมา

เช่นเดียวกับการสะท้อนออกมาของแนวคิดที่อยู่ภายใต้เรื่องเล่า (narrative) ของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ทางกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดทางการเมืองที่สำคัญอยู่ด้วยกัน 2 ฐานแนวคิด ดังแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ที่ได้ปรากฏให้เห็นถึงแนวคิดอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน แนวคิดประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ และ แนวคิดสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่ฐานแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย ได้ปรากฏให้เห็นถึงแนวคิดกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องผ่านกระบวนการตราของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และ แนวคิดหลักกฎหมายต้องมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ประกอบกับการสะท้อนออกมาของแนวคิดที่อยู่ภายใต้เรื่องเล่า

ทางนโยบายของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่มีการปรากฏให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยบนฐานแห่งแนวคิดคุณสมบัติของผู้นำกับความเป็นประชาธิปไตย และแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยบนฐานของแนวคิดแห่งการมองกฎหมายว่าเป็นคำสั่งของรัฏฐาธิปัตย์ ก็เป็นผลมาจากการสะท้อนของการมีขอบเขตของเหตุผลที่จำกัด (Bounded Rationality) ภายใต้การมีความเชื่อ แนวคิด ค่านิยม อุดมการณ์ที่ตนยึดถือมาเป็นทุนเดิม ซึ่งนั่นจึงทำให้แนวทางในการนิยามเหตุผลหรือการสมาทานว่าอะไรคือผลประโยชน์ของตนหรือกลุ่มตนต่อการตัดสินใจผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวของทั้ง 2 กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองจึงมีความแตกต่างกัน จนนำมาสู่การตัดสินใจในกระบวนการทางนโยบายที่ฝ่ายหนึ่งก็ต้องการผลักดันนโยบายให้ประสบความสำเร็จ ในขณะที่อีกฝ่ายก็ต้องการยับยั้งนโยบายนี้ให้จงได้ ทั้งนี้ก็มาจากการมีขอบเขตของเหตุผลที่จำกัดของแต่ละกลุ่มพันธมิตรนั่นเอง

5.2.3 **องค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบาย**

ในการศึกษากระบวนการนโยบายสาธารณะผ่าน “เรื่องเล่า (narrative) ดังการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ นอกจากจะใช้เรื่องเล่าในการวิเคราะห์เพื่อค้นหารากฐานหรือที่มาของเรื่องเล่าในกระบวนการนโยบายอันเป็นการปรากฏให้ทราบว่าตัวแสดงทางนโยบายมีแนวคิดอะไรที่เป็นตัวกำกับควบคุมหรือจำกัดทิศทางของการสร้างชุดความจริงหนึ่ง ๆ ขึ้นมาเพื่อใช้ในการสื่อสารทางนโยบายแล้ว ในการศึกษาเรื่องเล่าทางนโยบายผ่านการใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework) หรือ NPF จะเห็นว่า สิ่งที่ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัดในเนื้อหาของเรื่องเล่าก็คือ การปรากฏออกมาขององค์ประกอบเรื่องเล่าที่ตัวแสดงทางนโยบายได้มีการสื่อสาร ทั้งนี้ หากพิจารณาตามสมมติฐานเกี่ยวกับเรื่องเล่าของนโยบายสาธารณะที่มองว่า ในเรื่องเล่าหนึ่ง ๆ ย่อมที่จะมีโครงสร้างแบบเฉพาะเจาะจงและมีลักษณะซ้ำ ๆ กันในองค์ประกอบของเรื่องเล่า ไม่ว่าจะเป็น ฉากหลังหรือบริบท (Setting or Context) ตัวละคร (Characters) โครงเรื่อง (Plot) และฐานคุณค่าศีลธรรมหรือการเชิดชูคุณค่าของเรื่องเล่านั้น (Moral) ประกอบกับการปรากฏข้อเท็จจริงที่ได้จากผลการศึกษาในส่วนขององค์ประกอบเรื่องเล่าทางนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของเรื่องเล่าที่สะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่ว่าจะปรากฏออกมาจากสมาชิกของพรรคอนาคตใหม่ สมาชิกจากพรรคก้าวไกล และสมาชิกจากพรรคเพื่อไทยอันเป็นกลุ่มพันธมิตรเดียวกันจะพบได้ว่า ไม่ว่าสมาชิกท่านไหนจะเป็นผู้กล่าวเล่าเรื่องหรือผู้อภิปรายในวาระใดที่เกี่ยวกับการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้

การเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองกลุ่มนี้ก็จะมีการเล่าเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบของเรื่องเล่าแบบเดียวกัน ดังเช่น การให้ฉากหลังหรือบริบทที่เกี่ยวกับภาพบริบททางการเมืองในเชิงโครงสร้างอำนาจ การให้ตัวละครที่เป็นพระเอก (heroes) คือ บรรดา ส.ส. ที่ลงมติและพรรคการเมืองที่เห็นด้วยกับการยกเลิกมรดกของ คสช. และยุติการสืบทอดอำนาจของ คสช. การให้ตัวละครที่มีฐานะเป็นตัวร้าย (villains) คือ ฝ่ายคณะรัฐประหาร และผลพวงจากการใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร ขณะเดียวกันการให้ประชาชนและระบอบประชาธิปไตยมีฐานะเป็นตัวละครที่เป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) หรือในส่วนของโครงเรื่องที่มีการวางภาพรวมของเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้กันระหว่างการเมืองบนฐานการเลือกตั้งของประชาชนกับการเมืองที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ตลอดจนการเชิดชูฐานคุณค่าทางศีลธรรมเกี่ยวกับการหยุดวงจรการรัฐประหารเพื่อสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในสังคมไทยผ่านการเล่าเรื่องในการผลักดันนโยบายดังกล่าว สิ่งที่น่าสังเกต คือ ไม่ว่าสมาชิกคนไหนในกลุ่มนี้จะเป็นผู้เล่าหรือสื่อสาร เนื้อหาของเรื่องเล่าก็จะมีองค์ประกอบเรื่องเล่าในชุดเดียวกัน แบบเดียวกัน เช่นเดียวกับกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ประกอบไปด้วยพรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย การสื่อสารเล่าเรื่องของสมาชิกจากกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองกลุ่มนี้ไม่ว่าใครจะเป็นผู้เล่า การปรากฏถึงองค์ประกอบของเรื่องเล่า ไม่ว่าจะเป็น การให้ฉากหลังหรือบริบท (Setting or Context) ที่เกี่ยวกับภาพบริบททางการเมืองประชาธิปไตยที่มีปัญหาในระดับบุคคล การกำหนดให้ตัวละครที่เป็นตัวเอก (heroes) คือ ฝ่ายของคณะรัฐประหารและบรรดาประกาศหรือคำสั่งของ คสช. ที่ได้เข้ามากอบกู้วิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนหน้า การกำหนดให้ตัวละครที่เป็นตัวร้าย (villains) คือ ฝ่ายของนักการเมืองที่มาในคาบของประชาธิปไตยและการเลือกตั้งที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองในทางมิชอบจนเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองอันนำมาสู่การรัฐประหาร และการกำหนดให้ประชาชนมีฐานะเป็นตัวละครที่เป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อ (victims) ขณะที่การวางโครงเรื่องให้มีภาพรวมของเรื่องเกี่ยวกับการเข้ามาของคณะรัฐประหารเพื่อเข้ามาแก้ไขวิกฤติปัญหาที่เกิดขึ้นจากนักการเมืองในคาบประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้ง และการเชิดชูคุณูปการของคณะรัฐประหารในการแก้ไขวิกฤตปัญหาบ้านเมืองที่สะท้อนให้เห็นถึงฐานคุณค่าทางศีลธรรมของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายดังกล่าวของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็มีลักษณะในองค์ประกอบของเรื่องเล่าแบบเดียวกันเหมือนกันในทุกวาระโอกาสที่มีการผลักดันนโยบายดังกล่าวนี้

ดังนั้น จากผลการศึกษาในบทที่ 4 ในส่วนองค์ประกอบของเรื่องเล่าทางนโยบาย เพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงสามารถยืนยัน

สมมติฐานของแนวคิดทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า (Narrative Policy Framework) หรือ NPF ที่ว่าในเรื่องเล่าหนึ่ง ๆ จะมีโครงสร้างแบบเฉพาะเจาะจงและมีลักษณะซ้ำ ๆ กันในองค์ประกอบของเรื่องเล่า ที่ไม่ว่าใครจะเป็นผู้เล่าหากมีฐานะเป็นกลุ่มพันธมิตรกลุ่มเดียวกันก็มักที่จะมีจุดยืนแห่งแนวคิดและอุดมการณ์อย่างเดียวกัน หรือเป็นเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition) ที่เกิดขึ้นมาจากการรวมตัวกันของบรรดาพันธมิตรที่มีความเชื่อ (Beliefs) แนวคิด (Ideas) ค่านิยม (Values) หรือมีผลประโยชน์ในประเด็นเชิงนโยบายร่วมกันจนมีวิธีการมองปัญหา (Problem perception) หรือมองสิ่งที่ควรจะเป็น (Normative axioms) ในทิศทางเดียวกันดังทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalition Framework) หรือ ACF ได้อธิบายมาในบทที่ 2 เหตุนี้จึงส่งผลทำให้เนื้อหาของเรื่องเล่าที่สะท้อนออกมาจากการเล่าเรื่องก็ย่อมที่จะมีโครงสร้างในองค์ประกอบของเรื่องเล่าแบบเดียวกันอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่ากลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านก็มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบเรื่องเล่าไปแบบหนึ่ง กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบเรื่องเล่าไปอีกแบบหนึ่ง เพียงแต่ความแตกต่างกันขององค์ประกอบเรื่องเล่าของแต่ละกลุ่มพันธมิตรนั้นจะต่างกันก็อยู่ที่การเลือกชุดข้อมูลหรือการเลือกชุดความจริงแบบใดเข้ามาใส่ ทั้งนี้ก็ต้องย้อนกลับไปดูที่การสร้างชุดความจริงหนึ่ง ๆ ขึ้นมาของแต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองผ่านการมองนโยบายดังกล่าวนี้ภายใต้การรับรู้ (Human perception) ของตนหรือกลุ่มพันธมิตรตนจนนำมาสู่การเกิดขึ้นของความเชื่อ แนวคิด ค่านิยมหรืออุดมการณ์ที่ตนหรือกลุ่มพันธมิตรตนได้มีการยึดถือว่าเป็นอย่างไรดังที่ได้กล่าวอภิปรายมาแล้วในข้อที่ 5.2.1 ซึ่งนั่นก็คือตัวกำหนดทิศทางของเรื่องเล่าและถ่ายทอดออกมาผ่านการเล่าเรื่องอันเป็นการเติมชุดข้อมูลนั้น ๆ ลงไปในองค์ประกอบของเรื่องเล่าที่แต่ละตัวแสดงทางนโยบายต่างเห็นและให้ความหมายต่อนโยบายเดียวกันแบบไม่เหมือนกัน

5.2.4 **กลยุทธ์เรื่องเล่าทางนโยบาย**

หากตัวแสดงทางนโยบายมีความปรารถนาที่ต้องการจะเข้าไปกำกับควบคุมเนื้อหาที่จะสื่อสารกับตัวแสดงทางนโยบายอื่นเพื่อมุ่งแสวงหาเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย (Advocacy Coalitions) เพิ่ม หรือต้องการทำให้บุคคลอื่นได้คล้อยตามแนวคิด ความเชื่อ ในการมองถึงปัญหาหรือนโยบายตลอดจนการหาทางออกตามแนวทางของตน “กลยุทธ์เรื่องเล่า (Narrative Strategy)” นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ตัวแสดงทางนโยบายจะต้องใช้เพื่อทำให้ความมุ่งหมายหรือความต้องการของตนเกิดผลลัพธ์ต่อความสำเร็จให้มากที่สุด เช่นเดียวกับการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อันเป็น

นโยบายที่แต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองต่างมองเห็นถึงปัญหาดังกล่าวที่แตกต่างกัน ฉะนั้น การเล่าเรื่องของแต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองก็ย่อมที่จะมีการสื่อสารเล่าเรื่องพร้อม ๆ กับการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าในการถ่ายทอดไปถึงผู้ฟัง ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้กลยุทธ์เรื่องเล่าที่ตนหรือกลุ่มตนได้ใช้นั้นส่งผลให้การผลักดันหรือยับยั้งนโยบายของฝ่ายตนประสบความสำเร็จ ดังในการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านก็ได้มีการเลือกใช้กลยุทธ์ที่สะท้อนออกมาผ่านการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร (the devil-angel shift) การใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย (identifying winners and losers of policies) การใช้กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย (as well as the use of simplifications symbols or policy surrogate in communication) การใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate expansion strategy) และการไม่เลือกใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ (public policy debate containment strategy) ขณะเดียวกันการที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้มีการเลือกใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงฝ่ายเทพกับฝ่ายมาร และการเลือกใช้กลยุทธ์ในการตีกรอบระงับข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ และไม่เลือกใช้กลยุทธ์ในการระบุถึงผู้ชนะและผู้พ่ายแพ้ของนโยบาย ไม่เลือกใช้กลยุทธ์ในการใช้คำอธิบายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายหรือการใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนในการสื่อสารทางนโยบาย ตลอดจนการ ไม่เลือกใช้กลยุทธ์ในการขยายข้อถกเถียงทางนโยบายสาธารณะ ดังที่ได้มีการนำเสนอถึงผลการศึกษาในส่วนนี้มาแล้วในบทที่ 4 นั่นก็เป็นเพราะว่าแต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองได้มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของนโยบายดังกล่าวมาตั้งแต่ต้นแล้วว่า กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองตนมีความต้องการที่จะทำให้นโยบายนั้นมีสถานะเป็นอย่างไร เช่นเดียวกับกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายค้านในฐานะผู้นำเสนอนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตนเองก็ต้องการทำให้การผลักดันนโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ จึงมีการเลือกใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ผ่านการเล่าเรื่องหรือสร้างเรื่องเล่าที่มีลักษณะเป็นการมุ่งหวังที่จะสามารถทำให้ตัวแสดงทางนโยบายกลุ่มอื่น ๆ ได้เกิดการยอมรับต่อนโยบายดังกล่าวจนนำมาซึ่งการเข้ามาสนับสนุนนโยบายตามแนวทางของตน ขณะที่กลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ไม่ต้องการให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ การเล่าเรื่องของกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองกลุ่มนี้จึงมีลักษณะของการเลือกใช้กลยุทธ์ที่จะเป็นการยับยั้งต่อนโยบายดังกล่าว

ดังนั้น การเล่าเรื่องทางนโยบาย หาใช่เป็นการเล่าเรื่องเพื่อให้คำกล่าว คำพูดของตัวแสดงทางนโยบายมีสถานะที่เกิดขึ้นมา ตั้งอยู่ และดับไปไม่ หากแต่ทุกคำกล่าว ทุกคำพูด ทุกการสื่อสารที่ถูกถ่ายทอดออกมาของตัวแสดงทางนโยบายล้วนแล้วแต่มีการมุ่งเป้าหมาย (Goal-Oriented) หรือมีความปรารถนาต่อการกระทำนั้น ๆ อย่างชัดเจน ฉะนั้นการเล่าเรื่องทางนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลักดันนโยบายที่แต่ละฝ่ายต่างมองเห็นถึงปัญหาอย่างไม่เท่ากัน ดังเช่น การผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ การใช้กลยุทธ์เรื่องเล่ามาเป็นเครื่องมือในการผลักดันหรือยับยั้งนโยบายดังกล่าวของแต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

5.3 **ข้อเสนอแนะ**

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย ตลอดจนข้อคิดเห็นเชิงทฤษฎีเพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ต่อไป ทั้งยังจะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตได้ ดังนี้

5.3.1 **ข้อคิดเห็นเชิงทฤษฎี**

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแนวคิด และกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ กรอบทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า หรือ Narrative Policy Framework และกรอบทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย หรือ Advocacy Coalition Framework ซึ่งพบได้ว่าการนำแนวคิดทฤษฎีเหล่านี้มาเป็นกรอบในการอธิบายถึงการผลักดันนโยบายสาธารณะ มีจุดเด่นในการวิเคราะห์และอธิบายถึงการผลักดันนโยบายที่กระทำผ่านตัวแทนที่ใช้อำนาจในทางนิติบัญญัติของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาได้เป็นอย่างดี แต่ถึงอย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสังเกต คือ เมื่อนำทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า หรือ Narrative Policy Framework มาใช้วิเคราะห์และอธิบายถึงการผลักดันนโยบายสาธารณะของประเทศไทย ดังกรณีการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในงานศึกษาเรื่องนี้ กลับพบว่า แม้ว่าการสื่อสารผ่านเรื่องเล่าหรือการสร้างเรื่องราวที่มีองค์ประกอบชัดเจนเพียงพอหรือมีการใช้กลยุทธ์เรื่องเล่าที่ตรงตามทฤษฎีก็น่าจะเพียงพอต่อการสร้างโอกาสที่จะทำให้การผลักดันนโยบายนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ แต่นั่นอาจจะเกิดขึ้นกับสังคมการเมืองประชาธิปไตยที่พื้นที่การพูดคุยหรือการเปิดเผยในมุมมอง

ของความเป็นเหตุเป็นผลได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและสามารถกระทำได้อย่างเสรี แต่ทว่าในบริบทของการเมืองไทยอาจจะมีข้อจำกัดเนื่องจากที่ผ่านมาประเทศไทยมักขาดความต่อเนื่องของระบอบประชาธิปไตยอันมีผลมาจากการรัฐประหารยึดอำนาจ ตลอดจนการสืบทอดอำนาจต่อมาในคาบของความเป็นประชาธิปไตยผ่านกลไกต่าง ๆ ของคณะรัฐประหารที่ได้กำหนดไว้ นี่จึงเป็นเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้การผลักดันนโยบายในลักษณะนี้มักไม่ประสบความสำเร็จในเวทีของการผลักดันนโยบายหรือประเด็นสาธารณะที่จะต้องอาศัยเสียงข้างมากในการผลักดัน

5.3.2 **ข้อเสนอแนะสำหรับฝ่ายการเมือง**

ข้อเสนอที่ได้จากการศึกษาวิจัยที่มีต่อฝ่ายการเมืองในฐานะผู้กำหนดหรือผลักดันนโยบายของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ผู้ศึกษาวิจัยพบว่า นอกจากการใช้ทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า หรือ Narrative Policy Framework มาเป็นเครื่องมือในการสร้างเรื่องเล่าเพื่อถ่ายทอดสื่อสารถึงตัวแนวคิดของตนออกมาโดยมุ่งหวังที่จะให้เรื่องเล่านั้น ๆ เป็นตัวช่วยในการดึงแนวร่วมพันธมิตรตามกรอบทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย หรือ Advocacy Coalition Framework เพื่อให้การผลักดันนโยบายนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ อาจยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจจะต้องอาศัยวิธีการสร้างความโน้มน้าวหรือวิธีการสร้างเรื่องเล่าแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพของเรื่องเล่าที่จะสื่อสารออกไปในเวทีนโยบายเพิ่มเติม ประกอบกับในการผลักดันนโยบายหรือประเด็นสาธารณะอาจจะต้องมีการพิจารณาเงื่อนไขปัจจัยทางการเมืองอื่น ๆ ในช่วงเวลานั้น ๆ ร่วมด้วย เพราะการผลักดันนโยบายหากเกิดขึ้นจากพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายเสียงข้างมากแนวโน้มความสำเร็จของการผลักดันนโยบายย่อมที่จะมีมากกว่าการผลักดันนโยบายที่เกิดขึ้นมาจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือฝ่ายเสียงข้างน้อยอย่างเป็นปกติในเวทีของการผลักดันนโยบายสาธารณะผ่านกลไกของระบบรัฐสภา

5.3.3 **ข้อเสนอแนะสำหรับภาคประชาชน**

ในการผลักดันนโยบายสาธารณะผ่านเวทีของการใช้เรื่องเล่ามาเป็นเครื่องมือในการกำหนดหรือผลักดันนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลักดันนโยบายของพรรคการเมือง การผลักดันนโยบายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ภาคประชาชนจึงต้องให้ความสนใจกับการผลักดันนโยบายในลักษณะนี้เป็นสำคัญ เพราะจะทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงจุดยืนแห่งแนวคิด ค่านิยม ตลอดจนอุดมการณ์ของแต่ละพรรคการเมืองที่สะท้อนออกมาผ่านเนื้อหาของเรื่องเล่าได้อย่างชัดเจนมากที่สุด และนั่นอาจจะเป็น

ตัวบ่งชี้ถึงการตัดสินใจในการเลือกสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดในการเลือกตั้งครั้งต่อไปได้

5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

การนำกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคการเมืองต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ กรอบทฤษฎีนโยบายสาธารณะแบบเรื่องเล่า หรือ Narrative Policy Framework และกรอบทฤษฎีเครือข่ายพันธมิตรนโยบาย หรือ Advocacy Coalition Framework มาวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแนวคิดและกลยุทธ์เรื่องเล่าของพรรคการเมืองในกระบวนการผลักดันนโยบายเพื่อรื้อถอนอำนาจและมรดกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นอกจากจะทำให้เห็นถึงจุดยืนแห่งแนวคิดที่แต่ละกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองได้ยึดถือผ่านการผลักดันนโยบายดังกล่าว ก็น่าจะเพียงพอต่อการอนุมานต่อไปได้ว่าแต่ละพรรคการเมืองน่าจะมีแนวคิดที่จะมองประเด็นสาธารณะในประเด็นอื่น ๆ เป็นอย่างไรได้เช่นกัน แต่สิ่งที่น่าสนใจต่อการศึกษาวิจัยในอนาคต คือ การพิจารณาต่อไปว่า หากบริบทการเมืองเปลี่ยน ผลการเลือกตั้งเปลี่ยน อันเป็นเหตุให้การรวมกลุ่มพันธมิตรพรรคการเมืองเปลี่ยนไปและในบางครั้งอาจจะมีการสลับขั้วสลับข้างด้วยเหตุผลทางการเมืองอื่นใดก็ตาม จุดยืนแห่งแนวคิดที่จะถูกถ่ายทอดออกมาผ่านทางเนื้อหาของเรื่องเล่าในการผลักดันนโยบายสาธารณะในทำนองเดียวกันยังจะคงเหมือนหรือแตกต่างไปจากเดิมมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังสามารถใช้แนวคิดทฤษฎีเหล่านี้มาวิเคราะห์หรืออธิบายนโยบายหรือประเด็นสาธารณะในเรื่องอื่น ๆ ได้เช่นกัน เพียงแต่นโยบายหรือประเด็นสาธารณะในเรื่องที่จะนำมาศึกษานั้น อาจจะต้องเป็นประเด็นที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งหรือการต่อสู้กันทางความคิดของตัวแสดงทางนโยบาย อันจะทำให้เนื้อหาของงานศึกษาวิจัยในอนาคตเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

Advocacy Coalition Framework: An Assessment. (1999). In P. A. Sabatier & H. Jenkins-Smith, *Theories of the Policy Process*. Westview Press.

Bell, S. (2012). The Power of Ideas: The Ideational Shaping of the Structural Power of Business. *International Studies Quarter*ly, *56*(4), 661-673. https://doi.org/10.1111/j.1468-2478.2012.00743.x

Brandal, N., Bratberg, Ø., & Thorsen, D. E. (2013). The Birth of the Social Democratic Movement. In N. Brandal, Ø. Bratberg, D. E. & Thorsen, *The Nordic Model of Social Democracy*. Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9781137013279_2

Brummer, K. (2016). Fiasco prime ministers: leaders' beliefs and personality traits as possible causes for policy fiascos. *Journal of European Public Policy, 23*(5), 702-717. https://doi.org/10.1080/13501763.2015.1127277

Culpepper, P. D. (2005). Institutional Change in Contemporary Capitalism: Coordinated Financial Systems since 1990. *World Politics*, *57*(2), 173-199. http://www.jstor.org/stable/25054291

De Grazia, A. (1965). *The Elements of Political Science*. Free Press.

Downs, A. (1957). *An economic theory of democracy*. Harper and Row.

Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Princeton University Press.

Fischer, F. (2007). Deliberative Policy Analysis as Practical Reason: Integrating Empirical and Normative Arguments. In *Handbook of Public Policy Analysis : Theory, Politics, and Methods*. Routledge. https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9781315093192

Goodman, W. (1960). *The Two-party System in the United States*. Van Nostrand.

Helgadóttir, O. (2016). The Bocconi boys go to Brussels: Italian economic ideas, professional networks and European austerity. *Journal of European Public Policy, 23*(3), 392-409. https://doi.org/10.1080/13501763.2015.1106573

Hibbs, D. A. (1977). Political parties and macroeconomic policy. *American political science review*, *71*(4), 1467-1487.

Holsti, O. (2015). Foreign policy formation viewed cognitively. In *Structure of Decision: The Cognitive Maps of Political Elites*. https://doi.org/10.1515/9781400871957-005

Ideas and Politics in Social Science Research. (2010). (D. Béland & R. H. Cox, Eds.). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199736430.001.0001

iLaw. (2562, 9 กรกฎาคม). *ประกาศและคำสั่งคสช. รวมถึงคำสั่งหัวหน้าคสช. ที่ภาคประชาชนอยากให้ยกเลิกยังเหลืออยู่อีก 20 ฉบับ* [รูปภาพ]. Facebook. https://www.facebook.com/share/p/165w6sUK2P/

Jones, B. D. (2017). Behavioral rationality as a foundation for public policy studies. *Cognitive Systems Research*, *43*, 63-75. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.cogsys.2017.01.003

Jones, M. D., Shanahan, E. A. & McBeth, M. K. (2014). *The Science of Stories: Applications of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis*. Palgrave Macmillan US. https://doi.org/10.1057/9781137485861_1

Jungrav-Gieorgica, N. (2020). Narrative Policy Framework : public policy as a battle of narratives. *Studia z Polityki Publicznej*, *7*(2), 109-135. https://doi.org/10.33119/KSzPP/2020.2.5

Kingdon, J. W. (1984). *Agendas, Alternatives, and Public Policies*. Little, Brown and Company.

Korpi, W. (1983). *The Democratic Class Struggle*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780429441714

Schmidt, M.G. (1996), When parties matter: A review of the possibilities and limits of partisan influence on public policy. *European Journal of Political Research, 30*(2), 155-183. https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1996.tb00673.x

Matichon tv. (2562, 14 มิถุนายน). *Live : เสวนาทิศทางการเมืองไทยภายใต้รัฐบาลใหม่ การเมืองของความหวัง หรือจุดเริ่มต้นของวิกฤตครั้งใหม่* [วิดีโอ]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=lRZvdr-uu7Q

McBeth, M. K., Shanahan, E. A., Arnell, R. J. & Hathaway, P. L. (2007). The Intersection of Narrative Policy Analysis and Policy Change Theory. *Policy Studies Journal*, *35*(1), 87-108. https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1541-0072.2007.00208.x

Miller, G. J. (2005). The political evolution of principal-agent models. *Annual Review of Political Science, 8(*1), 203-225.

Morgan, M. (2020). Why meaning-making matters: the case of the UK Government's COVID-19 response. *American Journal of Cultural Sociology, 8* (3), 270-323. https://doi.org/10.1057/s41290-020-00121-y

Morrison, J. A. (2016). Shocking Intellectual Austerity: The Role of Ideas in the Demise of the Gold Standard in Britain. *International Organization*, *70* (1), 175-207. https://doi.org/10.1017/S0020818315000314

Müller, W. C. & Strøm, K. (1999). *Policy, office, or votes?: how political parties in Western Europe make hard decisions*. Cambridge University Press.

Negri, F. (2021). Partisan influence on social and labor market policies in the Silver Age of welfare state retrenchment: evidences from 19 OECD countries. Acta Politica, *56*(1), 89-107. https://doi.org/10.1057/s41269-020-00147-7

Pierce, J. J., Smith-Walter, A. & Peterson, H. L. (2014). Research Design and the Narrative Policy Framework. M. D. Jones, E. A. Shanahan, & M. K. McBeth, *The Science of Stories: Applications of the Narrative Policy Framework in Public Policy Analysis*. Palgrave Macmillan US. https://doi.org/10.1057/9781137485861_2

Radaelli, C. M. & O'Connor, K. (2009). How bureaucratic élites imagine Europe: towards convergence of governance beliefs? *Journal of European Public Policy, 16*(7), 971-989. https://doi.org/10.1080/13501760903226641

Raj Verma. (2020). China's 'mask diplomacy' to change the COVID-19 narrative in Europe. *Asia Europe Journal*, *18*(2).

Rein, M. (1983). Value-Critical Policy Analysis. In D. Callahan & B. Jennings, *Ethics, The Social Sciences, and Policy Analysis*. Springer US. https://doi.org/10.1007/978-1-4684-7015-4_5

Scharpf, F. W. (1991). *Crisis and choice in European social democracy*. Cornell University Press.

Schmidt, V. A. (2008). Discursive Institutionalism: The Explanatory Power of Ideas and Discourse. *Annual Review of Political Science*, *11*, 303-326. https://doi.org/https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.11.060606.135342

Shanahan, E. A., Jones, B. D., McBeth, M. K. & Radaelli, C. M. (2018). The Narrative Policy Framework. In C. M. Weible & P. A. Sabatier, *Theories of the Policy Process*. Routledge.

Shanahan, E. A., Jones, M. D., & McBeth, M. K. (2011). Policy Narratives and Policy Processes. *Policy Studies Journ*al, *39*(3), 535-561. https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1541-0072.2011.00420.x

Stephens, J. D. (1979). *The Transition from Capitalism to Socialism*. Macmillan.

Stone, D. (2011). *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making* (3rd ed.). W. W. Norton & Company.

Swinkels, E. M. (2020). How ideas matter in public policy: a review of concepts, mechanisms, and methods. *International Review of Public Policy*, *2*(3), 281-316. https://doi.org/https://doi.org/10.4000/irpp.1343

Verma, R. (2020). China's 'mask diplomacy' to change the COVID-19 narrative in Europe. *Asia Europe Journ*al, *18*(2), 205-209. https://doi.org/10.1007/s10308-020-00576-1

Voice TV. (2562, 23 มิถุนายน). LIVE! "*พรรคการเมืองแถลงจุดยืนต่อร่างพระราชบัญญัติ ยกเลิกประกาศ คำสั่ง คสช. และคำสั่งหน้า คสช*. [วิดีโอ]. Facebook. https://www.facebook.com/share/v/16Cqn525qR/

Weible, C., & Sabatier, P. (2006). A Guide to the Advocacy Coalition Framework. In *Handbook of Public Policy Analysis*. CRC Press https://doi.org/10.1201/9781420017007.pt3

Widmaier, W. (2016). The power of economic ideas – through, over and in – political time: the construction, conversion and crisis of the neoliberal order in the US and UK. *Journal of European Public Policy, 23*(3), 338-356. https://doi.org/10.1080/13501763.2015.1115890

Yanow, D. (2000). Seeing Organizational Learning: A `Cultural' View. *Organization, 7(*2), 247-268. https://doi.org/10.1177/135050840072003

กนก วงษ์ตระหง่าน. (2536). *พรรคการเมืองไทย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กล้า สมุทวณิช. (2566, 19 ตุลาคม). *อำนาจตุลาการกับอำนาจ "รัฏฐาธิปัตย์" โดยผู้มาจากการทำรัฐประหาร : ศาลไทยรับรองความชอบธรรมของการรัฐประหารจริงหรือไม่? (ตอนจบ)*. สถาบันปรีดี พนมยงค์. https://pridi.or.th/th/content/2023/10/1722

ก้าวไกลของประชาชน - Move Forward. (2563, 30 กรกฎาคม). *ก้าวไกลเสนอแก้รัฐธรรมนูญ ปิดสวิตช์ ส.ว. เริ่มต้นล้างมรดกบาปรัฐประหาร เปิดทางร่างรัฐธรรมนูญใหม่*. Facebook. https://www.facebook.com/share/p/1HNJLfwS9H/

กุลธิดา สามะพุทธิ. (2562). *คำสั่ง คสช. : ภาคประชาชนชี้สถานการณ์ด้านสิทธิและสิ่งแวดล้อมยังน่าห่วง แม้ยกเลิกคำสั่ง-ประกาศ คสช*. BBC NEWS ไทย. https://www.bbc.com/thai/48947743

โกวิทย์ กังสนันท์. (2533). ค่านิยมและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, *30*(3), 64.

คณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ. (2558). *ปัญหาบ้านเมือง*. https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/previewer.php

จรูญ สุภาพ. (2533). *สารานุกรมรัฐศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ไทยวัฒนาพาณิช.

จิรโชค วีระสัย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ์. (2542). *รัฐศาสตร์ทั่วไป* = General political science. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชันวา สุดตา. (2559). *รัฏฐาธิปัตย์*. สถาบันพระปกเกล้า. http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=รัฏฐาธิปัตย์

ทวียศ ศรีเกตุ. (2557). *จากปฏิวัติสู่การเริ่มต้นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*[วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1785

ทิพย์ศริน ภัคธนกุล. (2552). *การกำหนดนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ : กรณีศึกษาวาระประชาชน* [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ธนกร วงษ์ปัญญา. (2561, 5 พฤศจิกายน). *ศึกเลือกตั้ง 62 เอา VS ไม่เอา คสช. สืบทอดอำนาจ มุมมองจากสิริพรรณ นักรัฐศาสตร์ (1)*. THE STANDARD. https://thestandard.co/thailand-election-2019-interview-01/

ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์. (2564). *หลากมิติ หลายมุมมอง: การกำหนดนโยบายพรรคการเมืองไทย.* สถาบันพระปกเกล้า.

ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ. (2562, 4 มิถุนายน). *ต่อพรรคประชาธิปัตย์และพรรคภูมิใจไทย...พรุ่งนี้ ผมจะได้รับการเสนอชื่อเป็นแคนดิเดตนายกรัฐมนตรี* . Facebook. https://www.facebook.com/share/p/167PJSRBcy/?mibextid=qC1gEa

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2520). *ระบอบประชาธิปไตย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ม.ป.พ.

นพพล อาชามาส, พูนสุข พูนสุขเจริญ, ภัทรานิษฐ์ เยาดำ, มนทนา ดวงประภา, ศุภณัฐ บุญสด, และ อิทธิพล โคตะมี. (2562). *ข้อเสนอต่อการจัดการผลพวงรัฐประหารทางกฎหมาย นโยบาย และกระบวนการยุติธรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน*. ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน.

นภาจรี จิวะนันทประวัติ. (2557). *หลักนิติธรรมกับการรัฐประหาร*. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1288

นาวี รังสิวรารักษ์. (2529). *จุดบอดประชาธิปไตย.* ห้างหุ้นส่วนจำกัดสายอักษร.

นำพล สุวรรณกาศ. (2557). ความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลอภิสิทธิ์และรัฐบาลยิ่งลักษณ์. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, *25*(4), 119-130.

ปณิธัศร์ ปทุมวัฒน์. (2558). สภาที่สองในระบบรัฐสภา. *จุลนิติ*, *12*(1), 197. https://library.senate.go.th/document/Ext9535/9535547_0007.PDF

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ. (2557, 26 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 83 ง หน้า 1-2.

ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2562). *ประชาธิปไตย : หลากความหมายหลายรูปแบบ.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สยามปริทัศน์.

ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2561). *นโยบายสาธารณะแนวการตีความ: Interpretive Public Policy*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). อภิชาติการพิมพ์.

พรรคเพื่อไทย. (2565, 10 ธันวาคม). *คำแถลงการณ์ของพรรคเพื่อไทยเนื่องในโอกาสวันรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2565.* Facebook. https://www.facebook.com/share/p/166cbWYWFX/?mibextid=qC1gEa

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541). *บทบาทของพรรคการเมืองไทยในการจัดตั้งรัฐบาลผสม*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

พลสิทธิ์ จิระสันติมโน. (2566, 26 กรกฎาคม). *รัฐธรรมนูญกับหลักกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลังเป็นโทษ.* https://occ_th.constitutionalcourt.or.th/article_detail

พันธกานต์ ทานนท์. (2563). กลยุทธ์การตลาดการเมืองไทยปี 2562 กรณีศึกษา : พรรคอนาคตใหม่. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม นิด้า*, *7*(2), 96-116.

มานิตย์ จุมปา. (2541). *รัฐธรรมนูญใหม่มีอะไรใหม่*. โรงพิมพ์เดือนตุลา.

ยุทธพร อิสรชัย. (2557). *รัฐประหาร 2557 (คสช.)*. ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า. http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=รัฐประหาร_2557

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). *นโยบายสาธารณะ*. บพิธการพิมพ์.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2549, 9 สิงหาคม). *หลักนิติธรรม (the rule of law) และหลักนิติวิธี (the rule by law)*. MGR Online. https://mgronline.com/daily/detail/9490000101501

วรัญญู เสนาสุ. (2559). เส้นทางกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ: จากรัฐบาลทักษิณถึงรัฐบาลสุรยุทธ์ [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

วิทยา นภาศิริกุลกิจ, และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2565). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ = Political parties and interest groups : POL 21004*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=c679ec89-f128-3bd5-a07e-47fc7443fb77

ศรัญญา ปานเจริญ. (2564). จุดต่าง จุดร่วมในบทบาทของผู้ผลักดันนโยบายและนายหน้านโยบาย. *วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน*, *14*(1), 67-88.

สำนักข่าวทูเดย์. (2562a, 13 มีนาคม). *ดีเบตเลือกตั้ง 62 | แต่ละพรรคมีแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างไร?* [วิดีโอ]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=PMO-BgN-B2c

สำนักข่าวทูเดย์. (2562b, 17 มีนาคม). *ดีเบตเลือกตั้ง 62 | มองไปข้างหน้า จะต้าน "รัฐประหาร" อย่างไร* [วิดีโอ]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=rPb4gxZsKKw

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *หน้าที่และอำนาจของรัฐสภา*. รัฐสภาไทย. https://web.parliament.go.th/view/7/อำนาจหน้าที่รัฐสภา/TH-TH

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562a, 21 พฤศจิกายน). *รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 6. (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดี ที่ 21 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2562*. กรุงเทพ. https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9479

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562b, 27 พฤศจิกายน). *รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 8. (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธ ที่ 27 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2562*. กรุงเทพ.

https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9481&mid=4170

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563a, 6 กุมภาพันธ์). *รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 26. (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดี ที่ 6 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2563*. กรุงเทพ. https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9553

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563b, 19 กุมภาพันธ์). *รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 29. (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธ ที่ 19 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2563*. กรุงเทพ. https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9630&mid=4192

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563c, 20 กุมภาพันธ์). *รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 1 ครั้งที่ 30. (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดี ที่ 20 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2563*. กรุงเทพ. https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9631

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564a, 8 ธันวาคม). *รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 3 ครั้งที่ 14. (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธ ที่ 8 ธันวาคม พุทธศักราช 2564*.กรุงเทพ. https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=10464

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564b, 16-17 พฤศจิกายน). *รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2. (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคาร ที่ 16 และวันพุธ ที่ 17 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2564*. กรุงเทพ.

https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dl_x.php?aid=10446

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562a). *เอกสารประกอบการพิจารณา ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มาตรา 44 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. อ.พ. 5/2562 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง. กรุงเทพ. https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/554034/ap-hr-2562-2-005.pdf

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562b). *เอกสารประกอบการพิจารณา ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายทวงคืนผืนป่าและผลกระทบของผู้ถูกดำเนินคดีจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 64/2557 และ 66/2557*. อ.พ. 7/2562 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง. กรุงเทพ. https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/554054/ap-hr-2562-2-007.pdf

สำนักวิชาการ *สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562c). เอกสารประกอบการพิจารณา ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและ ความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติ โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป*. อ.พ. 4/2562 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง. กรุงเทพ. https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/553613/ap-hr-2562-2-004.pdf

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562d). *เอกสารประกอบการพิจารณา ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจ*. อ.พ. 19/2562 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง. กรุงเทพ.

https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/554919/ap-hr-2562-2-019.pdf

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562e). *เอกสารประกอบการพิจารณา ญัตติด่วน เรื่อง ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากการกระทำ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการใช้อำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44*. อ.พ. 6/2562 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง. กรุงเทพ. https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/548894/ap-hr-2562-1-006.pdf

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). *เอกสารประกอบการพิจารณา ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อศึกษาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต*. อ.พ. 13/2563 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง. กรุงเทพ. https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/556617/ap-hr-2563-2-013.pdf

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564a). *เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ*. อ.พ. 17/2564 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง. กรุงเทพ. https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/589806/ap-hr-go-2-2564-017-1.pdf

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564b). *เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...พุทธศักราช ....* อ.พ. 1/2564 การประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง. กรุงเทพ. https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/20.500.13072/588679/hr-na-or-2-2564-01.pdf

สิริพรรณ นกสวน สวัสดี และคณะ. (2557). *คำและแนวคิดในประชาธิปไตยสมัยใหม่*. มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.

สุภชาติ เล็บนาค. (2567, 4 มิถุนายน). *บทบันทึก 'อนาคตใหม่' เกือบลืมไปแล้ว ว่าเรามีฝันร่วมกันแบบไหน.* The Momentum. https://themomentum.co/screenandsound-breakingthecycle/

สุรชัย ศรีสารคาม. (ม.ป.ป). *บทความเกี่ยวกับหลักนิติธรรม.* https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1292

เสนีย์ คำสุข. (2538). *ระบบพรรคการเมืองไทย พ.ศ. 2512-2534* [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/29187

หยุด แสงอุทัย. (2512). *คำอธิบายพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2511*. โอเดียนสโตร.

หยุด แสงอุทัย. (2517). *พรรคการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ดวงกมล.

อนาคตใหม่ - Future Forward. (2561, 20 ธันวาคม). *ปักธงประชาธิปไตย ล้างมรดกรัฐประหาร "รัฐประหารในประเทศนี้ที่เกิดซ้ำซาก ไม่ได้เกิดจากประชาชนโง่*. [วิดีโอ]. Facebook. https://www.facebook.com/share/v/15Kf5hxTSU/?mibextid=2Rb1fB

อภิเชษฐ กาญจนดิฐ, และ สายัณห์ สิทธิโชค. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องเชื้อชาติกับนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนในภาวะพหุสังคมของมาเลเซียจากอดีตถึงปัจจุบัน (ค.ศ.1946-2007)*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

อุมาพร สังขะเลขา. (2565). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบประกาศและคำสั่งคณะรัฐประหารโดยองค์กรตุลาการ: ศึกษากรณีรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557. *วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, *10*(12).

ประวัติผู้เขียน